ALESSANDRINA

UNIVERSITARIA
BIBLIOTECA
ALESSANDRINA
G
C
38
ROMA

9. C. 38

MILITARIVM
ORDINVM
ORIGINES, STATVTA, SYMBOLA, ET INSIGNIA,

Iconibus, additis genuinis.

HAC EDITIONE MVLTORVM ORDINVM, & quotquot extitere, acceſſione locupletata, ſerieq; temporum diſtributa.

Studio, & Induſtria

FRANCISCI MENNENII, ANTVERP.

111. 189

Ad Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum D.

D. ANTONIVM BARBARINVM

Commendatorem, & Equitem Hieroſolymitanum, ac Sanctiſſimi D. N.

PAPAE VRBANI VIII. NEPOTEM &c.

OPTIMVM PATRONVM.

DE CONSENSV DD. SVPERIORVM.

COLONIAE AGRIPPINAE,

Et denuo MACERATAE, Apud Petrum Saluionum. M. DC. XXIII.

Ad inſtantiam Franciſci Manuleßij Bibliopolæ Anconitani.

Ex libris Bibliothecae ... dono data ab Alexandro VII. Pont. max.

ILLVSTRISSIMO,

AC EXCELLENTISSIMO D.

D. ANTONIO BARBARINO

COMMENDATORI,

Et Equiti Hieroſolymitano, ac Sanctiſs. D. N.

PAPAE VRBANI VIII. NEPOTI &c.

OPTIMO PATRONO.

ITà natura comparatum eſt, Illuſtriſs. ac Excellentiſs. Domine, vt eos, quos in eo Virtutis genere, quo maximè delectantur; ſupra cōmunē hominum gradum excellere conſpexerimus, iocunda quadā admiratione ſæpè mente verſemus, & deuoto, atq; humili cordis diligamus, ac veneremur affectu: quod ſi cæterorum maximi bonorum ſuapte natura ad inuicem connexorum acceſſerint ornamenta, ſapientum, ac proborum hominum opinione, & publica liberè peruagante fama, gloriaq; conſpicua, iam in eos veluti in idæas, & exemplaria, quorum ſimilitudinem aliqua ſaltèm ex parte conamur attingere, toti propendimus, & vi quadam intimè nobis in-

ſita, vt in propria bona (liberè tamen, & volentes) agimur. Hoc mihi non reffugit Illuſtriſs. ac Excellentiſs. Domine, imo toto iam ferè patet orbi, cum ſit perſpicuum Vrbi, qua inſigniris animi conſtantia, pietate, religione, ac omnium virtutum genere; quæ veluti prætioſæ regio inſitæ diademati fulgore quodã cœleſti nitidæ gemmæ, virtutes omnes, non humanæ tantum, ſed & ſuper cœleſtes ſemper mirificè te decorant. Quare cum cæpiſsem mecum ipſe tacitus cogitare, cui nam equeſtrium delitias meæ curæ vt typis excuderentur demandatas, tamquã digniſſimo conſecrarem, in ipſo cogitationis exordio adſuit cũ conſilio ſtatim ſimul electio. Nam opus ipſum Equitem Egregium, ſub cuius patrocinio tutum prodiret in lucem, ſatis apertè per ſe ſe poſtulare videbatur. Itaq; hoc quodcunq; ſit illud tibi humiliter offero, ac dono; te huic exiguo animi mei in te obſequij ſigno hilari vultu annuere præcor. Tuq; ò Volumen tanto dignatus patrono: eius conſpectui lætiſſimè, te verſandum, ac probandum offeras: cenſor eſt enim æquiſſimus, cuius iuditio, ſi ſemel placueris, perpetuò viues, nec cuiuſquam aduerſa iudicia formidabis: & quam mihi denegant interpoſita longa terrarum ſpacia, oris, & cordis, & corporis humilimam reuerentiæ ſignificationem Illuſtriſſimo, & Excellentiſſimo Domino meo, ac Patrono Colendiſſimo coram exhibere, tu præſens perfice, ſignis, & characteribus loquere. Anconæ die 25. Decemb. 1623.

Illuſtriſ. ac Excellentiſ. Dominationis veſtræ

Seruus addictiſſimus

Franciſcus Manoleſſius.

AVCTORES
QVORVM OPERA
in concinandis Equitum Ordinibus vſi ſumus.

A

Abendonenſe Chronicon.
Abrahamus Ortelius.
Aelius Antonius Nebriſſenſis.
Aeneas Siluius.
Albertus Kranzius.
Aldus Manutius.
Alphonſus Ciaconus.
Alfonſus de Sancta Cruce.
Alfonſus ſapiens Caſtellæ Rex.
Alfonſus Toſtatus.
Aluarus Gomeſius de Mendoza.
Ambroſius Morales.
Andreas Reſendius.
Andreas Tiraquellus.
Ammianus Marcellinus.
Angelus Conſtantius.
Antonius Beutherus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Garibayus.
Antonius Gueuara.
Antonius Morales.
Antonius Poſſevinus.
Ariſtophanes.
Arnoldus Abbas Lubecenſis.
Arnoldus Mermannus.
Arnoldus VVionus.
Aubertus Miræus.
Augerius Giſlenus Busbequius.
Auguſtinus Florentinus.

B

Bartholomæus à Saligniaco, Eques ſancti Sepulchri.
Barnabas Briſſonius.
Bartholomæus Chaſſaneus.
B. Rhenanus.
S. Bernardus.
Ber. Corius.
Bernardus d. Eſcalante.
Bernardus Girardus D. Hallianus.
Blondus.
Brimeus D. Imbercourtius.

C

Cæſar Baronius.
Carolus de l'Oſyſeau.
Carolus Sigonius.
Caſſiodorus.
Chr. Maßeus.
Claudius Fauchetius.
Claudius Paradinus.
Clemens V. P. M.
Cœlius Rhodiginus.
Cornelius Tacitus.

D

Damianus à Goes.
Didacus Couarruuias.
Didacus Valera.
Dion.

E

Enguerrandus Monſtreletus.
Eucherius.
Eximinus Petri Salonoua.

F

Feneſtella.
Florentius Haraus.
Fortunius Garzias.
Franc. Alfonſ. Venerius.
Fran Belforestius.
Franc. Guicciardinus.
Franc. Harduinus.
Franc. Modius.
Franc. Radeſius de Andrada
Eques Calatraua.
Franc. Roſerius.
Franciſcus Sanſouinus.
Franciſcus Schottus.
Franciſcus Tarapha.

G

G. Budæus.
Gabriel Simeon.
Gaifredus Monumetenſis.
G. Genebrardus.
Gonſaluus Argotes de Molina.
Gonſaluus Illeſcos.
Gregorius Nazianzenus.
Guilielmus Camdenus.
Guil. Filiatrius Epiſcopus Tornacenſis.
Guil. Mennenius.
Guil. Tyrius.

H

Henricus Panthaleon.
Herodianus.
S. Hieronymus.
Hieronymus de Bara.
Hieronymus Cardanus.
Hier. Conestagius.
Hieronym. Comes Alexand.
Hier. Curita.
Hier. Lilius.
Hier. Oſorius.
Hier. Romanus.
Hier. Ruſcellus.
Hector Boetius.
Horatius.
Hugo Lupus Verdala.
Hugo Reuelius.

Iacob.

I

Iacob. Aug. Thuanus.
Iacob. Fontanus.
Iacob. Gretſerus.
Iacob. Hoſpitalis.
Iacob Marchantius.
Iacob. Vitriacus
Iacobus Villamontius Eques ſancti Sepulchri.
Ignulfus.
Ioachimus Camerarius.
Ioannes Azorius.
Ioannes Goropius Becanus.
Io: Benedictus Guardiola.
Io: Battiſta Carrafa.
Io: Bodinus.
Ioannes Botereus.
Ioannis II. Caſtellæ Regis hiſtoria.
Io: Chryſoſtomus.
Ioannes Confettius.
Io: Dubrauius.
Io: Feronius.
Ioannes Froſſardus.
Io: Funccius.
Io: Hayus.
Io: Leſlæus.
Io: Mariana.
Io: Metellus.
Io: Molanus.
Io: Nauclerus.
Io: Petrus Gutierez.
Io: Pontanus.
Io: Sarisburienſis.
Io: Suallardus Eques S. Sepulchri.
Io: Tilius.
Ioannes Tarcanotus.
Io: Vaſeus.
Io: Villarius.
Ionvillanus.
Iſidorus.
Iulianus Taboet.
Iul. Cæſar Scaliger.
Iuſtus Lipſius.

L

Lambertus Schafnaburgenſis.
Lambertus van der Burchius.
Latinus Pacatus.
Laurentius Cuperus.
Leonardus Florauantius.
Lucas Tudenſis.
Lucius Marineus Siculus.
Ludouicus Nonius.

M

Marianus Scotus.
Marinus Sanutus Torſellus.
Martinus Cromerus.
Martinus Hamconius.
Martyrologium Romanum.
Matthæus Florilegus.
Matthæus Pariſius.
Matthæus Villanus.
Meyerus.
Michael Montanus.
Michael Molinus.

N

Nicolaus Auellus Pacca.
Nicolaus Chriſtophorus Radziuillius.
Nicol. Vignerius.
Nicolaus Hautius Eques ſancti Sepulchri.
N. Nicolai.

Olaus

O

Olaus Magnus.
Onufrius Panuinius.
Otho Friſingenſis.

P

Pandulfus Collenuccius.
P. Boyſſatius.
Papyrius Maſſonus.
Paullus Æmilius.
Paullus Diaconus.
Paullus Iouius.
Paullus Merula.
Paullus Moriſius.
Paulus Petauius.
Pauſanias.
Petrus Beloyus.
Petrus Bleſenſis.
Petrus Luceburgius.
Petrus Mathæus.
Petrus Mexia.
Petrus à S. Iuliano.
Philibertus Pingonius.
Phil. Bergamenſis.
Philippus Cominæus,
Phil. Leydenſis.
Phil. Moræus.
Platina.
Plinius.
Plinius II.
Polydorus Vergilius.
Pontus Heuterus.
Praxis Cancellariæ Rom.
Prouinciale Romanum.

R

Raphael Volaterranus.
Raymundus Montanerius.
Renatus Chopinus.
Richardus VVaſſeburgenſis.
Robertus Cenalis.
Robertus Gaguinus.
Rodericus Archiepiſcopus Toletanus.
Rodulphus Botereus.
Ruffinus.

S

Salimbenus.
Scipio Ammiratus.
Sidonius Apollinaris.
Sozomenus.
Stephanus Garibayus.
Stephanus Pighius.
Suidas.
Supplement. Chronicorum.

T

Tertullianus.
Thomas Garzon.
Thomas Milleſius.
Thomas Stapletonus.
Tilmannus Bredenbachius.
Titus Liuius.

V

Vegetius.
Villaneus.
Vincentius Lupanus.
Vitalis Epiſcopus.
VVolſangus Lazius.

AD LECTOREM.

Extat eadem ferè. M S in Bibliotheca R. D. Auberti Miræi Canonici Antuerp.

IN Regulam militum Templariorum, quam inter archiua equeſtria Petri Mennentij patrui repertam, & hactenus quod ſciam, nondum editam; dignam iudicaui, quæ prælo mandaretur. Quo ſcilicet omnibus conſtaret, quanta ordo iſte Eccleſiæ Dei commoda attulerit, quantam diſciplinæ ſeueritatem adhibuerit, quamque res humanæ à præclaro initio degenerare ferè conſueuerit. *Conuerſi* enim *ſunt* (vt inquit) *in arcum prauum, & neglecta humilitate Patriarchæ Ieroſolymitano, ſe ſubtraxerunt, obedientiam ei, quàm eorum prædeceſſores eidem exhibuerant, denegantes: ſed & Eccleſijs Dei decimas, & primitias eis ſubtrahentes, vt eorum indebitè turbando poſſeſſiones, facti ſunt valdè moleſti.* Neque ſanè abs re fuerit tam ſanctas, & pias conſtitutiones (quas à Sancto Bernardo conſcripta ex ſtilo alijſque argumentis contendunt eruditores) à tenebris vindicaſſe, vt poſteri nimirum habeant quod imitentur, alij quod æmulentur. Extare quidem notum eſt, in eiuſdem Diui Bernardi operibus, ſermonem exhortatorium ad Hugonem Magiſtrum cæteroſque Templi milites: verum Regulæ prædictæ ſpecimen impreſſum videre nondum licuit.

Vide Baron. an. 1127. Gretſer. to. 3. de Cruce. Sacroz. de Religione.

CAETERVM dum militarem iſtum campum ecurrere conamur, placidùs paululum in eodem otiari datum eſt, cum nobiliſſimo Domino IOANNE *Van den-*HOEVEL, viro ſupra ſplendorem Equeſtrem, multis virtutibus clariſſimo, qui longinquis iuxta, ac arduis tota vita confectis itineribus, legationibus, ac re-

rum

rum vſu exercitatiſſimus, varia, præterquam, memorauimus, Ordinum militarium ſtatuta in tractu Orientali ſelegiſſe, & notaſſe oſtendit: nec non in Palæſtina vidiſſe milites Diuo Thomæ tutelari dicatos, & rubra Cruce decuſſata (Saultoir Galli vocant) inſignes: alios item Sancto Gereoni ſacros, Cruce Patriarchali (qualis ferè eſt antiqua illa in inſignibus Hungariæ) tricipiti colliculo viridi impoſita ſplendeſcente, multaque ad illuſtrationem dignitatis Equeſtris obſeruaſse.

Equites D. Thomæ, & eorum inſignia.

Equites S. Gereonis, et eorum inſignia.

SIC & alia fortaſſis alibi militaris inſtituti collegia, nobis incognita, in pleriſque orbis Chriſtiani partibus latere non dubito: quæ vtinam Equites ipſi, aliíque harum rerum curioſi pleniùs aliquando eruant; illuſtriora tamen quæq; arbitror à nobis recenſita. Faxit autem Deus, vt ſacra iſta militaria germina, per vniuerſum orbem abundè ſpargantur, æque æternum floreant; Dei in primis honori augendo, & fidei Chriſtianæ cultui propagando. In quo voto finio, & valere te, pie Lector, iubeo.

CAR-

CARMEN AD AVCTOREM, ET LECTOREM.

FEralès Lector miſereri deſine Cannas
Buſta Equitum, merſos generoſo ſanguine latos
Clauos, & digito quod equeſtri fulſerat aurum.
Vnius exitium fuit ordinis, vnius Vrbis
Clades, nec viuo magni facienda Catone:
Nos alias Cannas (ſeu lamentabile fatum)
Vidimus, hæc veteres ſuperarunt ſæcula caſus.
Præmia virtutum, fidei munimina ſanctæ,
Incrementa Equitum ſacrorum, ſparta per orbem,
Non cenſu, aſt meritis, factisq; paranda, ſepulcro
Clauſimus inſcitiæ, & cæca ſepeliuimus vrna,
Funere non modico. Donec, Franciſce, refoſſum
Ordinis exortum, tumulataq; Symbola, luci
Splendoriq; ſuo vindex aſperrime reddis,
Atq; Equites vulgò in circum ſeiungis equeſtrem.

ALIVD AD LIBELLVM:

DIgnus nobilium ſinu latere
Atq; hærere manu venit libellus.
Theſaurum exiguis tegens pagellis;
Ortum, inſignia, nominumq; cauſſas,
Sacratorum Equitum, modumq; vitæ.
Mirum, quidquid in omnium ſtatiuis
Sacræ militiæ videtur vſquam,
Totum ſub modicis videre chartis.

Ex Admod. R. P. Fratris Pij Ioanninij Bononienſis Ordinis Prædicatorum Sac. Theologiæ Magiſtri, ac generalis Inquiſitoris Anconitani annexarumq; Vrbium &c. Commiſſione Ego Fr. Io: Maria de Lugo Sac. Theologiæ Lector primus in Conuentu Anconitano Sancti Dominici, diligentèr, ac attentè legi librum cuius inſcriptio eſt: Militarium Ordinum, Origines, Statuta, Symbola &c. nihilq; in eodem contra orthodoxam fidem, bonoſq; mores inueni; quare Typis poſſe tradi iudicaui.

Frater Ioannes Maria qui ſupra manu propria.

Attenta dicta atteſtatione Imprimatur F. Pius Ioanninius Inquiſitor Anconæ &c.

Fr. Paulus Nicolaus vidit, nihil contra fidem, nec contra bonos mores inuenit, ſi placet Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Card, Epiſc. Macer. Imprimatur.

Imprimatur.
Antonius Franciſcus Pelicanus Prothonotarius Apoſtolicus, Vic. & Auditor Gen. Illuſtriſs. Card. Epiſc. Macer.

Imprimatur
Fr. Nicolaus Baldaſſinus Lector, & Vic. Sancti Officij Maceratæ.

EQVESTRIVM.

SIVE MILITARIVM ORDINVM Symbola, Inſignia, & Origines.

FORMA EQVITES CREANDI VETVS, & noua apud omnes gentes.

DE Equeſtrium virorum ſymbolis, & origine, ſiue militaris ordinis tum antiquitate, cũ præ cæteris eminentia ſcribẽdo vix me expedio, quin neſcio quod mihi magnificum, in eodem & quaſi ſupra nobilitatem excellantius nomen hoc ab antiquo præ ſe ferre videatur, & ſolia veluti aſcendens Regia omnis nobilitatis ciuilis vindex, & pro tribunali quaſi iudex ſedeat. Equites, qui & milites Latinè, iuriſconſultis apud omnes ferè gentes, nomen ab equis inuenerunt. *Cauallieri* enim Italis, *Caualleros* Hiſpanis, *Cheualier* Gallis, *Ritter* Germanis & Belgis, *Margogh* Cambro Britannis ab equitando dicuntur, Anglis ſolummodo *Knightes* vocantur, vocabulo, quod antiqua Anglorum, vti Germanorum lingua miniſtrum, ſiue ſeruientem & iuuenem promiſcuè ſignificat. Hinc in Euangelijs antiquis lingua Anglica pro cliente *Incnÿcht, & Radenightes*, ideſt miniſtri Equites, apud Bractonum Anglum iuriſperitum antiquũ legi memorat Guilielmus Camdenus, qui tenebant ea lege terras ſuas, vt domino equis inſeruirent, vnde truncato nomine contractius *Knightes* ijs remanſiſſe exiſtimat & milites appellatos, qui prædia beneficiaria, ſiue feuda tenuerant vt militarent. Feuda enim militaria dicta fuerunt, & qui alibi Feudatarij hic milites dicebantur: vt *milites Regis*, *Archiepiſcopi Cantuarienſis*, *Comitis Rogeri*, *Comitis Hugonis &c* quod ea lege prædia ab illis accepiſſent, vt illis militarent ſi denique, & hominium præſtarent, cum alij qui pro ſolidis militarent. Solidarij, & ſeruientes appellarentur. *Solidarij.*

Adde quæ de his luculenter ſcripſit Viglius in Rubr. Inſtitu. de Teſt. milit. Verum hi, ſiue milites, ſiue Equites appellare libet, Auratorum nomẽ hodie ab auri præcinctura, vel auratis calcaribus inuenere: exemplo nempe Romanorum, apud quos milites Cornicularios, Monozonos, Rudiarios, & Commeatales Paſſim (vt Ramnenſium, Tatienſium & Lucerum centurias à Romulo: Equitum item Auguſtalium à Tiberio Cæſare inſtitutas, quibus Druſum filium T. *Equites Auguſtales. Tacitus li. 7. Annal.*

 Clau-

Claudium, & Germanicum nepotes adſcripſit, omittam) obſeruamus, nō aliunde, quàm ab ornamentorum inſignibns, quibus ob emeritam militiam decorati fuerant, denominatos.

Commētarienſes. Clauicularij Cornicularij.

Quò pertinet, & illud Vegetij lib. de Re militari. Primi generis Commentarienſes, & Clauicularij dicebantur: ſecundi generis Cornicularij, qui emeriti milites erant armillis corniculiſq; virtutis ergò donati. Quod hodie etiam num aliquot Germaniæ Principes in more habere tradit Lazius, vt aulicos ſuos multo tempore cognitos, & in varijs miniſterijs vſurpatos ſimiliter corniculis argento comprehenſis, & ex humeris ſuſpenſis donent. Qualiter Petrus Beloijus ſcribit Hēricum II. Gallorum Regem Aurélianéſem adhuc ducem exſiſtentem poſt liberatam obſidione Landreſij vrbem Cornicularios equites creaſſe quo nomine ſcilicet appellari ius eſſet eos, qui prælij tempore in nauatæ virtutis præmium ad id dignitatis cooptarentur.

Torquati. Duplares.

Torquati ſimiliter & duplicati erant milites, torquium ornamentis, vt illi corniculis, decorati, quibus & duplex plerumque ſtipēdium dabatur, vnde Duplares dicti ſunt. Quo ex euentu Manlio Torquato memoria apud poſteros manſit, quam hiſtorima ſcribit Liuius lib. 7. primæ Dec. Porrò manet, & Germanis hoc militum genus, torquatique, ac ampliori ſtipēdio incedunt, qui aut aliquot annos ſtipendia fecerunt, aut loco nobili nati ceteris in acie præferuntur. At neque nomen vetus omnino obijt, gentilicia lingua *Doppelſoldner*, vulgo nuncupamus, De torquium donis ſiue inſigni bus, Liuius lib. 4. Dec 3.

Monozoni.

Monozoni, illuſtres olim cingulo militari, ſiue Baltheo. fuerunt etiam honorati inter Milites, de quibus Iureconſultis fit mentio in lege Valentis Quem à priſcis temporibus ad Germanos morem eſſe deuolutū inuenimus: vt ſicut apud Romanos ob egregia facta miles baltheo donabatur, ita vetuſtiori adhuc in militia Germanorū, cingulo, ac gladio (quæ hodie ornamenta in calcaria ſunt verſa, & auri præcincturam) miles emeritus publicè ornabatur. Hinc cingulo donare elegantius, & priſco ex more dicimus, quod hodie mutata conſuetudine gladio percuti, & auratum fieri Equitem dicere ſolemus.

Herodianus, l. b 4. & 5.

De Balthcorum ornamentis Iulius Capitolinus in Maximinis, & Gordianis, & Caſſiodorus inclinantis imperij auctor in epiſtola ad Coloſſum Comitem, alijque fusè meminere. Ad quæ adludens Otho Friſingēſis lib. 1. de rebus á Friderico I. Cæſare geſtis cap. 32. cum de Geyſa Hungeriæ Rege bellū Auſtriæ inferente loquitur: *Altero die Rex in prædicto campo ad quandam ligneam Eccleſiam accedit, ibique ab Epiſcopis* (nam eo vſque in puerilibus annis conſtitutus nōdum militem induerat) *accepta ſacerdotali benedictione ad hoc inſtituta*, armis accingitur. Sic de Auſtriæ principibus veteribus annales antiquiſſimi a Lazio citati referunt. *Anno* 1104. *Leopoldus Marchio Sanctus accinctus eſt gladio. Anno* 1180. *Otacher ex Marchione Styrienſi Ducis nomen adeptus eſt eo anno quo & gladio accinctus eſt.* Et iterum *anno* 1225 *Fridericus Dux Auſtriæ, & Styriæ conſecrationis enſis dignitate Viennæ ſublimatur.* Atque hinc arbitratur Lazius morem iſtum defluxiſſe, quo hodie ſed inuerſo, Germani vtuntur. vt Principes ſicubi aliquem ob laude parta facinora decorare volunt, gladio tangant, quos Equites auratos paſſim vocamus & quos veteri more cingulo militari donatos appellant. Non enim gladio verberabantur, quod hodie fit, qui inſigne aliquid in bello, aut prælio egiſſent: ſed gladius illis cum Baltheo à Principe accingebatur. Et qui Monozoni Iureconſultis Græca origine, hiſtoricis verò cincti nuncupati. hodie Equites aurati, quod aurum in calcaribus, ſcilicet, & gladio geſtare poſſint, appellantur. Hinc legimus in Annalibus peruetuſtis Auſtriæ:

Li. 3. Variar. lect.

ſtriæ: *Anno Domini* 1245. *Fridericus*
Dux Auſtriæ auro plenus, & argento in
feſto S. Georgij, 140. *iuuenes de terra*
ſua nobiles apud Viennam honorificè do-
nauit gladio & cingulo militari. Equi-
dem in peruetuſtis picturis, & ſcul-
pturis licet talem cincturam videre;
cingulum ſcilicet bullis aureis graue,
ac denſum, in lumbos, ac ventrē de-
miſſum: vnde pugio ex vno, & ex al-
tero latere gladius pendent. Cuius
porrò figuræ Romanis cingulum, &
præcipue principibus fuiſſe, oſtendit
Claudianus Panegyr. 2. Stiliconis.

Quin & Sydonias chlamydes, & cin-
gula baccis.
Aſpera, gemmataſq; togas &c

Licet autem illi Milites ſimpliciter
armati, noſtræ ætate ordine poſtremi,
inſtitutione tamen ante cæteros ordi-
nes militares, ſunt primi & antiquiſ-
ſimi. Vt enim Romana gens togata,
virilem ætatem ingredientibus, viri-
lem, & puram togam donauerunt; ita
maiores noſtri Germani ſuis iuueni-
bus. quos armis tractandis idoneos
iudicarunt arma donauerunt, quod
ſuis verbis docebit Corn. Tacitus.
Arma ſumere non antè cuiquam moris,
quam ciuitas ſuffecturum probauerit.
Tum in ipſo concilio, vel principum ali
quis vel pater, vel propinquus ſcuto
frameaque iuuenem ornant. Hæc apud
illos toga, hic primus iuuentæ honos an-
te hoc domus pars videntur, mox Rei-
publicæ. Cum autem huiuſmodi iu-
uenes militares ſua lingua, vti & Bel-
gæ & Angli *Knechts* vocarint; hinc
& nominis, & inſtitutionis originem
repetendam cenſent. Hæc prima &
ſimpliciſſima creandi Militis ratio;
hac Longobardi, hac Franci, hac Bel-
gæ, hac Angli, qui omnes è Germa-
nia profecti, olim vſi ſunt. Prodit Pau
lus Diaconus lib. 1. cap 22. *apud Lon*
gobardos conſuetudo eſt, vt Regis filius
cum patre non prandeat, niſi prius à
Rege gentis exteræ arma ſuſcipiat. Nec
prius Aragoniæ Regibus imperij in-
ſignia capeſſere ius erat, quàm Eque-
ſtri auctoramēto (quod de Petro Ara
gonum Rege, qui ab Innocentio III.
P.M. militare cingulum accepit ann.
1204. (teſtatur Hier. Blanca) eſſent
decorati. Carolo verò Magno (qui
Deſyderium vltimum Longobardo-
rum Regem regno eiecit) imperante
militum inaugurationi, colaphi vſum
adhibitum fuiſſe, docent manifeſtè
eiuſdem tabulæ, quibus Friſonibus
libertatem, & alia id genus priuile-
gia, ob fortiter nauatam contra Saxo-
nes operam concedere dignoſcitur;
& ob rei antiquitatē hic recitare pro
parte operæ pretium duxi, ita etenim
inquit. *Inſuper ſtatuimus vt ſi qui ex* *Martin.*
ipſis ſuſtentationem habuerint, vel mi- *Hamcon.*
litare voluerint, dicta Poteſtas (quod *de Rebus*
Friſonum Principi Regij loco tū no- *Friſiæ.*
men erat) *eis gladium circumcingat &*
det eiſdem, ſicut conſuetudinis eſt, ma-
nu colapho, ſic Milites faciat, eiſdem-
que firmiter iniungendo præcipiat, vt
deinceps more Militum ſacri Imperij,
aut Regni Franciæ, armati incedant: eò
quod conſideramus, ſi prædicti Friſones
ſecundum ſtaturam corporis, & formam
eis à Deo, & natura datam ſic milita-
uerint cunctis in orbe terrarum militi-
bus ſua fortitudine, ingenio & audacia,
(dummodo vt prædictum eſt, ſint arma-
ti) facile præcellent & præualebunt. Qui *Inſignia*
Friſones ſignum ſuæ militiæ à dicta Po- *militibus*
teſtate recipere debent in quo corona Im *Friſijs à*
perialis in ſignum ſuæ liberalitatis à no- *Carolo Ma*
bis conceſſæ debeat eſſe depicta &c. Da- *gno attri-*
tum Romæ in Lateranenſi Palatio, An- *buta.*
no Dominicæ Incarnationis octingente-
ſimo ſecundo. Nulli enim etiamſi Ma-
gnates & ad bella ſacra proficiſcen-
tes, militum nomine cenſebantur, ni-
ſi per militaris Regulæ profeſſionem
inaugurati ac ſacræ veluti militiæ
adſcripti fuiſſent. Addo, cæteri etiam
Comites, Duces, Reges, & Impera-
tores, vt Molanus tradit, Armigeri
non Milites dicebantur. Huc perti-
net illud quod in vetuſtis Brabantiæ
noſtræ Annalibus ſcribitur, Godefri- 1183.
dum Brabantiæ Ducem iter Ieroſoly-
mam verſus inſtituiſſe, eiuſque filium
Henricum Militem creatum fuiſſe. Ta
le & illud eſt, quod de Guilielmo Hol
landiæ Comite illorum temporū vi-

cinus ſcriptor, & Ioannis Traiectenſis Epiſcopi, ac Guilielmi Palatini Comitis Hollandiæ Hiſtoricus, Ioannes Becanus memoriæ tradidit. Eum adhuc armigerum exiſtētem cum eſſet Domicellus Hollandiæ, in Imperij Regem Romanorum electum fuiſſe, & eapropter mox apparatum feciſſe, vt more aliorum Chriſtianorū Imp. Miles conſecraretur, priuſquā Aquiſgrani diadema regni ſuſciperet. Cū itaque in ſolemni Miſſæ officio Euangelio decantato, Guilielmus armiger à Rege Bohemiæ coram Petro Capucio Cardinale S. Georgij, ad velū aureū productus fuiſſet, Bohemiæ Rex qui cum ſiſtebat, hæc ad illuſtriſſimum Cardinalem verba deprompſit. *Veſtra Reuerentia Pater almiflue, præſentamus hunc electum Armigerum deuotiſſimè ſupplicantes, quatenus veſtra paternitas votiuam eius profeſſionem ſuſcipiat, vt militari noſtro Collegio inſcribi valeat.* Tum vero Cardinalis, præmiſſa monitione, qua electum Imperatorem inſtruebat, quod Miles debeat eſſe.

Magnanimus in aduerſitate,
Ingenuus in conſanguinitate,
Largifluus in honeſtate,
Egregius in curialitate, &
Strenuus in virili probitate.

Prælegit ei militaris regulæ iugū, cuius hoc exordium eſt. *Hæc eſt regula militaris Ordinis. In primis cum deuota recordatione Officium Dominicæ paſſionis diurnatim audire pro fide Catholica audacter corpus exponere, Sanctam Eccleſiam, eiuſq; miniſtros à quibuſcunque graſſatoribus liberare. Viduas, pupillos, & orphanos in eorum neceſſitate protegere.* His & iis quæ ad finem regulæ ſequuntur, lectis, dixit Dominus Cardinalis. *Vis militarem ordinem in nomine Domini deuotè ſuſcipere, & regulam tibi verbotenus explicatam pro tua poſſibilitate profiteri.* Reſpondit Electus, *Volo* Et mox accepta regula legit in hæc verba. *Ego Guilielmus Hollandienſis militiæ Princeps, Sacri Imperij Vaſſallus, liber, iureiurando profiteor Regulæ militaris obſeruantiam, in præſentia Domini mei Petri ad velum aureum, Diaconi, Cardinalis, & Apoſtolicæ Sedis Legati per hoc Sacroſanctum Euangelium, quod manu tango.* Cui Cardinalis, *hæc deuota profeſſio ſit peccatorum tuorum vera remiſſio. Amen.*

Quibus peractis Rex Bohemiæ grādem colaphum in collum tyronis dedit dicens, *Ad honorem Dei omnipotentis te Militem ordino, ac in noſtro Collegio te gratanter accipio. Et memento quoniam Saluator mundi coram Anna Pontifice pro te colaphizatus, & illuſus eſt; coram Pilato præſide flagellis cæſus, ac ſpinis coronatus; coram Herode chlamyde veſtitus & deriſus eſt, & coram omni populo nudus, ac vulneratus in Cruce ſuſpenſus eſt. Cuius opprobria memorari te ſuadeo. cuius crucem acceptare te conſulo, cuius etiam mortem Chriſti vlciſci te moneo.*

Nec non Godefridus Bullonius in Antuerpienſi Marchionatu ſuo, exercitus ducendi in Aſiam primitias roboraque deligens, ac in ipſa adeo vrbe, Equeſtri titulo ciues duodecim duodenario Apoſtolorum numero prouocatus decorauit, maximæ rei magna in hoc Apoſtolico delectu initia daturus, dum felici omine ex vna hac vrbe ſecuturarum victoriarum prænotionem quandam, ſpe plenus è ſacrato hoc numero ominatur, & ſpem acti de Turcis Saraceniſque ſuperarunt triumphi. Priſci autē Franci, (qui formulas, & cæremonias in rebus plurimis obſeruabant, vt Lex Salica teſtatur) inſtituēdis Equitibus multas adhibuerant, vt prius vigilarent diu, balneiſque & alijs rebus vterentur, quibus docebant, qui ordinē hunc ſuſcipiunt, eos. corde animoquè mundo & honeſtis cōditionibus venire oportere, virtutis cauſa omnes labores, & difficultates ſtrenuè perferre, prudentia in ſermone, & operibus vti: in primis vero fidem veritatemque colere; quarum cæremoniarum vſus quondam in Hiſpania

cele-

celebris in Regum, & Equitum inauguratione: cuius rei exemplum profert Curita, & Blanca de Ferdinando Ioãnis I. fil o, qui pridie ſublimationis in regnũ Aragoniæ facta peruigilatione in Cæſarauguſtana Eccleſia maiori, à Duce Gandiæ Militari Baltheo cinctus,& Bãdæ in Hiſpania milites ijſdem ſolemnijs inaugurati ab auctoribus memorantur. Et memoria noſtra mos idẽ perſtat in Anglia, quæ viros eiuſmodi vocat *Balneorum Equites*, quorum ſolemnia infra ſuo loco celebraturi ſumus.

At cum Religio ita animos hominũ occupaſſet, vt nihil benè & auſpicatè factũ, quod à viris religioſis non profectum, cenſerent, ab illis gladium maiores noſtri, paullo ante Normanorum in Angliam aduentũ acceperunt, quod his verbis qui tum vixit, Ignulphus: *qui militia legitima conſecrandus eſſet veſpere precedente ad Epiſcopum, Abbatem, monachum, vel ſacerdotẽ contritus de peccatis confeſsionem faceret, et abſolutus, orationib. deditus in eccleſia pernoctaret, in craſtinum rem ſacram auditurus gladios ſuper altare offerret, & poſt Euangelium ſacerdos benedictũ gladium Militis collo cum benedictione imponeret, & communicatus ſacris Chriſti myſterijs denuo legitimus miles permaneret.* Nec ſtatim ſub Normannis exoleuit, ſcribit enim in Policratico Ioannes Salisburienſis, *Inoleuit conſuetudo ſolemnis vt ea ipſa die, qua quiſque militari cingulo decoratur, Eccleſiã ſolemniter adeat, gladioque ſuper altare poſito, & oblato, quaſi celebri profeſsione facta ſeipſum obſequio altaris deuoueat, & gladij, id eſt, officij ſui iugem Domino ſpondeat famulatum.* Petrus etiam Bleſenſis Epiſt. 94. *Hodie tirones enſes ſuos recipiunt de altari, vt profiteantur ſe filios Eccleſia, atque ad honorem ſacerdotij, ad tutionem pauperum, ad vindictam malefactorum et patria liberationem gladium accepiſſe. Porrò res in contrarium verſa eſt, nam ex quo hodie militari cingulo decorãtur, ſtatim inſurgunt in Chriſtos Domini, & deſæuiunt in patrimoniũ crucifixi.* Atque hoc qnod gladio cingi voluerunt, & deductum proculdubio, vt diximus à militari Romanorum diſciplina, quia vt illi priuſquã ſacramento militari gladio ſtricto obligati fuerant, pugnare eum hoſtibus nefas exiſtimarunt: ita Chriſtiani, non ſibi legitimè militare licere opinati ſunt, priuſquam hac ceremonia legitimæ militiæ conſecrarentur; qua Fridericum I. Imper. (apud Othonem Abbatem Friſingenſem) & Guilielmum Rufum Angliæ Regem à Lanfranco Archiepiſcopo Militem factum legimus. Sed hæc conſuetudo paullatim in deſuetudinem abijt; ex quo Normãni, vt habet Ignulphus irriſerint, & exploſerint, ac Synodo habita VVeſtmonaſterij in Anglia anno 1102. ſancitum fuerit, *ne Abbates faciant Milites*, quod nonnulli tamen exponunt, ne Eccleſiæ prædia *militari feudo tenenda* Abbates concederent.

Cic. lib. 1. Offic. de Catonis filio.

Exinde ad Principes vicinos Reges filios mittere ſolebant, vt Equeſtrem ab illis dignitatem acciperent; ſic Henricus II. Anglorum Rex ad Dauidem Regem Scotorum, & Malcolmus Rex Scotorum ad Henricum II. ſic Alexander Guilielmi Scotorum Regis filius anno 1212. in Angliam, & Eduardus I. ad Alfonſum XI. Regem Caſtellæ profecti ſunt, vt acc pe rent ab ijs *Arma militaria* ſiue *virilia*. His enim loquendi formulis pro creatione Equitis eo ſeculo vſi ſunt. Tunc etiam ad ornamentum præter gladium, & cingulum calcaria aurata etiam acceſſerunt; vnde *Milites, & Equites* aurati hodie vocantur. Ius etiam ſigilli additũ. Antequam enim Baltheo militari cincti erant, vt colligitur ex Abẽdonenſi libro, ſigillo vti non licuerat, *quod deſcriptum*, inquit, *Richardus Comes Ceſtrenſis ſigillo matris Ermentrudis ſignare conſtituit, cum (nondũ.n militaris Balteo cinctus erat) litera quælibet ab eo directa materno ſigillo includebantur* Et in Burgũdia in decreto Iacobi, & Guilielmi Iuſti 6. Augusti 1376 dicitur Armiger cũ Equeſtrẽ ordinem ſuſcipit, ſigillũ mutare.

Ius ſigilli.

Sub-

Subſequenti ætate ex cenſu, vt colligit Camdenus ſcriptor Angelicus, facti fuerunt milites, qui enim feudum magnum militare, id eſt (ſi antiquis ſchedis vlla fides) 680. acras terræ habebant, ordinis militaris ornamenta ſuo quaſi iure poſtularunt. Imo ſub Henrico III. quodãmodo coacti fuerunt Milites fieri, quotquot libras quindecim ex annuis terrarum redditibus collegerunt; vt iam titulus potius oneris, quam honoris videretur: Ita enim habet Hiſtoria minor Matthæi Pariſy, qui ante 350. circiter annos in Anglia nec infideliter ſcripſit. *Anno 1250. exijt edictum Regium. præceptumque eſt et acclamatum per totum regnum vt qui haberet* * *XV. libras terræ & ſupra, armis redimitus tirocinio donaretur, vt Anglia ſicut Italia militia roboraretur, & qui nollent, vel qui non poſſent honorem ſtatus Militaris ſuſtinere, pecunia ſe redimerent.* Vnde in archiuis regni toties occurrit *Pro reſpectu militiæ* A de N. I. H. &c. huc vſque & vlterius, vti innuere videtur dictus Camdenus in formulis iuris Anglici, vbi duodecim viri, ſiue iuratores, nominantur, apud quos facti fit prolatio, illi Milites dicti erant, quibus erat feudum integrũ, illique *Milites gladio cincti*, qui à Rege Baltheo cincti militari; quo tempore cũ Rex Militares crearet, vt habet idem Matthæus Paris, *Veſte deaurata, ex pretioſiſſimo Baudekino & coronula aurea redimitus glorioſè in ſolio ſedit, ſinguliſq; militibus 100. ſolidos pro harneſiamentis præſtitit*. Nec ſolum Rex, verum etiam Comites eo ſeculo crearũt Milites. Meminit enim idem auctor, quomodo Comes Gloceſtriæ VVilhelmum Fratrem ſuum proclamato Torneamento, & Simon de Montefor ti Comes Leiceſtriæ Gilbertũ de Clara, Baltheo cinxit militari. Vt in Gallia, quod ex formula litterarum nobilitationis conſtat, qui nobilitatis eiuſmodi literas obtinuit, *à quocũque milite voluerit, valeat militiæ cingulo decorari*, & in Hiſpania vti Hier. Curita teſtatur, in coronatione Alfõſi 4. Aragonum Regis, qui Cæſarauguſtæ, à Petro Luna Antiſtite ſacro oleo perunctus, ſacro Reſurrectionis Domini die anno 1328. Militari auctoramento à Rege in maxime illa celebritate, honoribus præmijs, atq; ſummo ſplendore hi proceres decorantur, Iacobus Exerica, Petrus Arborenſis, Raymundus Folchius Cardonenſis Vicecomes, Arnoldus Rogerius Comes Polliarienſis, Lupus Luna, Alfonſus Ferdinandus Ixeritanus, Guilielmus & Berengarius Angleſolæ, Ioannes Simenius Vrrea, Petrus Cornelius Guilielmus Ceruilionius, Otho Moncada, & Atho Focius. Celebrata peruigilatione ſinguli eorum procerum militari auctoramento ad CLXXX. alios virtute, & nobilitate præſtantes viros cohoneſtauere. Præterea Petrus Regis frater, Caſtellinoui, & Vijlannoui Vicecomites, Guilielmum Erilium, & Gilabertum Croilliam, & Raymundus Berengarius Regis itidẽ frater alios eiſdem inſignibus legumquè militarium ſocietate deuinxere, & à Raymundo Folchio Vicecomite, Raymũdus Cardona eius frater, Amoroſius Rebellius, & Petrus Aragal eodem auctoramento obſtricti ſunt. Ad CCL. auctoratorum Raymundus Montanerius per quam grauis illius ſeculi ſcriptor, qui ſe huic rei præſentem fuiſſe perhibet, & triginta millia Equitum, qui Regem ex arce Aliaferiæ in ædem maximam Saluatoris ſecuti, numerum extitiſſe prodit. Verum honore illo, qui virtuti, ac meritis prius tamquam eximium operæ nauiter militaribus ſtudijs inſumptæ pretium, ac præmium dabatur, ſenſim vileſcente, ob nobilium indignis eundem conferentium multitudinem, Reges poteſtatem militaris auctoramenti ſibi reſumpſere: adeo vt nemo miles crearetur niſi vel ab ipſo Rege, vel Regis primogenito, accepta prius à patre auctoritate; vel à Regis Legato, ſiue præfecto in exercitu, idquè vel ob res fortiter geſtas, vel gerendas, aut togatam prudentiam. Et hoc ſanè à Regibus Anglis prudentiſſime in-

*800. alijs.

* *Integrũ, ſeu dũ militis.*

Lib. 8.

Hiſpani milites.

Hier. Blanca in Com. Rerũ Aragon.

inſtitutum, cum feuda iam nõ ſibi eſſent, quæ donarent. Nihil ſane valentius ad excitandos viros ſtrenuos, atque adſtringendos ſibi optimos beneque meritos qui claro loco nati & à re inſtructi, quam illos hoc titulo Militum honorare (qui ante honoratæ tantùm functionis nomen erat) benignè, & beneuolè exornare, qui cum Principe conſulto, meritoque deferebatur ampli ſane præmij beneficijque loco, & inter inſignia honoris habebatur. In hoc enim virtutis mercedem, familiæ laudem, generis & nominis memoriam collocatam, qui ſic milites facti exiſtimarunt. Adeo vt Iuriſcõſulti nõnulli ſcripſerint quod

Miles nomen dignitatis.

Miles ſit nomen dignitatis, non item Baro; olim enim Baro, ſi non ex hoc ordine eſſet Equeſtri, ſimpliciter ſuo prænomine, & nomine ſine aliquo adiuncto. niſi *Domini* (quod etiam militib. competit) ſcribebatur. Militis autem nomen honorarium videatur adiunctum, cum Reges, Duces, Marchiones, Comites & Barones dignitatem vna cũ nomine expetierint. Obſeruationeque dignum eſt Equeſtris ordinis nobiles tanti fuiſſe olim, quanti nunc ferè ipſi Comites. habebant enim ſuos clientes, armigeros, ephebos, ſatellites, miniſtros concolore ſecum veſte amictos: cuius rei exempla profert Hembricomtius in ſuo Nobilitario. Adeoque in diplomatibus antiquis videbis etiam Baronibus præponi Equitum nomina, exſtatque veteris ritus veſtigium in archiuis Louanienſibus, vbi cauetur ne

In actis opidi anni 1260.

quis Equeſtri Baltheo cingatur, niſi tertiò cum duce ad bellum profectus eſſet, vnde toties in collatæ dignitatis tabulis numerus expeditionum in primis ſacrarum adſcribi ſolet, quod de Guilielmo de Rode ſpectatiſſimæ virtutis milite tradit I. Lipſius Rerũ Louanij libro tertio. Iuuat hic interſerere, quæ de creatione militũ tempore Eduardi I ſcripſit Matthæus Florilegus. *Ad augmentandam profectionem ſuam fecit Rex per Angliam publicè proclamari, vt quotquot tenerentur fieri milites ſucceſſione paterna, & qui haberent vnde militarent adeſſent apud VVeſtmonaſterium in feſto Pentecoſtes,* 1306. *admiſſuri ſinguli omnem ornatum militarem præter equitaturam de Regia Garderoba. Confluentibus itaque trecentis iuuenibus filijs Comitum, Baronum & Militum, diſtribuebantur purpura, Byſſina Syndones, cyclades auro textæ affluentiſſimè prout cuique competebat. Et quia Palatium regale etſi amplum, tamen ad tot occurrentium turbam anguſtum fuit, apud nouum templum Londini, ſuccißis lignis pomiferis proſtratis muris, erexerunt papiliones & tentoria, in quibus tirones deauratis veſtibus ſe ſinguli decorarent. ipſa autem nocte in templo prædicti tirones; quotquot poterat capere locus ille, ſuas vigilias faciebant, ſed Princeps VValliæ præcepto Regis patris ſui, cum præcelſis tyronibus fecit vigilias ſuas in Eccleſia VVeſtmonaſterij: ibi autem tantus clangor tubarum, & tibicinum & exaltatio vocum præ gaudio exſtiterat clamantium, quod conuentus de choro ad chorum non audiretur in hilaritate, die autem craſtino cinxit Rex filium ſuum Baltheo militari, in palatio ſuo & dedit ei Ducatũ Aquitaniæ. Princeps ergo factus miles, perrexit in Eccleſiam VVeſtmonaſterij vt conſocios ſuos militari gloria pariter venuſtaret. Porro tanta erat ibi preſſura gẽtium ante magnum altare quod duo milites morerentur, quamplures ſyncopiſarent etiã cum quilibet ad minus tres milites ad ſe ducendum & tuendum haberet. Princeps autem propter turbam comprimentẽ non ſecus ſed ſuper magnum altare diuiſa turba per dextrarios bellicoſos, ſocios ſuos cinxit.* Apud Gallos item cæteraſq; Europæ nationes obtinuit, vt à parentibus filij Equeſtri inſigniantur honore: ſic Philippus Auguſtus Ludouicum Leonem filium alioſque centum nobiliſſimos viros Compẽdij ad Eſiã Baltheo militari donauit, pariquè honore S. Ludouicus Philippum Tertium, hic Philippum Pulchrum. Pulcher tres alios ſuos filios præſente Eduardo genero Anglorum Rege affecere: hic mos ſatis antiquus videtur,

Papyrius Maſſonus lib. 3. Annal.

tur, à Græciſque Cæſaribus & in Italia à Theodorico Rege olim obſeruatus. Athalaricus enim Eutharicum patrem à Græco Cæſare Anaſtaſio filium, per arma adoptatum prædicat, & Theoderici apud Caſſiodorum epiſtolæ aliquot leguntur, quibus Reges & priuatos quoſdam per arma filios adoptat, hoc enim ſermonis genere vtitur. Fiebant olim nonnunquam Equites ante irruptiones & prælia; quæ conſuetudo in eiuſmodi periculis & anguſtijs obtinebat, quod eos hac re animatos, officium magis facturos cogitarent, & ſi morerentur, Equeſtrem honorem habituros, nam Equeſtris dignitas in acie quæſita nullis omninò aut factis, aut maiorum imaginibus claros nobiliſſimos reddit, qua etiam ornari ipſi Reges à Vaſallis, & ſtrenuis viris non dedignantur. Ludouicum XI. à Philippo Bono Burgundiæ Duce, Henricum II. à Mariſcallo Bifienſi, Franciſcũ I. Gallorum Reges memorabili illa pugna Meliguiacenſi à Petro Baiardo, Eduardum IV. à Comite Deuoniæ, Henricum VII. à Comite Arõdeliæ, Eduardum VI. à Duce Somerſetti, alioſquè ab alijs Equeſtris ordinis ornamenta accepiſſe legimus. Froiſſardus ridiculam narrat hiſtoriam in caſtris Philippi Valeſij, ac Eduardi III Regis Anglorum factam, cum prope eſſet vt die condicto dimicarent inter Virolyfoſſam, & Flmmengueriam, lepus ante caſtra Gallorum excurrẽs tantum barritum excitauit, vt poſtremi audientes & pugnæ initiũ eſſe cogitantes, ſeſe ad arma compararent, quidã autem hippocomi optimè animati Equeſtrem ordinem poſtularũt, cumquè non dimicaſſet exercitus, ſed rebus infectis Rex. Eduardus diſceſſiſſet, hic ſemper ex eo tempore Equites Leporis ſunt appellati. Sæpius etiã poſt pugnam fortibus viris quorum bello ſpectata virtus exſtitiſſet, ſpectante omni multitudine patentibus campis militaris honos delatus; ijſque ſolemnijs Rodericum Diam de Biuar cognomento Cidum (cuius nomen Mauris in Hiſpania maximè fuit terribile) à Ferdinãdo I. poſt captam Coymbram Equitem creatum tradunt Hiſpani. ſic heroicæ fortitudinis viros à Carolo VIII. Gallorum Rege poſt victoriam Farnienſem, ſic à Carolo V. Imperat, poſt deuictum Saxonem Equeſtri ordini aſcriptos conſtat, tanta paſſim nobilium accurrente multitudine, vt cum omnibus ſingulatim eam dignitatem conferre non poſſet, vulgari Hiſpanorum lingua exclamaret; *Sint omnes Equites*. Sic varios à varijs poſt partam victoriam principibus militari auctoramento cohoneſtatos apud hiſtoricos inuenias. Mitto quanto huius ordinis ſplẽdore & magnificentia Imperatores & Reges mutua quadam monarchis inter ſe, & genuina nobilitatis conferendæ, iure gentium facultate alterutrius ſubditis, & legatis decus hoc militare contulerint, eoquè honore ornatos dimiſerint.

Philipp. Cominens li. 5. de bello Neap.

Equeſtris dignitas nobilẽ reddit.

Cætera quæ ad hunc ordinem ſpectant, quam præclarus glorioſus, & quam ſplẽdidum præmium altiſſimis animis gloriæ, honoriſque cupidis, Equeſtris hic ordo apud maiores noſtros habitus fuerit, quam ſtudioſe fidem. & veritatem coluerint, cum ſatis fuerit, ſi vt fideles Equites, vel Equeſtri fide aliquid ſponderent. In literis obligationis Hugonis Comitis Sancti Pauli, Guidonis & Iacobi fratrum, quæ Philippo Pulchro Rege conſcriptæ ſunt in Aprili 1289. de comparato agro auenati, in Hannonia ſpondent illi fide ſuorum corporũ vt fideles Equites. In literis quoque Ioannis Grellij moderatoris Bucenſis bello capti, quibus ſpondebat Septembri 1364. Regi Carolo V. ſe in vinculis manſurum, voluit, ſi contra veniret, haberi pro falſo improbo perfidoque Equite, & ad ſignum rei ſtẽma ſuum inuerti ſurſum deorſum, atque ita apud omnes iudices reum peragi. Ioannes Dux Britanniæ inita cum Rege Carolo VI. pace XV. Ianuarij 1380 iurauit XVI. Aprilis ſequentis, ſe conuentiones eas obſeruaturum,

De fide Equitum.

turum, mandauitque Perceuallum. Chabotum Equitem (qui propterea in vincula fuerat coniectus, quod decreto cuidam reſtitiſſet) ſolui ex vinculis, modo daret fidem ſe decreto illi pariturum Equeſtri fide. Et Carolus V. ſummi animi Imper. cum aliquid affirmaret, id fide nobilis, & Equeſtris viri ſe affimare aiebat. Adde. & Equites in tabulis Ducum Brabātiæ vocari ſemper *fideles & amicos*, alios necdū militari Baltheo cinctos fideles miniſtros *getrevve knaben* intellige *Schild Knaben* ideſt armigeros. Hæc fuit exiſtimatio, hæc Belgarum, & Gallorum Equitum fides, quam Cicero appellat omnis iuſtitiæ fundamentum. Cum Reges Galliæ, filij aut fratres fiebant Equites, ſolemnitates plurimæ obſeruabantur, vbi Reges inſidebant coronati, & publicum omnibus epulum exhibebant. Docet Ionuillanus in Sancti Ludouici vita Regem illum cum Alfonſus frater, Pictonum Comes, & Druidenſis Comes Equeſtrem ordinem acciperent, ſolemne epulū habuiſſe Salmurij tam magnifico apparatu, quàm videri vnquam potuerit, rebus omnibus opibuſque circumfluentibus.

Equites fideles amici vocati. Armigeri fideles miniſtri.

Atque hæc vna eſt ex cauſis quatuor, quibus pro conſuetudine ſubditis regalis Dominij Vaſalliſque indicitur penſitatio, ex quo apparet fuiſſe in ſolemnitate hac ſumptus aliquos ex vſu & conſuetudine, cuiuſmodi etiam pēſitatio feudis Militaribus indici ſolita, cum Princeps primogenitus Regis Angliæ filius hoc honore ornaretur, ſcribant alij. Ex iureconſultorum ſententia Equites vbique & in Imperio & in alieno dominatu inſtitui poſſunt, vti in collocutione Friderici II. Imperat. & Sancti Ludouici Abbas Trithemius ſcribit, Comitem Prouinciæ ab eodem Imperatore Equeſtri dignitate ornatum, & Sigiſmundus Cæſar in Martio 1415. parlamentum habuit Pariſijs, & liti præfuit inter Dominum Peſtellanum, & Signellū agitatæ, de officio Seneſchalli Belcarienſis, Signellus autem fuerat ipſi commendatus; cum itaque audiret ab aduerſario obijci Signellū non eſſe Equitem, eum aduocauit, dicens ſui iuris eſſe vt faciat Equitem, ita arrepto vnius è ſuis nobilibus gladio ter Signelli in genua procidentis dorſum percuſſiſſe, deinde ademptum vnum ex aureis calcaribus ſuis illi induiſſe, ac poſtremo zonam accinxiſſe, cui magnus culter pro gladio appendebat. Hoc autem facto nihil contra maieſtatem, aut ius Regis tentatum eſſe definit Tilius in Rebus ſuis Gallicis. Et Cuſpinianus tradit Rodolphum Imperator. adſiſtentibus Regibus Bohemiæ, Hungariæ, & Poloniæ, quibus ſingulis enſem tradi curauerat, Equitum inaugurationi celebrandæ, ducentos amplius Equites creaſſe, eo fermè ritu, vt vna manu tyronum humeros leuiter ferirent, altera verò perbenignè eos exciperēt. Equeſtris etiam dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Equeſtris dignitas iuſtam nobilitatem à patre arguit.

Quod ad ſeruitutem, in quæſtionibus a Parleamento Pariſienſi, habitis 1269. iudicatum eſt, Laurentium qui cubicularius Rohannenſis dicebatur, nobilem à Patre, ac non à matre Equitem eſſe poſſe. Similiter alijs quæſtionibus ineunte Nouembri 1285. iudicium factum de Hugone Querneo: hoc verò ita accipiendum eſt, ſi mater eſt libera; nam ſi ſerua fuerit, aut nexa, etiam ex patre nobili ſerui erunt filij, in ſeruum autem non cadit Equeſtris dignitas. Philippus tamen Belmanorianus Præfectus, Claromontanus apud Bellouacos, in ſuo (vt vocant) conſuetudinario cōpoſito 1283. narrat filium nobilis cuiuſdam, & ſeruæ fuiſſe, Equitem ab eo factum cuius erat ſerua, retecta verò ſeruili conditione eius, voluiſſe filium in ſeruitutem aſſerere, dicendo eum a ſe eum ſeruitutem ignoraret, Equitem fuiſſe factum, ſed fauore libertatis liberum illum, ac Equitem permanſiſſe, quia Equeſtris Ordo à ſeruitute vindicat. Si alius quàm Dominus feciſſet Equitem, ordo cum libertate filio perijſſet, quia non fuiſſet penes

eum, qui inſtituiſſet Equitem, facultas à ſeruitute vindicandi. Nobilitas à matre ſola ſine beneficio Principis, non facit Equitem: nam moris eſt, ſi quis patre & matre ignobili natus eſt, eum à Rege cum Equeſtri Ordini accenſetur, in Gallia fieri nobilem. Quamobrem nolunt multi, vti & in noſtris partibus, ab vno parentum nobilitatem ſibi aſſumere, ne ludibrio ſint, ſed Equites fieri à Rege curant, Litteræ enim Equeſtris Ordinis nobilitatem confirmant, & ab ignobilitate vindicant. Quod ſi quis præter Regem, penes quem ius eſſe non poſſit nobilitatis conferendæ, ex ignobili Equitem fecerit, vterque culpam præſtat, Philippus Borbonius (qui ex loco vbi natus eſt, aut parens ipſius cognomẽ habuit) ignobilis duos habuit filios, quorum vni Equeſtrẽ Ordinem Comes Flandriæ, alteri Niuernenſis Flandri filius contulerunt, itaque mulcta Comitibus irrogata eſt, decretis factis ineunte Nouemb. 1269. & ſub Pentecoſten 1280. & fratres mulcta librarũ mille in Regem damnati, quiſq; decreto facto ſub medium Nouemb. 1281. etſi beneficio Regis, Equeſtrem ordinem tenuerunt. Hæc ijs locis obtinent, vbi non aduerſatur cõſuetudo, nam Belcarij, & in Prouincia non exorata à Rege venia ciues in ordinem Equeſtrẽ cooptari, & Antiſtites in Baronum nobiliumq; album referri poſſunt. Ita Tilius li. 2. de Rebus Gallic.

Ne autem quidquam eorum, quæ ad dignitatis Equeſtris ſplendorem vbicumque gentium reperire potuimus peregrinos lateret, nonnulla de militari apud Hiſpanos ratione (quã gentem inſtaurandis reparandiſq; bellicis natam dicit Liuius) ſubnectere libuit. Et Eximinus Petri Salanoua Iuſtitia Aragonum qui ciuilis legis ſcientiam cum Equeſtris Ordinis claritate habuit coniunctam, cum de priuilegijs Baronum, & Ricorum hominum ſe fore dicturum profitetur ita fere ord. tur. Notandum eſt quod in Arragonia omnis homo deſcendens de gente militari per lineam, planam

Vide Lipſiũ de Militia in Dedicatoria ad Philip. III.

eſt * Infancio, ſiue ſit legitimus, ſiue illegitimus, ſiue maſculus, ſiue fœmina. Tamen quamuis ex parte matris veniat ex linea militari non eſt Infancio, niſi habeat patrem Infancionem in C. videlicet de Proclam. in ſeruit. lib. 6. & hoc ſeruatur. Et per Foros habetur. Quod quilibet Infancio poteſt eſſe miles in Aragonia, alij vero non. Et ſi forte non Infancio promoueatur per Ricum hominem ad militiam, perdit honorem quẽ tenebat Ricus homo, vel ſi non tenebat numquam tenere debet. Et ille promotus ſemper remanet villanus ſub lato ſibi equo, & armis. vt de re militari C. fin lib. Exe. Et quia multæ ſunt ſpecies iſtorum Infancionum in Arragonia, ſciendum eſt, quod * Infancionum alij ſunt Rici homines, & non Milites, alij Rici homines (quos Vitalis, & Salanoua nonnunquam Barones nũcupant) & Milites, alij Meſnadarij milites, alij non milites, alij ſunt milites ſimplices, alij filij militum tantum, vel nepotes, alij nec Barones, nec Meſnadarij, nec milites, nec militum filij, vel nepotes. Miles autẽ ſimplex eſt, vt Vitali placet, qui ſui ſcuti, ſiue vnius ſcuti vulgariter appellatur, Vaſallus alicuius præter Regem, vel Regis filiũ, vel Comitem ex Regis genere deſcendentem, vel Prælatum Eccleſiæ, vel qui ab alio, quam à dictis perſonis militari cingulo fuerit redimitus; ſed & omnes deſcẽdentes à tali per lineam maſculinam, inter ſimplices milites computantur. Infancio ſimplex eſt qui licet non ſit miles ius tamen habet accipiendi militiam, ſi poſſibilitas voluntas, & oportunitas ſe offerrent. Ricus homo miles habet omnia priuilegia, quæ habent Infanciones, & omnia, quæ habent milites, & vltra quia terram pro honore non debet dare dominus Rex, niſi illi qui ex natura debet eſſe Ricus homo, & qui non ſit de alieno regno &c. Vti ex dicto Salanoua prodit Hier. Blanca. Vltra communia priuilegia Infancionum habent milites iſta. Nam non tenentur nec eorum

** Id eſt nobilis.*

Alfõſus Sapiẽs Caſtellæ Rex, leg. 6. tit. 9. p. 2 vide, & Petri Portugallẽſis Comitis apud Curitam teſtimonium.

** Id eſt nobilium.*

filij

filij, aut nepotes facere ſaluam. Item nullus poteſt aliquem ſaluare pro Infancione niſi duo Milites. Item equus militis quo ipſe equitat non pignoratur. De ſatis cap. 1. Item in Arragonia nullus filius militis in menſa militis ſedet, donec fuerit factus miles; hac namque educatione, & doctrina maiores ipſi filios ſuos liberaliter inſtituebant, poſtquam eos è ludis, & pueritiæ diſciplina profectos apud ſe in exercitu militiaquè diutius fecerãt commorari. Qua in re videntur fuiſſe elegantem illam Romanorum cõſuetudinem imitati, quorum more nec cum parẽtibus puberes filij, nec cum ſoceris generi lauabantur. Militum autem vox, & Infancionum id ſonat, vt priori Equeſtris ordinis viros nuncupemus quos vulgari ſermone *Caualleros*; poſteriori verò quos vocare ſolemus *hijos dalgo*. Ipſiſque Militibus plerũque ſolebant ſingulæ eorum ſtipendiariæ portiones in agris domibus, ac vacuis tandem poſſeſſionibus aſſignari, quibus & alijs vectigalibus in ciuitatibus, atq; oppidis omnibus Rici homines donabantur à Regibus, quæ vocabantur honores, quia in honorem, conferebantur. Quo autem illæ firmæ ac ſtabiles, militibus ac poſteris remanerẽt, ſolemnes adhibebantur interdum contractuum, & inſtrumentorum ſtipulationes. Quale illud exemplum eſt quod in Tabulario Eccleſiæ de Pilari continetur, & à dicto Blanca in lucem profertur, quo Vicecomes Gaſto Senior, vt inſcribitur, in Caragoca ſubdititium ſibi Militem quod eſt ſtrenuè in expugnatione illius vrbis dimicaſſet afficiebatur quibuſdam domibus, & agris quos quondam poſſediſſet Arabs præcipuus Alchay de Aben Alimen, vt idem perhibet vocitatus. In extremo autẽ ipſius donationis hæc verba ſubiunxit, *Do tibi omnia ſupradicta bona ſalua mea fidelitate & de meo Domino Ildefonſo Rege qui nobis ea dedit*. Alia enim ſimillima extant nonnulla, quæ Militibus irrogabantur, quod ſe in medios hoſtes, vt in eis commemoratur, ad perſpicuam mortem pro ſalute exercitus inieciſſent. Quæ omnes huiuſmodi ſtipulationum formulæ non loqui ſolummodo, ſed perſonare etiam videntur, priſtinam illam, & Ricorũ hominum in Reges, & Militum in Ricos homines fidelitatem præſtandã, quaſi non ſat ducerent futurum, vt eorum omnium integra, ac fidelis mens in factis, ac commiſſis ſi nõ in ijſdem ipſis ſcriptis ſpiraret. Hi igitur Milites illius Rici hominis cogebantur accitu, cuius ſtipendia merebantur. A quo ſi deficiebant, poterant ſtatim ijſdem omnibus ſtipedijs militari. Propterea vulgari ſermone *Caualleros vaſallos de los Ricos hombres* vocabantur. Ipſæ vero ſingulæ eorum ſtipẽdiariæ portiones *Caualleriàs de honor*. Cæterũ Reges ipſi pro rata eorum portione tenebantur de ſubſidijs Regij patrimonij alios quoque milites ſuſtentare, ſiue ij eſſent nobiles, ſiue etiam Milites, ſiue Infanciones Triplex enim ea Militum ratio quondam fuit. Hi quia Palatini id eſt de Regis domo erant, quam veteres *Meſnadam Meſnaderij* Milites (quorum familiæ gentiliciæ à Curita, & Alportilio cæteriſq; Hiſpaniæ antiquarijs deſcribuntur) ſunt vocati, vt diuerſis hiſce nominibus, diuerſi ipſorum Militum notarentur ſtatus. Quamquam enim omnes genere idem erant, parte tamen & ſpecie differebant multum, Ricorum namq; hominum dignitati proximus erat Meſnaderiorũ iſte Militaris, ſeu Equeſter ordo, ſic alij alijs illuſtriores. Quibus quæ dabantur à Regibus ſtipendia, vt à prioribus etiam nomine differrent: *Caualleriàs de Meſnada*, ſeu *Meſnaderias* vocari conſueuerunt, Regioque à nutu pendebant prorſus Quæ magna tandem erat inter *Caualleriàs de honor & Caualleriàs de Meſnada* differẽtia, cum has ad libitum conferri fas eſſet, illas autem nequaquam, poſtea tamen hæc omnis ratio plerumq; ſolita eſt traduci, & conuerti. Vnde hodiernis, vt ait Blanca, tẽporibus Meſnaderios Milites videmus nonnullos qui priſcam hanc iſtius differẽtiæ notatio-

Rici homines Milites.

Meſnaderij Milites.

cationem in ſuis inſcriptionibus præ ſe ferunt, ſe cum aliquin ex Meſnaderiorum ordine ſint *honoris* lautorũ opidorum dominos nũcupantes quaſi ea ſibi, ac maioribus ſuis eo pacto declarent non ad Regum nutum, vt Meſnaderijs conferri ius erat, ſed in *honorem* fuiſſe. Ricorum hominũ more contributa. Quæ enim re differebant, nomine etiam diſtare voluerunt. Hinc autem fiebat, vt cum certiſſima hæc eſſent Militibus iſtis propoſita præmia non dubitarent quibuſuis ſe offerre pro patria periculis, eratque omnino dum præliabantur, illud inſitũ in eis aut vincere aut emori, quod ſi belligerando necabantur in meliori erant cauſa, & conditione quã ſi domi locupletes ſenes remanſiſſent. Eorum vero qui Imperatores. Duces, arcium præfecti nauarchiue fuerant, ſepelire corpora nequaquam licebat quin prius declararet Rex officio, ac muneri, quod quiſque illorum ſuſtinuiſſet, ſatis factum eſſe, præſtitamque ſibi in eo ab vnoquoq; fidem, ſolemni decreto interpoſito liberaret, nimirũ, vt qui fraudem, aut ſcelus commiſiſſet, honore ſepulturæ careret. Quapropter ita tũc æqualiter omnes omni genere virtutum floruere, vt egregia hæc laus videatur non hominum ſolùm, verum illorum etiam temporum fuiſſe: Rici homines ergò ſuis Militibus ſtipati, tanta auctoritate incedebant, vt Regibus pœnè viderentur æquales. Signiferos enim ante ſe ipſorum Regum more geſtabant, ſingulos quos vocabant Pendones, aut Seneras ampliſſima ſummæ eorũ dignitatis inſignia præferentes. Vnde & ipſos Ricos homines videas in antiquis monumentis paſſim Ricos Hombres de *senera*, vulgari lingua nuncupatos. Eorum autem filij Infantes interdum, quemadmodũ & filij Regum appellati cernuntur. Atque inde credit Blanca ipſorum Infancionum nomen dimanaſſe, & ab Infantibus Infanciones quaſi Infantes inferiores dictos fuiſſe ipſorum Militum filios; hi enim eorumque poſter. apud Aragones vocantur Infanciones, vel apud Belgas noſtros Militũ filij *Ionckheers*, quaſi iuniores domini appellãtur. Militibus enim cuiuſcũque ordinis ſint, ſiue Ricorum hominum ſiue etiam Meſnaderiorum, ij dicuntur tantùm qui ſunt militiæ auctoramento honeſtati, atque vt vulgò loquimur, *los que actualmente ſon armados Caualleros*. Vnde illud Michaelis Molini in verbo Infancio *Infanciones noſcuntur apud nos Milites verò fiunt ſeu creãtur.* Quia ſine creatione actuali, ſeu promotione ad militiam nullus poteſt eſſe miles. Vt in Foro de creatione Militum. Cæterum ſubſequenti ætate Ricorum hominum nomen fuit antiquatum nobileſque vocari conſueuerunt. Nam qui modò nobiles dicuntur multis in rebus præ ſe ferunt Ricorum hominum dignitatem, in ea præſertim cuius ſupra meminit Molinus. De qua idem alibi: nobiles Aragonum pro delictis eorum non puniantur pœnis corporalibus, vt in obſeru. 2. tit. de pace fol. 24 Et in For. 1. tit. Hæc itaque in veteribus Salanouæ monumentis, quæ de Regis, ac regni conſenſu è lingua vernacula in Latinam, ab eodem verſa extant, vulgoq; obſeruantiæ illius appellantur, de Ricis hominibus Militibus, ac Infancionibus tradita fuſius reperiũtur. A quibus nequaquam diſſentire viſus eſt Iacobus hoſpitalis præclarus iuris Aragonici interpres, in ijs quos ſexaginta ferme annis poſt Salanouam de legibus Aragonum edidit commentarios Ioãnis Lupi Seſſes Iuſtitiæ Aragonum temporibus, cuius locum tenuiſſe proditur. Quos omnes ſecutus eſt Bages qui suorũ memoria eandem quæſtionem ijſdem omnino verbis pertractauit. Veruntamen hæc omnia ab illo fonte, & capite fluxerunt, Vitali nempe Epiſcopo, è cuius ſcriptis cæteri, quæ digna iudicarunt ſelegerunt, & Hier. Blanca in commentarijs ſuis planius, & apertius expreſſit.

Milites Banerreti.

Banerreti alijs *Baroneti*, Milites, qui Auratis hodieq; in Anglia digniores ha-

habentur, nomen habẽt à vexillo conceſſum enim illis erat militaris virtutis ergò quadrato vexillo perinde, ac Barones vti, vnde & *Equites vexillarij* verè à nonnullis vocantur, & Germanis *Banner Leirs*, horum antiquitatem vltra Eduardi III. tempora, cum Angli bellicis landibus abundarent, haud repetit Camdenus, vt tunc primum excogitatum hunc titulum honorariũ in bellicæ virtutis præmium credat. In actis publicis eius æui fit mentio inter titulos militares, *Bannerettorum hominum ad vexillum*, qui ijdem videantur *hominum ad armà*. & Rex Eduardus III. in charta Ioanni Coupland Baneretti ſtatum; quod Dauidem II. Scotorum Regẽ in prælio apud Dunelmiam cœpiſſet his verbis erexit *Volentes ipſum Ioannem qui Dauidem de Bonis cœpit, & gratanter nobis liberauit, propter ipſius probitatis, & ſtrenuitatis merita taliter præmiare, quod alij per hoc exemplum capiant nobis temporibus futuris fideliter obſequendi eundem Ioannem in ſtatum Baneret el poſuerimus, & pro eodem ſtatu manu tenendo conceſſerimus pro nobis, & hæredibus noſtris eidem Ioanni quingentas libras percipiendas ſibi & hæredibus ſingulis annis &c.* Memoria dignum eſt hic formulam adnotare ex Froſſardo, qua Ioannes Chandor vir ſuo tẽpore militari laude florens, factus ſit *Banerettus*. Cum iam Eduardus VValliæ Princeps belli aleam experturus erat pro Petro Caſtellæ Rege contra Hericum nothum & Gallos, Ioannes Chandos principem acceſſit, vexillumq; ſuum complicatum illi in manus tradidit, ſic affatus. *Domine mi hoc meum eſt vexillum, placeat vobis explicare, vt hodie efferam. Sunt enim mihi fauente Deo ad hoc prouentus ſatis magni, Princeps verò & Petrus Rex Caſtellæ qui adſtitit, acceperunt in manus vexillum, & illi reddiderunt explicatum cum huiuſmodi verbis: Domine Ioannes quod felix fauſtumq; tibi ſit & in gloriam cedat viriliter agat, & oſtendas, qui vir ſit. Ille accepto vexillo alacris ad ſuos ſe contulit, & attollens. Commilitones, inquit, ecce vexillum meum & veſtrum, ſi vt veſtrum animosè propugnetis.* Poſterioribus temporibus, qui ad hunc honorem euehendus, vel ante prælium vt animi excitarentur vel poſt prælium, vt virtuti ſuus conſtaret honos, geſtans ſignum oblongum, Permon vocant, in quo ſua depinguntur inſignia inter duos ſeniores Equites præeuntibus tubicinib. & Heraldis corã Rege, vel Pro rege adducitur, qui bene ominatus iubet ſigni extremitatem, abſcindi, vt ex oblongo, vexillum fiat quadratum.

pars 2. par. E. 3. m. 22. & 23.

Militet Baccalaurei.

Baccalaurei milites *Knights Batchallers* fuere illi, qui tamquam tirones electi medij inter Equites auratos & Armigeros. In archiuis enim leguntur *nomina Militum Baccalaureorum, & Valectorum Comitis Gloceſtriæ*, vnde ſunt qui Bachallers, quaſi *Bas Cheualiers* dicto volunt, licet alij a Gallico *battailer* quod depugnare ſignificat, deducunt. Antequam ordines Equitum à Carolo Rege VII. fuiſſent in Gallia diſpoſiti, duo erant Equitum genera, Vexillarius qui Vaſallos ſuos habebat elato vexillo, & Baccalaureus qui ſub alieno vexillo procedebat. In decreto Ioannis Ponthiuani, facto 23. Februarij 1385. Thoarienſis Vicecomes ſummus, & primus Comitis Pictonum Vaſallus dicitur triginta duo vexilla habẽs in ductu ſuo. In decreto facto tertio Iunij 1400. Comes Vallenſis contendit Rodulphum Comequanum Vexillarium ſolummodò, ac non Baronem eſſe, extuliſſe vexillum, quod ludibrio fuerit, eumque fuiſſe dictum Equitem quadrati vexilli: Comequanum verò ſe aſſeruiſſe Baronem qui Vaſallos ferè quinquaginta, & prouentum magnum habuerit. Statuit conſilium ſtrictum Caroli VI. Regis comitatum Iſabellæ filiæ Regis in Angliam profecturæ, vt nuberet Richardo II. Regi, fore duorum Equitum Vexillariorum, & quinque Baccalaureorum, qui miniſtrarent ei: itaque delegati ſunt Almontenſis. & Garenſerianus vexillarij, & Reginaldus Ioannesq; Triani,

In dorſo Pat. 18. H. 3.

Go-

Goloſius Annoius, Carolus Châbel lius & dominus S. Clari Baccalaurei. Vexillarius in bello, eques duplaris erat ad Armigerum. In ſpõſione clien telæ quam Philippo Valeſio fecit Go defridus Comes Lemouicũ Septemb. menſe 1337. ducentenis libris prouẽ tus ad vitam ex ærario Regis, & quin quaginta libris ſemel numerãdis promittit ſe miniſtraturum Regi cum du centis viginti Equitibus ordinario ſti pendio vicnum ſolidorum in vexillarium, denum in Equitem, quinum in Hippoconum, diebus ſingulis, cuiuſmodi ſponſiones in Chartophylacio regio exſtant innumeræ.

Cæterùm miles nemo naſcitur, ſed noſtris temporibus. vti alibi delibaui mus à Principe, vel eius legato, habita aut generis, aut virtutis, Fortunæ, rerũ domi foriſque bene geſtarũ ratione, dignitatem equeſtrem (quæ nõ niſi cũ vita tollitur, aut amittitur) ſtricto gladio leuiter humeris percuſſis, & flexis gen. candidati accipere ſolent, additis verbis ſolemni more conceptis, inuocatoq; ferè numine cuiuſq; prouiciæ tutelari. *Sis eques in nomine Dei, Surge Eques*, cæteræque id genus ceri moniæ pro patriæ conſuetudine adhibentur. Nullibi autem ſolemniores quam in Regis, aut Imper. Romanorũ electione, qui proceres aliquot è nobilitate primaria tyrones ſtricto D. Caroli gladio in album equeſtre adoptare ſolent. Qui ſic militaris ordinis fiũt, oſculato enſe, addito nominib. vo cabulo in Gallia *Meſſire*, in Anglia *Sir* ad vitam vbiuis (more Gallico in regib. cõpellandis) ab alijs diſtinguuntur. Formã etiam c[illegible] titibus antiquam Annonymi cuiuſdam Angli ex veteri chronico addam. *Anno* inquit 1316. *Dominus Ricardus de Rodneij factus fuit miles apud Keynsham die tranſlationis S. Thomæ martyris in præſentia Domini Amalrici Comitis de Pẽbroke, qui cinxit eũ gladio, & D. Mauritius de Barckloij ſuper podẽ dextrum poſuit vnũ calcar & D. Barthol. de Badeliſmer, Baro vterq; ſuppoſuit aliud ſuper pedem ſiniſtrum, in aula, & hoc facto receſſit cum honore.*

Iuramentũ militare antiquũ colligimus ex Liuij, & Vegetij verbis lib. 12. de Re militari per deos factũ cum deuotione capitũ ad quæuis infortunia pro Romana Rep. quæ cõſuetudo adhuc manet, ſed ritu veteri in religio nẽ noſtrã detorto, ſub finẽ.n. militaris & ciuilis iuramẽti adijciũtur hæc ver ba: *Sic me Deus adiuuet & oẽs Sancti.*

De exauctoratione verò militũ (quæ ignominiæ militaris nota erat) alijs diſquirendũ relinquo. Vti ẽt cum ita deliquiſſent, vt capitali ſupplicio afficiẽdi, ſuis inſignibus fuerint exuti, bal theo militari diſcincti, gladio adẽpto, abſciſſis ſecuri calcarib. chirothecis ablatis & clypeo gentilicio inuerſo, perinde ac in regradandis cœleſtis mi litiæ militibus Eccleſiaſtica ornamen ta, liber, calix, & ſimilia auferũtur. Simul perpendant, ſi hæ dignitates eque ſtres. quæ olim tam fuerint glorioſæ, dum rariores, dum quaſi præmia virtuti conſtitutæ, non euileſcant, cum ſint effuſiores. & cuius libet ambitioni proſtitutæ iaceant, quod in re ſimili olim conqueſtus erat apud Romanos Aemilius Probus. *Herodianus li. 2. in oratione Seueri Septimij. Tacitus lib. 12.*

His militibus proximi fuere Armigeri qui & Scutiferi, hominesque ad arma Gothis Schilpor, à Scuto ferendo. vt olim Scutarij Romanis dicti, qui vel à clypeis gẽtilitijs, quos in no bilitatis inſignia geſtant, vel quia prin cipib. & maiorib. illis nobilibus ab armis erãt, nomen traxerunt. Olim.n. ex his duo vnicuique militi inſeruiebant, galeam clypeumq; geſtabant, vti indiuidui comites adhærebant. eo q̃d à milite domino ſuo terras aliquas in Scutagio tenebãt, vt ipſe Miles à Rege in feudo militari qui iam non ſunt amplius in vſu. Armigeri primarij ho die cenſentur. qui ſunt pro Principis corpore ſelecti: ſecundò equitum Au ratorum filij natu maximi, & eorum itidem filij maximi ſucceſſiuè: tertio in loco habẽtur filij natu maximi minorum filiorum Baronum. & aliorum ſuperioris ordinis. quando autem pri mogeniti maſculi deficiũt, deficit vna cum illis titulis: quarto in Anglia or- *Armigeri.*

dine

Armigerorũ inſignia.

dine ſunt, quibus Rex ipſe cum titulo inſignia donat, aut Armigeros creat collum torque S. S. vel ſigmatico argenteo, & candidis, & argentatis calcaribus exornãs, vnde hodie in occidentalibus regni illius partib. vocantur vulgò *VVitheſpurres* ad diſcrimen militum ſiue Equitũm auratorũ, qui auratis calcaribus vti ſolẽt: eorumq; primogenitis titulus ſolummodo cõpetit. Quinto loco Armigeri ibidẽ habentur quicũque aliquo ſuperiori in Rep. munere funguntur, vel Principi honeſtiori conditioue famulãtur. Sed hoc officij nomen, quod olim, & officij tantũ fuit, inter dignitatis titulos regnante Richardo II. primũ irrepſiſſe tradit Camdenus. Verũ vti in quibuſdam Italiæ locis Equites ſunt hæreditarij, multi vbiuis etiã Armigeri naſcuntur, quod ex tabulis militarib. *Marci Antonij Perezij* antiquæ nobilitatis Equitis Sereniſs. Eburonũ Principi a Conſilijs, & Cubiculis viri ſupra natalium ſplẽdorem magnitudine animi, virtute, ac literarum gloria illuſtriſſimi (quæ ſcilicet M. Ludouicum Pereziũ filium armigerum natũ peculiari Principis indultu prædicant) alijſque publicis archiuis didicimus. Sic & præter Equitũ primogenitos, Armigeri titulo ſæpius hĩc hæreditarij: Angliæq; regib. ſuus eſt hæreditario iure honorarius Eques, & pugil qui in Regijs inaugurationib. armatus aulam ingredi ſolet, & per fecialem electum iam Regem ſe pro vero, ac legitimo regni hærede agnoſcere proclamari iubet, & ſi quis adeo temerarius ſit, qui contradicere audeat, cũ eo ſe duello decernere paratũ oſtẽdit.

Nũc de ſacris ordinib. Militaribus à Põtificib. regulari aliqua diſciplina adiecta cõprobatis, quos Galli vulgò *Religiones* Hiſpani, *Habitus*, ſolẽt nũcupare, itemq; de liberiorib. illis & *Torquatis* ab Imp. Regibus, alijſq; ſupremæ poteſtatis Principibus erectis dicendum eſt. Hos etiam Itali peculiari appellatione di *Croce di Collana & di Sprone* Galli verò, *De Maille, Raille & Paille*, quæ omnia ſuis locis latius explicabimus, ſolent indigitare.

ORDO EQVESTRIS
Militum Conſtantinianiorum Sancti Georgij.

NOn in Sacerdotibus tantùm, Monachis, & Virginibus, ſapientiſſimum Diuinæ prouidentiæ ordinem iam à naſcentis Eccleſiæ exordijs eluxiſſe apparet: verum etiam in militaribus Viris, qui cœleſti fortitudine, armiſque ſolidioribus, quam ſint ferrea, opus eſſe intelligentes, voto ſe, ac regulis ipſorũ, quantum arma tractaturis pro fide Chriſti fas erat, obſtrinxere. Et nõ ſecus, ac in veteri lege Machabæi, Propheta Regius, alijque Iſraelitarũ Duces præliabatur prælia Domini: ita citra Conſtantinũ Magnum, qui præter duos Philippos A A. patrẽ, & filiũ Imperiũ Chriſto nuncupauit, ſemper extitere ordines, qui iam nõ tãtũ dilatãdæ verũ etiam armis tutãdæ Religioni; ij verò cuncti inſtar Cõſtantini Magni, Iouiniani, Valentinianorũ Theodoſiorũ, cæterorumq; Principũ Catholicorũ, Crucem geſtabant, ſed diſcolorẽ: alij rubeam, alij viridem, alij albam, alij aliã (qualem hic ferè exhibemus, & Conſtantino Magno contra Hoſtes dimicaturo primùm in Cœlo apparuiſſe auctores numiſmata, & pyramides teſtãtur) præferebãt. His ergo omnib. antiquiorẽ habemus ordinẽ Militiæ Cõſtantinianæ, quæ & aureata, & S. Georgij appellata eſt. Cõſtãtino enim Flauio vt prædicebamus Anno Chriſti 312. Imperij ſui VII. contra Maxentium conflicturo [illegible] Sole à Meridie flectente Crucis ſignum ex lucis ſplendore figuratum in ipſo cœlo manifeſte apparuit, in eoq; inſcri-

Varij Ordines Equeſtres.

Arn. Mermannus in Theatro cõuerſionis gẽtium.

Euſeb. de Vita Conſtantini lib. 1. c. 25. & lib. 4 c. 21. Lepſ lib. 3, de Cruce cap. 15.

inſcriptionem conſignatã hæc verba complectentem. IN HOC SIGNO VINCES. Eidemque poſtea dubitanti de oſtẽti interpretatione, ac dormienti Chriſtus apparuit cũ ſigno in cœlo demonſtrtao, præcepitque, vt exemplari ad imitationẽ illius ſigni, quod in Cœlo viderat fabricato, eo in prælijs cum hoſtibus committendis vteretur, quod quam primùm dies illuxit vexillũ auro, & gemmis ornatum confecit, viceq; imperatorij labari vſus eſt, vnde ſibi inſignis illa. hiſtoricisq; notiſſima victoria parta fuit, Tantum itaque ex hac Crucis oſtenſione affectum ergà ipſam Conſtantinus concepit, vt Crucis vexilli præferendi in pugna quinquaginta Viris fortiſſimis, & militari diſciplina inſtructis cura perpetua mandaretur. Salutari ergo Signo Crucis, veluti terriculo, propugnaculoq; malorum aduerſariorum multitudine oppoſito, ab hoſtibus Victoriam reportauit; tandemq; militum ſuorum arma, & veſtes eodem Signo Crucis ſignabat. Vixerunt iſti milites vſque ad tempora D. Baſilij Magni ſinè aliqua regulari diſciplina, at ſuadente Alexio Angelo Flauio, ex cuius genere ortum duxerat Conſtantinus, coaceruati ſunt. partim cum in Clauſtris vitam ducebant, cum Magno Baſilio regulam militarem hábuere, quam confirmauit S. Leo Pontifex inſtãte Marciano Auguſto, priuilegiaq; primùm à Leone Imperatore obtinuere, inde à quamplurimis alijs. Huius inſtitutæ Militię meminit Baronius tom. 3. ſub anno 312. vbi referuntur Prudentij verſus & ex l. vnica Cod. de præpoſit. lab. lib. 11. tituloq; antecedenti, nec non ex priuilegio Iſaacij Imperatoris tales Equites loco Prætorianorum militũ custodes corporis Imperatorum [illegible], quinquagintaq; illos præpoſitos fuiſſe cõſulari dignitate [illegible]. Meminit etiam Ciauon. de Cruce cap. 2. Gret. [illegible] cap. 57. & nouiſſimè Pater Franciſcus à Coriolano Capuccinus in ſuo Breuiario Cronologico Lugduni impreſſo: Et multò prius de de iſtorum militum aureatorum gloria loquutus fuerat Franciſcus de Roſieres Stemmate Ducum Lotaringiæ ſub anno 715. vbi loquitur de Lamberto Auguſtraſio. Quoniam vero hic Ordo Sancto Georgio dicatus fuit, idcirco & Sancti Georgij appellatus eſt, Crucem rubeam gerunt milites auro circundatam, & ad formam lilij vndiq; terminantẽ cũ aureo ſigno

Labari in ipſius medio, primateſque, qui quinquaginta ſunt, immaginem Sancti Georgij pendentẽ è dicta Cruce geſtant; Obedientiam ſupremo, Charitatem in proximum, & Caſtitatem coniugalem vouent.

Hæc Militum regularis Societas ſemper ſub dominio, & magno Magiſtratu Familiæ Angelæ Flauiæ vixit; ſed Græcorum Imperio iam declinato, ipſaque bonis, & commoditatibus ſpoliata iam ſenio confecta adhuc ſub vno Ioanne Andrea Angelo Flauio eiuſdem ſtirpis ſuperſtite vitam ducit, ſed nonnullorum nobilium Virorum auxilio priſtinum decorem & auitam gloriam recuperat, & recureſcit, & ne tantæ Antiquitatis Sacra monumenta depereant Sancti Leonis Epiſtolam priuilegiaque Leonis, & Iſaacij Imperatorum, quæ in Archiuio Romanæ Curiæ ſub Clemente VII. regiſtrata fuere adnectere decreuimus, non prætermittentes ipſa à pluribus Pontificibus, & præſertim Paulo 3. Iulio 3. & Sixto Quinto confirmata fuiſſe.

LEO

LEO EPISCOPVS

MARTIANO AVGVSTO.

NOn poſſum ſatis admirari veſtram pietatem, & amorem erga Catholicæ Fidei profeſſores (glorioſiſſime Imperator) ſumma itaque lætitia accepi veſtras, & ſtrenui Principis Alexij Angeli litteras, quibus expoſitis, vt auctoritatem Apoſtolicam adiungam regulæ Baſilij ſãctiſſimæ vitæ Epiſcopi Cæſareæ, quam præſcripſit militibus fratribus Conſtantinianis, qui Crucis rubræ ſtigmate firmantur a vobis, & ab ipſo Principe. Alexio ipſorum fratrum ſupremo moderatore. Regulam ipſam, & Chriſtinæ, & moralis doctrinæ plenam agnoui, & confirmaui, eamq hiſce adiunctam, & mea manu ſignatam tranſmitto, vt veſtri eſt deſiderij. Illud interim à vobis inſtanter peto. vt ipſos Milites fratres meo nomine hortemini ne à tanto opere, & vobis obedientiæ, coniugalis Caſtitatis, & militaris diſciplinæ deſiſtant, ſed continua vigilantia viuere ſtudeant iuxta dictam regulam, & præcipuè ij, qui in Cœnobijs degunt mulieres nõ introducant à ſcandaliſque caueãt profeſſam vitæ ſobrietatem conſeruãtes; Deus huic optimo incæpto faueat & iſtum numerum Chriſtianæ Religionis Defenſorum augere dignetur, veſque incolumem ſeruare. Dat. Romæ xiij. Kal Aug. Ætio, & Studio VV. CC. Coſs.

LEO CAESAR IMP.

SEMPER AVGVSTVS.

ALexio Angelo, & Michaeli eius filio Principibus Ciliciæ, & Macedoniæ Comitibus Driuaſten. noſtris amicis, & dilectiſſimis. Egregium illud facinus, quod iamdiu Progenitores veſtri aggreſſi ſunt, dũ varios milites in vnum congregare, & ſub certa regula moralis, & piæ diſciplinæ inſtituere ſtuduerunt rubeæque Crucis, & Imperialis labari ſigno, quo Diuus Conſtantinus primùm vſus eſt, & de cœlis habuit ſtigmate ſignarunt, adeo vobis cordi eſt, vt in ipſo tota opera inſudetis, non enim contenti eſtis ipſos aureatos milites. & in caſtris & in clauſtris, & in Dæmonem, & in Hoſtes viſibiles prælia gerere a Sereniſs. Marciano prædeceſſore veſtro petijſtis. vt obtineret a Sanctiſſimo Romæ, & Vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopo Leone confirmationẽ illius regulæ. quam dictis fratribus Equitibus ſtatuit Baſilius Epiſcopus Cæſareæ ſanctæ, & recolendæ memoriæ, quod quidem libenter ab ipſo Romano Patriarcha conceſſum fuit, vt nobis demonſtratis; Modo ſubiungitis ipſos Milites veſtros à quibuſdam publicanis aſſerentibus ipſos non gaudere priuilegijs militum, dum in Caſtris non militant, moleſtari, & perturbari; Nos itaque ſcientes quanto honore digni ſint egregij iſti fratres, qui ad nutum veſtrium noſtro Exercitui adeſſe ſunt parati, & nõ immemores eorum, quæ a nobili cœtu horum militum, & anterioribus, & præſentibus temporibus ſtrenuè & [illegible]er geſta ſunt, vobis, & veſtris prænominatis Equitibus, ſeu fratribus Militibus concedimus & indulgemus, vt non ſolum extra caſtra habitantes, ſed ſemper, & vbique locorũ perpetuis futuris temporibus gaudeant omnibus priuilegijs, quibus gaudent & potiũtur cæteri militiam ſub vexillis Campeſtribus militantes; ſintque immunes, & exempti, ac liberi à quibuſcumq; exactionibus, & impoſitionibus tam regali, quam imperiali, aut quauis alia auctoritate mãdatis & indictis. Mandantes quibuſcumque publicanis, & quæſtionibus, vt tali noſtræ voluntati adhæreant; Vtq; in noſtram Auguſtalem Maieſtatem, & Sacrum Imperium vos, & veſtri ſucceſſores p[illegible]m-ptam, & efficacem operam validius

exhibere poſſitis,ſcientes nobilitatem generis veſtri, ex quo ortum traxit Diuus Conſtantinus Cæſar omnium Imperatorum præceſſorũ noſtrorum fortiſſimus, & ſapientiſſimus, vobis prædictis, Succeſſoribuſq; veſtris in perpetuum concedimus, & elargimur, vt præfatæ regulatæ militiæ habenas, & magiſtratum habeatis, & habeant, nemoq; alius quauis auctoritate, & poteſtate præfulgens donec veſtrum genus vixerit, tales Milites creare,& ipſo rubeæ Crucis auro circundatæ ſigno, atque Imperialis labari diuina teſſera inſignes reddere, & armare poſſit, pro cuius militiæ regimine, & Imperio vobis, Succeſſoribuſq; præfatis facultatem,& auctoritatem concedimus, & impertimur ſtatuendi, & decernendi quaſcumque leges, edicta, & ſanctiones neceſſarias, & opportunas eſſe duxeritis; Vtq; amoris noſtri in vos propenſiſſimi fructum maiorem cognoſcatis,vobis,ipſiſque veſtris ſucceſſoribus,qui huic militiæ præerunt facultatẽ elargimur;& donamus. Comites creandi,manſeres,& inæſtuoſos,ſpurios,& illegitimos legitimãdi,& ab illis omnem geniture maculam tollendi, ita vt ad paternas, & alias quaſcumque dignitates,bona,& ſubſtantias ſuccedere poſſint, ac ſi eſſent ex legitimo matrimonio procreati. Quicumque autem huius noſtri Cæſarei decreti attentare præſumpſerit, ſciat ſe grauiſſimæ noſtræ,& Imperij indignationis pœnas incurſurum. Dat. Bizantij vj. Kal. Martij Conſtantino, & Ruffo VV. CC. Coſs.

Expediuit Andronicus Philoxenus

Imperatorij, & Cæſarei decreti mandato

Baſilius Sabatius.

A. Præ. N.

ISAACIVS ANGELVS FOELIX

D. G. IMP. CÆS.

Semper Auguſtus.

SErenißimo Alexio Angelo Flauio Comneno Filio infanti ex viſceribus noſtris nato, cæteriſq; ex proſapia Angela procreandis futuris Imperatoribus ſynceræ gratiæ noſtræ, & benedictionis æternæ augumentum.

Eouſq; proceſſit imperãdi libido,& regnorũ auiditas, vt peractis tẽporibus nefanda ſcelera, & immaniſſimæ atrocitates à parẽtibus, à progenitis, à cõſanguineis in hunc finem emanauerint, atque vtinam ceſſare iubeat Diuina pietas, & miſericordia, quibus moniti exemplis, prudentia nos docet, vt ad ipſa euitanda curam, & quamcumq; adhibeamus induſtriam. Memores itaque Diuini illius fauoris, quo Chriſtus Romanum Imperium ſtabiliuit,dum ſalutiferæ Crucis ſignum Conſtantino Diuo Cæſari Auguſto ex clara progenie noſtra,& præceſſori maximo commonſtrauit, quo aſſiſtente innumeræ victoriæ non ipſi tantum, ſed cæteris ab inde Imperij ſucceſſoribus ſunt partæ, quo nobiliores exercituum commilitones muniti quaſi diuino brachio adiuti, & fortes euaſere,& hoſtium profligatores apparuere, omnem conatum adhibuimus, vt fortiores Chriſtiani,& nobiliſſimi Principes, & proceres tali ſigno armati incederent, & regulas militares ſubirent nobis enim perſuaſum ſemper fuit Imperatorem, cuius ſacra purpura à Diuino caractere, & à nobiliſſimis Viris cuſtoditur, protegitur,& ipſos domeſticos habet incolumem, & ab iniurijs, perfidiſq; machinationibus immunem fore, & licet iam paucis menſibus generalia talis Ordinis Conuitia conuocauerimus, regulaſq; & iura dederimus, quibus perampla hæc militia gubernari, & augeri poſſit, non tamen voti

noſtri compotes factos eſſe agnoſcimus ſcimus etenim priuilegia, dignitates, & prærogatiuas eſſe, & præmia, & blanditias, quibus homines gloriæ cupidi ornantur, & alliciuntur, vnde præſentis noſtræ edictalis Conſtitutionis perpetuis valituræ tẽporibus decreto confirmatis prius omnibus illis gratijs, fauoribus, & priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus, quæ fauorabiliter conceſſa fuere à Sereniſſimo Leone Primo Imperatore, & præceſſore noſtro VI. Kal. Martij Cõſtãtino, & Ruffo Coſs. Equitibus ipſis à Conſtantino Cæſare inſtitutis ſub regula Magni Baſilij, & Sancti Georgij Martyris patrocinio viuẽtibus, ſancimus, & decernimus ipſos milites tam præſentes, quam in perpetuum ſub dicto Vexillo futuros, ab omnibus oneribus exactionibus, & impoſitionibus tam realibus, quam perſonalibus, & mixtis, & tam Imperialibus, quam Regalibus, ſeu quocumque nomine nuncupantur, liberos, immunes & exemptos ſemper fore, ita vt neque à vectigalium exactoribus, neque à publicanis, & miniſtris inquietari perturbari, aut moleſtari poſſint. Ipſos etiã, & eorũ quemcumque eximimus à iuriſdictione, poteſtate, & auctoritate cuiuſcumq; Conſulis, Proconſulis, Tribuni, Prætorio præfecti, ſeu quocumque nomine appellati iudicis, & in dignitate conſtituti: ſed ſolius ſupremi ſui, noſtriq; in hac parte ſucceſſoris ditioni, & Imperio ſubeſſe, & obedire volumus. & hac noſtra edictali lege ſancimus, vt prænominati Ordinis inſignitorum militum bona publica, ſiue ipſorummet priuata quæcumque ab ipſis in totum, aut partim auferri, vel Fiſco noſtro applicari nunquam poſſint, quicquid ipſi deliquerint, excepto atrociſſimo Maieſtatis læſæ crimine. Quoniam verò humanæ fragilitatis eſt nedum homines, & familias, ſed regna & Imperia ipſa mortem habere, ne talis fortunæ accidentia vnquam inopinatè eueniant, nos præcauiſſe iuuat, & ſalubria remedia dare decernimus. Si vllo itaq; tempore (quod abſit) noſtrum genus mortem videbit, & Imperium cum ipſo declinauerit Angelicæ huic, Militiæq; ſacræ licebit ſibi aliquem ex Commilitonibus præponere, niſi fortè vltimus noſtræ ſtyrpis ſuperſtes ſibi ſucceſſorem ex primorum conſenſu elegerit; ipſis autem Supremis, qualeſcumque fuerint, perpetuam, & irreuocabilem facultatem, & auctoritatem ab ipſa ſuperioritate emanantem cõferimus, & concedimus ex nunc creandi, & conſtituendi Comites, & Notarios, & publicos tabelliones, faciendiq; Doctores, Magiſtros, & Baccalaureos in quacumque facultate, Poetas laureandi, Spurios, Baſtardos, Manſeres, Inceſtuoſos, & alios ex quocumque damnato, & illicito coitu procreatos legitimandi, ab eiſque omnem genituræ maculam, & defectum ſiue viuis, ſiue defunctis, ſiue præſentibus, ſiue abſentibus, & ipſorum parentibus, & conſanguineis, ſiue conſentientibus, ſiue renuentibus tollendi, & abolendi penitus, itaut ipſi, & eorum filij ad paternas, & auitas ſubſtantias, bona, dignitates, honores etiam ſi eſſent feuda nobilia, & antiqua, aut hæreditaria, aut alias quaſcumque ſucceſſiones omni prorſus ſublata differentia ſuccedant. Necnon infamatos de iure, vel de facto abſoluendi, & ad honores reſtituendi, & promouendi non obſtantibus quibuſcumque conſuetudinibus legibus, & ſtatutis in contrarium facientibus. Vobis autem dilectiſſimi fili, ſucceſſoreſq; veſtri illud ſemper memoriæ adhærere hortamur, ne faſtigij veſtri ſuperbia elati, ne proceribus, principibus, ſubditis, & Magiſtratibus vallati, & ſepti vobis vitam, & imperium intactum credatis, niſi Sanctiſſimæ, & victricis Crucis, huiuſque militiæ inſigni ſtrenuiſque militibus quibus præeſſe ſemper debitis fortes, & inſuperabiles facti, & Chriſtiani nominis, & Chriſti Milites vos profiteamini. Quæ quidem de noſtræ pleni-

tudine poteſtatis noſtrorumq; procerum aſſenſu ediximus, & ſanciuimus. Bizantij idibus Septemb. Anno ab Incarnatione Domini Noſtri Ieſu Chriſti 1191. imperij verò noſtri vij.

Expedita per Mag. D. Conſtantium Sebaſtem
De mandato D. Imperatoris.

Homogenes Cominis
D. Præ. N.

ORDO EQVESTRIS *Sanctiſſimi Sepulchri D. N. Ieſu Chriſti in Regno Hieroſolymitano.*

Itiner. Terræ Sanctæ Bartholom. à Saliguiaco Equitis Sancti Sepulchri Lugduni Anno 152.

AB eodem Conſtantino Imperatore contendunt alij proceſſiſſe Ordinem Sanctiſſimi Sepulchri Domini Noſtri Ieſu Chriſti quinque rubei coloris Crucibus inſignem (licet non deſint qui originem eius ad S. Iacobum fratrem Domini Epiſcopum Hieroſolymitanum anno 63. pro Chriſto cæſū referant. Huius enim pijſſimi Imperatoris mater Sancta Helena cum Crucem, & Monumentum Dominicum Diuino mōſtrata numine feliciter reperiſſet, ſūptuoſas in honorem Sanctiſſimæ Reſurrectionis erexit Ædes, quibus conſequenti ætate Canonicorum Regularium Diui Auguſtini fuit adiunctum Collegium, eiuſque Sodalibus Sancti Sepulchri cuſtodia demandata dicitur; Saracenis interim, & Turcis (qui

Petrus Belloguus c. 14. Euſeb. li. 3. de Vita Cōſtantini.

rerum inibi potiti totum Orientem, & præcipuè Paleſtinam diutiſſimè afflixerunt) id egrè tributo annuo perſoluto indulgentibus. Quo factum, vt Carolus Magnus Imperij occidentalis Conditor, Chriſtianorum tranquillitati ijs partibus ſtabiliēdæ cum Infidelium Rege Aarone fœdus inierit, cæteriſque poſterioris ſæculi Principibus vt ritu inter Chriſtianos ſuſcepto certis Vrbis Sanctæ attributis locis ſacra peragere poſſent, eſt datū. His penè Barbarorū vinculis per tot annorum decurſus, Sancti Sepulchri Sodalium detenta, vt aiunt, Virtus felicibus Godofredi Bullonij, & Balduini fratris auſpicijs, quaſi relaxata in apertum tandem prodijt. Ij Canonicos Regulares Sancti Sepulchri Cuſtodes Militiæ ſuæ ad honorem Sanctiſſimæ Reſurrectionis ſuſceptæ viri voluere: quorum incredibili virtute muniti id perfecere, vt Chriſtianorum Regna, Prouincias, Vrbes tam in Oriente quam in Occidente aduerſus Barbarorum, & Infidelium incurſiones, vel fortiſſimè tutati fuerint, vel etiam recuperauerint. & Chriſtianum nomen perflorentiſſimas terrarum partes admodum propagarint; idq; eo ſolo intuitu, & fine, vt Chriſtiana Religio, aut ſarta tecta conſeruaretur, aut à Barbaris oppreſſa integrū reſtaurata refloreſceret. Eius rei fidem faciunt tot belli ſacri expeditiones in Terram Sāctam ſuſceptæ, quæ CRVCIATÆ, aut VIÆ SANCTI SEPVLCHRI nomine ab Auctoribus commendantur. Docent tot Principum & fortiſſimorum Ducem (qui Militiæ Sancti Sepulchri nomina dederunt) ad ſummos Pontifices de rebus in Syria geſtis perſcripta teſtimonia, nec non ſumptuoſiſsima, titulo Sancti Sepulchri per Orbem Chriſtianum erecta Cænobia, in quibus hodieq; videre licet militum illorum imagines, & monumenta tibijs in Crucem tranſuerſis ſic enim ſepulti fuerunt quotquot illo ſæculo nomina bello ſacro dediſſent; vel qui, vt tunc temporis ſunt loquuti, Crucem ſuſce-

Vide res geſtas Francorum & litteras ex Bibliotheca P. Petauij editas Pariſijs, 1611.

Hier. Curita ad ann. 1134. & 1141 Equites tibijs in cruce trāſuerſis ſepeliri ſolent.

His Franciſcus Sanſouin' duas Cruces rubeas tribuit.

ſuſcepiſſent. Verùm peſſum iam eunte Hieroſolymitano Regno,& per inteſtina mala diſtractis Chriſtianorum animis domeſticorum perfidiæ ceſsit bellicoſorum Sodalium deſtituta Virtus. In Italiam itaque ſecedentes,Sede Peruſiæ conſtituta;alij ex voluntate Innocentij VIII. Pont. Max. in Societatem Rhodiorum Equitum adſciti ſunt, alij ad propria, dũ copiæ aduerſus communem Chriſtiani nominis Hoſtem reſtaurarentur, remearũt. Huius Militiæ meminit fuſè Innocentius III. Cap. Inter dilectos. de donat. ex. Tenentur autem Ordinis Candidati regulæ præſcripto infidelibus pro virili arma inferre, captiuos redimere,preces & horas Sanctæ Crucis quotidie recitare, & quinque Cruces rubeas in honorem quinque plagarum Domini Noſtri Ieſu Chriſti; vel vti Equeſtres tabulæ Patrui mei Petri Mennenij indicant, Sanctæ Crucis, Sanctiſsimiq. Chriſti Sepulchri, inſignia deferre,leges ſiue Conſtitutiones. quas vocant, ipſis latinè à Carolo Magno Ludouico Pio Philippo Sapiente. & Ludouico Sancto Galliarum Regibus, & Godefredo Bullonio præcipuo Ordinis Inſtauratore præſcriptas,ex autographo recitat Iacobus Villamontius: priuilegia verò & cæremonias Bartholomæus à Saligniaco, Ioannes Zuallardus,Nicolaus Hautius Fromontij regulus, eiuſdem Inſtituti Equites; nec non Nicolaus Chriſtophorus Radziuillius Dux OliKenſis, & alij in ſuis de Terra Sancta conſcriptis libris receſſent. Quæ breuiter ab Abrahamo Ortelio ex iiſdem ferè concinnata, ob Virtutis famam, & præcipuum belli aduerſus Saracænos gerendi (cui Milites illi deſtinati erant) ea ætate ſtudium quodq; in ipſa Vrbe Hieroſolymitana à Summi Pontificis Vicario ad Sanctiſsimi Sepulchri Monumentum militaria inſignia Religionis ergo, hodieq. ſuſcipere ſoleant, breuiter hic referre, & inſignia ob oculos ponere haud incongruum duxi. Ex quibus apparebit quam iuridicè dubitauerim de Origine huius Ordinis, nullum enim verbum ibi habetur de antiquiori initio, ſed noui Ordinis fundamenta prima videntur cum nulla ratio ſuadere poſſit eius Ordinis antiquitatem, quæ & quandam nobilitatem profert ſi intio inuólutam eſſe; tu lector iudica.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Incipit modus præficiendi, ſiue ordinandi Militem Sanctiſſimi Sepulchri Domini Noſtri Ieſu Chriſti.

Ante omnia ordinandus Miles præparet ſe ad deuotionem, vt valeat percipere gratiam officij ſacræ militiæ,ac præmiſſa confeſſione, auditaq. Miſſa, & percepta Dominica communione, intromittatur in atrium Sanctiſſimi Sepulchri, & tunc incipiatur iuxta modum qui ſequitur. Primò congregatis omnibus intra Sanctiſſimum Sepulchrum, cantetur hymnus, ſcilicet *Veni creator Spiritus &c.* Deinde Verſ. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur.*

Reſp. *Et renouabis &c.*
Verſ. *Domine exaudi orationē &c.*
Reſp. *Et clamor &c.*
Verſ. *Dominus vobiſcum:*
Reſp. *Et cum Spiritu tuo.*

OREMVS.

Deus qui corda fidelium Sancti Spiritus &c.

Deinde debet interrogari à Patre Guardiano.

Quid queris?

Reſponſio flexis genibus.

Quæro effici miles Sanctiſſimi Sepulchri Domini Noſtri IESV Chriſti.

In-

Interrogatio. *Cuius conditiones?*

Reſpon. *Nobilis genere, & parentibus generoſis natus.*

Interrog. *Habeſne vnde honeſtè manu tenere poſſis ſtatum, & militarem dignitatem abſq; mercibus, & arte mechanica?*

Reſp. *Habeo Dei gratiâ bonorum ſufficientem copiam.*

Interrog. *Es ne paratus corde, & ore iurare pro virili militaria ſacramenta, eaque ſeruare quæ ſequuntur?*

1 Primò. *Miles Sanctiſſimi Sepulchri, omni die opportunitate habita Miſſam audire debet.*

2 Secundò. *Cùm neceſſe fuerit bona temporalia, & vitam exponere debebit, ſcilicet, quando eſt bellum vniuerſale contra infideles, & venire in propria perſona, vel mittere idoneum.*

3 Tertiò *Eſt obligatus Sanctam Dei Eccleſiam, & eius fideles miniſtros ab eorum perſecutoribus defendere, & pro viribus liberare.*

4 Quartò. *Debet iniuſta bella, turpia ſtipèdia, & lucra haſtiludia, duellum, & huiuſmodi (niſi cauſſa militaris exercitij) omninò vitare.*

5 Quintò. *Debet pacem, & concordiam inter Chriſti fideles procurare, Rempublicam exornare, & augere viduas, & orphanos protegere iuramenta execrabilia periuria blaſphemias, rapinas, vſuras, ſacrilegia homicidia, ebrietatem, loca ſuſpecta, & perſonas infames atque vitia carnis vitare & tamquam peſtem cauere, & ſe apud Deum hominesque irreprehenſibilem exhibere, ac etiam verbo, ac facto ſe dignum tanto honore demonſtrare, Eccleſias frequentando, & cultum diuinum augmentando.*

Quæratur ergo ſi eſt paratus, corde, & ore hæc omnia proteſtari, iurare, & facere.

Reſp. *Ego N. profiteor, & promitto Deo Ieſu Chriſto, & B. Virgini Mariæ hæc omnia pro virili me obſeruaturum.*

His peractis, benedicatur enſis à Guardiano ſecundum formam inferius poſitam, ſi non eſt aliàs benedictus: ſed ſi benedictus eſt, vel poſt benedictionem vocato vno ordinandorum, & genuflexo ante Sanctiſſimum Sepulchrum: Guardianus ponat manus ſuper caput eius & dicat. *Et tu N. eſto fidelis, ſtrenuus, bonus & robuſtus Miles Domini Noſtri Ieſu Chriſti & Sanctiſſimi eiuſdem Sepulchri, qui te cum electis ſuis in gloria ſua collocare dignetur. Amen.*

Hoc finito Guardianus porrigit militi calcaria inaurata, quæ pedib. ſuis accommodabit in terra exiſtens. Poſtea dat enſem nudum Chriſti militi, dicens: *Accipe N. ſanctum gladium in nomine Patris, & Filij & Spiritus Sancti. Amen.* (Per ſignum Crucis exprimens) *& vtaris eo ad defenſionem tuam, & ſanctæ Dei Eccleſiæ, & ad confuſionem inimicorum Crucis Chriſti, ac fidei Chriſtianæ & quantum humana imbecillitas permiſerit, eo neminem iniuſte lædas: quod ipſe preſtare dignetur, qui cum Patre & Spiritu Sancto regnat Deus per omnia ſecula ſeculorum. Amen.*

Calcaria.

Enſis.

Deinde enſis in vaginam reponitur, & à Guardiano prædicto enſe cingitur dicendo. *Accingere N. gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſimè in nomine Domini Noſtri Ieſu Chriſti, & attende, quod Sancti non in gladio, ſed per fidem vicerunt regna.* Enſe accinctus miles ſurgit & genibus nixis, inclinatoque capite ſupra Sanctum Sepulchrum à Guardiano ordinatur, percutiendo ter enſe prædicto ſcapulas militis, & dicendo ter, videlicet: *Ego conſtituo, & ordino te N. militem Sanctiſſimi Sepulchri Domini Noſtri Ieſu Chriſti in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen;* faciens ter ſignum Crucis. Deinde oſculatur eundem, ponens more maiorum torquem aureum cum Cruce pendente, in collo eius, & ordinatus deoſculetur Sãctum Sepulchrum, poſtea diſcedat, & reſtituat omnia, & vocato alio iiſdem ceremonijs in numerum militũ Sancti Sepulchri cooptatur: ordinatus interim in atrio Sancti Sepulchri remaneat, quouſque omnes ad hunc honorem promouẽdi, ſint promoti. Poſt

Eques S. Sepulchri Torque aureo, & Cruce donatur.

quo-

quorum, vel cuius ordinationem. *Te Deum laudamus &c.* a Monachis decantatur, & ad ſacellum fratrum minorũ itur, vel ibidem ſtatur, prout voluerit vel ordinauerit Guardianus: deinde dicuntur hæc in ſingulari, ſi vnus eſt: ſi verò plures, in plurali. In ſingulari dicitur; *Specioſe forma præ filijs hominum ac accingere N. gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime*: & ſi plures, dicitur in plurali.

Verſ. *Domine exaudi &c.*
Reſp. *Et clamor meus ad te veniat.*
Verſ. *Dominus vobiſcum.*
Reſp. *Et cum Spiritu tuo.*

OREMVS.

Da Eccleſiæ tuæ miſericors Deus, vt Sancto Spiritu congregata, hoſtili nullatenus incurſione turbetur.

Omnipotens ſempiterne Deus ſuper hunc N. (vel hos) famulum tuum, qui eminenti mucrone circumcingi deſiderat, gratiam tuæ benedictionis infunde, eũdemq; dexteræ tuæ virtute munitum, fac contra cuncta aduerſantia cœleſtibus armari præſidijs, quibus nullis in hoc ſeculo tempeſtatibus bellorum turbetur. Per dominum noſtrum &c. Ad extremum amplectitur illum Guardianus, & alij, ſi quis volent.

BENEDICTIO ENSIS.

Is, qui benedicit, teneat enſem nudum ante ſe, & dicat.

Verſ. *Adiutorium noſtrum in nomine Domini &c.*

OREMVS.

Exaudi quæſumus Domine preces noſtras, & hunc enſem quo ſe famulus tuus hic cingi deſiderat, maieſtatis tuæ dextra dignare benedicere, quatenus poſſit eſſe defenſor Eccleſiarum, viduarum orphanorum, omniumq; Deo ſeruientium contra ſæuitiam paganorum alijsq; ſibi inſidiantibus ſit terror, & formido præſtans ei æqua perſecutionis, & iuſtæ defenſionis effectum per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

OREMVS.

Benedic domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus per inuocationem nominis tui, & per aduentum Chriſti filij tui domini noſtri & per donum Spiritus Sancti hunc enſem, vt hic famulus tuus qui hodierna die, tua concedente pietate præcingitur viſibiles & inuiſibiles inimicos proſternat, et conculcet victoriaq; potitus, maneat ſemper illæſus per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Benedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum, miſericordia mea, & refugium meum, ſuſceptor meus & liberator meus protector meus, & in ipſo ſperaui, qui ſubdit populum meum ſub me. Gloria Patri, & Filio &c.

Verſ. *Saluum fac ſeruum tuum domine.*
Reſp. *Deus meus ſperantem in te.*
Verſ. *Eſto ei domine turris fortitudinis.*
Reſp. *A facie inimici.*
Verſ. *Domine exaudi orationem meam &c.*
Dominus vobiſcum &c.

OREMVS.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui cuncta ſolus ordinas, & rectè diſponis qui ad coercendam malitiam. & improbitatem malorum & tuendam iuſtitiam. vſum gladij in terris hominibus tua ſalubri diſpoſitione permiſiſti, & militarem ordinem ad populi protectionem inſtitui voluiſti, quiq; per Beatum Ioannem militibus ad ſe in deſerto venientibus, vt neminem concuterent. ſed proprijs contenti eſſent ſtipendijs, dici feciſti: clementiam tuam ſuppliciter exoramus, vt ſicut Dauid *puero tuo Goliath ſuperandi largitus es facultatem, & Iudam Machabeum de feritate gentium nomen tuũ non inuocantiũ triumphare feciſti; ita & huic ſamulo tuo N. qui*

qui nouiter iugo militiæ colla ſupponit, pietate cœleſti vires, ac robur ad ſidei,& iuſtitiæ defenſionem tribuas,præſteſque ei fidei, ſpei, & charitatis augmentum, & tui timorem pariter, & amorem, humilitatem perſeuerantiam obedientiam, & patientiam, cunctaq; in eo rectè diſponas, vt neminem cum gladio iſto, vel alio iniuſtè lædat & omnia cum eo iuſta, & recta defendat,& ſicuti ipſe de minori gradu ad nouum militarem prouehitur honorem, ita veterem hominem deponens cum actibus ſuis nouum induat hominem vt te timeat,& rectè colat perfidorum conſortia vitet, & ſuam in proximum charitatem extẽdat præpoſito ſuo in omnibus rectè obediat & ſuum in cunctis iuſtè officium exequatur. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Multa alia ad illuſtrationem ordinis piè decenterquè inſtituta,quæ cómemorare longum eſſet, & ad calcẽ huius operis ex archiuis Sancti Sepulchri adijcere libuit, nec non,& tabulas prælo digniſſimas, hactenus nunquam editas,quibus Philippus II. Hiſpaniarũ Rex Catholicus in ſummum ordinis Magiſtrum eiuſque ſucceſſores a militibus Hieroſolymitanis,præſertim Belgis ibidem nominatis anno 1558. in Eccleſia Hochſtratana ditionis Brabantiæ ſunt electi. Vide, & Marianum Scotum, & Lambertum Schaffnaburgenſem,qui de pijs boniſque Principib. & Epiſcopis qui anno Domini 1063. Hieroſolymam peregrinati ſunt, ſcripſere. Ad horum fere Equitum normam creari ſolent *Equites S. Catharinæ.* Equites S. Catharinæ ad montem Sinai, eiuſdem Virginis ſacratiſſimo corpore celeberrimum, & mediam rubei coloris rotam gladio transfixo pro inſignibus præferre.

ORDO EQVITVM *S. Mauritij, & S. Lazari apud Sabaudos.*

INitia Ordinis S. Lazari repetunt à *In vita S. Baſilij.* temporibus S.Baſilij Magni Cæſarienſis Epiſcopi, quem Gregorius Nazianzenus tradit hoc titulo Noſocomium excitaſſe. Atque eius antiquitatis pariter fidem facere aiunt, tot prochotrophia, noſocomia, ſeu hoſpitalia,vt vulgò loquuntur Sancti Lazari nomine per orbem Chriſtianũ ſparſa. Sed prima inſtitutio per Barbarorum incurſiones, atque iniuria temporum collapſa cum eſſet,ea ipſa velut renata eſt felici illo æuo, quo Chriſtiani Europæ Principes Ieroſolymorum vrbem, cæteraquè Terræ Sanctæ loca barbaris eripuerunt. Itaque vt Templarij, Hoſpitalarij, & Teutonici, ſic & Lazarini Equites illo ſeculo,homines Chriſtianos ex Europa aduentantes, nó modo hoſpitijs exceperunt, ſed & ſtrenuè Saracenis alijſque barbaris arma intulerunt. Quo factum vt Balduinus II. Fulco, Amalricus Balduin. III, & IV. Reges Ieroſolymitani, itemquè Theodora, & Meliſindis Reginæ, alijquè Principes ipſum ordinis Magiſtrum, & domicilia in Syria eidem dicata,ac propria nó paucis beneficijs adfecerint: quorum teſtes tabellæ publicæ etiamnum Boniaci vulgò *Boigny* in diœceſi Aurelianenſi in Gallia adſeruantur. Quem quidem locum Equitibus ipſis

La-

Lazarinis Ludouicus Galliæ Rex adſignauit, diplomate anno CIƆ.CLIV. dato, & Hugonis Cancellarij manu ſignato, Matthæo Montmorentio Galliæ Conestabili præſente. Pulſis demum per Saracænos è Syria Chriſtianis, Boniaci domicilium Magiſtri ordinis Lazarini eſt conſtitutum, ibique comitia, ſeu conuentus à Sodalibus quotannis haberi ſolent, Commendatoribus, vt vocant, ex Italia, Sicilia, Sabaudia, Anglia, Scotia, Hungaria, alijſque prouincijs eodem confluentibus; id quidem ad annum vſque ſuperioris ſeculi octauum, & quinquageſimum obtinuiſſe conſtat, quo anno Boniaci Comitijs interfuere, Commendatores S. Eligij Londinenſis, Bandarræ in Hungaria, Agreſolij in Sabaudia, & alij complures à Ioanne Leuyo Magiſtro ordinis euocati. Vt mirum nemini videri debet Philippum Auguſtum Sãctum Ludouicum, Philippum Pulchrum, Philippum Longum, Ioannem, Carolum VII. Ludouicum XI. Carolum VIII. Ludouicum XII. Franciſcum I. Henricum II. & Henricum III. Galliæ Reges, Henricum item Angliæ Regem, Aquitaniæ Normanniæque Ducem, Theobaldum Comitem Blæſenſem, alioſque Galliæ Principes multis ſodalitium Lazarinum vectigalibus annuis, ac priuilegijs honoraſſe; vt fusè Petrus Belovus Conſiliarius Toloſanus in ſuo de Equeſtribus ordinibus libello commemorat. Idem præſtitit Fridericus II. Imp. & Siciliæ Rex, qui in ea ipſa inſula, itemque in Calabria, Apulia, Campania, alijſque Italiæ locis ampliſſima, iiſdem prædia attribuit. Quas donationes poſt Alexander IV. Nicolaus III. Clemẽs IV. Ioannes XXII. Gregorius X. alijque Pontifices Romani ſuis diplomatibus ſtabiliuerunt. Solent autem Lazarini milites Crucem viridẽ pro ordinis teſſera præferre, & S. Auguſtini regulam profiteri quæ omnia Gregorius IX. diplomate edito probauit. Temporum porro decurſu, cum inſtituti huius dignitas iaceret, Equites

1154.

Ordinis Lazarini Domicilium Boniaci in Gallia.

1558.

Inſignia antiqua Equitum S. Lazari.

Rhodij ab Innocentio VIII. P. Max. Anno CIƆ.CCCC.XC. impetrarunt, vt cum Rhodio, ſeu Ioannitico confunderetur. Sicque paulatim Sodalitij Lazarini memoria, cum apud Gallos, tum apud Italos eſt obſcurata. At Pius IV. Pontifex idipſum Ann. CIƆ.IƆ.LXV. excitauit; ampliſſimiſque priuilegijs, honoribus, immunitatibus ad inſtar aliarum militiarum dotauit, Ioannoto Caſtellionæo, viro nobili, Mediolanenſi, ordinis magiſtro creato, & diplomate ea de re IV. Non Maias promulgato, Quod diploma Pius V. ſucceſſor altero Pontificatus ſui anno, conſtitutione vij. Kal. Febr. & altera iij Idus Sextileis partim reuocauit, partim moderatus eſt. Cumque Vercellis anno eiuſdem ſeculi LXXII. Caſtellionæus vita diſceſſiſſet, Gregorius XIII. quo maiorem huic militiæ dignitatem conciliaret, eius principatum ſeu magiſterium in Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem, atque illius Succeſſores anno proximè inſequente contulit. Philibertus autem conuentu Equitum Nicæam indicto, eos ſacramento ſolemni tamquã Magnus, vt vocant, Magiſter, in fidem adegit, & nouas, ordini decorando, atque amplificando leges, ac ritus eiuſdem Pontificis auctoritate cõfirmatos condidit, coniunctis, atque in vnũ confuſis S. Mauritij, & S. Lazari ordinibus. Idem duo præterea domicilia, ſiue hoſpitia, vnum Nicææ, alterum Auguſtæ Taurinorum excipiendis Equitibus à fundamentis ſuo ære excitauit, ſtatuitque vt in poſterum militia S. Mauritij, & S. Lazari nuncuparetur; Equiteſquè Crucem viridem limbo candido concluſam, in cuius medio altera D. Mauritij ſuperpoſita eſſet, in veſtibus gererent. Paulus Morigius tradit Ciſtertienſiũ regulam Benedictinam iiſdem Equitibus à Gregorio XIII. fuiſſe præſcriptam. Vide & Iac. Aug. Thuanum lib. hiſt. 38.

1490.

1565.

1572.

1573.

Ordo Sãcti Mauritij, & S. Lazari coniungitur.

Inſignia noua Equitũ S. Lazari.

Regula Sãcti Benedicti.

Ordo Equitum Sancti Mauritij.

ADs Mauritij Equites quod attinet, præferunt ij etiamnum Crucem albam, florigeram Galliſ dictam, & à Sancto Martyre in bello Chriſtianis pro teſſera obtendi ſolitam. Fuit is Mauritius Thebeæ

Martyrol. Rom 22. Septemb.

Legionis Dux, & anteſignanus, apud Agaunum, in confinibus Heluetiorum atque Allobrogum (locus hodie Sancti Mauritij nomen retinet, ſpectatq; ad Cantonum, vt vocant, ſiue Heluetiorum ditionem) pro Chriſto cum ſuis à Maximiano Imperatore cæſus. Hunc vt viuum tutelarē, ac præſidem Allobroges venerantur, & ſunt qui Sabaudiæ Ducum ſtemma ab eo deducere conantur, hoc conſtat S. Mauritij gladium, & annulū à Ducibus iſtis magno cum honore adſeruari, atque vt pignus imperij, cum inaugurātur,

In hiſt. Ludouici XI. lib. 8. Orig. equeſ. cap. 20.

ijſdem ſolemni ritu tradi. Eremiticum porrò ordinem S. Mauritij ſub regula S. Auguſtini ab Amadeo. 1. Sabaudiæ Duce inſtitutum fuiſſe ſcribit P. Matthæus & P. Beloyus, noſtræ ætatis ſcriptores. Vetuſtiores rerum Sabaudicarum annales tradunt Amadeum, (qui poſtea ad Pontificatum vocatus Felicis V. nomen induit) relictis omnibus Ripallium ad lacum Lemanum ſe contuliſſe, atq; ibidem primo lapide à Thonone opido cum viris nobilibus, ſiue Equitibus decem eremiticum vitæ genus amplexum eſſe, in monaſterio D. Mauritij memoriæ, atque honori à maioribus ipſius dedicato, cinerea veſte oblonga adſumpta, cingulo aureo, atque cinerei coloris chlamyde, cui Crux aurea foret inſuta; traditque Franciſcus Modius in Pandectis Triumphalibus Eremitas Ripalliæ (quos milites S. Mauritij vocant) Felicis Papæ ſolemnijs inauguralibus anno 1440. interfuiſſe, 1440.
qualiſque habitus & religio illius antea fuiſſet, veſtibus ſuis præmōſtraſſe.

ORDO EQVITVM *Sancta Maria de Monte Carmelo, & S. Lazari in Gallia.*

DIſſerui hactenus, quorum opera apud Italos, & Sabaudos inſtitutum Lazarinum in vſum ſic reuocatum, reſtat vt videamus, quibus ea gloria apud Gallos obtigerit. Dixi ſupra Equites Rhodios, ſeu Ioannitas ab Innocentio VIII. imperraſſe, vt Lazarinum ſodalitium ipſis adiūgeretur. Quo quidem factum eſt, vt Ioannitæ ordinis illius principatum, ac præfecturam penes ſe retinuerint vſque ad Aemarum Caſtum, virum natalibus, multiſque virtutibus clariſſimum. Is quamquam Melitēſis eques, militiam Lazarinorum, cuius princeps, ac magiſter erat, in Gallia inſtaurare primus ſerio noſtra memoria in animum induxit, & bona patrimonialia primis poſſeſſoribus reſtituere conatus eſt. Quo laudabili in opere cum deteciſſet. Philibertus Nereſtanus, vir modeſtia ſimul, & fortitudine præſtans (quæ duo in homine militari rarò cō iuncta reperias) demortui locum, ac magiſterium excepit, profeſſione tamen, aut vitæ genere Mēlitenſib. non obſtrictus. Itaque Romam profectus à Paulo V. obtinuit, vt Lazarini Equites Galli in poſterum Equites S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari nuncuparentur, & violacei coloris Crucem Virginis Matris effigie inſignem, ex collo pendentem itemque chlamydi adfixam, exemplo Melitenſium præferrent. Vſus eſt idem Romæ conſilio, & opera R. P. Petri à Matre Dei Carmelitæ diſcalceati, qui

Inſignia Equitum S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari.

Paulo Pontifici à ſacris tūc erat concionibus, eidemquè ob ſingularem morum integritatem vitæquè ſanctitatem longè gratiſſimus quo nomine, & à Baronio in Annalibus eximiè cōmendatur. Faxit autem Deus, vt ſicut Carmelitarum diſcalceatorum ſocietatis magno Eccleſiæ bono per vniuerſum orbem, mirificè effloreſcit, ſic & Carmelitanorum Equitum collegium paullatim maiora, Reipublicæ Chriſtianæ commodo ſummat incrementa. Cæterum ann. CIↃ.IↃ.IX. Nereſtanus Pariſijs in Suburbano Sācti Lazari monaſterio, quod eſt Canonicorum, vt vocant, regularium Auguſtinianorum, ſolemni ritu Equites aliquot creauit, dictaquè teſſera inſigniuit, adhibitis ijſdem ferè ceremonijs, quibus Melitenſes inaugurātur. Hoc tamen diſcrimine, quod Carmelitani, vt nec Mauritiani in Sabaudia equites à nuptijs non arceantur. Ex his itaque patet, Lazarino ordine velut in duo Sodalitia, Mauritianum, & Carmelitanū partito, ex his alterum Sabaudis, atque Italis, alterum Gallis velut proprium hodie cenſeri.

Tom. 12. an. 1187. in fine.

ORDO EQVESTRIS *Canis, & Galli Gallinacei apud Francos.*

MOntmorentiadum gentis ſtemma, quo Lisbio à Lybiæ Regibus oriundo, magno Areopagitæ cōmartyri adparentat; origine antiquiſſimum Francis, & Belgis perilluſtre, ſummum Chriſtiani nominis columē vel ab incunabulis regni Gallici ſemper exſtitiſſe conſtat. Primumq; eorum parentem Protochriſtiani, & ArchiBaronis nomen (quod moræ impatiens, & zelo Chriſtianiſmi incenſus, eidem Lauacro, quod Rex Clodoueus primus inter Gallo Francos ſacro baptiſmate ablutus eſt, ſe immerſerit) commeruiſſe tradit Robertus Cænalis. Nec his contentus auctor, & ipſe fuit primus, vt Aurelijs in media Gallia prima ſacra Comitia celebrarentur. Vnde Montmorenciacos primos Chriſticolas, & Franciæ Barones veteri elogio nuncupari, eiuſque nominis * teſſeram prælijs merito inclamari, in hunc vſque diem obtinuerit. Fidei inſuper memorabile exemplum in Chriſtianam Rempublicam exſtare volunt, illuſtre Ordinis Equeſtris collegium, Cane nimirum, notiſſimo fidelitatis ſymbolo inſignitum, & religioni maiorum propagandæ, in hac familia fundatum, nullo certo quod equidem ſciam, hactenus auctore, qui Principatum, & Magiſterium, vt loquuntur, ei planè attribuat, & ſi nō vana ratione coryphæum egregij huius inſtituti fuiſſe, ex Canis inſignijs, quæ in caſſide ſtirps illa pro criſta geſtare ſolet, augurari liceat. Cuius rei fidem augere videtur Philippus Moræus in tabula ſua inſigniorum Franciæ vulgari ſermone conſcripta: Vbi inter alia gentis huius decora prodit, Buchardum Montmorenciacū ad aulam Philippi I. multis comitantibus Equitibus veniſſe, qui omnes, vt & ipſe Buchardus, Baltheum, ſeu Torquem equeſtrem capitibus ceruorum diſtinctum, caniſque effigie ex ima parte pendente exornatum, geſtarent. Id exemplo multorum Principum, quos Canis inſignijs delectatos fuiſſe in aperto eſt, factum reor. Ita enim Sergius Galba Imperator tam ſua, quam maiorum acta, & inſignia hoc ſymbolo notauit. Canis erat à prora deſulturienti ſimilis, quo vigilātiam, ac firmas excubias aduerſus tempeſtates conferre deſignauit, & Ægyptij ſub forma Canis copula religati militis officium exhibuerunt, & milites Plato cuſtodes, & canibus ſimiles appellat, hodieque apud Belgas Croyorum Regia proſapia, cane inter duas alas auitis Hungariæ regm inſignijs, ſuperimponere conſueuit: Canes denique fidei, & nobilitatis apud omnes gentes indicia haberi, I. Lipſius alijq; rerum illarum curioſi produnt auctores.

** Dieu en ayde au premier Chreſtien, & Baron de France.*

Croyorum Inſignia. Cēt. 1. Epiſ. 44. ad Belgas. Ordo Equitū Galli Gallinacei.

Ordinis porrò, qui Galli Gallinacei titulo circumfertur, Equitem no-

bis prædicant Petrum quendã Montmorenciacum, Genealogici eiuſdem ſtirpis commentatores, minimè verò edocentes erectionis tempus, vel authorem, quod Petrus Beloijus in originibus ſuis maximè conqueritur: ex iis tamen colligi ait Gallos Principes pugnacis adeò animalis hieroglyphico ductos, ſodalitium Equeſtre inſtituiſſe, quod Martis pullum eum vocet Ariſtophanes, & Eucherius imperij doceat eſſe ſymbolum. In augurali verò diſciplina, Gallus eſt victoriæ ſignum, propterea quod auis illa victa ſilere ſoleat, canere, ſi vicerit, & rectè Romani poſteriorib. ſeculis belli indicis haſtæ in fines hoſtium conijciendæ ritu obſoleſcẽte, bellico Gallinacei ſigno vſi ſunt, cum ex eo etiam Agoniſtica ſibi milites pararent. Ita ferunt Socratẽ Iphicrati duci animos adieciſſe, cũ Gallinaceos coram Gallia pennis & roſtro dimicantes ei præmonſtraſſet: quod & Themiſtocles ad ſuos animandos fecerat, cùm oſtenderet, eos non pro patria, neque pro penatibus, neque pro maiorũ ſepulchris vxoribuſq; aut liberis id incommodi aggreſſos, ſed ea tantum de cauſa, ne vincerentur, nolle alterum alteri cedere. Eo exemplo ſuperatis Perſis, Themiſtocles Athenis ſpectaculum Gallorum quotannis celebrandum inſtituit, teſte Aeliano, idq; Pergami etiam edi ſolitum ſcribit Plinius, cuius rei veſtigium hodieq; apud Eburones inuenias: quamquam ea ludicro fieri apud Lucianum & Herodianũ legas. Quod ſi in nummum incideris Gallinaceorum conflictu notatũ; ſcias eam fuiſſe Dardanorum pecuniam Polluce teſte, nam illi magnum pugnacitatis decus, vt & Gallo. Franci ſibi antiquitus vſurpauere: quo honore Dardani ſemper apud Maronem, cũ ſecus Phryges ferè, vt imbelles, notentur. Perſarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus ob conos quibus galeas ornatas habebant, eaq; de cauſa Artoxerxes hominem è Caria qui Cyrum Galli ſignum prætendentem vulneraſſe creditus eſt, eo honeſtauit

Cap. 11.

præmio, vt Gallum aureum in lancea præfixum ante aciem ferret, auctore Plutarcho: & Pauſanias Idomenei clypeũ Gallo Gallinaceo inſignitũ fuiſſe tradit propterea quod is à Minoë, & Paſiphaen duceret originem, quæ Solis filia fuerit, cui Gallus dedicari ſolitus, quia ortum eius præſentiat, & cantum indicet mortalibus: à mediæ enim noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis: *Auroram clara conſuetus voce vocare*, & matutinis aſtris (nam & ſydera nouit, & æternas diſtinguit horas) cottidie cõmodulatur: Chriſtianiſq; in ſummo turrium faſtigio diuinitatis ſimulachrũ ob oculos ponere cõſpicitur. Similia multa Gallos Principes ad inſtituendum ordinem militarem, heroica Galli alitis eiuſdem nominis gentem interpretantis teſſera inſignem ſpectaſſe, innuere videtur Petrus Beloyus.

Plin. li. 10. cap. 21.

Cæterum quod Montmorenciacam proſapiam hiſce duobus ordinum militarium inſignibus nobilitatam reperiamus, haud erit incõgruum inſignia gentilitia, eiuſmodi ſymbolis condecorari ſolita, ob gentis (quam & Reges affinitate ſua dignati ſunt) apud Francos, ac Belgas clariſſimæ dignitatem hic inſerere. Ea à multis retrò ſeculis ex Cruce candida, & aquilinis pullis cyanei coloris in campo aureo compoſita fuiſſe, oſtendunt * tabulæ Matthæi de Mõtemorenciaco Equitum magiſtri (qui ſacro contra Albigenſes bello, cum Ludouico Philippi Galliæ Regis filio primogenito, interfuit, & inter Gallos Bizantij expugnatores emicuit, magnamq; inde gloriam retulit) ac fratrum eius Theobaldi Bochardi & Eruei. quas exarmario Vicenarĳ rei teſtandæ gratia producit Papyrius Maſſonus in reb ſuis Gallicis. Illæ enim, vti ibidem ſubindicat, cereum ſignum intẽgrũ adhuc, & incorruptum habent, in quo Crux, & locis diſtincti aquilini pulli quatuor tantum ſpectantur, & inſcriptio huiuſmodi. *Sigillum Matthæi de Montemorenciaco*. Idem planè in æreo eiuſdem gentis ſigillo ſe vidiſſe teſtatur Ioan-

* Anni 1179.

Lib. 3. Annal.

De Inſign. onteſtab. Franciæ.

Ioãnes Feronius,ſuiſq; diſtinctũ coloribus hodieq; ſpectari adfirmat, in baſilica Calidi mõtis vulgò *Chaumontel* apud Luzarchum in ditione dicti Matthæi.Subſequenti verò ætate Othonis Imp. mutatum cõprobat idẽ auctor ex Dani hiſtoria;cũ alter eiuſdẽ nominis Matthæus Buchardi Barbati parẽs & belli contra infideles Dux in Terra ſanguinis (locus eſt vbi hodie Lugdunũ ſitum, cui à memorabili Maurorũ ſtrage manſit nomen) deuictis hoſtib. cœſoq; Amorræo eorum Principe, Aquilas triumphatrices exinde ſexdecim,totidem quot ceperat ſigna, cum Cruce rubea(qua candida Frãciæ gẽtis more vti conſuerat) antiquis inſignijs in perpetuum rei geſtæ teſtimoniũ,quaſi *Memor enſis* immiſcuit: quæ ad ſucceſſores continuata ſerie tranſlata,adeoq; ad ipſum Annã Montmorentiorum Ducẽ maioribus militari laude haud inferiorem(quod ſymbolũ eius ex armato brachio manuq; liliatum,ſeu Francicum gladiũ pretendente cum voce APLANOS abunde indicat) deuenere.Omnib. ille honorũ gladib. glorioſiſſimè decurſus, clariſſimus. regni Gallici defenſor acerrimus, & regiorum liberorum tutor, & quaſi alter parẽs eſt habitus, eũ in Herculis Alenconiorum Ducis deſtinati (qui mutato nomine Franciſcus appellatus eſt)ſacro luſtrico fideiubere eſt datum; cui Franciſco pacẽ, vti Gallia,bis in regno ſancitam,nos hoc æternũ debimus,quod in ſac. noſtro lauacro, hæreticis ne quidquam frementibus,ſpopõderit,nomenq; quod cum Auo Franciſco I. cõmune habebat,impoſuerit. Quantum verò huius Annæ Montmorentiadii meritis,ſummæq; in patriam,& Galliæ nomẽ charitati ſeſe obſtrictam ſenſerit ipſa Gallia,tunc demum commonſtrauit,cum viri tot adoreis macti orba, quaſi in funere publico conſtituta, ad cuius patrocinium ſe verteret, ignoraret; & iuſta regali ferè pompa, deducta nempe ipſius effigie, qui honos ſolis regibus, ac Regum filijs in eo regno habetur, perſoluer et.

ORDO EQVITVM *Ginetæ in Gallia.*

CArolus Tudes, ſiue Martellus, à Martello,& martialibus quodãmodo geſtis,nomẽ ſortitus,Equeſtris ordinis in primis ſui; ſtudioſiſſimus, adeoque annullorum vſum Romanis Equitibus olim proprium in imperio Gallico renouauit, nobilemq; collegit Equitum manum, cui Ginetæ ſymbolum annulis, & torquibus inſculptum cæteriſque corporis ornamentis præferendum dedit,moremque ad tempora vſque S. Ludouici tranſmiſit. Huius inſtituti varias ab auctoribus adferri rationes tradit Bernardus Girardus Dominus Hallianus Galliæ Regis hiſtoriographus: Dominus tamen Hayenſis præfectus Pictauienſis ad coniugis dicti Caroli etymon,quam veteri lingua Ianetam aut Ioannem vocare ſolitus erat,cauſam refert. Petri verò Beloij Præſidis Toloſani ſententia nobis haud improbanda videtur. Is à memorabili illa, per Carolum regniq; proceres de Saracenis (quam ex Hiſpania in Galliã deſcenderant) apud Turonium parta victoria,nõ incongruè deſumit,quòd nobiliſſimos quoſque, qui ei prælio interfuiſſent Ginetæ titulo, & inſigni maculis nigris interſtincto, donaſſet, teſtandæ vtique poſteritati eam ſegentem (quæ partibus illis Hiſpaniæ, Ginetæ copia nobiliſſimæ,in Chriſtiani nominis perniciem exiuerat) ad interitum deleuiſſe. Eſt autem Gineta in Hiſpania muſtelæ,aut vulpis genus potius (quod variũ apud Iulium Cæſ. Scaligerum legas) pellem habens partim nigram, partim ſubcinericiam, maculis prætertim nigris inſigni ordine reſperſam,ob odorem, pulchritudinis raritatem, aliaſque dotes principibus viris commendabilem, teſte Cardano qui ex Hiſpania illud ſubmitti adfirmat, etſi non ignoremus eiuſdem etiam nominis præſtantiſſimos equos (quos Ginetas appellare ſolent) a Regibus Hiſpaniæ

Anno circiter 738.

Exoter. Exercita. li. 15. de ſubtilitate.

muneris (ob excellentiam) vice, ad externos cohoneſtãdos Principes, non rarò adornari, & Gineta vehi (quod Maurorum more equitare eſt) inter nobilitatis decora apud Hiſpanos haberi: quorum curſu in Hippodromis maximè oblectantur, dum Equeſtres inſtituunt pugnas, in quibus arundinibus, & cannis haſtarum loco ſe mutuo exercent, eum ad modum, quo Mauri haſtas torquere, & in hoſtes iacere ſolere: quos ludos *Iuegos de Cannas* patria lingua nominant. Et Ginetæ Equitibus nomen inde manſiſſe, & quod nonnulli referant, haud adeò abſurdum duxerim.

Geniſta & Spartum quid Plin. lib. 19. & 24.

Sunt qui ſcribant Carolum VI. Regem, auctorem Ordinis Geniſtæ, aut Sparti, vulgò *Coſſe de Geneſte* extitiſſe, Verum vti dicto Beloijo placet, non fuit illud Equeſtrium virorum honorarium, ſed ſolummodò eorum, quos Seruientes ad arma, aut Scutiferos vocamus, qui nobili eſſent ſanguine procreati, cuſtodiam corporis Regij agentes, quoſque Rex ipſe, Ioannis I. Caſtellæ Regis exemplũ ſecutus (qui Armigeros inſigni *Rationis* donauit) armigerorum titulo gaudere, & opera eorum, tamquam voluntatis ſuæ, & mandati interpretum apud Principes vti voluit: inſolentiæ nimirum vitandæ, qua per vulgares illos apparitores humili plerumque loco natos, apud eminentioris notæ proceres, qui ſuperiorem excepto Rege neminem agnoſcunt, peccari ſæpè eſſet indignum. Eius rei tabulas producit Petrus de S. Iuliano in antiquitatibus ſuis Burgundicis, quibus Carolus VI. Robertum Margnyum, huius ſodalitij Armigerum, quod non niſi in verum nobilem cadere poteſt, nuncupauit veſtigiumque eius rei hodieq; apud Normannos exſtare produnt Gallici annales.

P. Beloyus cap. 10.

EQVITVM LILII
Ordo in Regno Nauarræ.

Sanctius Hiſpaniarum Imp. & IV.
Nauarræ Rex, eam maieſtatis, ac 1023,
potentiæ amplitudinem conſecutus, qua nulla maior nec æqualis Gothici regni euerſione in Hiſpania viſa fuerat, tot amplorum regnorum facta inter filios ſuos diuiſione: Nauarram Garciæ ordinis huius Equeſtris fundatori, Caſtellam Ferdinando, Soprarbiam, ac Ripacurtiam Gundiſaluo, Arragoniam denique Ranimiro (qui primus omnium Arragonenſem titulum gẽtilicij nominis loco ſibi ac poſteris vendicauit) attribuit. Huius Garciæ VI. Nauarræ Regis ætate, qui Nagerenſis. ſiue de Nagera (locus is erat incunabulis, domicilio, & ſepulcro regis eiuſdem clariſſimus) cognominatus fuit; Hiſpani ſcriptores diuino numine inuentam tradũnt, ſacratiſſimam Diuæ Virginis Regalis Monaſterij in vrbe Nagerenſi imaginem, cuius honori, Garzias Rex, & cõiux Stephana ſtirpis Foxienſis, filia nimirum Comitis Carcaſſonæ (cui originem ſuam debent Foxij, & Candalæ Comites, qui poſtea quingentos plus minus annos dominijs ij præfuere) opimum religioſorum ordinis D. Benedicti conuentum dedicarunt: ipſeq; Rex ordinem Equitum Lilij, quem ante omnes in Hiſpania auguſtiſſimũ reperio, certo conſcripto numero, erexit; vaſculum lilijs candidis inſigne, & memoratæ Virginis imagini adpictum, rei præbuit auſpicium teſte P. Beloyo. Eius namque aſſumpto emblemate, Rex Equitum adlectorum veſtes lilijs acu, vel alia nobilioris manus opera elaboratis, inſigniri mandauit. Cui etiam ſodalitio Infantes Regij adſcripti, magnoq; Nauarrorum exterorumq; procerum (quibus Rex antiquorũ erga Nauarræ Regis meritorum cõtemplatione, priuilegia Equitum Roncisuallis anno 1043. confirmauit) adnumerata ſeries.

Cap. 12. Inſigne Equitum Lilij.

ries. Leges etiam attulit, quibus Chriſti nomen aduerſus fidei hoſtes defendere, & propagare, certaſque orationes Dominicales, & ſalutationes Angelicas cottidie rec tare tenerentur: eoque fulcro ſubnixum laudatiſſimum hoc inſtitutum rebus domi militiæque geſtis clariſſimum, ad ſtirpis Regiæ poſteritatem longa ſerie tranſmiſſum, multiſque ſeculis conſeruatum perdurauit: teſtantibus id maiorum Regijs inſignibus, quibus inſcriptum etiam hodie legatur, *Deus primum Chriſtianum ſeruet*.

Equites Liliȷ in Arragonia. 1403. Lib. 12. cap. 30.

Liliatorum Equitum ordinem honori D. Virginis à Ferdinando Arragonio (quem Infantem de Antiquera dixere) anno 1403. dedicatũ prodit Hieronymus Curita, in Rebus Arragoniæ; cuius teſſeram ipſe Rex, cum aliquot alijs, non tam ſplendore natalium, quàm virtute illuſtribus viris, in Eccleſia Sãctæ Mariæ Antiquæ opidi Methymne Campenſis: ritu ſolemni ſuſcepit.

Iarra Lirios y vn grypho.

Erat ea ex vaſe lirijs, & grypho confecta. Lirium autem flos propriè eſt, quem Theophraſtus lib. de plantis narciſſum eſſe dicit; alij lilium, pulchritudinis candoris, & puritatis, adeoque Deo, & Angelis pergratum ſymbolum.

Hier. ad. uerſ. Iouinianum.

Qui & flos Regius ſolet appellari, à Regia qua præſtat celſitudine, quod tanta proceritate ſuper flores alios attollitur. vt ad tria interdum cubita ſurrigatur. Et Gryphus ex Aquila, & Leone confectum animal vt fabulantur, ſimulacrũ eſt generoſi & magni animi, ideoque non inepte Apollini ſapiẽtia præſidi dedicarunt antiqui. Hieronymus verò Romanus hunc ordinem vulgo vocitatum refert, *La orden de la Terraca o de las Acucenas*, ò *Iarra de S. Maria*. quod idem ſonat quod *Ordo Liliorum*, aut *Vaſculum* S. Mariæ. Vide eumdem lib. 7. de Rep. & infra ordinem Equeſtrem, Cardui Beatæ Mariæ Virginis, in familia Borboniorum fundatum.

ORDO EQVITVM *Hoſpitaliorum S. Ioannis Hieroſolymitani, qui poſt Rhodij, nunc Melitenſes dicuntur.*

QVo tempore Terra Sancta Catholicorum Principum expeditionibus celebris eſſe cepit, Chriſtique nomini recuperari, quatuor præcipuè ſacri militiarum ordines Hieroſolymis aut exorti, aut reſtituti, auctique fuere: Hoſpitalariorum qui & S. Ioannis dicti ſunt à Gerardo quodam; Templariorum ab Hugone, & Gotifredo; S. Mariæ Teutonicorum à Germanis; & Ordo S. Lazari origine antiquiſſimus, & diu ante à D. Baſilio conditus: quos inter ſemper excelluiſſe produnt ordinem Militum Sancti Ioannis, à Ioãne Hircano Machabeo trahentiũ originem, aut certè à Ioanne eleemoſynario Patriarcha Alexandrino, benignitatis cognomine in panperes celeberrimo, vota licet Ioanni Baptiſtæ, vt patrono nuncuparent. Quorum ab initio ſedes primaria fuit Hoſpitale S. Ioannis in Hieruſalem (quod militib. Hoſpitalariorum nomen dedit) à Girardo quodam loca Chriſti pedibus calcata, & ſanguine reſperſa viſente, nouo feruoris genere exædificatum, attractiſque in conſilij ſocietatem nobilibus aliquot, inſtituti ſui probatorem habuit Gelaſium Papam II. & viuendi rationem: Veſtem nigram

Cru-

Crucemque in ea candidam; commilitonib. Honorio II. P. M. annuente attribuit; Leges autem auctiores attulit Raymundus de Rodio primus ordinis formati Magiſter, qui ſe inibi vocat *Seruum pauperum Chriſti, & hoſpitalis Hieruſalem cuſtodem*, adijtque de *Conſilio capituli fratrum* ſe ibi digeſtas ſanctiones conſtituiſſe, quæ variæ, & Chriſtianæ pietatis plenæ in codice ſtatutorũ, cui 88. Pontificum præfixa viſuntur priuilegia, quibuſuis ob oculos ponuntur. Cœnobia ordinis rariora ſunt, bona & cenſus in omnibus ferè prouincijs. Quod nihil mirum ei videbitur, qui ſciet eos Innocentij Papæ, & aliorum munitos diplomate olim, omnia Chriſtianis ferè habitata loca obtinuiſſe, & pro *Confratrijs* ſuis, ſic Sodalitij bulla vocat, eleemoſynis vndique Chriſtianorum liberalitate dotatos fuiſſe, vti copioſè apud Tyrium lib. 18. c. 5. Vitriacum cap. 64. & Marinũ Sanutum Torſellum, lib. 3. part. 8. belli ſacri ſcriptores eſt reperire, quibus vnanimiter placet, Equitum illorum profeſſionis, ex voto Religionis, finem fuiſſe, peregrinis ad loca ſacra confluentibus genus omne officij, ac pietatis ſollicitè exhibere; ad hæc itinera à latrocinijs, & incurſionibus barbarorum tuta reddere, quòd adeò fortiter præſtitere, vt Chriſtianorum etiam Principum auxilijs ſubnixi, feliciſſimè ſæpius exercitum in Saracænos duxerint, idque incrementi, quod hodie cernere eſt, ſumpſerunt. Chriſtianorum porrò reb in Syria perditis, Rhodi inſulæ ius omne à Clemente V. Pont. Max. ijs attributum atq; confirmatum teſtitur Paulus Æmylius Blondus, & alij. Non rarò poſtea inſula illa ab infidelibus tentata, & Mahametem quidem ipſum Turcarum Imp. victrici ſemper manu, anno ſcil. 1460. & 1481. à ſe repulit. Quã uis conſequentis ſeculi anno viceſimo tertio à Solimanno XI. Turcarũ Imp. non tam victa, quam proditione (quæ fortiſſimos quoſque perdere poteſt) ſuperata, in barbarorum manus deuenire coacta eſt. Melitam ad extremum à Carolo V. & Clemente VII. dono acceptam Rhodienſes conceſſere. Inſula ea eſt non procul à Pachino promontorio, Sparta quaſi Chriſtianorum aduerſus inſulsus Turcicos obex & inſuperabile munimentum. Vnde cum Teutonici ordinis ſodalibus ſoluentes, publicos fidei hoſtes indeſinenter fatigant, & à Siciliæ atque Italiæ ingreſſu fortiſſimè abarcent hono rifico adeo ſimul, & formidabili per tótum Orientem comparato nomine, vt Crucigeri ab infidelibus terroris ergò inclamentur: ab eo nimirũ tempore, quo Solimannum, & noſtra memoria Amurathem clauſtrum illud Italiæ imo Europæ effingere conãtes, memorabili clade, ſuorum nũquam interitura gloriâ affecere. *1565.* Præclara huius ordinis ſtatuta à Raymundo Podio, cæteriſq; omnibus Magiſtris præſcripta, & per nonnullos S.R.E. Cardinales diligenter examinata, cum Paul. III. approbaſſet, eadem in Comitijs Melitenſibus aucta. anno 1584. & in vnum volumen redacta. ſub nomine Hugonis Lupi Verdalæ Vaſconis (qui Ioanni Epiſcopio Caſſerio paoximè ſuccedens ſupremum Magiſtratum cum corona, quæ Principatus à Pontificiibus adiecti, inſigne eſt, ſuſcepit, & meritis ſuis Cardinalium Collegio poſtea adſcriptus.) Six. V. anno 1586. Põtificatus ſui primo con firmauit. *Exſtãt Romæ latinè 1588.* Vetant autem ſtatuta quemquam niſi nobili loco natum, ad Equeſtris huius dignitatis faſtigium promoueri, ad quæ etiam fœminæ, iuxta Magiſtri Hugonis Reuelij tabulas admittuntur, nec mirum, cum & Agneti cuidam nobiliſſimæ fœminæ ordinis initia accepta referantur: Diuiduntarque hodiè omnes ferè in octo linguas, vt vocant, ſiue prouincias, quibus ſingulis datus eſt Prior, omnibus autem præeſt Magiſter Magnus olim Hieroſolymis, nũc Melitæ poſt amiſſam Rhodon reſidens. *Tv. Azorius li. 13. c. 8. & 4.* Ille reliquorum militum ſuffragijs Priores, & Bailliuos quaqua verſum conſtituit: Priores in ſuo tractu. Præceptores

conſulij membra ſunt maioris, magnus Præceptor Mareſcallus ſiue Equitum Tribunus, penes quem ius armorũ eſt, *Hoſpitalarius*, *Admiratus*, qui claſſi præeſt, Draperius, Turcupulerius, qui Baliui conuentuales dicuntur, & Cancellarius. Atque hanc quidem ordinis tota Europa ſpectatiſſimi rationem exquiſitiſſimè perſequitur, (*Iacobus Boſius*, *Ioannes Azorius*) & P. Boijſatius, dominus Lieienſis, & Chriſtianiſſimi Regis Conciliarius, in hiſtoria illa, quam nuper de huius militiæ progreſſu, de priuilegijs eidem à Summis Pontificibus conceſſis, magiſtrorum, ſeu Præfectorum generalium rebus domi militiæque præclarè geſtis, vniuersè commentatus eſt, & *An. 1602.* Adolfo Vignacurtio Principi Melitenſi, & Gozenſi inſcripſit.

Cæterum ceremonias (plenæ enim ſunt Chriſtianæ pietatis, & militaris ornamenti) quæ adhibentur cum aliquis in Equitem Melitenſium collegium adoptatur, & quæ inſtar cæterarum erunt, præſtat hic breuiſſime ex Antonio Poſſeuino adſcribere.

Cerea fax quid? Ceream primò, & cãdidam facem (quæ charitatem deſignat) geſtãs tyro, atque ante altare procumbens, in genua talarem indutus veſtem (libertatis ſignum) minimè præcinctam, petit ab eo cui facultas ſit, vt ſe admittat. Tum in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, deauratum *Enſis deauratus.* enſem eo nomine accipit, vt Catholicã Eccleſiam tueatur, hoſtes abigat, & domet, parcat ſubiectis, morti, ſi fuerit opus, ſeipſum pro fide exponat, ea omnia in virtute Crucis faciat, quam capulus tranſuerſo ferro ſignificat.

Baltheus. Deinde cingitur baltheo, vt ſciat ſibi *Enſis euaginatio.* caſtitatem eſſe ſeruandam. Euaginato enſe ter percutitur, in humero, vt meminerit ſibi grauia ob Chriſti honorem eſſe toleranda. Eundem ipſe mox enſem de manu Equitis capiens, ac ſtringens, terque aerem punctim feriens, hoſtes Catholicæ fidei in *Deterſio.* nomine SS. Trinitatis ijs geſtibus ſe *Impoſitio in Vaginã.* prouocare oſtendit. Rurſus deterſum brachio enſem imponẽs in Vaginam, indicat ſe fore poſthac ab omnibus vitijs mundiſſimum, quem prudentia in cunctis rebus comitetur, iuſtitia compellat ad conſeruandas Reſpublicas, fortitudo muniat, temperantia moderetur. Tum manu tradentis mili- *Excitatio.* tarem ordinem humeris admota excitatur, monetur, ne in peccatis torpeſcat, aut dormiat; vigilet autem in fide Domini, adſpiret ad verum decus res gerat inſignes, quas ſtrenuè tractet. Vbi aurata calcaneis calcaria à duob. *Calcaria deaurata.* Equitibus admouentur, docetur, vt ſtimulos continenter ad quælibet laudabilia gerat in animo, aurum pedibus conculcet tanquam lutũ, nec vnquam agat quidquam animo indignum liberali, quantoquunque ab hoſtibus auro ad id inuitaretur. Cerea iterum *Diuini verbi auditio.* face accenſa in manibus accepta, & Diuino Verbo publicè, ac ſacro Miſſę audito, operibus autem pietatis, atque hoſpitalitate, quin etiam redemptione captiuorum ei commendata, narratis item laboribus, quos in eo ſubiturus eſt ordine, in quo ſuam libertatem cuilibet Equiti ſuo ſuperiori traditurus ſit. Interrogatus demum *Interrogatio.* num graui ære alieno obſtrictus, vel matrimonio ſit iunctus, numve in altero ordine regulari victurum ſe vouerit, aut profeſſionem ediderit, an vero inter Rhodios Equites viuere decreuerit, vt iniurias aliquas vlciſceretur, atque à ſeculari Magiſtratu eſſet immunis. Vbi quæ opus ſunt reſpondit, profeſſionem edit, atque in aliorum ordinem adſciſcitur. Hæc vbi acta ſunt, Miſſale ſuper quo ſolem- *Miſſale ad altare portatur.* niter tria vota profeſſus eſt, portat ad altare, & inde illud reportãs ad eum, à quo accipit inſignia Equitum, fit par- *Participatio priuilegiorum, & indulgentiarum.* ticeps priuilegiorum, & condonationum, ſiue indulgentiarum, quas Sedes Apoſtolica Rhodijs Equitibus conceſſit. Tum indictis (quæ ſingulis die- *Recitatio quotidiana precum.* bus ei recitandæ ſunt orationes Dominicæ, & ſalutationes Angelicæ centum quinquaginta) vel precibus horarijs B. Virginis, aut pro defunctis, totidem item precationib. dominicis, ac ſalutationibus Angelicis, prò ſingulis

Pallij oſtenſio.

qui ex hac vita inter eos diſcedũt. Pallium quo Equites indui ſolent, oſtenditur; ſublata in altum eius parte, vel limbo, ac manicis, vt aſperrimæ vitæ meminerint, quam duxit Ioannes Baptiſta vir ſanctus, quem tutelarem ideo Equites habent vt imitentur. Manicas induens obediẽtiæ leges induat. Octogonam Crucem, eamque ex pura linea tela candidam accipiens, monetur ſanguinis, quem profundere libens debeat, & á Chriſtianorum finibus hoſtes repellat. Monetur item puritatis, atque octo beatitudinum, quas conſequetur, ſi qui legitimè eam geſtantes Crucem militauerint. Ad extremum fune collo impoſito, vt dominici iugi, quod ſubire debet, recordetur, in pace dimittitur. Profeſſionis autem hæc forma eſt. *Ego N. voueo Deo omnipotenti, & eius matri immaculatæ Virgini Mariæ, & S. Ioanni Baptiſtæ, me obſeruaturum perpetuò Deo iuuante, veram obedientiam cuilibet ſuperiori qui mihi à Deo, & ab ipſo ordine dabitur, item me victurum abſque proprio, & caſtitatem ſeruaturum.* Hæc igitur illi.

S. Ioannes Bapt. ordinis Meliẽſis tutelaris.

Crux octogona.

Profeſſionis forma vetus & noua apud Ioan. Lorinum li. 13. cap. 3.

TEMPLARIORVM *Equitum Ordo.*

Platina, et Genebr. in Geaſio. 2.

BEllo ſacro Vrbani II. P. M. auſpicijs, & Godofredi Bullonij Ducis Lotharingiæ ductu feliciſſime confecto, ad ea conſeruanda quæ fortiſſime recuperata erant, Hoſpitalariorum exemplo; Templariorum Ordo, cuius originem Pontacus ad Gelaſij II. tempora refert, a Gallis Principibus erectus fuit, quia Gallorum maxime opera recuperata Hieroſolyma fuerat, cuius initio præcipui extitere Principes Hugo de Paganis, & Gaufredus á Sancto Audomaro Equeſtri ambo dignitate inſignes. Et quoniam iuxta templum Domini loco á Balduino Rege conceſſo, commorarentur; Fratres militiæ Templi, ſeu Templarij ſunt appellati. Steteruntque adeò numero nouem toto nouennio, more Canonicorum Regularium (quòd in manu Guarimundi Patriarchæ Hieroſolymitani ita profeſſi eſſent) viuentes & peregrinos per loca ſacra contra latronum, & Barbarorum inſidias ducentes, ac reducentes, teſte Guil. Tyrio lib. 12. de bello ſacro cap. 7. Donec ann. 1118. de mandato Honorij Papæ & Stephani Hieroſolymitani Patriarchæ, inſtituta eſt eis regula, (quam á D. Bernardo conſcriptam affirmãt) & albus habitus: Eugenij demum Pontificis auctoritate Crux rubea attributa. Vt ſcilicet veſtes albas in ſignum innocentiæ deferentes, per Cruces rubeas martyrium ob Chriſti nomen non ſubterfugiendum deſignarent; eò quod ſanguinem propriũ ſecundum inſtituta regulæ, pro defenſione Terræ Sanctæ, effundere eſſent obſtricti; & Chriſti Crucis inimicos viriliter expugnando á Chriſtianorũ finibus propellere. Vnde, & Vitriacus inquit in Hiſt. Orient. c. 65. & 66. *Adeo formidabiles facti ſunt fidei Chriſti aduerſarijs quod vnus perſequebatur mille, & duodecim millia, non quot eſſent, ſed magis vbi eſſent dum ad arma clamaretur, interrogantes. Leones in bello agni manſueti in domo in expeditione milites aſperi, in Eccleſia velut Eremitæ, Monachi, inimicis Chriſti duri, & feroces; Chriſtianis autem benigni & mites: Vexillum bipartitum ex albo et nigro, quod nominant Beauceant (quaſi Bien ſeant) præuium habentes: eò quod Chriſti amicis candidi ſunt, & benigni; nigri autẽ, & terribiles inimicis.*

Baron. ad an. 1118.

Ser. ad milites Tẽpli.

Deut. 32.

Cru-

Crucem verò ordinis teſſaram fuiſſe volunt octogonam, illius inſtar, qua hodie Equites Melitenſes inſigniuntur. & quali *Iacobi Molæ* vltimi Templariorum magiſtri effigies in Gallia communiter exhibetur. Hieronymus tamen Romanus Hiſpanus contendit fuiſſe duplicem, &, quaſi Patriarchalem; qualem inſignia antiqua præferunt Hungariæ, & in Republica ſua Mundi ob oculos expreſſam ponit. Multis tandem exantlatis pro Repu-
1312. blica Chriſtiana laboribus, antiquiſſimus iſte ordo Viennæ in Concilio Patrum decreto damnatus, & totaliter extinctus eſt, bonaque Hoſpitalarijs addita; quo illi tempore Rhodium inſulam Turcis eripuerunt: nec non Spathiferi, Calatrauenſes, Monteſiani, Chriſti opimo ex ijs detracto cenſu aucti fuere. Iure ne an iniuria, variant annales; fama tamen frequentior, & ſenſu prope omnium damnat. Diuitias, quibus aucti immenſum fuerant, malo fuiſſe, fateamur neceſſe eſt: ſiue virtutum indole, quibus res tantas terra marique perfecerant, voluptatibus extincta: ſiue ex ea re inuidia apud populum conflata, apud Principes ſpe lucri excitata. Tam cito in omne improbitatis genus degeneraſſe vix eſſet credibile, niſi Clemẽtis V. Pont. Maxim. diplomata, quæ inter tabulas ædis Toletanæ omnium maximæ (vti Ioannes Mariana li. 15 Rer. Hiſp. cap. 10. teſtatur) plura extant indicio eſſent: Famam haudquaquam vanam fuiſſe, affirmantis duos, & ſexaginta ex eo ordine, ſe coram quæſtione habita, ſcelera nefandiſſima faſſos, veniam petijſſe. Huius porro abolitionis diſquiſitionem in vtramque partem fusè admodum reperire licet apud dictum Marianam loco citato; Villaneum, Antonium, Platinam in Clemẽte V. Rob. Gaguinum in Philippo Pulchro, Papyrium Maſſonum lib. 3 Annal. Ioan. Azorium lib. 13. Inſtitut. Moral. c. 6. (qui de Commendis, Beneficijs, precibus horarijs, votis variorum Ordinum doctè admodũ ſcripſit, & alios.

ORDO EQVITVM Teutonicorum Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Hieruſalem, qui alio nomine Crucigeri, & Mariani dicti.

EAdem penè tempeſtate Friderico I. Imp. à Gregorio VIII. litteris, ac legationibus impulſo, copias quoque ampliſſimas in Syriam ducente, exædificata Hieroſolymis S. Mariæ æde (quæ nomen Equitibus *S. Mariæ Teutunicorum in Hieruſalem peperit*) Ordo Teutonicorum Celeſtino III. P. Max. ſub regula D. Auguſtini approbante, aduerſus fidei Chriſtianæ hoſtes inſtitutus etiam fuit. Cuius quidem inſtituti milites Templariorum, & fratrum S. Ioannis normam ſecuti, & in vnam quaſi conflatam ſolemni voto profeſſi; ad diſcrimen Cruces nigras albis chlamydibus appoſuere; vt fusè citatis locis edocent Tyrius, Vitriacus, & Morinus Sanutus Torſellus Patricius Venetus in Secretis fidelium Crucis. Henricus VValpot, vir fortiſſimus primus ordini magiſter datus, æquata cum Regibus poteſtate creandi Equites & à dicto Celeſtino ſacra in armis operandi facultate, vt de ijſdem vere dicere liceat, quod Rodericus Archiepiſcopus Toletanus de ſuis prodit Equitibus. *Qui laudabant in canticis, accincti ſunt enſe & qui gemebant orantes ad defenſionem patriæ &c.* Adeo

Lib. 3. p. 8.

Lib. 7. c. 4. & 27.

vt Religioſa quadam ſocietate, inter ſe deuincti nō minorem orationibus, quam armis nauarent operam, & Mariam Virginem cuius ſeſe patrocinio deuouerant. Roſarium nempe cuius teſſeram & in Scuto cum dicta Cruce Mariæ Burgi poſtea aſſumpſerunt cottidie recitando inuocarent; vnde etiā Mariani, & Crucigeri hodieque ſunt appellati. Capta autem vrbe Hieroſolymitana à Saladino Saracenorum Duce; Sodalitium Teutonicum Aconem, ſeu Ptolemaijda translatum. Inde, vt ex tota item Syria cum cæteris Chriſtianis expulſum Fridericus Secundus in Germania collocauit, quod vbi ad Pruſſiæ prouinciam à Chriſti fide tunc alienam, & Polonis Chriſtianis infenſam ſubigendam, Chriſtique Religione imbuendam, ſola interueniente Gregorij IX. auctoritate deſtinaſſet, vt latè narrat Cromerus, & ex publicis actis contra Nauclerum. & alios probat, inter vicinos Principes Chriſtianos, & iſtos Teutonicos milites mirum, quàm variæ ſimultates, & contentiones, quæ ad arma prorumperet, exortæ ſint. Ad quas aſſiduè componendas ne ordinis illius præclari ad fidem dilatandam progreſſus, quibus Satan inuidebat, impedirentur, Romani Pontifices inceſſanter aduigilarunt, eoque factum vt Conradus Mazouiæ Dux a Boruſſis (qui hodie Pruſſi) tūc Chriſti hoſtibus bello attritus, ordinem hunc ſibi coniunxerit, & Culmenſi agro conceſſo totam Pruſſiam, & omnē eam ditionem, quæ trans Viſtulam ad mare Balticum porrigitur, occupandam dederit. annoque deinceps LIII. ac ſalutis noſtræ CIↃ.CC.LXXIX. debellata prouincia Chriſti nomen a Teutonicis in ea ſit conſtitutum ductore Hermanno Saltza Magiſtro, ſpectatæ virtus Duce, qui primus ſacræ Domus vexillum in Pruſſiam traduxit, quo officio, non plebis tantum animos, ſed etiam principum voluntates ſibi conciliarunt. Deinde ab iiſdem acerrima bel. contra Lithuanos, & Tataros pro Polonis pugnata: Arctiſsima tunc inter illos, & Poloniæ Reges amicitia coijt, donec exſtincta vetere Regum ſtirpe, & Chriſti nomine è Lithuanis ſuſcepto, Iagello Lithuaniæ princeps à Polonis in Regem acceptus eſt coniuncta cum Polonia Lithuania. Eius progenies, quæ inultas tot clades, a Teutonico ordine illatas ad ſuum dedecus pertinere exiſtimabat, nihil non ab eo tempore fecit, quo Teutonicos actu, ſeu vi antiqua poſſeſsione depelleret: infelici quidem per initia ſucceſſu vti, & iniuſto conatu. Ingenti tandem clade affecti Equites prope Tannebergam Anno 1400. X. Idus Quintiles ſub VVenceslao Iagellone amiſsis L. hominum millibus, vix tandem adducti, vt quieſcerent: ſed pro inueterata gentis gloria, pro militari ſacramenti Religione, extrema potiùs tentare, quam tot laboribus parta ignauè deſerere; donec Boruſſis, ac LXX. circiter opidis, & arcibus vna die quaſi conſpiratione facta deficientibus, Cazimirus Sigiſmundi F. parens occaſionem arripuit, ordinēq; in eas anguſtias redegit, vt Ludouicus Erlinſuſius cum de Vniuerſis fortunis periclitaretur, metu, qui in conſtantiſsimum cadere poteſt, adigente, nulla Cæſaris, aut Imperij interueniente auctoritate, in eas conditiones cum Polono tranſegit, vt ſinguli deinceps ordinis Pruſsiæ Magiſtri intra ſextum ab inito Magiſtratu menſem, Poloniæ Regem adire, & eum pro ſupremo Domino per iuſiurandum agnoſcere tenerentur. Ijs conditionibus poſtea cum ſtare nollet Fridericus Saxo, atque poſt eum Albertus Brandeburgicus Sigiſmundi ſororis F. rurſus graui bello ſe implicuit, cui gerendo cum auxilia à Cæſare & Germanis, quorum de maieſtate & iure agebatur, expectarentur, deterioribus longè conditionibus imminentem belli procellā pace cum auunculo contracta, in occaſionem ſibi priuatim conſulendi vertit, nam ex ordinis Magiſtro à Polono, cuius ſe clientelæ credidit, Pruſ-

Inſignia Roſarij.

Lib. 9.

Cromerus lib. 8. 9. & 10.

ſit Dux creatus eſt, ſtatimque mutata religione voti vinculum ſoluit ducta vxore Dorothea Friderici Primi Daniæ Regis F. & prouinciam, quam antea vſusfructus tantum titulo obtinebat, iure proprietatis poſsidendam ad hæredes tranſmiſit. Cuius filius Fridericus eadem, qua parens ceremonia tãquam regni beneficiarius in Boruſsiæ principem, Lublini tradito vexillo, & accepto à Rege torque aureo, inauguratus eſt, an. 1568. Adeo vt ſenſim Illuſtriſsimus ille ordo non paruo Germanicæ nationis dedecore in ijs partibus extinctus fuit, cum tribus ferè ſeculis in Pruſſia, maximo Reipublicæ Chriſtianæ bono floruiſſet, magnaq; inde regnis Germanicis deceſsio facta. quod Tilmannus Bredenbachius edito ea de re libello, & Cromerus latè exponunt. *Lib. 24.* Vnde apparet maximam huic ordini iniuriam ab Alberto, Polonorum ope, pro quibus tot bella Crucigeri pugnauerunt, factam fuiſſe, atque adeò Cæſari, & Imperio in quorum tutela iam ab initio, continuata poſſeſsione Equites Teutonici ſemper exſtitiſſent. Quamobrem Albertus iure ab Imperio proſcriptus, cauſa eius magna cõtentione agi cœpit in Comitijs Anni 1548. inter Staniſlaum Laſcum à Sigiſmundo Poloniæ Rege miſſum, & Volfangum Melchingum, quem Cæſar ante quadriennium in ordinis Teutonici Magiſtrum inaugurauerat. Re cognita exitus illius actionis fuit, vt ſententiam contra Albertum pronunciatam tuẽdam eſſe cenſerent: cætera, in quibus maior difficultas, ad Cæſarem reijcerent. Hodie totius ordinis Teutonici. Magiſter eſt Sereniſsimus Maximilianus Auſtrius, qui inſignia Auſtriaca, & Imperij cum Cruce ordinis (quæ nigram alteram auream complectens etiam collegij teſſera habetur) coniunxit. *Inſigne Equitũ Teutonicorum Crux nigra.* Milites autem, & ſacerdotes Crucem nigram limbo argenteo inſignem chlamydi adſutam, & alteram ex collo pendentem, præferre ſolent. Quæ & alia fuſius apud Seb. Munſterum libro tertio, de Germania, qui ſeriem magiſtrorum, & res illuſtriores ab ijs geſtas recenſet, & apud Belforeſtum libro tertio, de Coſmographia, & Iac. Aug. Thuanum hiſtoriarum lib. 1. 5. & 43. prudens Lector reperiet.

Et quamuis Pruſsia, quam Equites annis anteactis poſsidebant, modò Regi Polonorum pareat, nihilominus eligitur hodie magnus magiſter, qui illius ordinis bona in Germania ſita etiamnum poſsidet, quibus Germanorum pleraque nobilitas, & Principum filij deuinciuntur. *Theſaurus Politicus.*

ORDO EQVESTRIS *Sancti Ioannis Acconenſis, & S. Thomæ.*

Imitatione dictorum ordinum militarium, erecta ſunt, & alibi eiuſdem generis collegia. Quorum è numero fuit illud Militum S. Ioannis Acconenſis, ab Accone vna ex quinque, quæ in ſacra ſcriptura memorantur, ciuitatibus, inuento nomine. *Boterus. Ioſue c. 13* Ab initio infirmis, ac peregrinis loca ſacra viſentibus, piam operam impẽdere commilitones illi profeſsi ſunt, mox, & arma fratres hoſpitalis Sancti Ioannis æmulati adiunxere, exinde inter militares ordines connumerati. Hieronymus Romanus regnante in Hiſpania Alfonſo cognomento Sapiente, floruiſſe eos tradit, & ab eodem teſtamento condito, ſupellectilibus, vt lecto, & ſimilibus, pecunijſque donatos: Toſtati porrò ætate nullã quaſi extitiſſe memoriam, qui & perijſſe paulatim ordinem Acconenſem teſtatur cap. 15. & 19. ſuper Ioſue. Cæterùm S. Auguſtini normam ſequuti S. Thomam pro numine habuiſſe videntur, vt idem Romanus ſe edoctum innuit, quod Alexandro IV. P. M. res ſacras moderante, Ordo titulo S. Thomæ & S. Ioannis Acconenſis coniunctim fuerit, indigetatus. Verùm in Prouinciali Romano inter cæteros militares, ordo S. Thom.

quaſi

quaſi alius, & proprius enumeratur, docentibus id Bullis Pontificum.

Magiſtro, & fratribus militiæ Hoſpitalis Sancti Thomæ Martyris Camarten. Accon.

Item in Bulla Alexandri IV.

S. Thomæ Magiſtro, & fratribus Hoſpitalis S. Thomæ Martyris Acconen. In Bulla Ioannis XX.

Ordo Sācti Blaſij. *Ordo pœnitentiæ SS. Martyrū.* Protulit, & alios Equeſtres ordines Paleſtina, quorum alter *Sancti Blaſij* nūcupabatur, dictus de *Sancta Maria*, alter *Pœnitentiæ SS. Martyrum*, cuius inſtituti fratres ſe vidiſſe affirmat Hieronymus Romanus, Crucem ſcilicet rubram præferentes, & D. Augu*Eorum inſignia.*ſtini regulam profitentes. De quibus & mentionem faciunt regulæ, ſeu practica Cancellariæ Romanæ.

ORDO EQVITVM *S. Saluatoris in Aragonia.*

ANno circiter 1118. Alfonſus Hiſpaniarum Imperator dictus, Rex Nauarræ, & Arragoniæ, itemque Legionis Caſtellæ, & Toleti ex parte vxoris Vrracæ, quo Mauros Cæſaraugusta, totaque Arragoniæ ditione facilius deturbaret; cum nihil nō virtute ſuperabile cenſeret, & quo maiores difficultates propoſitas intelligeret, eò maius re bene geſta decus, & feliciores deinde ſucceſſus ſecuturos confideret: Ex proceribus tam Hiſpanis, quàm Gallis, qui operam ſuam (teſte Belloyo primarios ex ijs Duces enumerante) ſæpiſſimè Chriſtianis probarant, in Vrbis Montis Regalis poſt captam Calataiubam, hoſtibus fidei finitimam, Sodalitium Equeſtre S. Saluatoris, quod virtutis præmium foret, conſtituit. Et adimitationem militum Templariorum cenſu opimo, & prædijs dotauit, quibus opitulantibus feliciter ei adeo inſtitutio illa ceſſit, vt Mauri omnes toto illo tractu, quo Regnum Arragoniæ hodie circūſcribitur, anno 1120. extirpati ſint, ipſeque Rex nomen Pugnacis, ſeu Præliatoris adinuenerit, quod vices, & nouies collatis ſignis manus cum hoſte conſeruiſſe feratur, felici ſemper ſucceſſu, & triumpho ſemper ducto exceptis duobus prælijs poſterioribus.

ORDO EQVITVM *de Monte Gaudio in Syrra, qui in Regno Caſtellæ dicti ſunt de Monfrac, in Catalunia verò, & Valentia de Mongoia.*

ORdinem Equeſtrem Mōtis Gaudij in Regno Hieroſolymitano originem ſumpſiſſe tradit Hieronymus Romanus, eadem ipſa tempeſtate, qua Principes Chriſtiani in Syria rerum potiti ſunt, à loci extra vrbem Hieroſolymorum ſiti (vbi militia illa inchoata) etymo, aſſumpta appellatione. Approbationis diploma ſubmiſit Alexander III. anno. 1180. quod in archiuo Calatrauenſi adſeruari ait Franciſcus Radeſius, opidaque, & prædia, quibus huius ordinis Equites, ob nauatam Terræ Sanctæ recuperatæ fortiter operam, donati ſunt, ibidem exprimi, quæ, & ipſe in Chronicis ſuis militaribus enumerat. Studio quidem rei bellicæ, & pietatis, cæteros in Syria Equites adeò laudabili progreſſu æmulati ſunt, vt multis à Chriſtianis principibus poſſeſſionibus aucti, etiam in Caſtellæ Regno (vbi Equites de Monfrac à præcipua conuentus ſede appellati ſunt) opimos cenſus, & prædia obtinerent, qualia & ipſe Alfonſus IX. in tractu Maganenſi ijs attribuit, hiſce verbis, *A vos Don Rodrigo Gonçales Maeſtre de Monfrac, de la orden de Monte Guadio &c.* Id & ex alijs monumentis, quæ in dicto archiuo reperire eſt, colligitur, hoc præuenire titulo: *Hac eſt memoria del hauer que perdieron los freyles de Mongoia y los caſtellos, que les tomaron los freyles del Templo, Albambra, ò yaze el cuerpo del Conde Don Rodrigo, Maluezino, Eſcoriela &c.* In

Equites de Monte gaudio.

Equites de Monfrac.

Ca-

Equites de Mongeia. Catalunia enim, & Valentia *de Mongeia* cognominati fuere, quod idem ſonat, quod Mons Gaudij. Anno demum 1221. Rex Ferdinandus cognomento Sanctus, caſtrum de Monfrac conceſſit, Gonſaluo Yannezio magiſtro Calatrauenſi, docetque donationis exemplar, fuiſſe id caſtrum ordinis de Monfrac, adeoque Rex ipſe eandem militiam, quod multum de priſtino ſplendore amiſiſſet, in vnam quaſi cum Calatrauenſi, contrahi, & vniri voluit.

Equites Ordinis de Truxillo. Militiæ Truxillenſis, idem Hieronymus Romanus in Republica ſua, & Fräciſcus Radeſius de Andrada Eques Calatrauæ, in chronico ſuo Alcantarienſi fusè meminerunt, & in ciuitate Truxillo ſibi cognomine circa annũ 1227. ſedem Equites habuiſſe ferũt, quibus conſequenti tempore Alfonſus Rex diplomate condito, opida, & prædia ditiſſima, hæreditariò acquiſita, Truxillum ſcilicet, S. Crucis, Zuferolam, Cabanam, & Albalam conceſſit. Fra Cæſaris 1233. ad quorum pleniorem cognitionem adeundi ſunt prædicti auctores.

ORDO GLADIFERORVM, *ſeu militum Chriſti in Liuonia.*

INter Pruſſos, Samogitos, Lithuanos, & Ruſſos, ſeu Moſcos, poſita eſt Liuonia, quæ ſub ſe habet Curones, Lettos, & Eſthenos, præcipuas nationes, vt moribus, ſic & lingua diuerſos, quæ tamen ferè Saxonica eſt. Cum indigenis & Liuis, comercij cauſa Germani vicini; atq; vt eorum Annales teſtantur. Bremenſes tempeſtate forte in ſinum Liuonicum delati, amicitiam iunxere immunitatem ſuis ac mercatoribus, quos adducturi erant, icto fœdere pacti: qui & in Inſula, in Duine oſtio, ſacellum extruxerunt in quo, ritu inter Chriſtianos recepto, ſacra peragebant. Horum exemplo, ac monitis, plerique Prouinciæ reguli, veræ religioni nomen dederunt, & à Bremenſibus petierunt, vt virum pietate conſpicuum ad ſe mitterent, qui ſacris in ea regione præeſſet. Is fuit Menardus Segebergenſis Monachus, à Bremenſi Archiepiſcopo in Liuonienſem Epiſcopũ conſecratus Friderici Ahenobarbi, & Alexandri III. P. Maxim. temporibus, per quem Religio ijs locis propagata fuit. Huic ſucceſſit Bertoldus ex B. Pauli cœnobio itidem Bremanus, qui à Paganis illis occiſus anno 1197. vt perſcriptum eſt in hiſtoria Archiepiſcoporum Bremenſium. Huic ſubrogatus eſt Albertus ex collegio Bremenſi euocatus, qui Rigam ciuitatem cõdidit, ac mœnibus cinxit. Is Engelberto & Theodorico, Tiſenhuſenenſibus adiutoribus ſibi cognatis, cautius rem geſſit, quorum ex conſilio in ſocietatem Teutonicos Equites aſciuit, qui a Tēplarijs olim orti, ad fidei Chriſtianæ amplificationem in ſeptemtrionales regiones allegati fuerant. Illius, & auſpicijs inſtitutum eſt Equitum in Liuonia collegium, ab Innocẽtio III. confirmatum, enſis rubri ſignum cum Cruce pallio inſuta præferens, teſte Cromero, & Arnoldo Abbate Lubecenſi, aut verius binos gladios forma Crucis decuſſatim poſitæ rubeſcentes: *Inſignia Equitum Liuon.* Primuſque ordinis dux ac magiſter Vinno creatus eſt. Eo principe, cõiunctis viribus magni progreſſus per eas regiones facti, capta à Volquinio Equite Torpæ arce, antea Ruſſis ſubiecta, & Cocerhuſia occupata, finibuſque, ob perfidiam, Ruſſis omnino

nino

nino exactis. Alberto Epiſcopo Nicolaus,& Nicolao Albertus alter ſucceſſit, cum Volquinius Vinnoni per proditionem occiſo ſuffectus fuiſſet. *Vnio Ord. Liuonici cum Teutonico.* Tum Rigenſis ſedes Archiepiſcopali dignitate ornata eſt & Boruſſiæ Epiſcopi Varnienſis, Culimenſis, Pomeſanenſis, & Samberenſis, ſe Rigenſi præſuli tãquam metropolitano ſubiecere, vnito fratrum Liuonienſum collegio cum Equitum Teutonicorum ordine. Ita Volquinio à Lithuanis cæſo, Hermanus Valkius ordinis Teutonici Eques, qui Boruſſiæ iã ſeptennium præfuerat, ſufficitur primus Liuonici ordinis Magiſter, ex ordine Teutonico à Funccio (apud quem cæteros eiuſdem collegij, itemque Teutonici Magiſtros ex ordine reperire eſt) numeratur. Is Reualiam à Valdemaro II. Daniæ Rege vt & Veſebergam, & Naruam miſſis in Liuoniam borealem ante viginti annos copijs, conditas, Danis reſtituit. Ab eo tempore fida inter ſe ſocietate, Antiſtites. & ordinis principes amicitiam coluere, quamdiu externis bellis cum Lithuanis, Ruſſis, Samogitis Semigallis res illis fuit. Foris pacatis rebus, ſtatim ex æmulatione bella ciuilia inter eos exarſerunt. Cum Equites tot victorijs claros, & armatam militiam, quam religioſo voto profitentur, togatorum, ac pacificorum hominum imperij tæderet, cumque nuper capta à Melecho Sultano Ptolemaide, vbi ſedem antea Teutonici ordinis Magiſter habebat, domicilium primò Marpurgum, deinde Mariaburgum tranſlatum eſſet. Ibi tanquam in aula, & ſub principatu degentes, ægrè Sacerdotum iugum ferebant, vti narrat Arnoldus Lubecenſis Abbas lib. 7. cap. 9. Igitur Ioannes Svverinenſis comes, Romam, & poſt eum Iſaurus in Daniam, ab Equitibus exacti, conceſſere. Fridericus denique Boemus totos XXXIX. annos Romæ vixit, quo abſente Rigenſes ab Equitibus Teutonicis oppugnati, aſcitis Lithuanis, vario euentu ſæpius conflixere. Tandem poſt longam diſceptationem cauſa coram Carolo IV. & Clemente VI. P. M. agitata, cum ſecundum Regenſem Antiſtitem pronunciatum eſſet: Fromildus, qui tunc ſedem tenebat; & Borniſſiæ principes, cùm ſub id tempus Naruam, Reualiam, & Veſenbergam à Valdemaro IV. Daniæ Rege XIX. CIↃ. argenti marcis redemiſſet, & Liuoniæ adiunxiſſet, Gedani amicè conuenerunt Nou. Maij Anno M. CCC. XLVIII. vt remanente penes, Archiepiſcopum integra ciuitatis iuriſdictione, viciſſim ordinis princeps, fide, & obſequio, hactenus ArchiePiſcopo, ab ordinis magiſtro præſtari ſolitis, impoſterum ſolueretur. Hic minimè diſſidiorum finis inter eos fuit, ſed gradus per iſtam tranſacti onem ad maiora ab hominibus armatis contra inermes audiendi factus. Inter hæc anno illius ſeculi XCV. exortus eſt Valterus Pletenbergus, vir excellenti virtute, poſt Vinnomem primum Equitum Liuoniæ Magiſtrum, & Hermannum qui ordinem Liuonicum cum Borruſſiano coniunxit, alter ordinis inſtaurator, ſupra omnem inuidiam, & æmulationem poſitus, diffidia inter Equites, ac Rigenſes compoſuit, arce, quæ ab Rigenſibus deſtructa, & rurſus ab ijſdem ædificata fuerat, vrbi adiuncta: & Moſcos duobus ingentibus prælijs ineunte hoc ſeculo, primo in Liuoniam, altero ad Pleſcouiam ſuperauit, & à Moſco L. annorum pacem, tam ſibi honorificam, quàm Liuonis fructuoſam extorſit. Quibus rebus confectis, Liuonicum ordinem Pruſſiæ Magiſtro, ſiue coniunctum, ſiue ſubiectum, ex ſoluta pecuniæ ſumma, ab Alberto, de quo ſuperius locuti ſumus, liberauit: *Ordo Liuonic' ſeiũgitur à Teutonico.* & princeps Imperij effectus, Liuoniæ florentibus bello, & pace rebus vſque ad annum 1535. præfuit: ſed XX. poſt annis, cum inter Guilielmum Brandeburgum Archiepiſcopũ Chriſtophorum Megalopenſem, & Henricum Galenium Equitum principem, antiqua denuò diſſi dia recruduiſſent. Guilielmus, & Chriſtophorus à Guilielmo

lielmo Furſtenbergio Ordinis Magiſtro capti ſunt; ac biennio poſt à Sigiſmundo Poloniæ Rege, cuius peten ti exercitu aduentante liberati & in priſtinam dignitatem reſtituti, adacto in conditiones minus honeſtas ordinis Magiſtro. Toties renouata diſſidia, vicinis potentioribus moleſta, ex quorum occaſione Moſco ad inuadendas illas regiones, & Poloniā vaſtādā via aperiebatur, vt Epiſcopis primo damnoſa, ſic & Equitibus poſtremò exitioſa fuere. Nā quemadmodum ſalutari, vt ſibi videbatur conſilio, Sigiſmūdus, aboleto ordine Teutonico, ante xxxiii. annos, Boruſſiam perpetuis bellis cum Polonis hactenus conflictatam, iuris Polonici fecerat: beneficiario eius Principe Alberto Brandeburgico, ſororis filio creato, ſic & Sigiſmundus, Auguſtus paternum exemplū ſecutus, poſtremo Liuonicū
1561. ordinem extinxit, & Gotardum Ketlerum poſtremū ordinis Magiſtrū, ordinem eierantem (vti & à Religione Orthodoxa turpiſſimè defecerat) radiata Cruce, ſigillo, literis, ac diplomatis omnibus quæ ordo Liuonicus à Pontifice, ac Cæſare acceperat. Curlādiæ, & Semigalliæ ducē creauit, Chriſtophoro Megalopolenſi Archiepiſcopalē dignitatē pariter abrogauit, illius iuriſdictione omni Poloniæ Regibus addicta; adeoq; totā Liuoniā iuris Polonici affectā, ſed inde à Suecis, inde à Moſcis miſerè laceratam Stephanus Rex poſtea aſſeruit, & imperio firmauit. Quod extinctæ Militiæ Teutonicæ, CCC. LVII. poſtquam cœperat anno, triſte ſpectaculum, quicunque Germanici nominis ſtudioſi erant, non ſine lacrymis intuebantur. Atque ita ordo iſte militum in Liuonia cum floruiſſet annos 357. abrogatus deſijt.

Hanc ſtatus Liuonici conuerſionem mutata ante aliquot annos Religione, & recepta Lutheri pernicioſa doctrina, & ſeruitutem ſecutam eſſe, magno Chriſtiani nominis probro, minimè admirandum, quod ſubuerſa Religione, regna perire neceſſe ſit.

ORDO EQVITVM D. Iacobi apud Hiſpanos.

IN Hiſpania peculiares ſub auſpicijs diualibus exorti ordines militares, voto ſingulari ad profligandos Mauros eximendoſq; eorum ſeruitute Chriſtianos, obſtricti; quos inter, Sancti Iacobi Militia, quæ vulgò *S. Iacobi de Spatha* nuncupatur, primatum obtinet locum, eiuſque originem alij ad Alfonſi Caſti, alij ad Ramiri Caſtellæ Regis ætatem referunt. Huic enim Ramiro cum
ann. DCCCXLVI. commiſſo, ad Cla 846.
uigium prælio, intercedente. D. Iacobo Apoſtolo, in equo candido niueum vexillum rubræ Crucis figura diſtinctum præferente, de innumera barbarorum multitudine; victoria eſſet conceſſa: cœptum eſt in prælijs
nomen * eius patrociniumque implorari, victorque exercitus vniuerſam Hiſpaniam voto obſtrinxit, vt ex ſingulis agri vineæque iugeris, Compoſtellano templo, corporis D. Iacobi cuſtodia celeberrimo, frumenti modium, aut vini amphoram, quotannis omnes penderent. Exinde Lucas Tudenſis Ioannes Vaſæus Diegus Valera, & Antonius Morales ordinem huius militiæ initium cœpiſſe aiunt. Quibus haud diſſentire videtur Franciſcus Radeſius Calatrauenſis Eques, qui hoc ordine eiuſq; rebus domi militiæq. præclarè geſtis fusè admodū

* *Dios ayuda y S. Iago.*

eſt commentatus, ſiue quod iuſtarum inſtituendi cauſa fuerit, ſiue quod in diplomate Regis Ferdinandi, de inſtitutione monaſterij S Spiritus Salmanticæ, huius ordinis Magiſtri, & Commendatariorum multa fiat mentio. Falſi tamen id ab eruditioribus accuſari, nonnullis argumentis contendit Ioannes Mariana, modernus alioqui non inelegans, & prudens hiſtoriæ Hiſpanicæ ſcriptor; & P. Alfonſus Venerius principium huius militiæ ponit circa an. domini 1160. in qua opinione eſt, & Raphael Volaterranus & poſt illũ Antonius Nebriſſenſis. Quo ab initio ſumptum, certum eſt ſub Alfonſo IX. Caſtellæ Rege (qui Enſiferis adiutoribus, memorabili ad Nauas Toloſanas victoria potius eſt, & S. Crucis feſtũ, teſte Roderico Archiepiſcopo Toletano, qui prælio illo interfuit, primus inuexit) nonnullos ea tempeſtate viros militares nobiles atque copioſos, priuatis rebus in commune collatis, ſe ſuaque omnia Chriſti militiæ contra Chriſtiani nominis hoſtes deuouiſſe, & Hiacynthi Cardinalis induſtria cum D. Eligij (qui D. Auguſtini normam amplexi domicilium prope Compoſtellam peregrinis excipiendis habebant) Canonicis vires ſociaſſe, & ab Alexand. III. P. M. opera Petri Ferdinandi à Ponte Encalato, primi ordinis Magiſtri diploma impetraſſe, III. Non. Iul. 1175. quo militibus viuendi ratio ſub eadẽ D. Auguſtini regula præſcripta eſt. & optimis inſtitutis temperata; quibus obligabantur, & vias publicas peregrinorum concurſu frequentatas, & limites à Maurorum incurſionibus, qui totam prope Beticam, magnamq; Tarraconenſis prouinciæ partem occupauerant, tenueruntque per annos circiter quadringentos, tueri, bellumque ijs quoad viuerent, inferre. Redegit eã in ordinem cum monitorio pœnali Magiſter Albertus S R. E. Cardinalis, vir eiuſdem militiæ admodum ſtudioſus, quæ noſtra quoque ætate recenſuit, confirmauitque Iulius II. P. M. ann. ſeptimo ſupra milleſimum quingenteſimum. Fuerunt autem ſub initium Equitum illorum facultates, perquam tenues, vt fere ſolet in rebus magnis; quippe qui non adeo multa caſtella, & ea quidem minutiſſima, quæ ſub obſcuris nominibus in ipſo priuilegio numerantur, poſſiderent. Verum Regibus inſigni eorum opera in bellis, quæ contra Mahumetis cultores geſta ſunt, vtentibus, eò potentiæ deuenere, vt magnis opibus, & vectigalibus aucti, ex ſpolijs hoſtiũ, regumque beneficio, & Pontificum benignitate nullos cataphractos Equites armare potuiſſe ſuo ſeculo teſtetur Ælius Antonius Nebriſſenſis; crebroſque reportaſſe triumphos doceat Radeſius. Cæterum ex omni militum numero tredecim omnino viros, vulgò *los Trezes*, diligere iuſſum: qui à Magiſtri latere non decederent, & cum eo, vel cum Priore quotannis loco deſignato cõuentus generales agerent. Domicilium primarum domus Vcleſij in Caſtella, Xenodochium verò D. Marci Legione deſignatũ; duobus Præfectis, ſeu Commendatoribus (quos à regni cognomine, Caſtellenſem, & Legionenſem nuncupãt) maioribus conſtitutis. Multa alia præterea, quæ pro ordinis dignitate à dicto Radeſio memorantur, conſtituta. Inſigne hodieque militibus in veſte ſuperiori eſt Crux rubra in gladij militaris modum conformata cui præterea antiquitus * Veneria (cõchulæ ſpecies eſt, quod Venus in ijs vecta fortè dicta) quæ in Hiſpania pro teſſera D. Iacobi ſemper eſt habita, apponeretur. Vti ex diplomate Alexandri Papæ, & archiuis Vcleſij colligere licet, quod quidem diploma non niſi Equitibus, & Sacerdotibus Veneriam geſtare permittit, & Sanctimonialibus (nam ad id vitæ genus fœminæ etiam admittuntur, coniugij ſublata facultate, niſi conſenſu Magiſtri) nobili loco natis. Et ſigilla antiqua tam Magiſtri, quam Conuentus pro inſignijs exhibent gladium, & infra capulum Veneriam, etſi aliquo diſcrimine. Quod illud ad dextram Solis ſignum,

Lib. 11. cap. 13.

Vnio Equitum D. Iacobi cum D. Eligij Canonicis. Fortunius Garzias in Conſilio ordinis S. Iacobi 2. par. verſic. Præterea.

Decad. 1. lib. 2. c. 9.

Lucius Marineus Siculus lib. 4 de Reb. Hiſp.

Lipſ. ad Senecã Epiſt. 98.

Iac. Vitriac. c. 26. in hiſt. Occident.

ad ſiniſtram ſemilunæ cõtineret, cum inſcriptione *Sello de la caualleria de ſanctiago*. Hoc autem loco Solis, & Lunæ ab vtraque partem Crucem minorem cum inſcriptione: *Sello del Capitulo de la orden de Sanctiago*. Et vexillum militare Magiſtrorum ætate in campo aureo Crucem rubram cum Calatrauenſibus communem, in eaque quinque Venerias diſcriminis ergo præferebat. Noſtra verò ætate Sigillum ordinis Cruce grandiuſcula arma Regia complectente (quod ad Reges adminiſtratio ordinis Pontificum auctoritate Anno 1493. Alfonſo Cardena eius militiæ Magiſtro è viuis ſublato deueniſſet) & intra ramorum angulos quatuor gladijs formidabilis, exornatur hoc addito elogio: *Philippus Dei gratia Hiſpaniarum Rex, adminiſtrator perpetuus ordinis, & militiæ Sancti Iacobi de Spatha*. Huius ordinis commilitones, qui in Luſitania degebant Dionyſio Rege procurante, & auctoritate P. M. intercedente, Magiſtri Caſtellenſis iuriſdictione ſeſe eximentes, Alcacaris ad Salam, immutata ordinis teſſera, laminam enſiferæ Crucis non nihil breuiorem geſtantes, Palmeram deinde tãquam ordinis caput conceſſere. Vnde in errorem fortè abijt, vt à nonnullis Equites Palmerani, planè alij putarentur, cum tamen ijs eadem ſint veſtimenta, & digmata, quæ Sancti Iacobi Equite toto Hiſpaniæ Regno geſtare ſolent. Plura qui volet dictum Radeſium, M. Iſlam Philippo II. à ſacris, & Antonium Moralem, qui iuſſu eiuſdem Regis, cum capitulum Toleti An. 1566. celebraſſet, & Madriti 1562. abſoluiſſet, omnia quæ ad dignitatem huius ordinis pertinent, exquiſitè perſecutus eſt, conſulat.

Palmerani Equites.
Ioan. Azorius 3. c. 3.

ORDO EQVITVM *Calatraua in Regno Toletano.*

CAlatraua non obſcuri nominis opidum, ad flumen Anam ſitum, & ſacræ huius militiæ nomine præcipuè clarum, Ptolomæo, qui M. Antonini temporibus ſcripſit, Oretum Germanorum dictum; teſte Car. Cluſio; Iol. Moletio, & Tarapha inter Oretanos ſitum, & Calatrauæ militibus à Rege Sanctio III cognomine *Deſiderato* datum fuit, circa annum CIↃ. C. LVIII. Cuius militiæ primordia, non pigebit, ab ouo, quod aiunt, breuibus enarrare. Quo tempore Mauris erepta fuit Calatraua, Templarijs militibus (quorum magna tunc temporis erat virtutis opinio) munienda data eſt, vt firmum aduerſus barbarorum inſultus propugnaculum eſſet: illi, quod Mauros magnis copijs eò venturos fama erat, opido diffiſi, Regi id reſtituere, nec erat inter proceres, qui ſe periculo exponeret.

Aderant fortè Toleti duo Ciſtercienſes Monachi, Raymundus Fiterij ad Piſoricam Abbas, & Didacus Velaſcus ſpectatæ virtutis miles nunc Chriſto militabat (qui monendo, ſuadendoq; Abbatem tandem impulit, vt opidi muniendi in ſe curam ſuſciperet, glorioſum id illi, Reipublicæ Chriſtianæ vtiliſſimum futurũ. Conſilium ſpecie temerarium erat, annuit

tamen, Regi Sanctio id gratiſſimum fuit; Ioannique Præſuli Toletano, qui quoniã eius ditionis eſſet, pecuniam de ſuo ſuppeditauit. & auctoritate ſua, orationeque, multos tum nobiles, tum populares exciuit, vt vnà cum Abbate pro Chriſtiana Rep. diſcrimini ſe obijcerent. Multi vndique eò mortales confluxere, omnes libenter difficultates ſubituri; diligentia hoc opidum aduerſus omnes hoſtiũ iniurias, egregiè munitum fuit. Mauri ſpe deiecti, an alijs difficultatibus implicitit, obſidionem non tentarunt. Id fauſtum militiæ eius omen fuit. Rex in laboris præmium, opidum Abbati, & ſocijs iure perpetuo nomine Beatæ Mariæ Ordinis Ciſtercienſis patronę, dono dedit. Is militibus ſuis veſtem

Rod. Toletanus li. 7. cap. 14. & 27 & Henricus Panthaleon.

1158. & regulam Ciſtercienſem attribuit. Equitum Magiſtro quadraginta millia aureorum quotannis cedunt. His initijs ſacram hanc militiam, in hoc quod videre eſt, faſtigium excretam,

1164. Alexander III. P. M. ſuo diplomate approbauit, in quo quidam Garzias primus Magiſter nominatur, & inno-

1199. centius III. altero confirmauit. Ita ferè Ludouicus Nonius, Io. Mariana, & Franciſcus Radeſius huius ordinis miles, Equites porrò, qui Cruce rubea in inſignijs, vexillis, ſigillis à primordijs vſi ſunt, veriſimile eſt Crucem quoque in pectore prætuliſſe; quamuis minimè negandũ, quin ſemper ijs (vt tria apertè docent appro-

1397. bationis diplomata) fuerit *Scapulare pro habitu Religionis*. Quouſque Benedictus XIII. Crucem rubram quatuor lilijs inſignem, eadem qua in bulla adpingitur figura, cuculli loco deferendam adſignauit: & Paulus III. vt vnicam quiſque vxorem poſſet ducere, ſecundis nuptijs excluſis, indulſit; hodieque ſolemni comitiorum lege cautum tradit Radeſius, vt vexillum ordinis terra Crucem rubram, duabus compedibus, *Trauas* vulgò dictis, alluſione ad Calatrauam, ordinis caput facta ab vna parte; ab altera verò effigie D. Virginis notatum; bello, & pace præferatur; imitatione

Calatrauenſium inſignia.

cæterorum ordinum id factum S. Iacobi enim Militia Venerijs, Pirarij, ſiue Alcantaræ Pyro, Auiſiorũ duabus Auibus, præter Crucem in vexillis diſcriminis ergò vtuntur. Iure autem Magiſterij, Innocentij VIII. beneplacito, ad Hiſpaniæ Reges delato, & Garzia Lopezio Padilla Calatrauæ Magiſtro defuncto, anno ſalutis 1489. eius locum Ferdinandus Rex excepit, & titulos, *commendas* vocant, inter milites diuidere cępit, nullo amplius Equitum ſuffragijs, vti moris erat, Magiſtro ſubſtituto, à quo tempore, ſigillum ordinis, in quo hodieque videre eſt dictam Crucem cum inſcriptione, *Philippus Dei gratia Hiſpaniarum Rex adminiſtrator perpetuus ordinis, & militia Calatraua*, mutare conſueuit. Habet hic Ordo, vti & Alcantarenſis, ſuum Commendatarium Maiorem, & ſuum Clauigerum, ſub quo ingens Commendatariorum Equitum eſt numerus: quorum omnium magni ſunt cenſus, vti Damianus à Goes in Hiſpania ſua, & Lucius Marineus Siculus lib. 4 Hiſp. Auguſtinus Florentius in Hiſtoria Camaldulenſi deſcribunt.

ORDO EQVITVM *Alcantaræ in Regno Legionis.*

COmeſius Ferdinandus ſummæ nobilitatis apud Legioneſes Eques, Ordinem militum *Sancti Iuliani de Pirario*,

Pirario, ſic dictum, quod in ejus nomi nis oppido decem milliaribus à Rodrico ciuitate ad Coam fluuium diſtante, primum ordinis cœnobium extructum ſit, auſpicijs Ferdinãdi Legionis, & Galitiæ Regis, primus contra Mauros excitaſſe traditur: eiuſq; ſodalitij, & fratrum protectorem, condito diplomate anno 1176. ipſe Rex ſe nuncupauit. Alexander autem III. P. M. altero ſuo diplomate (quod à Franciſco Radeſio, qui inſtitutionem ordinis Alcantaræ S. Iacobi, & Calatrauæ geſta, & ſeriem magiſtrorum, ſummorumq; militiæ præfectorum Hiſpano ſermone dilucidè complexus eſt recitatur) anno 1177. probauit; Lucius deinde III. Anno 1183. confirmauit, & à diœceſanis exemi, dictumq; Priorem Gometium primum S. Iuliani de Pirario Magiſtrum ibidem nominauit. Inſigne tum ſodalibus fuiſſe arborem Pirum viridem in campo aureo, docent litteræ Fraternitatis, ſeu amicitiæ cum militibus S. Iacobi cõtractæ an. 1202. quarum ſigillum, Pirũ arborem cum inſcriptione *Sigillum ordinis S. Iuliani de Pirario*, præfert; facta inibi mẽtione Benedicti Suarez ſecundi ordinis magiſtri, qui tertium confirmationis diploma ab Innocentio III. anno 1205. impetrauit. hodieq; tabulæ illæ in archiuis Vclefij curioſè adſeruantur. Manſit militibus S. Iuliani de Pirario nomen, donec Alcãtaræ oppidi (quod ad Tagi ripas ſitum, & mirandi operis ponte præcipuè ſpectandum) poſſeſſione aucti. Id factum ea ratione, quod ab Alfonſo VIII. Rege Mauris ereptum, anno circiter CIƆ.CCXIII. Martiño Ferdinando de Quintana Calatrauenſi Magiſtro XII. cum dono datum eſſet, rurſus id quinquennio poſt ab eodem Calatrauæ Magiſtro, communicatis cum dicto Rege conſilijs, attributum fuit, Nunnio Ferdinando III Pirarij Magiſtro, eiuſque ſocijs. Vnde tanquam ex munitiſſima arce in hoſtium fines incurrerent, & propugnaculum eſſet ad hoſtiles impetus eludendos, pactis conditionib. vt in poſterum huius ſodalitij facta vnione, legibus & imperio Calatrauenſium ſubiaceret. Inde ſede Alcantaram tranſlata, Didacus Sanctius IV. ordinis Magiſter, aſſumpto titulo Magiſterij Alcantarienſis, inſignijs Piri duas compedes, *Trauas* vulgò vocãt, & quas Calatrauenſes diſcriminis ergò cum Cruce rubea geſtare ſolent, in ſignum vnionis adiunxit: & à nouo domicilio ſodales Alcantaræ Milites, quod vſque in hodiernum diem manet, dixit. Beneficio demum Lucij II. P. M. Calatrauenſium poteſtati ſe eximentes, an. 1411. à Calatrauæ militibus, auctoritate Benedicti XIII. Crucis viridis figura florida in candido ſcapulari, ad læuam, ſe diſtinxere: cum antea cucullo, & rubra faſcia tantum diſtincti eſſent: Et Calatrauæ Equites, quibus antea ſubfuere, eandem Crucem rubeam in veſte candida, & clypeo; Auiſij verò idem Crucis inſigne in ſcuto aureo præferrent. Caſtitatem ad normam D. Benedicti à prima ordinis inſtitutione profeſſi ſunt. Paulus III. anno 1540. matrimonium vti Calatrauenſibus indulſit. Forma profeſſionis apud Io. Petrum Gutierez eiuſdem ordinis Equitem, & Philippi II. Hiſpaniarum Regis Sacriſtam maiorem, qui & de militiæ huius origine lingua vulgari ſcripſit, talis reperitur.

Insignia antiqua Equitum de Pirario.

1213.

Insignia noua Equitũ Alcãtara.

Madriti apud Alſ. Gomes an. 1576. in fol.

Domine Frater N. Ego Frater N. miles Ordinis Alcantara profeſſionem facio Deo, & Domino Magiſtro, & vobis, qui eius nomine hic eſtis. & promitto vobis obedientiam, caſtitatem coniugalem, & conuerſionem morum meorum de bene in melius, omni tempore vita mea, vſque ad mortem, ſecundum regulam Sancti Benedicti, & modum viuendi conceſſum huic Ordini de Alcantara: Sublatis porrò trium dictorum ordinum Magiſtris, cum Præfecturæ Ferdinando, & Iſabellæ Regibus Innocentio VIII. P. M. diploma ſubmittente, (quo omnis eorũ adminiſtratio. procuratioque Caſtellæ, ac Legionis Regibus credebatur) ceſſiſſent Anno 1494. à Ioanne Alcãtaræ Magiſtro impetra-

Damianus à Goes in Hiſpania ſua.

petratum eſt, vt honorem illum in eiuſdem Ferdinandi Regis nomen transferiberet; quod factum eidem poſt annos aliquot, Archiepiſcopalis, & Cardinalitiæ dignitatis conciliauit inſignia. Pontificis quidem auctoritate, at Regis in primis gratia atque beneficio. Alexander demum VI. Leo X. Hadrianus item VI. in alumni Caroli V. Imp. gratiam, ipſi, & ſucceſſoribus tres iſtos ordines in omne tempus adminiſtrandos tabulis conditis, conceſſere.

ORDO MILITVM *Ieſu Chriſti à Sancto Dominico contra Albigenſes hæreticos inſtitutus.*

INſtituti huius initia, & cauſam habe ex Antonini Chronico. Cum partes Toloſanæ, & Lombardiæ plenæ eſſent hæreticis, Dominicus prædicans contra illos dicitur conuertiſſe ex illis 100000. Et in adiutorium ſumpſit, quaſdam deuotas perſonas, quæ corporaliter illos hæreticos gladio materiali expugnarent, quos ipſe gladio verbi Dei amputare non poſſet, quibus, & tradidit tertium modum viuendi ſpiritualem, vltra communem morem laicalem, & citra ſtatum completæ Religionis: & dicebantur tunc *Fratres de militia Beati Dominici*. Extirpatis demum hæreticis in partibus illis, cum non oporteret amplius gladio pugnare, remanſerunt in illo modo partim religioſo cum vxoribus ſuis, quæ mortuis viris continenter viuebant, & alij vtriuſque ſexus; viduæ, & virgines, & coniugati illis adhæſerunt: Vocati ſunt poſteà *Fratres, ſeu Seruores de Pœnitentia Beati Dominici*: quorum regulam approbauit Innocen-
1360. tius VI. circa annum Chriſti 1360. Et Ioannes XXII. declarauit illos, & illas non eſſe intelligendas de numero eorum, qui dicuntur in Clement. *Ad noſtram deberet, Begardi, & Beginæ*. Et Honorius conceſſit, quod tempore interdicti poſſint intereſſe diuinis officijs in Eccleſijs Prædicatorum. Hic ordo neminem adſtringit ad paupertatem, & obedientiam totaliter.

ORDO SANCTÆ MARIÆ *de Mercede, & Redemptione captiuorum apud Aragonios celebris.*

EO ipſo Anno CIↃ. CC. XVIII.
quo S. Dominicus in Hiſpaniam *Io. Maria-*
venit, Barcinonæ noua piorum *na ann.*
hominum inſtituta Sodalitas, nomine 1218.
D. Mariæ de Mercede, & de Redemptione captiuorũ inſignis; quod multi terra marique à Mauris capti Chriſtiani, & in ſeruitutem abacti, vitæ acerbitate à Chriſto data fide morerentur. Magnum id dedecus Religionis erat, Chriſtiani nominis probrum maximum; cuius declinandi ſtudio Iacobus I. Aragoniæ Rex, cognomento Expugnator (tria enim regna, Balearicum, Valentinum, & Murcienſe è Saracenorum manibus eripuit) prima ordinis iecit fundamenta, Gregorius autẽ Papa IX. Anno poſt duo-
decima adprobauit, vt Hieronymus 1230.
Curita, Blanca, Romanus, Ioannes Mariana, alijque hiſtoriographi Hiſpani commemorant. Fecit id Iacobus

bus Rex, ſeu voti reus, vt quidam ſcribunt, quod Montione in Gallia, dum captiui inſtar à Simone Comite Montfortio teneretur, Virgini Matri nuncuparat: ſeu vſu edoctus, quàm miſera captiuorum conditio, quamq; deplorandus eorum ſtatus foret, quibus barbari adeò ſeueras leges, & iugum imponerent. Vſus eſt autem hac in re conſilio Raymundi Pennafortij Monachi Dominicani, qui à ſacris illi confeſſionibus erat; itemq; Petri Nolaſci viri nobilis Galli è diœceſi Sancti Pauli oriundi. Raymundum hunc noſtra memoria Clemens VIII. Diuorum numeris adſcripſit: fuit vir admodum eruditus, vt libri quinque decretalium epiſtolarum ab ipſo digeſti, & varia ingenij monumenta annis ſuperioribus Romæ edita comprobant. Cæterum Nolaſcus ſecundum Regem Iacobum naſcenti familiæ Ducem ſe præbuit, eamdemque optimis legibus temperauit. Idem Barcinonæ in Cathedrali S. Crucis Baſilica, coram eodem Rege, itemq; Raymundo Pennafortio, & regni proceribus, veſtem candidam religionis nota inſignem, de manu Berengarij Palauicini Epiſcopi Barcinonenſis ſuſcepit. Eſt autem religioſi huius ordinis nota, ſeu teſſera (quam Rex ipſe manu propria ſodalibus diſtribuit) Crux argentea D. Eulaliæ Barcinonenſis rubro in clypeo, gentilicijs Cataloniæ principum inſignibus (quæ aureo ſcuto quatuor tenijs, ſeu palis, vt fecialibus placet, puniceis virgato, præſulgent; & exinde cùm Raymundus Berengarius regnum Aragoniæ dotali iure adeptus eſt, Regibus Aragonijs propria, manſerunt) ſuperimpoſita. Ipſis porrò mercenarij ſodalibus incumbit corrogatis eleemoſynis ſtipem colligere, Chriſtianos homines à Saracenis, Mauris, alijſque barbaris captos, aut in ſeruitutem abductos redimere, priſtinæque libertati reſtituere, & diſcriminis ergò ad memorata inſignia prætextam, ſiue limbum aureum, cum faſcia aurea in vmbonis medio præferre.

Hier. Curita li. 1. Rer. Arag.

Inſignia Equitum.

Sunt autem duplicis generis in hac familia Sodales. Alij milites, ſiue Equites; alij monachi: vtriuſque vnus hodie præeſt Magiſter generalis, Barcinonæ reſidens, & quidem Sacerdos; idque ex decreto Clementis V. & Ioannis XXII. Pontificum Romanorum, etſi ſuum olim ſinguli habuerint præfectum, ac moderatorem. Regulam Sancti Auguſtini à Gregorio IX. ipſis præſcriptam fuiſſe, Hieronymus Romanus, alijque referunt. Nec mirum, cum initia ſua Raymundo Pennafortio Dominicano (cuius ordinis Sodales eandem regulam ſequuntur) familia iſta mercenariorum, magna ex parte debeat, vt ſupra commemorauimus, Arnoldus VVionus tradit Milites hodie mercenarios ſecundum regulam Sancti Benedicti viuere, idque ex ſolenni profeſſionis ipſorum formula ſibi cõſtare ait, quod alijs rerum Hiſpanicarum magis peritis diſcutiendum relinquo.

Cæterùm dum in Hiſpania verſaremur contigit nobis coram aliquando non exiguum captiuorum ſeruitute exemptorum numerum magno noſtro gaudio ſpectare, & ſolemni ſupplicatione ipſis ſubſequentibus mercenarijs, & ab Equitibus libertati reſtitui, ad propriaque ſubminiſtrato viatico decenter remitti; quod non ſine magno Chriſtiani nominis bono, tam laudabile inſtitutum ijs in partibus auctum fateamur neceſſe eſt, adeoque id Martinus V. & Nicolaus IV. Pontifices tabulis ſuis inter auſteriores, excepto Carthuſienſium, ordines commemorauere: quod eius ſequaces, quandocumque periculum eſſet, fidem per captiuos, ob intolerabile Saracenorum iugum, abnegatam iri, eorum ſe loco ſiſtere ex voto teneantur, donec Redemptionis pretium ſit perſolutum.

ORDO EQVITVM *Beatæ Mariæ Glorioſæ apud Italos.*

FVerunt & alia Equeſtria ornamenta apud alias orbis Chriſtiani nationes excogitata; vti Ordo militaris titulo *Sanctæ Mariæ Glorioſæ*: ad pacificandas Italiæ ciuitates, Anno ferè 1233. excitatus eſt, auctore *Bartholomæo Vicentino* Ordinis Prædicatorũ eius poſtea vrbis Epiſcopo. Quod inſtitutum Vrbanus IV. Papa circa Ann. 1262. adprobauit: leges verò attulit *Rufinus Gurgo* Placẽtinus Pontificis Pœnitentiarius, quas ſcripſerant huic ordini ſeſe dicantes viri aliquot, diuitijs, ac nobilitate præſtantes *Caſtellanus, Malauolta, Loderengus Andalus Gruamons, Caccianimicus, & Hugolinus Lambertinus Bononienſes. Selania Liazarius Regienſis, & Rainerus Adelardus Mutinenſis.* Erant autem iſtæ, vt tunicam albam, & ſubcinericiam togam induti, Crucem purpuream in campo albo duabus ſupra poſitis ſtellis, præferrent: vtque viduarum, & pupillorum tutelam ſuſciperent, parique, & concordiæ inter homines conciliandæ ſtuderent. Franciſcus Sanſouinus ijſdem Crucem rubeam cum limbo aureo in pectore attribuit. Quoniam autem ſuis quiſque in ædibus cum vxoribus, & filijs vitam agebat, vulgò *Fratres gaudentes* vocati ſunt, vt Ioannes Villarius, & Salimbenus in ſuis chronicis prodiderunt. Huius ordinis primus magiſter ipſe *Loderengus* eſt conſtitutus, vir multis nominibus laudandus, hæc ferè Carolus Sigonius, *Lib. 17. & 19. de Regno Italiæ* Flo et hodieq; militare hoc inſtitutum Bononiæ. Mutinæque, & in alijs Italiæ ciuitatibus ſub titulo *S. Mariæ matris Domini* vt tradit P. Beloijus ſcriptor modernus ap. 18.

Crux purpurea Inſigne Equitum Beatæ Mariæ Glorioſæ.

ORDO EQVITVM *Monteſiæ in Regno Valentiæ.*

TEmplarij ordinis theſaurum, fœcundam quaſi aliorum ordinum extitiſſe matriculam, tradunt auctores Hiſpani, tùm maximè Gonſaluus Argotes de Molina; & Gonſaluus Illeſcas in hiſtoria ſua Pontificali, qui à Ioanne XXII. Pontificatus ſui Anno III. nati, Chriſti 1317. rogatu Iacobi II. Aragoniæ, & Valentiæ Regis, collegium militum Monteſiæ, quod oppidum ſedem præcipuam, & nomen ijs dedit, inſtauratum produnt. Templarijs enim ad immenſas opes euectis; & vno omnes tempore ad internecionem ferè deletis, varijs hinc inde ſocietatibus natis ex horum patrimonio proſpectum, & ſicut in Gallijs, & alibi in locum, & opes ferè eorum ſucceſſerunt Melitenſes; ita in regno Valentino ordo Monteſiæ, in Luſitaniæ Chriſti, ſub idem ferè tempus exortus. Calatrauenſibus quidem Monteſiani per initia ſubiecti, proprio tamen Magiſtro Guilielmo Erilio ordinis primo in Conuentu Sãctæ Mariæ, & S. Georgij conſtituto, vti Hier. Curira teſtatur gauiſi ſunt: Habitu candido iuxta D. Benedicti normam Cruce rubra ſimplici plenaque in veſte candida; & prædijs, (quæ templarij eo in tractu obtinuerãt) adſcriptis, quæ omnia

Lib. 1. c. 91
Lib. 2.
Eborenſes Equites.

Be-

Benedictus XIII. & Martinus V. tabulis ſuis confirmarunt. Cenſu iſto Equites, etſi cæteris impares, virtute certè bellica aduerſus Mauros littora Valentina infeſtantes, non inferiores extitere, caſtitatemque omnes profeſſos ad ſua vſque tempora adfirmat Hier. Romanus. Primuſque qui illam infregit, fuit Cæſar Borgia Magiſter ordinis XI. Summis Pontificibus certas ob cauſas indulgentibus. Solet autem, vt idem Romanus ait, Magiſter Ordinis, decori, & prærogatiuæ augendæ: Crucem quidem rubeam in veſte, ſed maiorem certis ad brachia punctis diſtinctam: ipſum verò collegium in vexillis militaribus Cruces viridi nigroq; colore exornatas præferre, etſi in clypeis aureis ſimplicem, & planam illam Crucem retinere conſpiciatur.

Io. Azorius lib.13.c.3. 4.5.

Inſignia Magiſtri Ordinis.

EQVITVM CHRISTI ORDO apud Luſitanos.

Dionyſius cognomento Perioca Portugalliæ Rex, Alfonſi X. Caſtellæ Legioniſque Regis nepos, nouam militiam *De Portugallo* vulgò nuncupatam, & cui à Chriſto nomen eſt, eoque regni hodie nobiliſſimam, & Cruce rubra alia candida interſecante diſtinctam, in atro amictu conſtituit. Ioannes verò XXII. Papa D. Benedicti regulam an. 1320. præſcripſit, Legeſq; quibus ſub Chriſto militare tenerentur, conditas, vulgari poſtea Luſitanorum lingua, cum reliquis ordinis priuilegijs edidit Dominus Damianus Conuentus Tomarienſis Prior & eiuſdem ordinis Præfectus generalis. Primò autem Equitum Magiſtro Ægidio Martimo, Auiſiorum quondam inſtituti militi ad Caſtrum Marinum, Eluenſis diœceſis oppidum ſedes attributa; exinde Tomarium migratum, militibuſque omnia bona Templariorū nuper ſublatorum annuente Rege, & Pontifice, quò liberius militiæ Chriſti contra Mauros Beticam incolentes vacare poſſent ceſſere. Quorum incredibili virtute factum, vt Luſitanorum imperium in Oriēte fundatum, omnes prouinciæ, & oppida, tam in Aſia, Africa, Braſilia, & alijs Occidentis partibus (quo nomine Reges Portugalliæ Sphęram in inſignibus prætendunt, vt regnū ſuum in quatuor orbis angulos extendi ſignificent) Chriſtiano nomini acquiſita, & huic ordini annexa, Magiſtri vectigal quotannis centum aureorum millibus augerent. Is quotieſcunque ordo moderatore, & Præfecto careret, à tredecim præcipuis Equitibus electus cōſcribendi, & exauctorandi milites facultatem habebat, quouſque magiſterium ordinis perpetuo iure ad ipſos Luſitaniæ Reges, & ſucceſſores; adeoque ad ipſum Philippum III. Hiſpaniarum Regem auguſtiſſimum Pontificum auctoritate delatum. Militibus porrò Alexādrum VI. P. M. poteſtatem ducendi vxores conceſſiſſe ſcribit Hieron. Coneſtaggius in tractatu ſuo de Portugalliæ coniunctione cum regno Caſtellæ.

Inſigne Equitū Chriſti. — *1320.* — *Hier. Oſor. li.1. de reb. Emanuel.* — *Phil. Bergom. li.13.*

MILITIA BANDÆ, & Scamæ apud Hiſpanos, & Calzæ apud Venetos.

Obtinuit, & olim mos in Hiſpania inter Equites tyrones vigilandi, antequam ad id dignitatis comparentur; vti teſtatur Hieronymus Romanus, de inſtitutione militum Bandæ, ab Alfonſo XI. Caſtellæ Rege

in ciuitate Victoria, antequam regni inſignia capeſſeret, erecta, & non mul-
1332. tò poſt in Vrbe Burgẽſi celebrata. Ibi pridie ceremoniarum in monaſterio S. Mariæ Regalis, quiſque tyronum à Rege conductus, ad altare ſuum depoſitis armis totam noctem vigilijs, orationibuſque tranſegit, poſteroque die ſub Miſſarum ſolemnijs ab eodẽ tanquam ab ordinis præſide mili ari baltheo ſeu tenia rubra, *Banda* vulgo di-
Banda militum inſignia. cta, & quatuor lata digitos, quæ à dextro humero ſub ſiniſtro brachio corpori circumduceretur, honoris ergò donatus eſt. Quam & pardi nonnunquam fuiſſe coloris, apparet ex hiſtoria Regis Ioannis II. vulgari lingua
An 22. C. 48. conſcripta. In eumque numrum iuuentutis excitandæ gracia, ſolummodò adlecti nobiles natu minores, & armigeri; qui adeò opima patrimonia non poſſiderent, quique decem minimum annis in caſtris, aulaque verſati eſſent, excluſi filijs maioribus. Et quia rege ipſi honoris id inſigne geſtare nõ dedignabatur; eò fiebat, vt nobilitas ad res arduas capeſſendas incenderetur, magnoque in pretio ordo ille dudum haberetur: ob heroicas nempè quibus fulciebatur, conſtitutiones. Quas recitat Antonius Gueuarra Mõdonedi Epiſcopus (qui de Equite, ac de officio ducis in bello luculentum conſcripſit librum) in epiſtola ad Petrum Fimentelium Comitem Beneuentanum: & Franciſcus Sanſouinus, qui ſeriem etiam Equitum primis auſpicijs adlectorum, ex ordine recenſet.

Lib. 4. c. 7. Subſequenti verò ætate in deſuetu-
An. 15. c. 232. dinem abijſſe prodit Antonius Garibaijus; Regnante attamen Rege Ioan-
An 31. c. 208. ne, adhuc floruiſſe ex eiuſdem conſtat hiſtoria. Cum enim Sigiſmũdus Imp. Schiſmatis cauſa Perpinianum veniſſet, nonnulli ex eius comitatu Principes Luſitaniam. Caſtellam, vicinaſque prouincias viſendi deſiderio adiere; Comes nimirum Armeniacus, Vicecomes Saonenſis, Dux Brienſis Polonus, & Tribunus Equitum Pannoniæ, qui omnes a Rege Ioanne honorario *Banda* inſigni condecorati ſunt.

Excitauit, & Ioannes II. Caſtellæ Rex ordinem Equitum *de la Scama*, *Equites Scama.* cuius inſigne, aut qu d eſſet *La Scama*; diligenti habita inquiſitione curioſè ſe indagaſſe, nec tamen eius potuiſſe reperire rationem, teſtatur Hie- *Hiſt. Ioannis II. anno 30. & 37.* ronymus Romanus: etſi non diffiteatur eundem Regem, Moyſem Didacum de Va'era rebus in Germania geſtis illuſtrem hoc militari ſigno donaſſe: itemque Ciliæ Comitem in Bohemia, cui & alia quatuor eiuſdem notæ collaria, inter primarios ſuos nobiles diſtribuenda. elargitus eſt.

Exemplo Sodalitij militum Bandæ *Ordo Equitum de la Calza apud Venetos.* erectum eſt eadem ætate apud Venetos, collegium Equitum *de la Calza*, iiſdem plane, quibus *Banda*, conditis legibus nobile, in quod non niſi ingenuos, & illuſtri ſanguine natos à Duce, Senatuque cooptari fas eſſet. Hoc porrò inſtitutum anno 1562. renouatum, priuilegijs, alijſque ad decorem rebus, illuſtratum, ait Leonardus Florauantius *in ſpeculo ſuo ſcientiæ vniuerſalis*; Magiſtrumque ordinis præeminentiæ dignitate *Dominum* appellari ſolitum. Cuius quidem inſigne hactenus noſcere non potuimus; hoc conſtare ſcimus, vti & nobis retulit doctiſſimus Andreas Ettenius, politioris omnis litteraturæ tum rei anatomicæ in primis, adeoque vtriuſque medicinæ laude ornatiſſimus. præſtantes pleroſque viros, rebus domi militiæque geſtis inſignes à Duce, Senatuque Veneto in Equeſtrem dignitatem adſcribi; & torque aureo cui D. Marci (numen illius Veneti præ- *S. Marci Equites. Eorum inſignia.* cipuum habent) ſiue Leonis alati effigies, cum elogio *Pax tibi Marce*. cæteriſque Principatus eius inſignijs ineſt, donari. Vti & apud Genuen- *Equites D. Georgij apud Genuenſ.* ſes honorarij Reipublicæ illius Equites, D. Georgij tutelaris teſſera (quæ crux plana eſt rubei coloris) inſigniri ſolent. Lege ordinem D. Georgij à Friderico III. Imp. inſtitutum.

ORDO

ORDO EQVITVM *Auiſiorum vulgo de Auis in Luſitania.*

CHriſtianis Eborenſi vrbe, frequenti Regum Portugalliæ domicilio celeberrima, potitis, quòd ſitu naturaque aptus locus videretur Mauris debellandis, placuit Alfonſo Regi Luſitaniæ huius nominis primo, caput hic magiſtrumque Equeſtris militiæ, quæ in Caſtellæ regno Calatrauenſium, in Luſitania verò Auiſenſium nuncupata eſt, conſtituere. A primario tamen ordinis initio, Eborenſes dicti ab vrbe B. Mariæ ordinis Ciſtertienſis patronæ; atque eius nomine Ferdinando Monteyro, primo militiæ magiſtro donata aſſumpto titulo. Eo conſilio id factum, vt inde crebris excurſionibus fidei noſtrę hoſtes acerrimos pro viribus paulatim expellerent. Ibidem, & ſedes fuit horum militũ, qui Gallica voce *freres*, hoc eſt fratres dicti, vbi hodie locus ille *freria* appellatur: & in ipſa vrbis arce, quæ muro, & turribus ab vrbe ſecluſa erat. vt etiam hodie apparet, in ſitu ædium Didaci Caſtri, dictæ vrbis Tribuni militum. Iuxta ædes item Comitis Portalegrij ſacellum tenebant D. Michaeli Archangelo ſacrum, vbi ſtatis horis res diuina peragebatur. Tres verò Eboræ magiſtri Equitum fuiſſe memorantur. Primus Ferdinandus Roizius Mentellus, ſummæ vir auctoritatis, cui Alfonſus Henriquez Rex Maſaram oppidulum Mauris ademptum donauit: alter frater Gundiſalonis Viegas: tertius Alfonſus Auenſis quo magiſtro ad Auiſim caſtrum à dicto Alfonſo expugnatum, eique ſodalitio attributum, milites commigrarunt; quo propriùs à Mauris abeſſent, aut vt citius debellare eos poſſent. Manſit inde ordini Auiſenſium nomen, quem Innocentius III. qui Celeſtino ſucceſſit, Pontificatus ſui anno IV. Chriſti verò nati 1204. regnante Sanctio, qui Alfonſo parẽte mortuo regnum hæres proximè excepit, confirmauit. Cæterum cum Rodericus Garzias VII. Calatrauæ Magiſter, Auiſios multis bonis, (quæ in prima, & ſecunda Calatrauenſis ordinis approbatione declarantur) locupletaſſet, illi ſe Calatrauenſium legibus, & reformationibus, vt vocant, ingrati animi ſignum perpetuum permiſere, eorumq; imperium agnouere, vſque ad tempora Ioannis VII. Auiſiorum magiſtri, qui naturalis fuit filius Petri VIII. Regis Luſitaniæ. Idem Rex Petrus, poſt victoriam Aliubarotæ obtentam, Auiſios ſuos à Calatrauenſibus ſeiunxit, Crucem viridem, inferiori ſtipite paululum longiori ſublata pyro arbore, ad Alcantarienſium diſcrimen geſtantes, cum antea rubeam, & eandem cum Calatrauenſibus, vt ex antiquo ordinis ſigillo, quod duas aues ad baſim Crucis oſtentare teſtatur Franciſcus Radeſius, colligere licet, præferrent. Inſtituta tamen Ciſtercienſiũ ſequuntur. Rectè itaque Radeſius Auiſios cum Calatrauenſibus cõfundit, quod ſuccedente tempore in vnum Calatrauæ ordinem coaluerint. Volaterranus verò errore deceptus, cum Alcantarenſibus iungit. At diuerſos eſſe, & poſtmodum ſeiunctos egregiè docent Hier. Romanus lib. 7. de Republica, & Gonſaluus Argotes de Molina lib. 1. cap 32. de nobilitate Hiſpaniæ.

Eborenſes Equites.

Inſignia Auiſenſium.

ORDO EQVITVM PERISCELIDIS
quem Vulgo Garterij *nuncupant in Angliæ, ſiue Magnæ Britanniæ Regno.*

EDuardus III. Anglorum Rex inuictiſſimus, vt Arturi Regis qui orbicularis menſæ Equitum Sodalitium toto adeo terrarum orbe decantatum, inſtituerat, memoriam refricaret; quum de Gallis atque Sc tis, capto Ioanne Rege Galliæ, & D.uide Scotiæ ſæpius triũphaſſet, nobiliſſimam cõſcripſit Equitum auratorum ſocietatem: Quos, vt aliqui produnt, ob periſcelide ſuam in prælij: quod feliciter ceſſerat, teſſeram datam, *Garterij*, ſiue Periſcelidis Equites nominauit, & S. Georgij Cappadocis tutelæ, ad cuius honorem in caſtro ſuo VVindeſori templum exſtruxerat auguſtiſſimum, dedicauit. Hi cæruleo ſubligari aureis litteris Gallicæ inſcripto. *Honi ſcit, qui mal y penſe*, ideſt, *Malè vertat ei qui malè cogitat*, & quod peculiare ordinis ſymbolum eſt, ſiniſtram tibiam paulo infra genu ſubſtringunt, & aura fibula in concordiæ ſymbolum, tamquam vinculo arctiſſimæ ſocietatis, connectunt. Vt eſſet inter eos quaſi quædam conſocitatio, & communitas virtutum; chlamydique ſcutum album D. Georgij rubra Cruce perinſigne adpictum teſte Polydoro Virgilio, geſtauit. Collare verò, quod magnum vocant, & quo ſolemnibus inaugurationis diebus ſodales inſigniri mos eſt ex eadem crurali faſcia, ſiue corrigia, ſæpius iterata, & roſis alternatim rubris, & albis. quod Lancaſtriæ, & Eboracenſis familiæ iampridem extitit ſymbolum, diſtinguitur; appenſa D. Georgij Bellatorum præſidis effigie. Nonnulli tamen ad Periſcelidem, ſiue Garterium Reginæ, vel potius Ioannæ Commitiſſæ Sarisburiæ eximia pulchritudine fœminæ, referunt: quod ipſi choreas agitanti decidit,

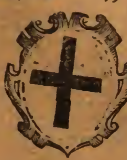
Symbolum ordinis de Garter. Frosbard. vol. 1. cap. 101.

Collare ordinis.

cidit, & Rex è terra ſuſtulit, ridente multitudine nobilium adſtante, & illo reſpondēte futurum, vt breui ſummus honor eiuſmodi Periſcelidi haberetur. Hæc vulgus perhibet, nec vilis ſanè hæc videatur, origo, cum vt ait ille, *nobilitas ſub amore iacet*. Sunt etiam qui huius ordinis inuentionem multò antiquiorem faciunt, cum ad Regem Richardum I. referunt, Eduardumque tandem reduxiſſe credunt; quam verè ignorare ſe dicit, Guilielmus Camdenus Britannicarum Rerum ſcriptor ſtudioſiſſimus, etſi fidei adſtruendæ antiquum eius inſtitutionis exemp'arè fecialis cuiuſdam libro deſumptum producere non grauetur Cæterum *Garteriani* collegij ſolemnia Vindiſoriæ quotannis ſtato die D. Georgio Equitum tutelari ſacro, præſidente Rege celebrantur: Moſque eſt, vt commilitones galeam, & ſcutum cum gentilitijs inſignibus (vti tradit Paulus Iouius) imitatione cæterorum ordinum, conſpicuo templis loco ſuſpendant. In quorum ſocietatem potentiſſimi quique orbis Chriſtiani Principes cooptari, inſtar maximi honoris duxerunt, & iam à prima inſtitutione in hunc ordinem, qui è XXVI. Equitibus conſtat, Reges adſcripti fuerunt, plus minus XXII. præter Angliæ Reges, qui eiuſdem Præſides ſiue, vt vocant, *Supremi* habentur, vt duces, & alios maximi nominis taceam plurimos. Eorum verò nomina qui primi in hunc ordinem adſciti, & vulgò *Fundatores Ordinis* dicuntur, adiungere libuit, nec enim eorum fama obliteranda eſt, qui illa tempeſtate, animo, & virtute militari in pauciſſimis erant, eoque nomine D. Georgij, & Garteriano inſigni amplificati.

Bern. Girardus lib. 15.

Souuerains

Inſignia Equitum.

EDuardus III. Angliæ Rex; Eduardus filius eius natu maximus: Princeps VValliæ Henric. Dux Lācaſtriæ; T. Comes VVaruuici; Capuall de Buche, Radulphus Comes Staffordiæ; Guilielmus de Monte acuto Comes Sariſburiæ, Rogerus de mortuo mari Comes Marchiæ, Ioannes de inſula Bartholomæus Burgvvaſch, Ioannes de Bello cāpo, Ioannes de Mohun, Hugo Courtneus, Thomas Hollādus, Ioannes Greij, Richard. Fitz Simon, Milo Stapleton, Thomas VValle, Hugo VVrotheſleij, Nigellus Loring, Ioānes Chandos, Iacobus de Andleij, Otho Hollandus, Henricus Eme, Zanchettus Dabridgecourt, Guil. Paganellus. Ritus atq; ceremoniæ, quibus maxima ſolemnitate pro ordinis eminentia. Equites eliguntur, & *VVindeſori* inſtallantur: ſtatutaque quibus viuunt, huiuſmodi commilitones, quum iuſtis vix contineantur voluminibus, *hic* anguſto ſermonis filo perſtringi nequeunt ad Franciſcum Sanſouinum, & Thomam Milleſiū, apud quē omnes ab inſtituto ordine Equites, & ad noſtram vſque ætatem ſub ſingulis Regibus electi recenſentur, lectorem remittere libuit.

Lib. de nobilitate Politica.

Ad orbicularis autem verſatiliſque menſæ inſtitutum quod attinet, ſcribunt Arturum Britanniæ Regē quatuor ſupra viginti athletas Equeſtris ordinis (quod rei bellicæ gloria præſtabant) inſignibus nobilitaſſe, ac rei militaris ſcientia gloriæque magnitudine pares pari omnes amore complexum.

Tabulæ rotundæ Equites.

Bart. Chaſſaneus in catalogo Gloriæ mundi parte 1.

concluſa i Hector Bort l. 9. hiſt. Scot. plexum. Cum omnes ſimul accumberent, ne quis forte ſe primo in loco conſtitutum glorioſè prædicaret, aut ad infimum locum deturbatum inuidè cogitaret, menſam rotundam ad coronæ formam effingendam curauit. Locum in quo ij omnes accumbere ſolebant *rotundam* Arturi *Tabulam*, & Britanni & Scoti appellant. Quam vulgus menſam (ſi falſa quadam maiorum ſuperſtitione conflictatom, vt ait Io. Lesleus, non erret) in VVintonienſi caſtro ad æternam rei memoriam ſolenniter conſeruatam, militumque equeſtrium nominibus vndique notatam, tamquam Arthurianam ſuſpicere ſolet. At recentioris eſſe ætatis autumat Guil. Camdenus. Superioribus enim ſeculis, cum virtutis bellicæ exercendæ gratia, militares decurſiones, (*Torneamenta* vocant) frequenter haberentur, huiuſmodi menſis vſi erant, ne quod diſcrimen inter magnates nobileſque ex ambitione exſiſteret. Et veteri ſanè, vt videtur, inſtituto: Gallos enim antiquos circularibus menſis circunſediſſe, armigeroſq; eorum ſcuta ferentes à tergo adſtitiſſe, memorat 4. Athenæus.

De rebus geſtis Scotorū lib. 4 Galfred. Monumeten. li. 9.

In lib. Deipnoſo-ph.

EQVITES BALNEI
In Anglia.

DE Militibus, ſiue Equitibus Balnei, nihil antiquius mihi legenti hactenus occurrit; quam in vſu fuiſſe apud veteres Francos; & Henricū IV. Angliæ Regem, ea die qua inauguratus eſt in arce Londinenſi, quadraginta ſex armigeros, qui præcedente nocte vigilaſſent, & balneo vſi eſſent, Equites creaſſe, ſingulis tunicas virides ad talos dimiſſas, cum manicis ſtrictis & *Mineueria* pellitas donaſſe: eoſque geſtaſſe ad humerum ſiniſtrum duplicem funiculum ex albo ſerico cum * torulis dependentibus. Hi ſuperiori ſeculo ex flore nobilitatis, qui nondum gradum Equeſtrem accepiſſent, ſeligi in Regum & Reginarum inauguratione & nuptijs ſolebant: Aliquando etiam cum eorum filij in Principes VValliæ vel Duces inueſtirentur, aut militari baltheo cingerentur, plurimis adhibitis ceremonijs. Qui ad hunc ordinem ſuſcipiendum à Rege euocantur (nec hanc rem exquiſitè perſequar) pridie quam creantur, heremiticam veſtem cineritiam, cum cucullo, pileolo lineo, & ocreas induti, ſacra deuoti accedunt, vt militiam ſuam quaſi Deo in primis militaturi, auſpicentur, vnà cænant, ſinguliſq; miniſtrant duo armigeri, & puer aſſecla. A cœna in cubiculum ſe recipiunt, vbi paratur ſingulis lectulus cum velarijs rubris armiſq; ſuis gentilitijs affixis, & iuxta vas balneatorium, linteis opertum, in quo cum ſe Deo commendauerint ſe abluunt; vt deinceps corpore animoq; mundo eſſe admoneantur. Poſtremo benè mane, inſtrumentorum muſicorum ſono excitantur, eaſdemque veſtes induunt. Tunc Angliæ Conſtabularius, Mareſcallus & alij, quos Rex conſtituit, eos accedunt, nominatim ſuo ordine euocant, & iuſiurandum proponunt: ſcilicet, vt Deum, ante omnia colant, Eccleſiam defendant, Regem honorent, eius iura propugnent, viduas, virgines, orphanos tueantur, & iniuriam, quantum poterunt, propulſent. Hæc cum tactis Euangelijs iurauerint, ad ſacra matutina Regijs muſicis & Heraldis præeuntibus deducuntur, atque ab ijſdem in cubicula reducuntur, vbi heremiticas veſtes exuti, chlamydem holoſericam rutilo Martis fulgore relucentem, & galerum candidum, candidis plumis ſuper pileum lineum induunt, chilochecas candido funiculo chlamydis colligant. Equos ſella & ephippijs ſcorteis nigris albo interſtinctis, & cruce fronti præfixa inſtructos, conſcendunt. Ante ſingulos ſuus aſſecla Eques geſtat gladium capulo inaurato, ad quem dependent aurata calcaria, vtrimque armigeri obequitant. Hac pompa

* *Taſſels.*

tubis

tubis ante clanentibus ad aulam regiam itur, vbi cum ad Regis præſentiam à duobus ſenioribus Militibus deducuntur, Regis Camerario aſſeclæ baltheum cum gladio dependenti tradit. Ille ſumma cum reuerentia Regi, qui Militem tranſuerſum eo cingit, iubetque duos ſeniores Equites calcaria imponere, qui olim creandi militis genua, benè precantes, oſculari ſoliti. Iamque Milites creati, olim Regiæ menſæ fercula inferebant, inde omnes vna prandent, ad idem menſæ latus aſſidentes, ſub vno cuiuſque clypeo gentilitio affixo. Ad preces veſpertinas ſacellum adeunt, gladios ad altare offerunt, datoq; pretio redimunt. Redeuntes verò primarius Regis coquus oſtenſo cultro, vt ſe probos & fideles præſtent Milites, admonet, alioquin ſe calcaria ignominiosè abſciſſurum. Die autem Coronationis in pompa ſuo loco Regem comitantur gladio accincti, calcaribus inducti, chlamyde cærulea Iouis ſcilicet æqui colore amicti, & nodo ex albo ſerico in formam crucis efformato, cum capitio ad humerum ſiniſtrum. Ita ferè Guilielmus Camdenus in deſcriptione Britanniæ. Huius autem inſtituti Equites pro teſſera ſolent tres aureas coronas in orbicello aureo expreſſas, addita hac circumſcriptione, *Tria in vnum*, laciniæque ex biſſo Tyrij coloris appenſas, præferre.

Inſignia Equitum Balnei.

ORDO EQVITVM *Nodi apud Neapolitanos.*

NObiliſſimus Ordo Equitũ Nodi apud Neapolitanos huiuſmodi exordium habuit. Ludouicus inferioris Pannoniæ Rex bellum intulerat Reginæ Ioannæ quæ Regni hæres erat, eiuſq. Viro Ludouico Regi, cuius belli cauſa fuit non imperij, ſed vltionis deſiderium, Cumenim Andreaſſus eiuſdem Ludouici Pannoniæ Regis frater vi laqueo ſuſpenſus truculentam mortem ſubijſſet, ſic iubente, vt fama eſt. eadem dicta Ioanna, quam ipſe Andraſſus in Vxorem duxerat: Ludouicus vt fratris necem vlciſceretur bellum eidem Ioannæ, eiuſq. nouo viro Ludouico intulit. Verum poſt varios tumultos, & bella pax inita fuit Calendis Aprilis 1351. & ipſe Ludouicus Regni Rex (alio nomine Ludouicus Tarentinus nuncupatus, eò quod Philippi Tarenti Principis filius erat) vna cum eius vxore Ioanna Regina, iuſſu Clementis 6 Pontificis Maximi ab Epiſcopo Bræcharenſi eodem Anno die 26. Maij in feſto Pentecoſtes coronatus fuit. Anno igitur ſequenti eodem Pentecoſtes die ob perennem memoriam huiuſcè coronationis voluit Ludouicus nouum ordinem Equitum Nodi inſtitui. Quamobrem ſexaginta viri ex primarijs Vrbis Equitibus, alijque perilluſtribus aduenis, qui omnes ſingulari virtute prædici erant,

Matthæus Villanus l. anno 1358 Pãdu'phus Collenuccius lib. 5. hiſt Neap. Io. Baptiſta Carraſa li. 5 hiſt. Neap.

Angelus Conſtãtius lib. 6. hiſt. Neap.

erant, nobili Nodo, auro, argentoq; intexto ad pectos ſtricte vincto inſigniti fuere, eademq. teſsera, quæ tunc temporis in vſu erat, amicti cum quadam etiam Iuſiurandi forma. Sicq. inſtitutus fuit inſignis Equitum Nodi ordo Et hæc præter citatos Auctores legi in quodam opuſculo cui Titulus eſt ORDINES, ET SOCIETATES militares Regni. Auctore quodam Nicolao Anello Pacca Neapolitano. Aliquorum nominæ exillis Equitibus, qui tunc tanto honore habiti ſunt digni, nè poſteritas ignoret, liceat hic ex eodem Pacca ſubintexere. *Ludouicus Rex Inſtitutor, Robertus Tarenti Princeps eius frater primogenitus, Barnabas Vicecomes medsolani princeps, Thomaſius ſanſeuerinus Comes Marſici, & Sancti Seuerini Regni magnus Comeſtabulus Robertus Vrſinus Comes Nola Regni magnus Iuſtitiarius, Goffredus Martianus Comes Squilacij Regni magnus Admiratus, Erricus Caracxolus Comes Hiracij Regni magnus Camerarius, Nicolaus Acciaiolus Regni magnus Seneſcallus, Honoratus Gaetanus Comes Fūdorum Ioannes Sanſramundus Comes Corrett, Guglielmus Baucius Comes Noye, Raimundus Baucius Comes Soleti Loyſius Sanſeuerinus Gualterius Caracxolus Viola, Philippus Carracxolus Viola, Franciſcus de Loffredo, Robertus Siripannos, Guglielmus de Tocco, Iacobus Caracxolus, Ioannes de Burgentia, Bartholomeus Caracxolus Carrafa. Ligorius Caracxolus Carrafa Ioannellus Caracxolus Carrafa Ioannellus Buczutus, Mattheus Buccaplanula, & Chriſtophorus de Conſtantio.*

ORDO EQVITVM *Stellæ in regno Galliæ.*

IOannes Valeſius Gallorū Rex prælio Pictauienſi, ſua & regni calamitate notiſſimus, Epiphaniæ ſeu Stellare Equitum Sodalitium Anno 1352. menſe Octobri auſpicatus eſt, Sodaleſque dicti fuere D. Virginis de nobili domo D. Audoeni. Ita enim vocabatur caſtrum illud, quod plus minus duobus millibus abeſt ab vrbe Pariſienſi, palatij Clichiani nomine olim appellatum, vbi ſedes primaria ordinis conſtituta, ædeſque ſacræ Equitibus cum omnibus publicatis bonis, & ſportulis futuris attributæ. Proceribus ordini initiatis ſignū ſtellæ collari aureo, (quali Ioannes Aurelianenſis primus Comes Dunenſis, filius Ludouici Ducis, Caroli VI. fratris in palatio Longo vallorum Principum inſignitus con picitur) appenſum, ſeu togæ capitio locoue conipicabiliori præferre eſt datum, addito ſymbolo *Monſtrant Regibus aſtra viam.* Vnde tam honorificam ſtellæ celebritatem credibile eſt ortam fuiſse, à commemoratione diuini illius ſyderis, non fabuloſi illius Tyndaridum, ſed noui illius & vt Theologi volunt recens cum Chriſto nato ad cunas eius illuſtrandas creati, quod Magos ab Oriēte præuij Ducis inſtar, in partus locum nati filij Dei perduxit. At multitudine gregariorum, qui falſis titu'is irrepſerant, cum vileſcere paulatim hic ordo cœpiſſet. & Carolus Ioannis filius palatij cuſtodibus ſignum illud deſerendum tradidiſset. (Ita ferè res humanæ à præclaro initio degenerare conſueuerunt) in eius locum D. Michaelis ordo, quod Gallia peculiari tutela genium illum cuſtodem imperij ſui agnoſcat, ſuffectus eſt. Stellæ porrò inſignia vti ea Equites deferre ſolent, nec non vaſis Liliorum, Canis, Galli, Draconis præcipitati, Coronæ Spiceæ, Hyſtricis, Leonis alati (qui Venetorum Equitum teſſera eſt) in capite libri exprimenda curauimus.

Nicolaus Vigner. to. 3. bibl hiſt. p 524.

Inſignia et Symbolum Equitum Ssella. Cl. Paradinus in Symbolis heroicis.

Bodin. in Rep. cap. 4. Onuphrius Panuinius

Inſignia Equitū Lilij Canis, Galli Draconis, Spicæ, Hyſtricis & Venetorum.

ORDO

ORDO EQVITVM ANNVNTIATIONIS Angelicæ apud Sabaudos.

Hier. Ruſcel us in Emblemat.

Symbolū ordinis & collare.

Philibert. Pingonius in deſcript. Aug Taur.

EQueſtri ordini Annuntiatorio magnificum nomen ex ſuo abs ſe inſtituto fecit Amadeus VI. Sabaudiæ Comes; idque in honorem Angelicæ Annuntiationis, Quem inſigniri voluit aureo torque, figura collaris canis Alani (vt diploma inſtitutionis ſeu confirmationis anni 1409. à Franciſco Sanſouino citatum docet) efformato; ex quo laciniæ ſeu laminæ quatuor catenulis aureis connexæ pendentes, modis inſuper Sabaudicis, quos ab amoribus nuncupant, ſubtilibus, & arte implexis, quatuor literarios characteres *FERT* æquè diſtāter inſertos referrent, imagine & hiſtoria Virginis Mariæ ab angelo ſalutatæ (quæ ſodalitio nomen dedit) adpenſa. Quo quidem Elogio magnitudinem gloriæ Amadeo magno primo Sabaudiæ Comiti partæ, ſymbolumque *Fortitudo eius Rodum tenuit* à Rhodienſi vrbe Turcis erepta ſeu defenſa, Chriſtoque adſerta natum, explicari Sabaudici annales teſtantur. Ab eius enim tempore, vt ex iiſdem patet, Sabaudiæ, inſignia, quæ eadem & Imperij erant (Saxoniæ ducum ex quibus Sabaudici proceres orti, inſignibus hacteuus interſtincta) ſcuto Equitum Hieroſolymitanorum S. Ioannis cruce ſcilicet argentea in rubri coloris clypeo ipſis petentibus equitibus (qui Rhodo inſula ab Imp. Conſtantinopolitano tunc donati, Rhodij poſt Equites dicti fuere) in nauatæ virtutis præmium ſunt decorata, & Sabaudiæ ſucceſſoribus Regulis cum quadrilitterario ſymbolo *FERT*, exinde propria manſere. Huius porrò militiæ ſedem idem Amadeus in Petra Caſtella conſtituit, ibique anniuerſarium & ceremonias nouis Equitibus à Principe eligendis,

Lamb. Vāder Burchius I Rebus Sabaudicis.

Iulianus Taboet de Rep.

H feſto

ſeſto Annunciationis Deiparæ die, celebrari voluit, legibus itidem ab Amadeo primo Sabaudiæ Duce poſtmodum auctis, iuxta tabulas ea de re anno 1434. conſcriptas, Igitur & auctor ipſe primis huius ſodalitij auſpicijs in equeſtrem catalogum ſe nuncupans, alios quatuordecim primæ nobilitatis viros, quibus ipſe prçſideret, in honorem XV. myſteriorum ſacratiſſimæ Virginis connumerauit, ſtatutaque varijs inſcripta libellis, quæ à Franciſco Sanſouino in Originibus recitantur, vna cum torque ſingulis donari iuſſit. Primique præter ordinis conditorem, commilitones fuere *Amadeus Geneuæ Comes Antonius Beauienſius, Hugo Chalonius Arlaij* regulus, *Almondus Geneuenſis, Ioannes Viennenſis* Franciæ archithalaſſus, *Guil. Granſſonius, Guil. Chalomonius, Rolandus Versijus Borbonius, Stephanus Baumeus nothus, Gaſpar Mommeurius, Barleus Foraſius, Theunardus Menthonus, Amadeus Bonnardus, & Richardus Muſardus.*

Phil. Pingonius in Deſcrip. Auguſt. Taurin.

ORDO EQVITVM VELLERIS *Aurei apud Burgundos & Auſtriacos.*

PHilippus cognomento Bonus Dux Burgundiæ, iure meritiſſimo auctor magnitudinis Burgundicæ, imperijque Belgici conditor nuncupatus, præter varias virtutes, quæ illum principem exornabant, quæque Boni nomen viuo, mortuoque dederunt; tum ijs rationibus res ſuas tuebatur, vt opes ſine ſubditorum iniuria ampliſsimas ſibi compararet, ijs ſplendidiſsiſimè ad retinendas hominum voluntates legatis ſuſcipiendis, peregrinis Principibus ſubleuandis, amicis colendis, ludis conuiuijſq. magna cum laude vteretur. Eo in genere fuit hoc auguſtiſſimum Aurei Velleris collegium, quod ſuis cum Eliſabetha Ioannis Luſitaniæ Regis filia nuptijs, menſe Ianuario Anno 1430. Brugis Flandrorum inſtituit, propter amorem (vt ait in diplomate ea de re condito, & à Ponto Heutero & Florentio Haræo recitato) erga nobilem ſtatum & ordinem dignitatis Equeſtris, ad gloriam omnipotentis creatoris & redemptoris, laudemq virginis eius matris, & ad honorem domini Sancti Andreæ glorioſi Apoſtoli, & martyris ad exaltationem fidei, & ſanctæ Eccleſiæ, & excitationem virtutum, & bonorum morum. Exemplo

Philippus Cominæus lib. 7.

Rerũ Burgund li. 4.
De initijs Tumultuũ Belgic. li. 1

vtiq;

vtiq; Gedeonis fortiſſimi Iſraelitarum Ducis,cuius hiſtoriã de vellere ſicco, rorulentoq. ſe ſpectaſſe innuit Philippus,tapetibuſq; illis antiquiſſimis(qui ab eius vſque ætate in ordinis huius anniuerſarijs & B. Andreæ Apoſtoli feſto die in ſacello Principum Belgij ſpectandi exhiberi ſolent, poſteritati teſtatum reliquit.Et ſunt qui Chryſomalli, ſiue aurei velleris inſigne inſtitutum iam olim in ſacra Thebæorum Legione floruiſſe contendant. In hoc porrò ſodalitium viros nobiles, vita, nomine, armiſq; vt loquitur ordinis præſes, irreprehenſibiles purpuratos accenſuit, quorum ipſe atq. ſucceſſores coryphæi eſſent; quibus ſingulis togã coccineam laneam (quam filius Carolus Audax Valincenenſibus comitijs in holoſericam commutauit) & aureum torquem inſerto paterno emblemate, ignitabuli ſcintillas ex ſilice extundentis ſpecioſum attribuit, vnde vellus aureum dependet, poſt cuiuſque mortem rediens ad collegium, vt alij benè merito offeratur.Quem torquẽ Claudius Paradinus,ita quidẽ eſt interpretatus,vt ſilicibus ferroq; adſcriberet, *Ante ferit quam flamma micet* Velleri *pretium non vile laboris*. Quatuor primæ dignitatis officiarij Cãcellarius,(cuius munere meritis ſuis hodie decoratus Antonius del Valle) Theſaurarius, Rex armorum & ſcriba collegio ſubminiſtrant.

Lib. Iudicum c.6.

Arnold. Merman in Theatro ſuo.

Laurẽtius Cuperus in rebus Belgicis.

Collare & ſymbolum ordinis.

Franc. Roſerius to.7. cap.109.

In quo, huius ordinis Equitum, ex prælio illicitæ fugæ, cæteraque crimina, ac ſi quæ inter ipſos ſunt diſſenſiones, dijudicantur, abſq; prouocatione. Illo rerum benè geſtarum nobili præmio, & gerendarum incitamento ſplenduerunt omnium primi, præter Philippum collegij caput, auctoremq; proceres, hiſce cognomentis dynaſtijſq;, & hac ſerie: *Guilielmus Viennius* S. Georgij & S. Crucis Dominus,*Reynerus Potius* Dominus Rochenſis *Ioannes Rebaiſij* Dominus. *Rolandus Vutkercanus*, Hemſrodenſis & Herſtallenſis, *Antonius Vergijus*, S.Martini Comes, *Dauid Brimeus* Lignienſis Dominus, *Hugo Lanoyus* Santenſis: *Ioannes Cominy* Dominus *Antonius Tholongienus*,Tranenſis, Burgundiæ Mareſcallus, *Petrus Luxenburgius*,S.Pauli Comes, *Ioannes Trimolius*, Ionuellẽſis Dominus,*Guilbertus Lanoyus*.VVilleruallenſis,*Ioannes Luxenburgius*.Lignij Comes:*Ioannes Villerſius*, Liladamenſis Dominus, *Antonius Croÿ*, & Reutij Dominus, *Florimundus Brimeus* Maſincurtius. *Robertus Maſſemea* Dominus: *Iacobus Brimeus* Grinyenſis: *Balduinus Lanoÿus* Molenbaiſenſis: *Petrus Beffremontius* Charnyenſis: *Philippus Ternantij* Dominus: *Ioannes Croÿus*, Tourenſis ad Marnam fluuium: *Ioannes Crequij* Dominus: *Ioannes Neufchaſtellius*, Montis acuti Dominus Enimuerò initio Philippus Brugæ aurei Velleris collegio hos XXV inſeruit ſeſe annumerãs,deinde tertio poſt anno, Diuione, XXXI. Equites ad explẽdum numerum iuxta formulam primæ inſtitutionis At Carolus poſtea V. eo nomine Cæſar, ob varias prouincias & regna quæ poſſidebat Ann. 1516. Ordinis Comitijs Bruxellæ celebratis numerũ vnius & quinquaginta Equitum eſſe voluit.Siue itaque hoc Philippi fuit conſilium, Vellus Gedeonis præ oculis habentis, ſiue ad ſplendorem quem ſpectabat, accomodatè,quoſdam, vt Iupiter, ſic maiorum minorumque gẽtium Deos, quibus imperaret, habere cupiebat; ſiue contra Gallos nouis ſe ſocietatibus atqne amicitijs firmaret ſiue Iaſonis exemplo Argonautas legeret, quibuſcum vti ille in Colchida Velleris rapiendi ergo ad Aetemſic in Syriam in Turcas proficiſceretur; ſiue quæ alia fuit huius conſilij ratio, magno hominum applauſu res eſt excepta, multaque ad ordinem cohoneſtãdum decora ſunt adhibita.Quibus rebus id eſt effectum,vti magna omnium admiratione ordo coleretur, ſæpiuſque à Philippo inde à Carolo Senatus noui ordinis haberetur, Carolo mortuo cũ in gentem peregrinam Mariæ matrimonio res tranſiſſet, tum id hominum ſermonibus eſt quæſitum, ad

Petrus à S: Iulianus I Orig. Burgund.c.28.

H 2 Archi-

Archiducemne, an ad Ludouicum XI. ius collegij tranſiſſet. Iam enim Burgundiæ Ducatum Ludouicus occuparat, nec niſi ad Burgundiæ Duces iuxta inſtitutionem ſpectare a ſocietas dicebatur: Maximilianus contra iniuria auferri ſibi eum ducatum quærebatur. Ne itaque exiſtimationis apud ſubditos naufragium facere, huius ſe collegij principem Maximilianus profeſſus eſt, Creuecurium, Portiumque, quod Maria deſerta ad Ludouicum tranſijſſent, Aurei Velleris inſigni ademto, infamiaque damnatos Senatu mouit, nouoſque in eum ordinem equites ſubrogauit. Atque adeo Maximiliani exemplum ſecuti Auſtriaci ſucceſſores, hoc inaurati Velleris inſtitutum, ſæpius hodieque frequentant: poſtremoque ordinis conuentu, ſeu capitulo, vti loquimur Gandaui habito, Philippo II. Hiſpaniarum Regi ordinis Principi, auctoritate Summi Pontificis Gregorii XIII. & Philippo III. conceſſione Clementis VIII. facultas facta eſt, Equites (qui ferè ex primarijs ditionum ſuarum proceribus ſelecti, & quos vulgò in Hiſpaniæ *Grandes* vocant, quod tecto capite ſingulari honoris prerogatiua coram Rege apparere ius eſt) etiam extra capitulum adlegendi, aliaque multa pro arbitrio ordinandi, non obſtantibus conditionum capitibus, quibus dicti ordinis princeps, equiteſque obligantur: quæ ſunt numero 94. & quoniam vbique obuia apud Principes, aliaique dignitatis equeſtris peramantes, eoque apud nobiliſſimum virum Henricum Halmalium antiquæ ſtirpis Equitem Antuerp. ſæpius vidimus, ſtudio omiſi, ne prolixitate rei lector obtunderetur: cætera nempe apud auctores copioſius paſſim inuenturus. Guilielmum in primis Filiatrum Epiſcopum Tornacenſem, Ioannem Funcciū huius ordinis Cancellarios, Ioannem Meyerum, Franciſcum Harduinum, Aluarum Gomeſium de Mendoza, Alfonſum de Sāncta Cruce Coſmographum regium, Franciſcum Sālouinum, ſtatuta ordinis Aurei Velleris Garterij, S. Michaelis, Annuntiationis. Bandæ cæterorumq; ex autographis recitantem, Franciſcum Guicciardinum, qui ſeriem Equitum ad noſtra vſque tempora enumerat; nec nō Guilielmum Mennentium parentem meum piæ mem. qui de hoc ordine opus edidit ſingulare, & Illuſtriſſimo Principi Carolo Duci Arſchotano. & Croyo inſcripſit.

Richardus VVaſſeburgenſis in antiquitatibus Belgicis, meminit vetuſtiſſimæ militiæ Cygni nomine illuſtris, per Saluium Brabonem (à quo Brabantiam dictam volunt nonnulli) excitatæ, quod ordinis ſui commilitonibus eius alitis inſigne, in concordiæ, & ſocietatis firmiſſimæ ſymbolum attribuerit. *Equites Cygni, & eorum inſignia.*

ORDO EQVITVM *Hyſtricis, apud Aurelianenſes.*

CArolus Dux Aurelianenſis & Rex Franciæ eo nomine VI. imitatione, ſiue emulatione Philip Ducis Burgundiæ ordinem inſtituit Hyſtricis in quem genere, & factis nobiliſſimos adlegens proceres, baltheo equeſtri aureo cum Hyſtrice, & ſymbolo *Cominùs, & Eminùs*, vti tradit Paulus Iouius, inſcripto, plerofque condecorauit. Enguerrandus etiam Monſtreletus narrat Philippum Burgundiæ Ducem Menſe Nouembri 1440. ordinis ſui ſignum Carolo Aurelianenſi ex Anglia reuerſo (vbi captiuus fuerat, per Anno XXV.) tradidiſſe cum Mariam Cliuenſem Ducis Burgundiæ materteram duxiſſet recens, & viciſſim Aurelianenſem, monile ſui ordinis, vbi erat Hyſtrix, illius collo indidiſſe. Ludouicus deinde eius frater Gallorum Rex XII. vti Dux hæreditarius Aurelianenſis, ac proinde Bloſiorum Comes, ſymbolū hoc *Vltus auos Troiæ*, ab Hyſtrice, cui corona ſuperimpoſita erat, ſibi *In ſymbolis Heroicis.* *Cellare ordinis* *Ioachimus Camerarius in Emblematibus, ſiue ſymbolis.*

bi adſumpſit, & numiſmata Regia Hyſtricem paſſim inſculptam præferunt, quæ & vnà cum lupi coniuncta effigie, vetus Bloſiorum ciuitas inſignia ſua antiquitùs figurare ſolita eſt, viſitur hoc animal pleriſq; lapidibus, ac Porticibus inſculptum quod natura tam ſtudioſè armis inſtruxit vt prouocantes cominus, & eminus arceat, præſertim aduerſum canes, aculeos ſuos ſagittarum violentarum inſtar, eiaculans. Huius ſymboli interpretationem (quam ordinis fundator ſequutus eſt) declarant magnificentiſſimæ cuiuſdam ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarum frontiſpicium ſub Hyſtrice lapidi inſculpta diſtichon adſcriptum eſt.

Plin. lib. 8. c. 35. natural. hiſtor.

Spicula ſunt humili pax hæc, ſed bella ſuperbo.

*Et * ſalus ex noſtro vulnere, nexq; venit.*

** Rectius vita.*

Quod quidem, & in Erynaceo, ſiue Echino, (ex cuius genere Hyſtrix apud Plinium numeratur,) ſignificatum æmulatus videtur dictus Carolus, vt per Hieroglyphicum eius hominem ab inſidijs, periculis, ac cuiuſcunque fortunæ caſibus totum oſtentaret. Si quidem is periculis euitandis ingenio naturaque munitus, ſimulatque ferarum ſe impetentium odorem, latratumve ſenſerit, in orbem ſeſe colligit, roſtro pedibuſque intrin ſecus teſtudinis more contractis, tergore omni pilæ inſtar conglobato, ſpiniſque quibus vndecumque munitus eſt, ad incolumitatem erectis, otia tur; contactum ſuum omnibus formidabilem reddens. Adhæc autem reſpexiſſe videtur Horatius, cum ſe ita contra fortunæ impetum præparatum ſcribit, vt ſua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit.

Fortuna ſæuo læta negotio
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alijs benigna:
Laude manentem ſi celeres quatis
Pinnas. reſigno quæ dedit, & mea
Me virtute inuoluo, &c.

ORDO EQVITVM Cardui Beatæ Virginis Mariæ apud Borbonios.

LVdouicus II. Borboniorum Dux cognomento Bonus Petri I. qui in prælio Pictauienſi ſub Ioanne Gallorum Rege cecidit, filius; poſtquam operam ſuam difficillimis regni temporibus eidem Ioanni. Carolo V. & VI. Regibus, contra Anglos alioſque regni potentiſſimos hoſtes probaſſet, exercitum in Africam pro Chriſti fide duxiſſet; exortis Aurelianenſium, & Burgundionum in Gallia factionibus, quibus regnum pæne peſſum datum eſt, cum familia Burgundica Velleris aurei inſigne, Aurelianenſis verò Hyſtricis erexiſſet; ipſe, quò potentiam ſuam maiorum, & propria virtute quæſitam in auxilium pupillorum Caroli Ducis Aurelianenſis, Philippi Comitis Eboracenſis, & Ioannis Angoliſmorum Comitis contra Burgundum, ob necem nepotis ſui Ludouici Ducis Aurelianenſis, firmaret, ordinem Equeſtrem Cardui D. Virginis inſtaurauit, Cullare aureum, ſiue argenteum ex lilijs, & quattuor folijs, aut floribus cardui, Crucem in eodem ſtatuentibus; cum inſcriptione *Eſperance* ornamento datum: ijs nimirum qui ob egregia in Borbonium nomen merita, illuſtres haberentur. Cuius Sodalitij corypheum, & caput, Dux ipſe ſe nuncupauit, dictoque baltheo arma gentilicia in campo, argenteo, & rubeo inſigniuit, qualia antiquis rerum ſacrarum aulæis intexta, in oppido Claromontano, quod Comitatus nomen Borboniæ genti dedit, exhiberi teſtatur Petrus Beloijus; innumeris ſcilicet lilijs cum filo illo, vti ſolet, & dicto *Spei* ſymbolo reſperſa. Omnes enim Francorum, Burgundionum, Auſtraſianorum, Germanorum, cæteriq; ex Francico ſanguine Principes Cyaneo in clypeo lilijs, indefinito numero pro inſigni vſi fuere, vſque ad Caroli VI. tempora, qui primus,

Collare ordinis Beatæ Mariæ.

Borboniorum inſignia.

Franciæ inſignia.

primus, vti Genebrardo placet, tria tantummodo lilia in ſcuto expreſſit: quod & alij Regij ſtemmatis Principes exinde imitati. Eodem torquis inſigni, & ratiginenſium Dominorum, qui Borboniorum Principum ſummi Venatores ſemper habiti, arma exornata viſuntur. Quo quidem Spei emblemate, carduis, & lilijs adtextis, animi ſui magnitudinem contra omnes fortunæ impetus expreſſiſſe videtur ordinis huius conditor. Vnicaulis enim carduus ſimul, ac ſcolymon in calicem apparuerit, florem purpureum mittit, inter medios aculeos celeriter caneſcentem, & abeuntem, cum aura perinde, ac ſpes noſtræ plurimum euaneſcunt, vt minima quaq; de cauſa homines plerumque concutiantur. Nonnunquam tamen quædam animæ proficientis rudimenta indicat, cuius Hieroglyphici primas flos lilij omnium conſenſu facilè obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inſcriptione *Spei*, lilij potius figuram, quam alterius cuiuſquam floris ſpeciem oſtentat. Nam in nummo Imp. Alexand. Pij Aug. ab altera facie Dea Lilium dextera prætendit; cuius inſcriptio eſt, *Spes publica*. Eadem inſcriptio cum lilio manu Deæ prætento, in Imp. Æmyliani nummis habetur. Nuſquam verò frequentius, neque manifeſtius hæc lilij facies pro *Spe* ponitur, quàm in Imp. Claudij P.I. in quibus Dea ipſa pallam læua ſuſtinet; dextera lilium prætendit, cum inſcriptione. *Spes publica:* Et in Ti. Claudij nummis, eodem geſtu Dea, palla quippe ſublata, lilioque dextera porrecto, cum litteris, *Spes Auguſta*. Eodem ſtatu, habituque, in Hadriani nummo, Dea Lilium prætendit cum inſcriptione, *Spes P.R.* Quam quidem ſpem, hodieque de Gallorum Rege Ludouico XIII. Borboniorum, & Gallici Imperij lilio auguſtiſſimo cōceptam, moderante res Regina parente, exemplo Mammeæ ſub Alexādro; Helenæ ſub Conſtantino, Blancæ ſub S. Lodouico, quæ pietate, & iuſtitia, ac rara externarum rerum felicitate, abundantia, & publica ſecuritate tempora ſua illuſtrarunt, feliciſſimos Reipublicæ Chriſtianæ allaturam ſucceſſus, boni omnes augurantur, Accedente maximè firmiſſimo connubiali, & amicitiæ vinculo. Quod veluti ſacrum, & indiſſolubile ab omni æuo inter Francorum, & Caſtellanorum Reges nexum prædicat Philippus Cominæus.

Lib. 2. c. 8.

ORDO EQVITVM CADVI, & Rutæ S. Andreæ in Regno Scotiæ.

Lib. 5.

REges Scotorum, vt ex ſacris ipſorum ſcrinijs loquitur Ioannes Leſlæus Epiſcopus Roffenſis, S. Andream Apoſtolum regni tutelarē Diuum iam dudum agnoſcunt; idque à temporibus Hungi Pictonum Regis, cur hoſtes oppugnaturo, ſcribunt lucidam cœlo apparuiſſe Crucem, illius inſtar, in quam ipſe Apoſtolus ſublatus pro Chriſti nomine, mortem oppetijt, victoriamque cæſo Athelſtano (nomen, pugnæ locus hac noſtra ætate retinet, ab Anglorum cæſo Rege *Athelſtain* dictus) conſecutum, atque vt tantæ victoriæ mnemoſynon, nulla vnquam vetuſtate deleretur, effigiē illam Crucis in armis, & inſignibus efformatam contra hoſtes deinde geſtauit, quod & Scotiæ Reges in rei geſtæ fidem etiamnum religioſè obſeruant: Hinc originem traxiſſe creditur Ordo Equeſtris D. Andreæ, Cardui titulo in Scotia nobilis; cuius inſigne, ſeu collare ex carduis confectum præferunt gentilicia Regum arma, nummique hoc addito elogio, *Nemo me impunè laceſſit.* Aſperum quippe virgultum carduus, & aculeis armatum, & quod difficulter manibus attrectare poſſis ſine doloris compunctione, quod frangas potius, quam minimum flectas. Fuit autem huic militiæ baltheus aureus ex floribus cardui, orbicellis aureis, ſeu nodis rubeſcentibus innexi compoſitus, & infra præferens imaginem Sancti Andreæ, martyrij Crucem decuſſatam ante ſe geſtantis. Inſignia verò

Hector Boetius li. 10. Ioach. Camerar. in ſymbolis.

Collare ordinis.

quæ

Idem li. 2. Inſignia Regũ Scotiæ.

quæ dicto baltheo ornantur, leonem rubeum, primum, & antiquum Ferguſij Regis inſigne, prætexta cerulea duplici tractu rubeo, contrapoſitis lilijs conſita, circundata, in ſtamine aureo oſtentant: ictumq; Caroli Magni fœdus, cum Scotis & Achajo eorum Rege, quod in hunc vſque diem religioſè perdurat, coniunctis duorum Regum armis, indicant. Addidit ille Carolus coronæ Scoticæ (quæ antiquitus forma erat valli militaris) circo quattuor lilia aurea, quattuor cum ſalutiferæ Crucis aureis ſignis, paribus interuallis diſcretis, lilijs paulò eminentioribus; vnde Scoticæ gentis, Chriſtianæ Religionis inuiolatæque fidei obſeruatio omnibus dignoſceretur. Inſtitutionem huius ordinis nonnulli referunt ad tempora Caroli VII. Francorum Regis, quibus Scoticum fœdus ob egregiam deſperatis Franciæ rebus nauatam operam, Regumque Franciæ veterem, ac fidam in omne Scotorum nomen beneuolentiam, renouatam ferunt, Scoticaque inſignia Gallicis aucta volunt, quod iam à Carolo Magno obtinuiſſe abundè enucleauimus.

Corona Regñ Scotiæ.

Equites Rutæ, & eorũ baltheus.

Fuit & Regibus Scoticæ Sodalitiũ Equitum vulgò *Sertum Rutæ* nuncupatum, cuius inſigne, vti & Regijs armis circonuolutum viſitur, fuit torquis ex duobus rutæ ramulis, ſeu folijs innumeris, cui inferius effigies D. Andreæ cum Cruce annexa eſſet, fabrefactus. Mirari itaque ſæpè ſubijt Ioannem Leslæum diligentem alioquin rerum Scoticarum ſcriptorem nullam, aut exiguam harum inſtitutionum feciſſe mentionem. Cum tamen Regum inſignia ab Achajo, vſque ad modernum Iacobum VI. (qui Cardui florem cum Roſa Anglicana, id eſt, Scotiam cum Anglia ſub nomine Magnæ Britanniæ, vti in nummis eius prætenditur coniunxit,) Cardui floribus effigiæq; Andreana exornentur. Et Iacobus V. Scotorum Rex, militiæ, & Religionis catholicæ propugnator acerrimus, collari ex folijs Rutæ, ſeu Cardui confecto, & S. Andreæ imagine inſignito, conſpicuus apud eundem auctorem exhibeatur. Quem quidem Regem alios quoque externos primoſq; regni ſui nobiles, more inter Principes recepto, Andreano ſuo inſigni cohoneſtaſſe haud dubio colligi licet ex eo, quod & ipſum potentiſſimi quique Chriſtiani orbis monarchæ Carolus nempe V. Imp. Aurei Velleris, Francorum Rex, Conchyliati ordinis, Henricus Anglorum Rex Periſcelidis torque decorarint. Quorum ordinum ſolemnia feſta ſtatis diebus Rex ipſe Iacobus pompæ magnifica celebritate obiuit, in quibus quoque ſingulorũ ordinum inſignibus ſplendere voluit, vt ipſi Principes, à quorum beneuolẽtia ipſa ornamenta manarant illa nõ malè collo[illegible]a, aut quocunque modo obſcura[illegible], verum ipſius animi grata ſignificatione, pompæ celebritate aucta, arbitrarentur. Cuius rei vt luculentius ſignum toti poſteritati eluceret, inſignia Regia in porta Lithcoenſis palatij figenda, ſingulaque ordinum ſingulorum, ſimul ac D. Andreæ ornamẽta (quæ, vt dicto Leslæo placet, ſunt Scoticæ gentis propria) exquiſita artificij laude circumplicanda curauit.

Lib. 5

ORDO

ORDO EQVITVM S. MARIÆ, *ſiue Elephanti in regno Daniæ.*

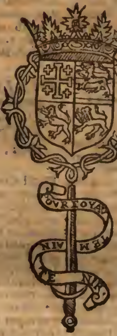

Inſignia Equitum Elephant.

ESt in Dania (quæ veteribus Cymbrica Cherſonenſus dicta) Ordo militaris Elephanti Equitum, Diuæ Virgini dicatus, quibus pro teſſera eſt torquis aureus ex elephantis, caſtella tergo ferentibus, & calcaribus, quæ Equitum propriè ſunt inſignia, interpoſitis connexus, appenſa inferius effigie Dei matris radijs ſolaribus circumdatæ, cui rurſus orbicellus aureus tribus clauis inſignis, certoque litterario emblemate inſcriptus, ſymbola omnia Chriſtianæ pietatis, & Equeſtris dignitatis annectuntur. Cuius quidem inſtituti leges, & à quo conditas, reſcire hactenus non eſt datum. Vidimus tamen non rarò Regum Danorum inſignia, (quæ tres leones viridis coloris, Leopardos feciales nuncupant, in campo aureo lachrymis ſanguineis, ſeu cordibus humanis ſeminato, præferunt) eiuſmodi cingulo, ſeu torque, vti hic exhibemus, exornata, & apud armorum Reges tali facie, inter Principum inſignia eſt reperire. Fecit, & nobis copiam aurei nummi Franciſcus Bergius vir munditiæ, & elegantiæ in omni vita aſſuetus, & inſigni nummorum antiquorum ſupellectile, alijſque priſci æui monumentis inſtructus, quo in puluere viri Principes, vti quondam illuſtriſſimo

Princeps Carolus Dux Croijus, & Arſchotanus, & eiuſdem nobiliſſimus vir Nicolaus Rocconius non tam ſplendore natalium quam conſulari Antuerpiana in vrbe dignitate multiſque virtutibus clariſſimus alijque deſudant heroes. In cuius nummi antica parte videre licet effigiem moderni Regis Daniæ cum hac inſcriptione, *Chriſtianus IV. D. G. Dani. Nor. Va. Go. Rex.* præfert enim is in publicis, tabulis Daniæ Noruegiæ VVandalorum, & Gothorum Regis titulum, ab altera vero *Dux Sleſu Holſ. Storm. & Ditmarſ. Comes in Olde. & Delm.* cui præter tredecim diuerſorum regnorum, & principatuum Imperij Danicis expreſſorum inſignia iniunt arma gentilitia, Daniæ Cruci cui Elephas ſubeſt, ſuperpoſita. Similiſque alius eſt nummus eadem ſerie, etſi mutato ordine, cum Elephantis caſtello onuſti ſymbolo, præferens inſignia. ex quibus conſtat ordinem Elephanti non infimo apud Danos loco cenſeri, & parentem dicti Chriſtiani III eius conditorem aſſerunt. Huc facit & cuius Hyeronimus Henninges meminit in Theatro ſuo Genealogico, vbi inſignia regni Daniæ hoc ordine & collari, quod Elephantem cum caſtro appenſum prætendit, condecorata, Chriſtierno IV. Regi conſecrat dedicatque. Nec mirum Elephantis ſymbolum à Regibus Daniæ huic ordini cohoneſtando adſumptum, cum ſummis virtutibus nobile hoc animal ab antiquis prædicetur, & quòd proximè ad humanam rationem accedat, fortitudine ſcil. militari prudentia & fulcro imperiorum; Religione, quæ non niſi in hominem cadit, clementia Regia, quæ Cæſarem Deorum adſcripſit numero, Auguſtum conſecrauit. Pio cognomentum dedit, clementiſs. Imp. Maximino, Balbino, & Gordiano ſtatuas cum Elephantis decreuit. Adhæc Ægyptij Regem per Elephanti ſimulacrum intelligebant, non ea tantum de cauſa, quòd cum gregatim ſemper ingrediantur; is qui maximus eſt natu, gregem ducit. quod in regibus eligendis multarum nationum, & gentium mos fuit vt id muneris ſenioribus demandaretur. Hinc apud Hæbræos Seniores, apud Athenienſes Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare ſoliti: verum propterea quod habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat, adeò notabiliter, vt animalia reliqua, calcaneum verò leuiter incuruet: nam genua non flectere dubio procul oſtendit ſupplicabundum non eſſe, flectere verò calcaneum, humanitatem, quia maximè præditus eſt, indicat.

ORDO EQVITVM CYPRI.

LVſitanum nobile iuxta, ac potens in Gallia oppidum fabuliſque Meluſinæ à poetis Gallis decantatæ notiſſimum, illuſtriſſimæ genti (quæ tot Reges, ac Principes orbi Chriſtiano. Hieroſolymis ſcilicet Armeniæ, ac Cypro denique protulit) nomen dedit, vt prodit in Hiſtorijs *Iac. Aug. Thuanus*. Huius familiæ auſpicijs (à quo Principe, aut tempore nondum comperi) initium datum, tradunt nobiliſſimæ militiæ, ſeu ſodalitio Equeſtri; *Cypri* nomine nuncupato. Fuitque ei pro inſigni collare, ſeu baltheus Equeſtris, aureis litteris maiuſculis S. exornatus; intercurrentibus lacinijs aureis, quibus infernè appendebat gladius, lamina argentea, capuloque aureo inſignitus, & in gyrum circumplexum, ſymbolum Gallicum, *Pour loyauté maintenir*: ac ſi conditor illius innuere vellet, *pro fide ſeruanda* nullum inter commilitones generoſi animi officium prætermittendum eſſe; adeoque gladio vindicandum. Per litteram autem S. quæ ſilentij apud Romanos nota fuit, ſecretum ſocieta- *Torquis Equitum Cypri.*

 tis

tis & amicitiæ ſimulachrum, indiuiduamque pro patriæ defenſione Societatem denotari. Talis autem balcheo exornata viſuntur gentilicia Luſinianorum arma, quæ quadripartita regni Hieroſolymitani, Cypri, Armeniæ, & Luſignianæ familiæ inſignibus interſtincta eſſe alibi docuimus. Vide Stephanum Luſignianum, qui 67. familiarum è ſtirpe Luſigniana deſcendentium, genealogiam concinnauit.

Inſignia Luſignianorum.

ORDO MILITARIS *Columbæ & Rationis apud Caſtellanos.*

Annos ſupputandi mos.

IOannes I. Caſtellæ Rex, quo auctore apud Hiſpanos ſupputandi ratio, (eam quam *Eram Domini*, aut *Eram Cæſaris* ab Octauiani Auguſti ætate, tum in hiſtoria, actionum formulis, atque priſcis conuentuum eccleſiaſticorum actis, tum priuatim in ſermone familiari dicere conſueuerunt) Anno ſalutis 1383. antiquata eſt, atque ad Chriſti ortum reuocata, quod paulò ante fecerant *a* Valentini. Non multo poſt imitati ſunt *b* Luſitani exemplo aliarum prouinciarum, vti Iuſtiniani Imp. ætate, Dionyſius Abbas Romanus, ſublatis alijs ſupputandi rationibus excogitaſſe primus atque inuexiſſe in Remp. Chriſtianam memoratur. Is, inquam, Ioannes paulò ante vitæ finem anno 1390. Inſigne equeſtre excogitarat, Columbæ effigiem ex auro torque radijs ſolaribus diſtincto, pendentem, nobilibus, aulicisque proceribus ad præclara facinora Henrici II. ſui exemplo, honoris ſpecie obiecta, incitamentum. Cuius generis plura collaria Segobiæ ipſo D. Iacobi feſto die, in vrbis templo maiori ſolenni ritu ex altari arripiens, inter Equites diſtribuit ſimul & librum conſtitutionum, quibus ſinguli adſtricti eſſent, exhibuit.

a 1358.
b 1485.

Ordo Equitum Columbæ & collare.

Inſuper & aliud honoris inſigne, cui *Rationis* nomen dedit, armigeris & minoris notæ nobilibus, qui in haſtiludijs, alijſque bellicis exercitijs ſtrenue ſeſe geſſiſſent, certa hinc gloriæ reportandæ ex re fortiter geſta, hinc beneuolentiæ, gratiæ ac munificentiæ à Principe conſequendæ ſpe, promerendum propoſuerat. Verum morte eius intempeſtiua, quæ in eundem annum incidit, vt Ioannes Mariana lib. 18. cap. 13. & Hier. Romanus lib. 7. de Rep. tradunt, res priuſquam ſtabiliretur, euanuit.

Ordo militum Rationis.

MILITIA ORDINIS *Draconici in Germania & Hungaria, Tuſini in Bohemia, Diſciplinarum in Auſtria.*

POſt Carolum Magnum, qui imperium occidentale maxima nominis Chriſtiani gloria reſtaurauit, & in Regum Franciæ familia primò fundatum, ad Germanos, atq; adeò Saxones, quod à Regibus Francorum originem ducerent, tranſtulit id rurſum Luceburgij ſumma virtute Principes, per domeſticas calamitates debilitatũ, erexerunt priſtinamque maieſtatẽ reddiderunt: Henricus nempe VII. & eius nepos Carolus IV. aureæ bullæ cõditor, Caroliq; filij Vuenceslaus & Sigiſm. qui omnes magni nominis Imperatores ſceptro potiti. Quorũ poſterior Sigiſm. adeò ſtudioſus fuiſſe legitur magnitudinis Chriſtianæ, vt nonſolũ pluſquã vicies collatis ſignis cum barbaris pugnauerit glorioſiſſimoſq; de hoſte triumphos reportarit, ſed & zelo & hortatu eius duo œcumenica conſilia vnum Conſtantiæ, alterum Baſileæ, extirpando ſchiſmati & hereſi validè orbem Chriſtianum præſertim Hungariam & Bohemiam concutienti, celebrata ſint. Itaque vt Chriſtiana ſacra contra infideles commodius tueretur, ac propagaret, erexit ordinem militum Draconicorum, quos inſigni Draconis deuicti & præcipitati decorauit, teſtandæ extirpationi

Inſignia Equitum Draconicorum.

pationi periculoſiſſimi totius terrarum orbis monſtri, ſchiſmatis ſcilicet, & hæreſeos. Cuius ordinis etſi rara apud hiſtoricos fiat mentio, Petrus tamen Beloijus Præſes Toloſanus in originibus ſuis militaribus teſtatur ſe vidiſſe, diploma anni 1433. quo Baſilius Colalba, Marchio Anconæ in collegium ordinis Draconici hiſce verbis cooptatur; *Te quem manu propria militiæ cingulo, & ſocietatis noſtra Draconica, ac ſtola, ſeu ampriſſa chariſſimi fratris noſtri Regis Aragoniæ inſigniuimus &c.* Refert & Hieronymus Romanus ex hiſtoria Hiſpanica Regis Ioannis, tempore Sigiſmundi, & Alberti Imp. floruiſſe in Germania tres inſignes ordines Equeſtres, nec non Moyſem Didacum de Valera Hiſpanum, probatæ fortitudinis Equitem ab eodem Alberto, tribus militiæ inſignibus fuiſſe condecoratum; *Draconico* nempe, tamquam à Rege Hungariæ; *Tuſinio*, vt à Rege Bohemiæ; & collari *Diſciplinarum* aquila candida (quæ & Polonorum Regum in campo rubeo teſſera eſt) exornato, vt a Duce Auſtriæ. In Rebus Hungariæ (cuius regni habenas inuictiſſimus Imperator Matthias hodie moderatur) fit mentio Equitum Hungaricorum, quibus pro inſigni erat Crux viridis, in habitu, ſeu chlamyde coccinei coloris. Quem quidem ordinem ante annos fermè ducentos contra Turcas Hungariæ finibus incumbentes inſtitutum memorat Hieronymus Megiſerus Com. Pal. & Archiducis Auſtriæ Hiſtoriographus in ſuo, quem de Triplici Equitum genere, ſcripſit tractatu. Hungaricorum autem Equitum Crucis inſignia, vti & Templariorum S. Catharinæ. S. Stephani, S Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari, Auiſiorumq; aliorumque, gemina forma in fronte huius operis delineata omnium oculis exhibemus.

Cap. 22.

Equites Tuſinii in Bohemia.

Ordo Diſciplinarum in Auſtria

Crux viridis inſigne Equitum Hungaria.

par. 2. c. 16

Inſignia Templar. Equitũ S. Catharinæ S. Stephani S. Mariæ de Monte Carmel. et Auiſiorũ.

ORDINES

ORDINES EQVESTRES
In regno Sueciæ.

Ordo Equitum Seraphicorum.

QVantam olim Reges ac Principes Gothorum de perpetuanda nobili fama ac bellica claritate curam habuere, arma, ſignaq; & clypei eorum illuſtribus locis inſculpta, ac poſteris relicta, euidenter oſtendunt: habetq; Auſtralis Finlandia in magnifico portu Hangoe (locus qui Regibus Sueciæ belli inferendi aut pacis componendæ, quaſi arbiter eſſe ſolet) in cautibus vetuſtiſsima heroum Gothorum ac Suecorum, inſignia, literato ordine, ſed antiqua ſimplicitate inſculpta, Quod ad res magnas capeſſendas. viſis maiorum inſignibus (quod & Q. Maximus & P. Scipio ſæpius de ſeipſis olim teſtati) vehementiſsimè ſibi animum ad virtutem accendi ſentirent His antiquitus pro inſigni erant duæ virgines coronatæ, aureo veſtitu, ſeſe mutuo in virenti ſylua amplexantes, tamquam Dearum nympharum excellentiam in ea regione oſtendentes. Poſteriori verò ætate, Suecorum Principes tribus aureis coronis in campo celeſtini coloris, ob inſcrutabilem omniorum amplitudinem, magnifica bellorum geſta, & inexhauſtam metalli vbertatem, vſi fuere, exemploq; aliorum orbis Chriſtiani Principum, militares ordines adſumpto Chriſtiano ſymbolo inſtituere. Quorum quidem alter torque aureo, quem cœleſtes Cherubim, & Seraphin, & cruces patriarchales illius inſtar, qualis Regibus Hungariæ à Pontificibus in Regijs inſignibus attributa eſt. Deique effigies exornant, ſplendeſcere inter cætera Chriſtianorum heroum inſignia conſpicitur.

Saluſtius de Bello Iugurt.

Olaus Magnus lib. 2. cap. 21.

Collare Equitũ Seraph.

ORDO

ORDO EQVITVM GLADII *& Balthei militaris.*

Collare Equitū Gladij.

ALter in Suecia militaris ordo pro teſſera gladios aureos, militari baltheo inter ſe coniunctos, & acie ſanguinea comunicantes (quod iuſtitiæ, & militaris gloriæ, quibus regna fulciuntur, inſigne eſt) prætendit. Seneca enim gladium bonum eſſe dicit, non cui deauratus eſt baltheus, nec cui vagina gemmis diſtinguitur; ſed cui ad ſecandum ſubtilis acies, & mucro munimentum omne rupturus. Et vel ad conſummatam politiam hæc duo requiruntur, Calamus & gladius, puta deliberandis rebus conſilium, & literæ; exequendis autem gladius. Inſignia autem quæ gladiferi huius ordinis ſymbolo condecorantur, in clypeo aureo vmbonem fuluo leone rubeſcentem, circum circa tres coronas regias, & totidem campanulas rubeas; in galea verò coronam muralem argenteam, criſtis ſeu plumis viridis coloris reſperſam binoſque ſupra gallos ruberis in vexillis argenteis decuſſatim poſitis, præ erunt. Quæ præclara Chriſtianæ militiæ decora, mutata in ijs regionibus Religione, in deſuetudinem ferè abierunt.

Epiſt. 76.

ORDO EQVITVM *Spicæ apud Aremoricos in Britanniæ Gallicæ Ducatu.*

FRanciſcus I. huius nominis Britanniæ Dux filius Ioannis V. & Ioannis VI. cogomento Conqueſtoris, primique Ducatus Britannici, in familia

Montfor-

Mōtfortiana (quę ſeriem ſuā à magno illo Euerardo Mommoratio, et ſtēma ducit) conditoris nepos; quod Reipublicæ intereſſe ſciret, vt ignauos & deſertores ignominioſè puniri, ſic virtute præſtantes viros honore affici, æquum eſſe; Nouum Spicæ ſiue Ariſtæ ordinem militarem, cum aul memoriæ renouandæ, tum nobilitati Britannicæ decorādę, anno circiter 1450. inchoauit, cuius candidatos donauit torque aureo; ita fabrefacto, vt ex ſpicis frumenti, alij alios ſubſequentibus in modum crucis, caudis retrò conuerſis & nodos venerios, quos ab amoribus nuncupant, conficientibus *Torquis Equitum Spicæ.* Spiceam quaſi Cereris coronam, aut Arualium ſacerdotum referre videretur. Cui præterea in baſi Mus Ponticus, ſiue Alpinus candidus (Armenium nūc vocamus) colliculo viridi impoſitus, duabus catenulis aureis adhæreret; addito Ioannis Conqueſtoris Gallico emblemate *A ma vie.* generoſum vtiq; incōtaminati & ſynceriſſimi animi exemplar. Eſt enim hoc animal (quod Iulio Scaligero Muſtelæ genus eſt, & ob candicantis pellis raritates, Gallorum æſtimatione Principum ornamentum nobiliſſimum) adeò puritatis amans, vt teſte Plinio, cum fouearum ſuarum oſtia cœno illita conſpicit, ſe potiùs à venatoribus capi patiatur, imò nec ipſam mortem declinet, quàm eo fœdari malit. Simili elogio vſa eſt Anna, non ſemel Regina Franciæ filia nempe Franciſci II. Britanniæ Ducis & Margaritæ Foxianæ, ex Gaſtone Comite Foxenſi, & Eleonora Regina Nauarræ genitæ. Cuius ſymbolum hodieque oſtentat caſtellum Blæſianum, hoc dicto conſpicuum *Plu toſt mourir. Potius mori*, quod idem ferè eſt, cum ordinis huius teſſera *A ma via*, qui huius Reginæ matrimonio ad coronam Francicam delatus, finem cępit. Anno enim 1555. inter Regem & Ioannem Broſſium, Stamparum Ducem, Britanniæ Gallicæ in Armoricano tractu præſidem, tranſactum fuit. Is à Carolo Blæſenſi genus ducebat, qui cum de Britanniæ principatu contenderet opibus Gallicis fretus, à dicto Ioanne Drocenſi, Montfortij Comite memorabili prælio anno 1365. III. Kal. Octobris in Namnetibus cæſus eſt. Ab eo tempore Montfortiani in ea regione rerum potiti ſunt, vſque ad Annam memoratam, Franciſci Ducis vnicam F. quæ *Ioānes Tilius de rebus Gallicis.* Carolo VIII. primum, de in Ludouico XII. nupſit, quo ex matrimonio prognata Claudia, primogenita. Franciſci I. Regis vxor fuit, adeoq; auia paterna Henrici III. & Franciſci Alenconiorum & Andegauenſium Ducis, ſub quo Ludouico Britanniæ coronæ Regiæ ex ordinum prouinciæ decreto ita vnita eſt, vt nullo caſu ab ea in poſterum alienari poſſet. Cæterum & Auctor ordinis in ea fundatione ad Inſignia Britannica Arminijs nigris reſperſa reſpexiſſe videtur; & Robertus Cænalis credit Britanniam Aremoricam, ſiue Hermionicam dictam, ab Hermionibus populis, qui ſunt ripenſes, atq. adeo Oceani littorales: ita vt apud eos in *Lib. 2. de re Gallica periochę 6.* valuerit vernaculum nomen *Hermine*, ſigno tamen aliunde tracto, nempe ex cauda candida muſtelæ, per vnicam vocabuli alluſionem. Et hinc etiam amplius contendit Armoricos ex nominis occaſione, qua ſcilicet Hermiones dicuntur, per alluſionem quandam ſibi deſumpſiſſe, ea quæ geſtant inſignia. vulgo dicta *Hermines* caudis muſtelarum à natura inſita, coloris atri in area candida. Nam quæ de fictitio Arthuro, atq; eius cum gigante in Lutetiana inſula confecto duello, deq; celitus emiſſis inſignibus vnius tantum auctoris Monumetenſis ſingulari teſtimonio circumferuntur, ab omnibus paſſim auctoribus, pro commentitijs habentur.

ORDO NAVALIS SIVE COCHLEARIS
apud Gallos & Neapolitanos.

FVit Priſcis Seculis Francorum gens naualis, & pyraticæ artis exercitatiſſima; ſi Latino Pacato, Sidonio Apollinari. ac Beato Rhenano, credimus. Placuitq; genti vt quamcunq; ſibi regionem Vrbis condendæ, quieti deligerent, hoc ſacro nautico honori, & antiquitati memorabile ſymbolum nauis ampliſſimæ, dicaretur. Quod quidem ea ſorte inſignita incomparabilis, & Regalis, Pariſiorum Lutetia ſibi vetuſto nomine, vel in hunc vſque diem etiam vindicat. Nequè verò abſurdum eſt, hoc ipſum illos à Gepidis idē anteà quoque vſurpantibus per Germanicum Oceanum claris, vſurpaſſe; Regeſq; deindè Francorum tot tranſmarinis expeditionibus ante alios præcellentes, ſibi quaſi proprium (vti in numiſmatibus Sancti Ludouici nauis, & concharum inſigne videre eſt) reſeruaſſe, ſodalitiumq; ſacræ cuiuſdam militiæ inſtituiſſe, quod nonnulla inſignia duas nigri coloris naues in campo aureo, ſimilemquè vnam in galea clypei exhibentia & priuato cuipiam Ordinis Cochlearis Equiti fortè per familiaria paſſim oſtendere cernuntur. Quibus præterea circumdatum eſt collare aureum ex cochleis in ſinu ſemilunarum rubei coloris collocatis fabrefactum. Quod nempè Reges ij ſæpiſſimè glorioſiſsimas de Barbaris triūphes reportarint Imperijq; orientalis ſigna nocturno illo lumine ſplendentia eripuerint. Illam enim ſemilunam Turcarum (quod genti ſolenne militiæ ſignum; quaſi Romanis aquila eſt) originem à Bizantinis habuiſſe conſtat, teſte omnis antiquitatis Vindice Iuſto Lipſio, qui primum illud

Claud. Paradinus in Symbolis heroicis.

In Epiſtola queſt. lib. 1 cur Luna in labaris Turcarū.

apud nobilem Virum Augerium Giſlenium Buſbequium Legatum Byzantinum, & in alijs numinis obſeruaſſe dicit. In quorum ſcilicet parte Luna media eſſet cùm inſcriptione BYZANTIVM. itaque vt Athenienſium noctua, aliorum gentium aliud inſigne fuit, ſic Byzantiorum Luna, quam magnus ille Rex magno Chriſtiani nominis malo inſigna ſua tranſtulit ſignum victæ gentis, penes quam Orientis imperium eſſet. De hoc Ordine conſulendus Ioannes Feronius, qui catalogum Ordinū Equeſtrium a Regibus Galliæ erectorum collegit, & ad nobilitatis Franciçæ decorem, Principum Virorum manibus non indignum reliquit.

Pādolphus Collenuccius lib. 5. hiſt. neap Io. Baptiſta Carrafa lib. 6. hiſtor. neap Angelus Conſtāntius lib. 8. hiſt. neap. Nicolaus Anellus Pacca de ord & ſec. mil.

Alium prætereà ordinem Naualem inſtituit Carolus Tertius Regni Rex Dyrachij Ducis filius & ex progenie Sancti Ludouici ſupradicti. Is enim tùm ob coronationem Margaritæ Reginæ eius Vxoris, tùm etiā vt omninò moerorem tolleret à Ciuitate quæ ob varios tumultus, ac bella, & propter necem Reginę Ioannę ſquallore plena erat, varios decreuit ludos, ac certamina, in quibus ipſe quoque præclare ſe geſſit, nouoſq; voluit inſtitui Equites (Ludouici Regis exemplum ſequtus Nodi Equitum fundatoris) qui Nauales nuncupabantur, & quorum princeps ipſe eſſe voluit, vt Argonautas imitantes digna tanto honore geſta patrarent. Ad hunc finem elegit ſibi, & Ordini Protectorem Sanctum Nicolaum Myræ Epiſcopum, eique ornatiſſimū templum dedicauit cum inſigni Zenodoxio propè Molum, Equitibuſq; præſcripſit, vt quotannis eiuſdem Sancti diem feſtum, ſolemnī pompa celebrarent. Geſtabant Equites in clamyde, variiſque militaribus ornamentis pictam Nauim medijs in fluctibus Regis colores in teſſera imitantes cum quibuſdam argenteis ramentis. Horum nomina ne poſteritas ignoret, liceat ex eodem Pacca recenſere Carolus Rex Inſtitutor *Antonius Sanſeuerinus Comes Marſici, & Sancti Seuerini Regni magnus Comeſtabulus, Carlucoius Ruffus Regis conſanguineus Regni magnus Iuſtitiarius, Iacobus Martianus Comes Squillacij Regni magnus Admiratus, Franciſcus Prignanus Vrbani Sexti Pontificis nepos Capuæ princeps, Franciſcus Bautius Dux Andriæ, & Iacobus eius filius Romaniæ Diſpotus, ac Achaiæ Princeps Nicolaus Vrſinus Comes Nolæ ac Robertus, & Raimondellus Lycij Comes eius filij, Ioannes de Luxinburgo Comes Conuerſani. Enricus Sanſeuerinus Comes Mileti, Antonius Acquauiua Comes Sancti Flauiani, Antonius Caraczolus Comes Hyracij, Ieannottus de Protoiudice Comes Acerrarum Leyſius de Geſualdo Comes Compſæ, Iacobus Gaetanus Fundorum Comitis filius, Loyſius de Capua Altauillæ Comitis filius Gurellus Caraczolus Carrafa Regni Mareſcallus, & Malitia eius frater, Guglielmus de Lagoniſſa. Ioannes Aloyſius de Iannilla, Nicolaus Caraczolus Viola, Ioannes Caraczolus rubeus, Iohannes Caraczolus Piſotta, Stortus Caraczolus, Naccarella Dentice, Thomaſius Brancatius Imbriachus, Angelus Pignatellus, Ioannes Spinellus, Andreaſſus Peſticellus, Bartholomæus Thomacellus, Thomaſius Buccaplanula, & alij.*

ORDO

ORDO EQVITVM LVNÆ CRESCENTIS *apud Andegauenſes, & Neapolitanos.*

SEcunda Andium familia, quæ inter alia potentiſſima Chriſtiani Orbis dominia Regni imperio potita eſt ſignum Ordinis Equeſtris in brachio habuit creſcentem Lunam argenteam. Cuius militæ principatũ ſibi, ac ſucceſſoribus primus ſumpſit Renatos Dux Andium Hieroſolymorum Regni Neapolis, Siciliæq; Rex; princeps vtique meliori fortuna dignus, ſiue eximiam ergà Deum, ac patriam pietatem! ſiue animi magnitudinem ſpectes cũm paucis comparandus. Is cum more inter Principes recepto ordinem Lunæ Creſcentis in D. Mauritij Vrbis Andegauenſis baſilica erexiſſet, perſpectæ virtutis militibus torquem aureum. Luna Creſcente (cur axioma illud, L O S, vel vt Petro Matthæo Regis Galliæ hiſtoriographo placet, Los en croiſſant, Carolo VIII. poſtea perfamiliare ſymbolum inſcriptum eſſet) inſignem ſpectabili totius aulæ pompa perquàm honorificè detulit. Exinde Paulus Iouius natũ credit illud Henrici II. DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM, quia verè cum plena eſt, fit æmula Solis. Et verò quoniàm neminem in hoc ſodalitium adoptare fas erat, niſi primum in pugna fortitudinis ſuæ ſpecimen dediſſet, præliorum frequentiam quibus interfuiſſet, ex bacillis qui lacinia ſuſpenſi ad collum, & anulo ſimùl inſerti terminabantur colligere licebat, & quos admittebant futuros ſe ſocios periculorum, neque vllo tempore arma aduerſum laturos fidem,amicitiamq; perpetuam ſeruaturos vbi etiam caſus tuliſſet, auxilio futuros, in bello præſentes, armatoſque in acie ſtatutos, aut pecunia adiuturos. Ad hæc ſtatos quaſdã dies feſtos ex ſolemnioribus conſtituebant, quibus intereſſe cunctis fas eſſet. Ij Confratres vocabantur quos, & viuos, & mortuos qui religionis eius, militiæ auctores ſunt, maximis proſequebantur honoribus, eius auctoramenti primi fuere

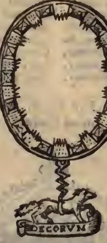
Ioannes Dux Lotharingiæ, & Calabriæ primogenitus dicti Renati Regis, Vicecomes Sancti Balorij, Vicecomes Biſagij, Beltrandus Bozuenſis dominus, Ottinus Caraczolus Comes Nitaſtri Regni magnus Cancellarius, Baptiſta Caraczolus Hyracij, & Torrenoua Comes, Georgius Alamania Comes Pulcini, Perdicaſſus Barrilis Montiſodoriſij Comes, Ioannes Coſſa Troiæ Comes, Balthazar Ratta Caſertæ Comes, & Ciarletta Caraczolus Montisleonis, viri vtique primarij & alij, quorum nomina, & inſignia in dicta Sancti Mauritij baſilica (quæ inaugurationis ſedes eſt habita) conſpiciuntur, & gentilitijs coloribus depicta, & in Pacca in ſuo ſuprà citato libello. Ioannes autem ſupradictus Lotharingiæ Calabriæque Dux Renati Regis filius cùm ad recuperandum Regnum aduenitſet, Ano 1459. vt animos Regni procerum ad ſe alliceret, hos præterea adſcripſit Ordini Equitis. Quarum nomina ſunt hæc. *Ioannes Antonius Baucius Vrſinus Tarenti princeps, Marinus Martianus Sueſſæ Dux, & Roſſani princeps, Ioannes Paulus Cantelmus Dux Soræ, Ioannes Caraczolus Dux Melphiæ, & Iacobus frater eius Auellini Comes, Antonius Centilia Marchio Cutroni, Robertus Sanſeuerinus Comes Marſici, & Sancti Seuerini, Petrus Lallus Camponiſcus Montorij Comes, Nicolaus Monſortius Comes Campibiaſſi, Ioannes Sanframundus Comes Carreti, Alphõſus Lagoniſſa Comes Montiſarculi, Franciſcus Caraczolus, & Ioannes Nicolaus filius eius, Honoratus Gaeſanus Sermonetæ dominus, Carolus Sangrius & alij*. Ex his autem *Robertus Sanſeuerinus* Comes Marſici, & Sancti Seuerini, cùm Ferdinandi Regis Regni poſſeſſoris partem ſequi vellet à Pio Secundo Pontifice Maximo à patrato iuramento fuit abſolutus, quod iudicaret eas non magis religiones, quàm coniurationes quaſdam eſſe peſſimo exemplo inſtitutas. Porrò præclariſſima Andium ſtirpe extincta pariter, & nobiliſſimum hoc inſtitutum finem cæpit, vt in Pacca videre licet.

Io. Pontanus li. 1. de bello neap. Io. Baptiſta Carraſa li. x hiſt. neap. Angelus Conſtãtius li. 9. & 20. hiſt. neap. Nicolaus Anellus Pacca de ord. & ſoc. mil.

Noſtra verò ætate Illuſtriſſimus Marchio de Tyrace ſpectatæ fortitudinis hæros, vt Siculorum, & Andegauenſium Principum præclara inſtituta renouaret, quò maior Turcicæ potentiæ fama increbeſceret: eò maiorem gloriam in præſens nom n in futurum militaribus viris parari, glorioſiſſimæquè de barbaris victoriæ præmium adpeti cenſeret; nouum Equeſtrem ordinem, & ſignum militare apud Siculos inuexit. Cui non pauci nobilitatis primates, & ſummi ſtemmatis adoleſcẽtes nomen dedere, quibus inflammandis inſtituit ille velut pancratium in quo gymnicis certaminibus tyrocinia belli agerent, diſcerentquè in ludicra pugna veram pro Chriſto fortiter, & imperterrite pugnare: eaq; ratione Turcis quotidie iimminentibus non ſolum ad Inſulam inuadendam, ſed Italiam proximam vaſtandam intercludere. De his plura apud Rodulphum Boetreum in magno Franciæ Concilio cauſarum patronum lib. 2. ad ann. 1595.

Nouus Ordo Equitũ in Sicilia.

ORDO ARMENII, SIVE ARMELINI apud Neapolitanos.

Io: Pontanus de bello neap. lib.1. Io: Baptiſta Carraſa hiſt.neap. lib.10. Angelus Conſtātius lib.20 hiſt. neap. Nicolaus Anellus Pacca de ord. & ſoc. mil.

REx Ferdinandus peracto bello Anno 1463. cum Ioanne Lotharingiæ, Calabriæque Duce, Armenij ordinem inſtituit, qui quidem Ordo huiuſmodi initium ſortitus eſt. Marinus Martianus Dux Sueſſæ & Roſſani Princeps, licèt Regis eſſet Sororius non ſolùm tamen potiſſima cauſa prædicti belli fuit, verùm etiam ipſum Regem per dolum interimere dum ſimùl colloquerentur, machinatus eſt, vt in Pontano videri licet qui cùm poſteà in eiuſdem Ferdinandi Regis manus perueniſſet, & in carceribus detruſus fuiſſet, noluit tamen Rex Sororium licèt ingratum, ac proditorem, morti tradere, nè ſuas manus proprio ſanguine fœdaret, quamuis hoc illi conſulerent eius conſiliarij. Quamobrem, vt hoc ſuum adeò clemens conſilium cūctis patefaceret, hunc Armenij ordinem inſtituit, in quo qui adſcripti erant, monile aureum in pectore geſtabant, cum hoc Armenio turpi cœno vndiq; circundato, & cum ſuperſcriptione, MALO MORI, QVAM FOEDARI In quo ordine diuerſis temporibus, varios adſciuit, quorum nomina ex Pacca hic ſubijciuntur. *Alphonſus Calabriæ Dux Regis primogenitus, Ercules Eſtenſis Dux Ferrariæ Regis Gener Galeatius Sfortia Dux Mediolani Alexander Sfortia Piſauri princeps, Robertus Sanſeuerinus princeps Salerni Franciſcus Baucius Dux Andriæ Regis conſanguineus, Iulius Antonius Acquauiuus Dux Atriæ, Troianus Caracciolus Dux Melphiæ, Antonius Piccolomineus Amalphitanus Dux Regis conſanguineus, & Pij 2. Pontificis nepos. Vrſus Vrſinus Nolanus Comes, ac Aſuli Dux, Antonius de Ruere Dux Soræ Sixti 4. Pontificis nepos Petrus Gueuara Regni magnus Seneſcallus Vaſtij Marchio ac Regis conſanguineus, Iniicus Auolus Comes Camerarius, & Alphonſus eius filius Piſcariæ Marchio, Honoratus Gaetanus*

Comes

Comes Funderum, Ferdinandus Gueuara Comes Belcaſtri, Alphonſus Gueuara Comes Archarum, Marinus Caraczolus Comes Sancti Angeli, Iacobus Caraczolus Comes Burgentiæ Virginius Vrſinus, & Ioannes Iordanus filius eius, Robertus Vrſinus Tagliacetij, & Albæ Comes, Diomedes Carrafa Comes Magdeloni, Scipio Pandonus Comes Venafri Andreas de Capua Alteuillæ Comitis filius, Matthæus de Capua Palene Comes, Antonius Carrafa Mõtiſdragonis dominus, Galeatius Caraczolus Vici dominus, Domitius Caraczolus Ruedi dominus, & Calabriæ Gubernator, Galeottus Carrafa Tiroli dominus. & Regis conſanguines, Gueuara de Gueuara Arpaiæ dominus & Vallis Beneuentanæ Gubernator, Loyſius de Aquino Caſtellionis dominus, Albericus Carrafa. & Iacobus Carrafa de Spino Caſtriueteris dominus. Apud eundem Paccam habetur mentio de Societate Argatæ & Leonzæ (vt eius verbis vtar) quia autem Societates ipſæ neque Regum Inſtitutores habuere, neque verè Equitum Ordines ſunt, ſed quædam potius Confraternitates, ideò eas omitto.

ORDO EQVITVM S. MICHAELIS *apud Gallos.*

PRæclarum illum morem, vt proceres torque aureo inſignirētur à Romanis ad Francos traduxit Ludouicus XI. cum, vt ait Gaguinus, Kalend. Auguſti, Anno 1469. ordinem D. Michaelis Ambaſiæ inſtitueret, no uiſq; iterū ſtatutis Anno 1476. Pleſſij augeret ſymboli loco, ſuos inſigniens torque aureo, cochleis (quæ Romanis Senatoribus turgentes in lacertis prominebant) inter ſe hærentibus, & D. Michaelis cacodœmonem è cęlo deturbantis imagine appenſa: additoq; emblemate *immenſi tremor Oceani.* Prouocatus vtique exemplo patris ſui Caroli VII. cui pro inſigni bellico, huius Archangeli fuit effigies, cum primitias potiſſimum inaugurationis

Symbolum ordinis Michaelis.

B. Corius. lib.7.c.47.

cc le-

celebraret Rothomagi Sumptum id, adeoq; ſancitum in ſingulos Reges ab illuſtri, vt aiunt, miraculo, ſeu præſentia D. Michaelis in prælio ad pontem Aurelianenſem, hoſtes Anglos, vrbéq; à dira oppugnatione arcentis, ac propulſantis. Hiſce inſignibus Militaribus comprobationem virtutis, cócordiæ, fœderiſque perpetui pignus, item & coronam præclarè actorum cômunemque inter Equites fortunarũ æſtimationem contineri, interpretatur Claudius Paradinus in ſymbolis Heroicis. Initio verò fuit cohors quædam triginta ſex regni procerum, inculpatorum equitum, dicta à D. Michaele, ſocietatis præſide: quibus Rex ipſe primas adnumerari voluit. eodéque quo ordinem inchoauit momento, ſolemni luſtratione XV. Heroas, quos ob honorem, & nomenclaturæ prærogatiuam ſilentio præterire fas non eſt, in eundem adſumpſit. Primi itáque fuere *Carolus & Ioannes*: hic Borbonij, ille Aquitaniæ Dux, *Ludouicus Luxemburgus* Comes Fani Pauli, magiſter Equitum; *Andreas Lauallius* Tribunus Equitum; *Ioannes Sanſerranus* Comes; *Ludouicus Bellomontanus* Forelli, & Pleſſij dominus; *Ludouicus Teteuillanus* Torrij dominus, *Ludouicus Lauallius* Chaſtillonæ dominus, *Ludouicus Borbonius* nothus, Comes Roſſillanus maris præfectus, *Antonius Cabarrenus* Dámartini Comes archiœconomus; *Ioannes Armeniacus* nothus Comingéſium Comes, militum tribunus; *Georgius Trimoleus, Gilbertus Chabanaus. Carolus Cruſolius* Pictonum iuridicus, *Taneguinus à Caſtello* præfectus Ruſſinonenſis: reliqui ſodalium ſuffragijs electi. Qui porrò huic ſodalitio nomina dát, in verba Principis adiguntur, eoque neminem moueri conſtat, niſi hæreſeos aut proditionis reum peractum, aut ſignorum deſertorem. Quando verò agebatur de aliquo in demortui locum eligendo, non ſuffragijs, ſed tabulis (Balòtas Veneti vocant) à verbo Græco Ballæn) electio fiebat. Quæ obſignatæ in peluim conijciebantur, quibus à Cancellario numeratis, qui plures tuliſſet, in collegio cooptabatur, hac verborum formula à Principe prolata: *Te ordo Fratrũ* (ita enim viciſſim ſe appellare ſolent Equites) *& ſodalis loco habet, eaq; ratione te torque hoc donat, faxit Deus eum diutius geſtes*. Deinde in perpetui amoris teſtimonium, ſingulos exoſculatur, iiſque mos fuit, in collegium Sodales adlegendi. Eſt & ſuus huic Ordini Cancellarius Theſaurarius vt vocant, caduceator, ſeu ſecialis, cui à Diuo Michaele nomen eſt, & ſcriba qui equitum præclare geſta litteris, & memoriæ perpetuæ mandaret. Eo numero legimus exauthoratum Ludouicum Luxenburgum, vnum ex illis maiorum gentium Torquatis Equitibus, de quo conchyliato honore abrogato, publice in Grauia Lutetiæ ſumptum ſupplicium. Moris enim Regibus, munus hoc etiam in externos Principes conferre, in honoris & beneuolentiæ indicium: qui ſi eorum hoſtes velint ſe profiteri, per internuntios torquem remittunt, vt omni ſacramenti religione ſoluti, alteri Principi ſtrenuam operam nauent. Quod ſepe hiſce noſtris temporibus contigit. Et anno. 1559. Philippus Hiſpaniarum Rex Gandaui Equitum aurei velleris concilium celebrans, ordinis torquem Octauio Parmenſium Duci, quem ille accepto à Rege Gallorum conchyliati ordinis inſigni, ſuperiorum bellorum tempore abiecerat, reſtituit Hujus ordinis ſtatuta & leges ex magno conſtitutionum volumine regni Francorum, vt refert Ioannes Tilius lib. 2. de Rebus Gallicis mandatæ ſunt typis, & vulgari lingua paſſim circumferuntur à Franciſco Sanſouino, & alijs de quibus conſule Petrum Matthæum. & Franciſcum Modium, qui comitia ordinis, & ceremoniarum ſolemnia ab Henrico II. Anno 1548. celebrata perquam copioſe perſequitur in Pandectis Triumphalibus tom. 1. lib. 2.

In hiſtoria Ludouici XI. lib. 5.

ORDO

ORDO EQVITVM *Sancti Georgij in Carinthia.*

ARudolfo Haſpurgēſi, qui primus Imperatorij faſtigij decus in familiam ſceptris, regniſque fatalem intulit; vndecim ex gente Auſtriaca Imperatores eximiæ omnes maieſtatis numiſmate à Rudolfo II. auguſtiſſimi nominis Principe nuper complexos, numerat Germania. Quos inter Fridericus III. haud poſtremas tulit. Is ad Turcarum Hungariæ, Styriæ Carinthiæ, viciniſque prouincijs imminentium arma depellenda, Equitum S. Georgij ordinem prudenter inſtituit. Cuius quidem Magiſtro generali regiam ſedem in Milleſtadio, Carinthię oppido, amœniſſimo loco deſignauit. & Principis honorem adiecit, Huic & Nouæ ciuitatis in Auſtria Epiſcopum, in rebus vt loquuntur temporalibus, itemq; Canonicos ea de cauſſa in arcem poſtea traſlatos; eademque D. Georgij rubra Cruce (quæ plana & ſimplex gentilicios clypeos occupare ſolet) ſignatos. Et ne quid ad ſplendorem deeſſet, toparcharum Cranichbergenſium, recens cum familia extinctorum caſtra, ac prædia in vitæ aulæque ſubſidia, liberaliter addidit. Nimirum trautmanſdorfium, Scharfenecam. & S. Petronillæ prædium: in quo Carnunti vetuſtæ vrbis ruinæ extant. Quorum prouentibus non mediocriter adiuti

Magiſter ordinis S. Georgij Principis titulo auctus.

Inſignia Equitum crux D. Georgij.

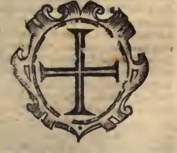
S. Georgij Equites, Chriſtiani nominis zelo incenſi, non rarò virtutis ſuæ contra Selymum Solymannum alioſque Eccleſiæ hoſtes, fidem fecere. Vide Lazium lib. 3. Rerum Viennenſium. Bernardus item Luceburgius in libello de ordinibus militaribus, memorat ordinem militum S. Georgij ab Alexandro VI. Papa, & Maximiliano Imp. aduerſus Turcas itidem inſtitutum, Cruce aurea cū corona in circulo aureo pro inſigni attributa.

Equitum S. Georgij inſignia Crux aurea.

ORDINES EQVITVM *à Summis Pontificibus inſtituti.*

SVmmi Pontifices, quorum auctoritate cæteri toto orbe Chriſtiano ordines militares erecti, varia Equeſtrium virorum collegia inſtituerunt; quæ hiſce ferè titulis celebrantur: vtpote Equites Chriſti, S. Spiritus, Sācti Petri, S. Pauli, S. Georgij, Pij, Lauretani, S. Antonij, Iulij Lilij, & id genus alij; viri aut de Eccleſia, aut Republica Chriſtiana bene meriti; & quos in album ſuum cooptatos, Pontifices annuo cenſu ſolent honorare, & Crucis inſignibus colore diſtinctis condecorare.

Equites Iulij & Lilij.

CHriſti Equites Crucem rubram, qualem in Luſitania eiuſdem nominis Equites ferè gerunt, limbo aureo incluſam, præferentes, à Ioanne XXII. inſtitutos memorant Franciſcus Tarapha, & Ioannes Coſettius in

Equites Chriſti, & eorum inſignia.

in priuilegiorum mendicantium collectione.

Equites S. Spiritus Romae et in Saxia. Equites S. Spiritus, qui vulgò in vrbe fratres hoſpitalis S. Spiritus nũcupantur, cruce candida in veſte aut chlamyde inſigniuntur. Ioannes item *Lib. 13. c. 3.* Azorius Equeſtrem ordinem S. Spiritus in Saxia qui quidem Equites ſanctiſſimi ſpiritus in Saxia ijdem ſunt, qui ſupra, illa enim regio, iuxta Tyberim. vbi ædificatum eſt monſtruoſæ pietatis Hoſpitale nedum infantulis expoſitis, ſed & vulneratis, & febricitantibus ſumma munificentia paratum, ſaxia appellatur. Hi Equites gladio non ſunt inſigniti, ſed cruce ex albo, lineaq. panno duabus tranſuerſis in hanc formam.

Fabrefacta ſignantur, appellant urq; Fratres. & quatuor vota emittunt Paupertatis, obedientiæ Caſtitatis, & infinis inſeruiendi. Vnicum Magnum Commendatorem ſupremum habent, qui Perceptor appellatur, plures tamen Commendas tum in Italia, tùm extra habent.

Equites S. Petri. Ponit, de quo & Nauarrus de regul.conſil. 70. Anno 1520. Leo X. inſtituit collegium militum S. Petri aduerſus Turcas, communes Chriſtiani nominis hoſtes, vti Alfonſus Ciaconius in Pontificum & Cardinalium hiſtoria cõmemorat:quod idem feciſſe ſeu cõfirmaſſe traditur Paulus III.

Equites S. Pauli. part. 2. Et Poncetum quendam poſt varias peregrinationes ad vrbem venientem, à Pontifice S. Petri torque donatum, tradit Aug. Thuanus: & Franc. Schottus, S. Petri & S. Pauli equites in itinerario ſuo Italiæ recenſet. Paulus vero Merula Coſmographus CCCC. S Petri Commilitones; S. Pauli CC in Familia Pontificis degentes enumerat.

De quibus & nobis amplam fidem fecit, Gentilis noſter Petrus Gerardi, militiarum ſiue Vigiliarum Antuerpienſium ſummus Præfectus, vir longinquis peregrinationibus & continuis pro patria laboribus exantlatis, clariſſimus; cuius etiamnum fratrem Aegidium, non ſemel Conſulatu functum Reip. Clauum fortiter, tenere magno ſuo bono Antuerpienſes fatentur, ſentiuntque.

Equites S. Georgij & eorum inſignia. S. Georgij Equites ab Alexandro VI. inſtitutos narrat Bernardus Luceburgius, in libro de armorum militarium myſterijs; ſed & Paulus III. alios Equites S Georgij creauit, vt in ipſius Bulla ſub Dati Romæ... holq. Rauennæ reſidere volebat, & ab ijs Adriatici Maris littus illud cuſtodiri deſtinauerat, ſed ordo alterius non proceſsit quibus Crucem auream cum corona in circulo aureo pro teſſera attribuit.

Equites Pij. Pius IV. P M. Equitum ſodalitium, Pij appellatorum anno 1560. inchoauit; adeoque cenſu opimo dotauit; & Vrbem domicilio attribuit. Numerus primũ 375. Equites habuit, ad 535. dein 'e auctus teſte Ciaconio. Qui ferè cũ ſeculares ſint, primò equites aurati à Pontifice creari ſol nt, nonnulli etiam Comites palatij Lateranenſis, cum poteſtate creandi doctores in omnibus facultatibus, & notarios publicos, legitimandi ſpurios & alia pro arbitrio ſtatuendi. Inſigni item Apoſtolicę ſedis priuilegio cautum, quo Pios iſtos Equites aliorum quorumcũque Principum equites, nominatim imperiales & S Ioãnis, ſiue Melitenſes, præcedere voluit. Suntque ij domeſtici familiares *Petrus Beloijus in Orig milit.* ſeu Papæ, vt vocant commenſales, qui cum in publicum prodit conopeum, ſiue thronum, quo Papa ſuffertur,

fertur, cum cæteris Principum legatis, geſtare tenentur.

Equites Lauretani.

Xyſtus V. qui Lauretanam D. Virginis celeberrimam ciuitatem, in Epiſcopalem; & Eccleſiam in cathedralem erexit, ducentorum Lauretanorum equitum ordinem inſtituit, anno 1586. Pontificatus ſui quarto, cui poſtmodum, vti tradit Alfonſus Ciaconius, alios ſexaginta adiecit.

1586.

Eſt & aliud Romana in vrbe genus Equitum S. Antonij appellatorum, qui plerumque ſunt natione Galli, & quamuis gladio minimè accingantur, Equitum tamen numero cenſentur, crucemque cæruleam in chlamyde, quam commiſſam vocat Lipſius, quæ forma ex amuſſim eſt in T. littera, vnoque ore omnes cum cruce componunt, præferunt.

Crux Cærulea inſigne Equitum S. Antonij. De Cruce lib. 1. cap. 8.

Adſtruunt etiam picturæ, in quibus paſſim hodie videas D. Antonij vetuſtiſſimi monachi penulæ, & manui aſſui, aut imponi hanc crucem. An quia Ægyptius ille vir? quibus iam olim notum & inter ſacra hoc ſignum. Certe in obeliſcis, qui inde Romam vecti, ſculptum ſic vidiſſe ſe teſtatur Lipſius: cum anulo tamen, vel anſula ſupernè, nec ſatis ſolidè ſe ſcire ad quam rem aut vſum. In penula autem & veſte monachorum Crux, imò & cruces fuere, ſi rectè capimus Nicephorum Gregoram; qui ſic de Andronico Imperatore monacho nouello: *Supernè rubrum prætulit diuinæ crucis ſignum, infernè nigrum.* Duas diuerſi coloris cruces videtur dicere, niſi tamen vnam intelligit ſic diſtinctam. Quod manu aurem tulerint, hodieque in Aethiopibus ſitus Abyſſinis ille mos, vt auctor Damianus à Goes in illorum rebus Et Ioannes Metellus in ſuo ſpeculo orbis terrarum, adſtruit, Aethiopes ſeu Abyſſinos, qui Presbyteri Ioannis (vt vocant) imperium agnoſcunt, habere religionem militarem, quæ ſub protectione eſt Sancti Antonij. Ei vnuſquiſque nobilitate clarus paterfamilias, ex tribus vnum filium, excepto primogenito deſtinare poteſt. Ex his ſeliguntur XII. Equitum millia, qui Regi excubant. Finis huius Religionis eſt Imperij fines defendere reſiſtereque hoſtibus fidei. Ioannes item Azorius, vbi de Militibus agit, meminit Equitum Sancti Antonij Viennenſis, in Gallia, & extra Galliam.

Tertull. aduerſus Marcian. Iſidor. de vocat. gēt. Hieron. in Ezech. cap. 9.

Equites S. Antonij in Æthiopia.

Lib. 13. cap. 3.

Sed de præcipua ipſa nota crucis, dignū aliquid nota Eccleſiaſticæ noſtræ hiſtoriæ prodiderunt. Ruffinus, *Signum hoc Dominicæ crucis inter illas, quas dicunt ieraticas id eſt, ſacerdotales litteras habere Ægyptij dicuntur, velut vnum ex ijs, quæ apud illos ſunt litterarum Elementis, cuius littera ſeu vocabuli hanc aſſerunt eſſe interpretationem* VITA VENTVRA. Quam & ſignificationem dat Sozomenus & idem Suidas. Atqui & à lingua argumentum petit Lipſius, ſed noſtra; quod Belgæ hodie bacillos, in hanc formam; quos ægrorum brachijs ſuſtentaculum ſubijcimus, vocent ipſa Latina voce *Crukas*, & litteram & Crucem T. nobis repræſentent.

Lib. 2. cap. 29.

Lib. 7. Eccleſ. hiſt. cap. 5.

Li. 1 c. 10. de Cruce.

De inſignibus verò militaribus quę Pontifices Maximi Principibus deferre conſueuerunt, adeundus Stephanus Pighius.

ORDO

ORDO CRVCIS BVRGVNDICÆ *in Regno Thunetano.*

CArolus V. immortalis gloriæ Imperator, & omnium retro Principum, qui virtutis via ad Imperium contendere, exemplar luciditſſimum: Cum memorabili illa expeditione Africana, regnum Tunetanum Mu'eaſſis imperio, expulſo Hariadeno Ahenobarbo reſtituiſſet; paludamentum quo Tunetem victrici pompa ingreſſus eſt, Burgundicam Crucem (ea enim lubellis vſus, aut faſcia punicei coloris decuſſata, quod & Burgundicæ domus inſigne contra Saxonem dimicaturus geſſit) forte referebat. Quo inſigni, vt erat animo regio, qui beneficijs, de quocunque hominum genere bene mereri ſtuderet: primarioſquoſque proceres virtutibus non minus quam gentilitijs imaginibus clariſſimos, ob præclaram de barbaris partam victoriam donauit ipſo B. Magdalenæ ſacro die,

Teſſera Equitis Crucis Burgund.

anno 1535. hora diei decima, Mercurij nempe, vt à curioſis obſeruatum tradunt. Cuius ſcilicet planetæ figura in equeſtri illa teſſera ab vna parte expreſſa conſpiciebatur; ab altera v. dicta Crux Burgundica, adiuncto chalybi igniario, ſcintillas ex ſilice excudente, & inſcriptione *Barbaria* Quo nomine vulgò nuncupatur omnis illa ditio, qua regnum Tunetanum (eo enim Cheriſij potentiſſimi vtriuſque Mauritaniæ, Maroci, & Feſſæ, expulſis Merinenſibus poſtea potiti ſunt) continetur. Teſtimonium vtique eximium nunquam interituræ gloriæ. quod tam fortium virorum opera nationes illas barbaras ſubiecilſet. Quod verò de Cruce Burgundica, quam & Andreanam vocamus, ex duobus baculis decuſſatim coniunctis dicitur, non dubium eſt, id eſſe vetus ſignum Crucis Sancti Andreæ, quem gens Burgundica patronum colit; & cuius ſe clientem hac teſſera profitetur. Qua & vſum ferunt Ioannem Intrepidum, qui Ambianum vocatus, à patruo Biturigum, ac nepote Andium Duce, bellum ciuile inter Aurelianenſes, & Burgundicos ſopire conantibus; ſupra forium vbi diuertebatur, linnen ſuperum, in modum Burgundicæ Crucis, duas collocari iuſſit tranſuerſas haſtas: hanc ferrea acie rigentem; alteram obtuſa cuſpide innoxiam; ſignificans bellum, pacemque ſe proponere; eligerent, quod iuberet. Quod idem Crucis ſymbolum Ioannem in Franciam reuerſum prætuliſſe paſſim teſtatur Petrus Matthæus. Carolus item pugnax Ludouicum XI. Crucem Burgundicam in armis ferre. adeoque ſigna ſua in Eburones ſequi coegit. Sed cur baculis decuſſatim poſitis, & truncatis, vt vocant, ramis, Crucem hanc exprimant Principes; non autem lignis dolatis, è qualibus Cruces fieri ſolitæ. Credunt id factum, poſtquam Duces Burgundiæ, cœperunt eſſe Barbantiæ Duces, ac per hoſce baculos ſignificare voluiſſe, ſe ſuccedere veteribus illis Carolo Magno, Pipinis, ac alijs Franciæ ſtemmatis principibus, quorum in *Landen*, in *Herſtal*, & a principio in *Stockeim* genus floruit. Alij, quos audire memini, & videbantur loqui ex antiquarijs, incrementum hoc cœpiſſe autumant, tum demum, quando ſtemma Auſtriacum eſt vnitum Burgundico. Verum enim cognomen familiæ Maximiliani I. & maiorum eius fuiſſe *Van den Stock*, vt antiqua diplomata ab ijs ſignata prætendunt.

Lipſius de Cruce lib. 1. c. 7.

Greſſerus to. 3. lib. 5. c. 1.

Molanus lib. 3. de Imag. c. 51.

Pont. Heuterus in eius vita.

In hiſtoria Ludouici XI. lib. 1.

Laurent. Cuper. in reb. Belg.

Claud. Paradinis in ſymbolis heroicis.

Truncatos autem & è lauro ſæpius fuiſſe hos baculos cum erumpentibus flammis (quod ij inter ſe colliſi, teſte Plinio, ignem reddere ſoleant) docent tabulæ patrui mei *Petri mennens* Equitis Sancti Sepulchri; qui victricia Caroli V. arma, non minus cum vetis quàm barbaris ipſis conflictata ſecutus, Tunetanæ, & Algerranæ expeditioni interfuit. Quo factum, vt Imper. eidem ob egregia in Burgundicum nomen merita, na vatæ fortiter operæ præmium, ad gentilitia maiorum inſignia (quæ ſunt decem cubi, ſeu ſcaci argentei, nigrique alternatim variati, & caput caninum in galea eiuſdem coloris) in inferiori ſcuti parte aurea *Crucē Burgundicam. ſiue Sancti Andreæ* (diplomatis verba ſunt) *viridis coloris truncatis ſeu mutatis vtrinque ramis* deferendam, & poſteris tranſmittendam dederit, alijſque militaribus donis ornauerit. Quod vero ad ignitabulum attinet, referunt id ad Philippi Boni parentem, ipſumque Philippum Aurei Velleris baltheo decorando. idem poſtea adſumpſiſſe. Petrus item Matthæus in hiſtoria Ludouici Vndecimi dicit ſpolia, ſeu vexilla. quæ infelici illa Caroli Audacis ad Nanceſum pugna, in eius Regis manus deuenere, igniario ad duos ſtipites adfixo fuiſſe notata. In nonnullis autem Burgundicorum gentilium ditionibus publicè. videre eſt emblemata ſiue ſymbola aulæis, aut ædium ſacrarum feneſtris vitreis expreſſa, vbi

Inſignia gentilicia Mennenſiorum aucta à Carolo V.

Lib. 7.

ſignorum

ſignorum loco ſunt aliquot ſilices igniarij, & cardui ſiue alterius pungentis herbæ ramuli cum apophtegmate; *Nul ne ſy frotte*, quaſi dicerent; & illud Regum Scotorum, de Cardui ſymbolo: *Nemo me impune laceſſit*, aut *ſuſtine*, *& abſtine*: Eſtque penes me antiquum à quodam Burgundico procere de Nobilitate, & gentilicijs inſignibus conſcriptum autographum; dicto emblemate. *Nul ne ſy frotte* ſignatum. Et *Ob de Bourg. ne*, & iterum *Nul ne Lapproche*, *de Bourg. ne* in fine libri ſubſcriptum. Videtur itaque antiquitùs ſolis ſilicibus igniarijs ſymbolum Burgundicum conſtitiſſe, minax, & cladis indicium, ſi quis impeteret Burgundos: poſteaque addita fuiſſe ferramenta chalybea igniaria, maioris etiam terroris, ac perniciei ſignificandæ gratia; ne chalybe quidem domandum ſilicem, ſi affricetur; ſed ignem erupturum qui vicina inuadat; verum id armorum regibus, quorum id munus, diſcutiendum reliquo. Ad ſacra enim potius referendum exiſtimant. Vti enim diuinus ille genius petram, cui ſacrificium Gedeonis impoſitum erat, virgula ſua percutiens, ignemqu eliciens, holocauſtum conſummari fecit; eodem prorſus diuini cultus amore, & auitæ contra hoſtes tuendæ Religionis, nec non eximiæ in patriam caritatis zelo Principes Burgundicos duci debere teſtatus eſt Philippus Bonus; cum ferrum illud, & petram ſaxeam, cum velleie Gedeonis, intectæ ſcilicet Virginis matris ſymbolo; ordini ſuo militari decorando attribuit.

ORDO EQVITVM

Sancti Stephani in Etruria.

COſmus Medicæus Florentinorum Dux ingentis animi, & profundæ prudentiæ princeps, qui potentiſſimi tota hodie Italia imperij in ea familia confirmati, fundamenta fecit. Cum rebus ſuis firmandis, & Senarum vrbi, ſuperiorum temporum in curia, ac belli recentis ruinis deformatæ, curam non ſegnem impendiſſet: eodem ferè tempore, quo ordo Liuonicus exſtinctus eſt, vt felicis ad Marcianum prælij, quod eius fortunas, oppreſſis etiam libertatis vindicibus, veluti in Etruria fundauit, memoriam renouaret: & eadem opera littus Tyrrhenum à Turcorum, & pyratarum excurſionibus tueretur, claſſemque ad expeditiones cõtra Mahumetanos ſuſcipiẽdas, non ſolũ rebus neceſſarijs, ſed & hominibus rei maritimæ gnaris optimè inſtructam haberet, ad imitationem, inquam, Hieroſolymitani ordinis, anno 1560. Militiam S. Stephani Pontificis, & martyris, quod pugna Marciana III. Non. Sextilis, qui dies ei ſacer eſt, incidiſſet, ſtatutis, ac legibus (quæ à Franciſco Sanſouino recitantur) cõditis inſtituit vt à Pio IV. confirmaretur, impetrauit, qui & complura priuilegia militaris illius collegij ſodalib. indulſit, diplomate ea de re Non. Quin-

Aldus Manut. in vita Coſmi.

Hier. Bardus Chronol.

Quintilis condito. Atque inter alia vt milites cõiugati, ac etiam digami pen ſiones annuas vſque ad CC ducatorum ſummam ex ſacerdotijs percipere, atque ad alias ſacras perſonas tráſferre: item vt de bonis tam fundi, quam mobilibus quomodo, & vndecumque quæſitis liberè teſtari, etiam inter ſpurios, & illegitimos filios poſſent, quarta eorum ordini ſeruata. Huius militiæ ſibi, ac ſucceſſoribus ducibus, principatũ ſumpſit Coſmus, cum poteſtate legibus à ſe conditis, addendi, detrahendi, abrogandi, & interpretandi: qua ipſe, & filij eius poſtea vſi ſunt, templumque Equitibus, ac domicilium Piſis attribuit. Pro inſigni autem geſtant Crucem rubram Rhodienſium Cruci neutiquam diſſimilem, at prætexta aurea ornatam, Suntque inter eos vti, & apud Melitenſes, & Hiſpaniæ milites Spatiferos, præter Equites etiam *Sacerdotes*, itemque *Seruientes*, vt nuncupant, & *Donati*, aliquo tamen diſcrimine, *Donati* enim non quadri membrem: ſed trimembrem præferunt Crucem, ſuperiore ſtipite ſublato. Melitéſium ferè inſtituta ſequuntur, etſi viuant ex præſcripto regulæ Sancti Benedicti, quod addit Paulus Moriſius, & à matrimonio non arceantur, caſtitatem nempe coniugalem ſolummodo profitentes.

Inſignia Equitum S. Stephani duplicia.

ORDO EQVITVM S. SPIRITVS.

Tredecim Francorum Reges Chriſtianiſſima protulit Valeſiorum familia, nec non ante nouum aſſumptum cognomen trecentis continuis annis Gallici imperij habenas feliciſſimè moderata eſt, ac per ſecũdum, tertium, ac quartum natu filios, Andium nimirum proceres, quorum virtus, & ingenium ad imperia natum videbatur, gubernacula regni Angliæ, Siciliæ, Neapolis, ac Hungariæ diutiſſimè tenuit. Ab eo

eo denique tempore, quo Hugo Ca-
petus eius gentis conditor, regio in-
ſigni potitus eſt, nullam Capetici ſan-
guinis familiam tamdiu varijs natio-
nibus, quam Valeſiorum præfuiſſe
comperiemus. Quod nomen non
fuit ex primaria aſſignatione, cum hac
ſtirpe communicatũ: ſed præcipuum
fuit nomen eius Aurelianenſe: Sic &
Ludouicus XII. Franciſcus I. & po-
ſteri Valeſiorum cognomen tenuerũt.
Poſt Sanctum enim Ludouicum, Prin
cipum Frãcorum minores natu filios,
aut ex regnis, & dominijs accedenti-
bus; aut ex legibus matrimonij, varia
ſibi vſurpaſſe cognomina, variaſq; in-
de dimanaſſe ſtirpes, tradunt Gallici
annales. Eæ ferè ſunt; Borbonia, Vale-
ſia, Eboracenſis, Alenconia, Andia, Bur
gundica, Bituricenſis Aurelianẽſis, ex
qua proceſſit Comitũ Angoliſmorum
progenies; quibus omnibus extinctis,
translata in Valeſiã familiã regni ſuc-
ceſſione. Deus Henricũ III. Valeſium
poſtremũ ſupereſſe voluit, qui nouis
auſpicijs imperium ad Borboniã feli-
citer hodie regnantem, tranſmitteret;
æternumq; pietatis Chriſtianæ, & Re
giæ magnitudinis monumentũ, poſte-
1573. ritati relinqueret. Is.n. tot palmarum
Imperator, tot reb. geſtis clariſſimus,
reiectis omnibus cõpetitorib. ad Po-
loniæ regnũ potẽtiſſimũ, ipſo die, quo
in Apoſtolos ſacrũ flamẽ cœlo igne-
ſcentib. linguis dilapſum eſt (& quo
eunde natum ferunt) honorificè voca-
1574. tus. Eodẽq; rurſus anni inſequentis fe
ſto, quo & Carolus IX frater huma-
nis exemptus eſt, Gallico imperio au-
ctus, obſoleſcente cõchyliato ordine,
ob cõmunicatum promiſcuè indignis
hominib. nouũ Equitũ collegium à ſe
inſtitutũ, ac nomine S. Spiritus (cuius
numini oẽs actiones, & conſilia, fortu
natiſſimis, & glorioſiſſimis aucta ſuc-
ceſſib. referebat) nuncupatũ, ſolemni
1579. luſtratione prid. kal. Ian. celebrauit
Pariſijs, in Baſilica Auguſtinianorum
Eremitarũ moriſq; inde recepti eſt, vt
inaugurationis initiũ ducatur vltima
die anni deſinentis, à peruigilis ſeroti-
nis in dicto cœnobio; altera, quæ an-
nũm renouat, inauguratio peragatur:
Cuius formula digna, quæ hic ſuis,
cõceptiſq; verbis referatur. *Ordo* (præ
fatur Rex, ſummuſq; Magiſter) *hoc te pa
ludamento ſui fraterni contubernij inno-
luit ad propagationẽ, & columen fidei or
thodoxæ, & Catholicæ Religionis* (exinde
torquem ceruici imponens) *Manu Re
gia, noſtræ militiæ teſſeram accipe, ſacri
Pneumatis torquem, ſit tibi in iugi memo
ria ſeruatoris Chriſti paſſio, cuius ſymbo
lum crucem, veſtib. inſuendã ſibi præci-
pimus, annuat Chriſtus, ne quã fidem vo
tis, & ſacramento oppignoraſti fallas, ſi
ſecus feceris, ex albo militiæ expũctus in-
dictas decretis ordinis pœnas experieris.*
Centenario numero abſolutum colle
gium in eo cõprehenſis, Rege ordinis
principe, IV. Cardinalibus, IV. Anti-
ſtitibus Eccleſiaſticis; magno Eleemo
ſynario, Cãcellario, Præfecto ceremo
niarum, Magno Theſaurario, Graphia
rio, Feciali, Oſtiario. Commendatorũ
nomine dicti Equites, quod ab initio
cõſtituiſſet Rex ex opimioribus cœ-
nobijs, detractis ampliſſimis Vectiga-
libus, commendas ad Hiſpanienſium
exemplum creare, conſilio ante qua-
driennium à Cardinali Lotaringo ſta-
tim atq; in regnum venit ſumpto quo
mortuo, Rex apud Pontificem crebrò
per oratores ſuos egit, vt cœnobiorũ
bona, cõmendis illis, auctoritate ſua
interpoſita, attribui pateretur, nã cum
ordinẽ ad Religionis Catholicæ Apo
ſtolicæ Romanæ amplificationem, &
ſectarij veneni exſtirpationem inſtitu
tum eſſe; idque Equitum præcipuum
iuſiurandum eſſe. Quod cum recli-
nante ſacro ordine impetrare non po-
tuiſſet, nomen nihilominus manſit.
Equites, S. Spiritus Commendatores,
ſtatutis (quæ in vnum volumen à Bar *Natalis Co*
naba Briſſonio Parlamenti Lugdunen *mes li. Hiſ.*
ſis præſide congeſta ſunt) Decembri *30. p.034.*
proximo promulgatis, appellati ſũt; vt
ex eo quid Regi ab initio conſilij fue-
rit, poſteris cõſtet, videantq; qui poſt
nos erũt; ne, quod ab ipſo tunc fruſtra
tentatum eſt, ſub ſucceſſionibus eius
exitum aliquando ſortiatur. Singulis
porrò Equitibus pallium nigrum ho-

loſericum, liliorum floribus flammis; alijſque ex auro, & argento heroicis notis interrextũ attribuit, & torquem aureum ex lilijs, flammarum congerie circundatis (quibus Henricus IV. caſſides aliaq; Victoriarum trophæa addidit) tribuſque diuerſis matheleos ſignis elaboratum; cuique Melitenſis formæ Crux, columbam præferens, adhæreret, inaugurationis ſolemni die geſtandum adiunxit. Cæteris verò ferijs, lutei, ſeu crocei coloris Crucem holoſericam veſtibus adſutam: in bello verò argenteam: alia inſuper collo innexa penſili cærulea faſcia. Quæ omnia ea moderatione princeps inſtituit, vt antiqua D. Michaelis ſolemnia è faſtis non eraderet: nam etiamnum torqui militiæ ſacri pneumatis adduntur. Et qui vtriuſque militiæ candidati exiſtunt, ex vno latere conchyliatam teſſeram, ex altero vero columbam prætendunt, atque in Rituali Henricianæ inſtitutionis indictum, vt poſtridie quam torques maior ſacri fluminis imponatur, D. Michaelis minor ſuſcipiatur.

Torques aureus Equitum S. Spiritus.

Eorum inſignia in bello.

ORDO EQVITVM SACROSANCTI SANGVINIS Redemptoris Ieſu Chriſti apud Mantuanos.

ORDO

Vincetius Gonzaga Mantuæ IV. & Mōtisferrati II. Dux, nequid additionis Mantuanæ antiquitatem ac venuſtatē, deeſſet, in nuptijs filij ſui Franciſci, cum Margarita Sabauda, Caroli Emanuelis & Catharinæ Auſtriacæ Sabaudiæ Ducum filia anno CIϽ. IϽCVIII. celebratis, Religioni orthodoxæ in primis tuendæ ac propagandæ, illuſtre viginti Equitūm collegium Paulo V. Pont. Max. ad probante inſtituit. In honorem, in quā ſacroſancti Sanguinis Redemptoris noſtri Ieſu Chriſti, cuius guttulæ aliquot à * S Longino Centurione & martyre vt traditur collectæ, Mantuæ in D. Andreæ baſilica cum parte Spōgiæ Dominicæ, eiuſdemque Apoſtoli reliquijs, magna religione adſeruantur. Harum enim guttularum numero ternario expreſſarum notas cum inſcriptione: NIHIL ISTO TRISTE RECEPTO, ordinis teſſeram conſtituit. In temeratū ſcilicet Redemptionis humanæ pretium, baltheoq; ex telis aut virgulis aureis, valido ligamine connexis igniq; ſuper impoſitis, alternatim intererrante ſentētia, ex Pſalmo Dauidico LX. deſumpta. *Domine probaſti*, adiunxit: Quo quidem nobiliſſimo ſymbolo, infractum reb. aduerſis animum, fidem, concordiam inuiolabiliter ſeruandam commilitonibus propoſuit, iuxta illud Ouidij:

**Martyrolo. Rom. 15 Martij & Facius lib. 3. Cant. Collare Equitum ordinis Mātuani.*

Scilicet vt fuluum ſpectatur in ignibus aurum;
Tempore ſic duro eſt inſpicienda fides.

Baltheum illum equeſtrem ipſe Vincentius Dux, filio Ferdinando S.R.E. Cardinale tradante, in palatij ſacello, feſto Pentecoſtes die, primus accepit, & vetuſtis Gentis Gonzagæ inſignibus (quæ Sigiſmundus IV. Imp. cum Ioannem Franciſcum primum Mantuæ Marchionem in D. Petri foro ſuo ipſe ore X. Kal. Octobris 1433. pronuntiaſſet, quattuor aquilinis pullis nigris, candido in clypeo, ad crucem rubram, hinc inde ſparſis exornauit) rei & magnitudini poſteris teſtandæ gratia adijci voluit. Idem Cardinalis auctoritatem Pontificis parentem ſuum ordinis eius Principem renuntiauit. Eſtque is honos ad ſucceſſores vna cum imperio æternum tranſiturus. Dux porrò ſacris ſolēni ritu peractis, in D. Andreæ Baſilica Franciſcum filium natu maiorem, feliciterque hodie imperantem, & viros inſuper quattuordecim nobiliſſimos equeſtri ſuo collegio adſcripſit, ſinguloſq; torque aureo, quem ordinis dixi teſſeram, donauit. Horum nomina ne poſteritas ignoret, liceat ex Friderici Follini triumphis, Italico ſermone conſcriptis, & ex Originibus Equeſtribus Auberti Miræi viri ſcriptis & legationibus pro Rep. Chriſtiana ſuſceptis, clariſſimi adtexere, apud quos iſta ſerie recenſentur.

Inſignia Gonzaga gentis.

Iulius Cæſar Gonzaga, S.R.I. & Boſoli Princeps, Gonzagæ atque Oſtiani Marchio, idemq; Pomponeſci Comes.

Andreas Gonzaga, S.R.I. Princeps.

Guilielmus Adornius, Marchio Pallauicini & Comes Siluani.

Iordanus Gonzaga Marchio, S.R.I. Princeps & Veſcouati toparcha.

Guido San Georgius Volpiani Marchio & Foglici Comes.

Alexander Beuilacqua Comes.

Carolus Roſſus. generalis militiæ in ditione Mantuana Præfectus

Galeatius Comes Canoſſanus, & Marchio Cagliani.

Fridericus Gonzaga Marchio & S.R.I. Princeps.

Franciſcus Brembatus Comes.

Guilielmus Martinengus, Comes & nobilis Venetus

Latinus Vrſinus Dux.

Pyrrhus Maria Gonzaga Marchio S.R.I. Princeps & Veſcouati toparcha.

Ludouicus Gonzaga, Palazoli Marchio.

Cæterum ordinis huius Equeſtris Cancellarius perpetuus eſt, qui Canonicorum S. Andreæ collegio præeſt, vulgò *Primicerium* vocant. Eiuſdem ſodalitij Secretarius primus deſignatus eſt, N. & Cl. vir Annibal Ibertus Sereniſſimo Mantuæ Duci à Conſilijs.

ORDO EQVITVM *Militiæ Chriſtianæ ſub titulo Beatæ Mariæ Virg. Matris Dei & Sancti Michaelis Archangeli.*

tulo diſcordias grauis inter fundatores, ſiue Inſtitutores interpoſuit; quo factum fuit, vt tanti incæpti curſus retardatus ſit, vel maxima ex parte.

EQVITES APVD TVRCAS *& Indos.*

FVit apud Turcas & barbaros receptum Militaris honoris auctoramentum; quo titulo Se ymus II. Turcarum Imp. Gentilem Bellinum, ob inſignem in arte pingendi excellentiam Conſtãtinopolim euocatum, in Equeſtrem ordinem cooptauit, & inſigni torquis aurei donauit. Verum an Chriſtianus ab infideli creatus eques pro legitimo haberi debeat in dubium reuocare videtur Franciſcus Sanſouinus. *In originibus Equeſtribus.*

Principes certè Chriſtiani, infideles Equeſtri honore haud dedignati fuere; certumq; ſe auctorem comperiſſe adfirmat Hiero. Curita, qui prodiderit Bernardum Porterium Iacobi 14. Aragoniæ Regis legatum, miſſarum ſolennib. Alexandriæ celebratis, Babyloniæ Soldani filium, patris rogatũ, militari cinctum auctoramento, Regis Aragoniæ nomine decoraſſe. *Lib. 2 Rerũ Aragon.* *Anton. Beuter. li. 2. c. 43.*

Sic Ferdinandus cognomento Sanctus, Mahometem expeditionis cõtra Hiſpalim ſuſceptæ comitem, capta vrbe & equitem creauit. & inſignibus Caſtellæ cum duobus ſerpentum capitibus donauit, quæ Granatæ Reges deinceps ſeruarunt, cum antea claues cyaneas in ſcuto argenteo, Reges Andaluſiæ pro inſignibus geſtarent: eaque re ſignificabant ſe Gadium, & tractũs maritimi potentes, quaſi claues propagandi, per occaſum imperij in poteſtate habere. Claudius etiã Faucetus in originibus ſuis Gallicis, citat librum cæremoniarum, quibus Hugo Taborius Eques regni Hieroſolymitani vſus traditur, cum Saladinum Aegypti Soldanum, decus militare expetentem, equeſtri cingulo adornaret. *Inſignia Regũ Granat.* *Ann. 1200 Claudius Faucetus de Equitibus.*

In

Equites Tecuy'es in India Occidentali.

In Americano noui orbis tractu, qui nouæ Hiſpaniæ nomine indigitatur, *Tecuytlorum* Equitum militiam in honore habitam tradunt Rerum Indicarum ſcriptores, & inaugurationis ſolemnia à magno Sacerdote celebiari ſolita, eo ferè ritu; vt Sacerdos tyroni nares tygridis oſſe, & aquilæ roſtro acutiſſimo perforaret, quo tygridũ & aquilarũ inſtar ferocia & fortitudine in bellis anteſtare doceretur.

Equites Auriculares vulgo Oreiones dicti in regno Peru

In regno Peruuiano Equites ſunt vulgò *Oreiones*, quos Auriculares dicas, appellati: & quos ex primarijs Regiæ ſtirpis ſatrapis (*Iuges* vocant) eligere ius erat. Apud hos tenerrimos aurium partes perforatas, & bacill s, ſiue annulis aureis onuſtas prætẽdere, ſummum habebatur equeſtris dignitatis ornamentum. Vti & apud Europæos aurum in auribus geſtare, nobilitatis decora ſunt. Adeò vt & ipſi Hiſpani nobiles, quos alti ſanguinis ſtemma non decoraret, ſtigma iſtud auriculare, & notam equeſtrem non recuſarent: qua ſuſcepta, aliud nomen etiam aſſumere ſolebant. Quæ omnia fuſius apud Hieron. Romanum in Kepub. mundi reperias.

Nec mirum apud Barbaros illos eiuſmodi ſtigmatum veſtigium exſtitiſſe, cûm & apud Chriſtianos dudũ in vſu fuerit, vt rectè notat Lipſius in Militia ſua Romana & Philippus Leydenſis Cõſiliarius Guilielmi Comitis Hollandiæ, in Reipub. cura, & ſorte Principatus. vbi ait. *Quarto ſtigmata id eſt nota publica, imponitur brachijs iſtorum militum, vt ab alijs cognoſcantur. C. de Fabri. l. 3. lib. 11. Et ſic quaſi conueniunt in hoc cum ſpiritualibus militibus qui in capite ſignantur ad differentiam laicorum* D. Auguſtinus epiſt. 1. appellat Regium hunc characterem, & Chryſoſt.mus Homilia 3. in 2. ad Corinth. *Sicut militibus ſignaculum, ita fidelibus ſpiritus imponitur, & ſi ordinem deſerueris notus omnibus fias.* *Li. 1. dial. 9*

STATVTA, ET LEGES

A CAROLO MAGNO IMP.

Ludouico VI. Philippo Sapiente, Ludouico Sancto, Franciæ Regibus, & Godefredo Buillonio, Summis Ordinis, Equeſtris Sanctiſſimi Sepulchri D. N. Ieſu Chriſti Principibus, ac Magiſtris latæ, quæ etiamnum in Archiuis eiuſdem Ordinis Ieroſolymitana in vrbe adſeruantur.

ART. I.

IN nomine, & honorem Dei Patris, Filij, & Spiritus ſancti: Beateque Virginis Mariæ eius matris: Angelorum, & Archangelorum, Patriarcharum, & Prophetarum Dei, Apoſtolorum, Euangeliſtarum ſanctarum, Diſcipulorum, & omnium ſanctorum, & ſanctarum, & Spirituum omnium cœleſtis curiæ.

Art. 2.

SIt notum, & eui denter pateat omnibus excellentiſſimis, & illuſtriſſimis Principibus, nobilibus, militibus, & populo Chriſtiano, anno ab Incarnatione Domini Noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo nonageſimo nono. Quod illuſtriſſimi, inuincibiles & Sereniſſimi Principes Sanctus Carolus Magnus Imperator, & Rex totius Franciæ, Ludouicus Sextus ſapiēs, dictus Pius. Philippus dictus ſapiens magnanimus & conquerens. Sanctiſſimus atque magnanimus Ludouicus Preſes Godefredus de Buillon, ac alij magnanimi Principes, & Reges Chriſtiani: aſſequuta per eos in eorum Imperio & regno corona, ſponte Deo vouerunt, ac promiſerunt ſeſe, & eorum bona atque perſonas exponere ad militandum & bellum gerendum vltra mare pro ſubiuganda & deſtruenda peruerſa, & tyrannica natione Sarracenorum Infidelium, & eorum poteſtatibus & authoritatibus. Regnum Hieroſolymitanum eiuſq; terras, & dominia à dictis infidelibus occupata ſubyciendo, pro viribus fidem Chriſtianam augendo. Statum Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & aliarum Chriſtianarum Eccleſiarum ab omnibus vexationibus, & oppreſſionibus tuendo & defendendo, in earum protectione & tuitione prælatos eiuſdem Eccleſiæ, Pauperes, orphanos, viduas, & cæteros Chriſtianos contra quoſcumque inimicos eorumdem ponendo.

Art. 3.

Art. 3.

SIt etiam notum quod nos ſupranominati circa præmiſſa vota noſtra adimpleuimus. Noſtriſque diligentijs, & cura, Deo inſpirante, regnum Hieroſolymitanum, parteſq; Sarracenorum adepti fuimus, et contra illos victorias laudabiles obtinuimus, dictamq; fidem chriſtianam duximus. Propterea nomen chriſtianiſſimi Principis iuſtò nobis impoſitum fuerit, & meritò ab alijs Principibus, & populo chriſtiano datum. Cum feliciter in regnum noſtrum Franciæ terraſq; & dominia ad nos ſpectantia reuerſi fuimus, etiã omnia alia regna Principibus chriſtianis nobis amiciſſimis in nobis ſubueniendo tam ſuis diuitijs, quam hominibus vt tandem poſſemus adimplere vota noſtra, & quæ iam dudum inceperamus. Propterea, vt ipſa ratio docet, habuerũt partem honoris prout nos ipſi habuimus.

Art. 4.

INſuper in honorem Paſſionis domini noſtri Ieſu Chriſti, atq; reuerentiam quam nos debemus ſanctiſſime Papæ ſedi Apoſtolicæ, atq; obedientiam Vicarijs Dei in hoc mundo, atq; etiam Epiſcopis de magna ciuitate Roma humiliter recepimus ſanctiſſimas cruces quibus nos ſignauerunt atque milites noſtros in honorẽ quinque plagarum domini noſtri Ieſu Chriſti, vt eo magis eſſemus ſolidati in huiuſmodi infideles, vt cognoſceremus nos, atq; populum noſtrum chriſtianum tam viuum atque mortuũ in regionibus infidelium. Inſuper inſpeximus atq; deliberauimus fundare ordinem ſanctiſſimi Sepulchri, noſtræ ciuitatis Hieroſolimitanæ in honorem & reuerentiam ſanctiſſimæ Reſurrectionis noſtro nomini Chriſtianiſſimo dignitatem primariam dicti ordinis, adiunximus, & dictas quinque cruces rubeas, eaſdem etiam in honorem quinque plagarum domino noſtro Ieſu Chriſto ſuſceptarum, deferre volumus milites dicti ordinis, quam plurimos creauimus, illoſque dictis crucibus contra dictos infideles inſigniuimus. qui fugitiui ob id remanſerunt, nec non exercitui reſiſtere nequiuerunt.

Art. 5.

ET vt dicti milites, & alij cæteri homines bellici voagium in dictũ regnum Hieroſolymitanum facere volentes, qui in noſtro ſeruitio, & exercitu ſtrenuos, & magnanimos in præfatos infideles ſeſe geſſerunt, & circa præmiſſa in augmentum dictæ fidei chriſtianæ & defenſionem catolicæ Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ, & aliarum Eccleſiarum chriſtianarum fauorabiliores, & faciliores reddantur his vti & gaudere poſſe authoritatibus, præminentijs priuilegijs, & iuribus quibus noſtri officiarij, & domeſtici vtuntur, & gaudent, permiſimus & permittimus, quodq; non ſint tributarij, nec de rebus, & mercaturis ab eis transferendis aliquod ſubſidium ſoluens nec non ab omnibus oneribus, & ſubſidijs, aut tributis quibuſcunque nobis, quamuis ex cauſa, ſeu ratione domicilij, vel alias debitis, ſeu debendis in partibus & terris nobis ſubditis, cum equis armis, veſtimentis, aut alias, proficiendo remanebunt liberi, exempti & immunes; animumq; acuens aliorum noſtrorum ſubditorum dictum voagium facere, & in eo nos concomitari noſtra ſuſceptiones iuuando contra dictos infideles volentium.

Art. 6.

VOlumus præterea, & volumus quod qui honorem dictæ militiæ aſſequi, ac dictis franchiſijs & libertatibus vti et gaudere voluerint dictagia & ſeruitia in gratiam & augmentum dictæ fidei chriſtianæ defenſionem Romanæ catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, ac aliarum Eccleſiarum chriſtianarum in ſe ſuſcipiens, dictoq; ordini adſcribantur, & in Eccleſia Diui Sepulchri Hieroſolymitani à nobis aut nobis abſentibus noſtro locum tenenti ibi cruce ſignabuntur. Poſtq; certificationibus authoritate Archiepiſc. ſeu Curati diœceſis, vel parochiæ in qua orti fuerint debitæ expeditis, conſtiterit nobis aut dicto noſtro locum tenenti eos eſſe chriſtianos, catholicos legitimos & non notos nec vllo modo fuiſſe reprehenſos, nec aliquo crimine nephario & enormi in iudicio, vel extra diffamatos & notatos.

Quodque

Quodque dicti milites confeſſi à ſuis peccatis & abſoluti die eorum receptionis in dicta militia ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum à Sacerdote tunc in dicta eccleſia diui Sepulchri officium diuinum celebrante accipient. in qua nos, aut noſter locum tenens laures dicti ordinis decorabit, illoſque quinque crucibus obſignabit Iuramento per eos, & eorum quemlibet de contentis in ordinationibus dicti ordinis per nos editis & promulgatis fideliter obſeruandis, & defendendis præſtito ſolutaque ſumma triginta ſcutorum coronatorum theſauro dicti Sepulchri pro eleemoſyna pauperibus peregrinis et alijs bellicis hominibus in dictum locum venientibus, & ibi indies affluentibus, & ægrotis in hoſpitalibus eiuſdem S. Sepulchri vrbis Hieroſolymitanæ & ſancti Ioannis ac ſancti Lazari, iacentes applicanda.

Art. 7.

QVod noſtri viatores ſubditi gaudebunt libertatibus & franchiſijs latius in noſtra ordinatione deſuper facta & edita declaratis. Summamque quinque ſcutorum coronatorum dictæ eleemoſynæ applicandam ſoluent, et ad obſeruandam dictam ordinationem ſeſe obligabunt.

Art. 8.

VOlumus etiam & volumus, quod in dicta ſancti ſepulchri Hieroſolymitani & alijs Eccleſijs per nos ac alios Reges & Principes hactenus ædificatis & in poſterum ædificandis in dicto regno Franciæ & alibi in aliorum terris & dominijs, in honorem eiuſdem ſancti Sepulchri & deuotionem celebrabũtur officia diuina, modo & forma ſequentibus. Scilicet quod qualibet die dominica menſis Presbyteros Latinos ceremonijs in talibus adhiberi ſolitis adhibitis, alta vna & quinque miſſæ, voce ſubmiſſa in honorem & reuerentiam dictarum quinque plagarum domini noſtri Ieſu Chriſti celebrabuntur. Huiuſmodi officio, nos, ſeu nobis abſentibus locum tenens noſtri milites, & viatores præfati aſſiſtent.

Art. 9.

QVod dictum noſter locum tenens, milites & viatores quotidie miſſam audire, preces & horas ſanctæ Crucis dicere, & quaſdam eleemoſynas elargiri tenebuntur.

Art. 10.

QVod diebus feſtis annualibus Conceptionis, Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, alta voce verbis Latinis Miſſæ celebrabuntur ſientque proceſſiones. quibus nos, dictuſque noſter locum tenens, milites, & viatores aſſiſtere, & ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum recipere tenebimur, vt Deo acceptabiles & grati contra dictos Infideles ſecurè bellum gerere, & eos ſubiugare poſſimus.

Art. 11.

QVod indies Miſſas celebrari procurabimus, pauperibus eleemoſynam largiemur: dicti autem milites ſolum diebus Veneris cuiuſlibet hebdomadis in honorem paſſionis domini noſtri Ieſu Chriſti id fieri procurabunt, horas ſanctæ crucis dicemus, & ſero Veſperas mortuorum dici faciemus: Deumq; optimum pro principibus regibus, & populo chriſtiano precabimur & rogabimus & victoriam contra dictos Infideles in gratiam & augmentum fidei & defenſionem catholicæ, Apoſtolicæ & Romanæ Eccleſiæ concedere velit & dignetur.

Art. 12.

QVod nos, dictus noſter locum tenens & alij milites bellicoſi, & viatores dicti ordinis temporibus Aduentus Domini, quadrageſima, quatuor temporum anni, rogationum, & vigiliarũ dictorum feſtorum annualium Beatæ Mariæ Virginis, in honorem Dei, ac dictæ eius matris Mariæ Virginis, & in contemplationem pœnitentiæ nobis, & populo chriſtiano à Deo veniam & remiſſionem peccatorum noſtrorũ obtinendam impoſita, ac vt tentationes diaboli euitemus & in dictos infideles reddamur victores, ieiunabimus.

Art.

Art. 13.

EX noſtra ſcientia decreuimus, & decernimus, quod die feſte ſacroſancti Sacramenti, in Eccleſia dicti ſancti Sepulchri vrbis Hiereſolimitanæ tres miſſæ, ſcilicet. prima in lingua Soriana, ſecunda lingua Greca, tertia verò lingua Latina. alia voce officiumquè diuinum cæremonijs ſolitis adhibitis celebrabuntur. In alijs autem Eccleſiis per nos, & noſtres amicos in Francia regno noſtriſque terris & dominijs in honorem dicti ſancti Sepulchri ædificatis, Latina celebrabitur idem officium. Fientque proceſsiones in honorem. & reuerentiam fidei, & credentie in ſacroſanctum Sacramentum Euchariſtiæ, nobis & populo chriſtiano infusè.

Art. 14.

QVod anno quolibet die Dominica in Ramis palmarum a nobis aut noſtro locum tenens in noſtra abſentia, aſſumatur, & eligatur vnus ex Preſbyteris, qui ſup. aſinũ ſedens in conuocatione & cœtu 12. Preſbyteros, qui off. diu. in Ecc. S. Sepulchri celebrare ſolent, dictã vrbem Hieroſolymitanam introibit. Cui quidem Preſbytero ſic electo, nos & dictus locum tenens noſter, milites, viatores, & populus chriſtianus eiuſdem vrbis obuiã ire, illumquè benignè recipere. & in Eccleſiam dicti ſancti Sepulchri magna cũ humilitate concomitari tenebimur: in qua quidem Eccleſia dictus electus, & alij ſupra nominati Presbyteri, officium diuinum in honorem, & reuerentiam introitus domini noſtri Ieſu Chriſti, quem in dictam vrbem Hieroſolymitanam ſanctis eius diſcipulis præſentibus fecit, honeſtè receptionis per habitantes dictæ vrbis, & lætitia ab eis ob eius aduentum, & introitum factarum, ſolemniter celebrabitur.

Art. 15.

DIe autem Iouis ſequenti officium diuinum cum ceremonijs aſſuetis perlectum. & alios Preſbyteros ſupradictos in Eccleſia ſancti Sepulchri celebrabitur & dicetur, noſque & noſter locum tenens refectionem illorum in pane, vino, piſcibus. in domo S. Cenaculi dictæ noſtræ vrbis Hieroſolymitanæ præparabimus: in qua illos benignè recipiemus, eorum pedes humiliter lauabimus, & oſculabimus. cœnamquè celebrabimus, illiſquè eleemoſynas ob charitatem elargiemur. Et poſtquam dicti electus, & alij preſbyteri gratias Deo egerint, ſanctumquè Dei Euangelium quod ſuis Apoſtolis prædicauit. nobis enunciauerint, nos, aut noſter locumtenens, milites & viatores ſupranominati in dicto Cœnaculo noſtram refectionem ſumemus, eleemoſynas in auro, argento, veſtimentis victualibus panibus, vino & alij dabimus. omnibus ægrotis in magnis hoſpitalibus iacentibus, cæteriſquè pauperibus in indigentia. & neceſſitate conſtitutis nobis notis, in reuerentiam, & commemorationem ſanctæ Cœnæ, quam ſimili die dominus noſter Ieſus Chriſtus cum dictis ſuis Diſcipulis in præfata domo ſancti Cœnaculi fecit, elargiemur, & concedemus.

Art. 16.

QVod electus, & preſbyteri ante nominati, qui illum in dictam vrbem Hieroſolymitanam, vt ſupra fuerint concomitati in mõtem oliuarum ſeſe conferent: ibiq; tota nocte dicta diei Iouis precib. & orationib. diuinis, in reuerentiam & recordationem orationis, in dicto loco per eundem dominum noſtrum Ieſum Chriſtum fusè vacabunt.

Art. 17.

DIe verò Veneris ſancti. dictus preſbyter electus Euangelium paſsionis domini noſtri Ieſu Chriſti in Eccleſia dicti Sãcti Sepulchri perleget illudq; nobis, noſtroq; locũ tenenti, militib. & viatorib. populoq; chriſtiano interpretabitur officiumq; diuinum cum alijs ſupranominatis preſbiteris Latinè celebrabit, cui aſsiſtere tenebimur, nec cibo aliquo reficiemur, aut vtemur donec hora qua dominus noſter Ieſus Chriſtus in redemptionem generis humani in cruce pendens emiſit ſpiritum, pulſata fuerit.

Art. 18.

Art. 18.

QVod quatuor milites dicti ordinis nocte dictæ die veneris vſque ad meridiem diei ſequentis in honorem, & reuerentiam domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius corpus ab infidelib. Iudæis ibi dicta nocte cuſtoditum fuit, fideliter cuſtodiant.

Art. 19.

QVod omnes Preſbiteri Chaldei, Græci, & Latini continuas preces tota nocte diei veneris in Eccleſia dicti ſancti Sepulchri in gratiam fidei, & defenſionem Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ, ac aliarum Eccleſiarum chriſtianarum aduerſus huiuſmodi infideles fundent.

Art. 20.

INſuper ordinauimus, & ordinamus continuè eleemoſynas elargiendas & concedendas eſſe. vt à carcerib. dicti milites viatores. & alius populus chriſtianus liberetur. qui tam à noſtris Regni Franciæ dominijs, et terris. quam ab alijs partibus & terris Principum chriſtianorum nobis amicorum venientes, contra dictos Infideles nobiſcum bellum geſſerunt: Et illud ita proſecuti fuerunt, vt captiui, & detenti ab ipſis infidelib. fuerint, nec non humiliter dictos Principes, ac Reuerendos dominos Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, & alios beneficiatos tam in dictis noſtris Regno Franciæ, dominijs. & terris, quam in alijs ad dictos Principes Chriſtianos ſpectantibus obtinentes ſupplicare, & requirere, vt quartam partem tertiæ partis redditus beneficiorum ſuorum pro redēptione dictorum captiuorum in honorem Dei, & remunerationem ſuorum laborum circa impugnationem dictorum infidelium in gratiam. & fauorem fidei, & defenſionem Eccleſiarum chriſtianarum, & Prælatorum.

Art. 21.

NOs quoque ſupplicauimus, & rogauimus ſanctiſsimos almæ vrbis Romæ Pontifices. quatenus indulgentias omnib. Principib. nobis amicis populoquè chriſtiano, qui pro redemptione. & liberatione dictorum captiuorum & pauperum, nobis & alijs prædictis Principibus ſubiectorum. & dictum ſanctum Sepulchrum viſitare, noſq; contra dictos infideles, & ad illos impugnandos, prout ſupradictum eſt, concomitari voluerint, concedere, & impartire velint.

Art. 22.

PRæterea ſtatuimus, & penſata animi deliberatione voluimus. quod milites dicti ordinis ſancti Sepulchri ſub ſaluagardia Soldani Babylonenſis aut eius locum tenentis, omnes dictos captiuos redimendi, & liberandi in ſe ſuſcipient. Quibus militibus ad hunc effectum denarij dictarum elemoſynarum tradētur, & de his computum rationes & reliqua noſtro locum tenenti in dicta vrbe Hieroſolymitana in communitate militum dicti ordinis, & viatores dicti ſancti Sepulchri reddent.

Art. 23.

QVod ex noſtra ſcientia, & ſpontanea voluntate eligimus, nominamus, & conſtituimus, & nominamus dictos milites noſtri ordinis ſancti Sepulchri in præceptores & adminiſtratores redituum & prouentuum, fundationem & eleemoſynarum præmentionatarum. Et de his præfati milites & in eorum abſentia dicti viatores adminiſtrationem, & regimen habeant. Nec non aliorum fundationum per nos, aut noſtros amicos in Eccleſijs noſtri Regni Franciæ dominorum & terrarum noſtrarum, ac aliorum Principum inſtitutarum. & eleemoſynis datarum pro redemptione, & liberatione dictorum militum, & viatorum, ac populi chriſtiani, in poteſtate, & dominio, ac carceribus dictorum infidelium forſan detentorum, & detinendorum, vt huiuſmodi reditus, & eleemoſyna preſbiteris officiū diuinum in dicta Eccleſia ſancti Sepulchri celebrantibus, ac pauperibus in dictis hoſpitalibus ſancti Sepulchri, ſancti Ioannis, ſancti Lazari, & alijs hoſpitalibus. ab alijs Principibus nobis amicis, & ſenio-

ribus, ac populo Chriſtiano, in honorem Dei, Sanctorum Apoſtolorum, aliorumq; Sanctorum, tam in noſtro Regno Franciæ, terris & dominijs, quam amicorum noſtrorum fundatis, & inſtitutis affluentibus, & ibi moram trahentibus fideliter ab eis reſpectiuè diſtribuantur. De quibus redditibus & prouentibus ſic receptis & diſtributis ijdem milites & viatores, anno quolibet in craſtino feſti ſacroſancti Sacramenti, in Camera noſtri conſilij Hieroſolymitani, rationes & computa reddent, & ad hos fines ijdem perceptores & adminiſtratores ibi ſeſe repræſentare, aut de his eorum computa, ſeu verum memoriale eorum mittere tenebuntur.

Art. 24.

QVod clericus theſauri dicti S. Sepulchri Hieroſolymitani bonum, & fidele memoriale redditionis huiuſmodi computorum deſcribet cartas, ſeu papyros eorum conſeruabit huiuſmodi. Reliqua ſi quæ debeantur, recipiet, quitantias & acquitamenta eorum computorum ſic à dictis adminiſtratoribus tam præſentibus quam abſentibus per nos, ſeu in noſtra abſentia locum tenentem noſtrum arreſteri & ſignari procurabit.

Art. 25.

VOluimus etiam ac volumus, quod centum milites dicti ordinis in noſtris Regni Franciæ, terris & dominijs, & alijs Regnis ad noſtros amicos ſpectantes, degentes & moram trahentes, veniāt in cameram noſtri conſilij Hieroſolymitani, & compareant, qui nos, aut noſtrum locum tenentem in dicto viagio viriliter & animo alacri, ac beneuole concomitare & nobiſcum aſſiſtere, mediaque rationes & cauſas, in dicto conſilio pro bellis gerendis contra dictos Infideles in augmentum fidei & defenſionem Eccleſiarum chriſtianarum, tam Latinarum quam aliarum linguarum prædictarum, adminiſtratorum fundatorū et eleemoſynarum allegandas, & intelligere poſſint et valeāt, ut ſuper his cōcluſiones validas & neceſſarias ac iuridicas aſſumamus.

Art. 26.

STatuimus etiam, & ordinabimus aliquem ex Equitibus dicti ordinis eligere oratorem apud Soldanum Babilonem, qui permittat dicto noſtro oratori, quod ſpatio trium annorum computorum in dicta Babilonia commoretur, et vitam ducat, ut de quibuſdam militibus viatoribus, & alijs Chriſtianis captiuis à dicto Soldano, ſeu eius belligeris detentis notitiam habere poſſit, pretioq; auri & argenti, quod per alios noſtros milites ſub ſaluagardia & protectione dicti Soldani mittent, liberentur dicti captiui ab huiuſmodi detentione, aut ſi maluerit ipſe Soldanus quod in locum infidelium à nobis aut noſtris ſubditis in bello aut alibi captiuorum detentorum ſeu detinendorum: quos eo caſu ab huiuſmodi ſua captiuitate liberare intendimus, modo dicti noſtri captiui liberentur.

Art. 27.

CVm autem noſter miles ſit delegatus orator de dictis captiuis à Soldano, ſeu eius belligeris ut profertur, detentis, plenam habuerit notitiam, is nobis cartis veris nomina illorum, loca in quibus detineantur ſignificari. ſaluagardiam à dicto Soldano ad hos fines obtentam mitti procurabit ut dicti milites & viatores ſi captiui ſecurius ad noſtras partes redire poſſint.

Art. 28.

QVod dictus orator & milites nobis, aut noſtro locum tenenti in abſentia noſtra, de redemptione dictorum captiuorum fidem facient. quam ſummam pro redemptione captiuitatis huiuſmodi, cui & in quo loco exſoluerint. Et ad hos fines dictos captiuos, ſaltem copias cartarum liberationis eorumdem nobis repræſentabunt, præmiſſaque omnia & ſingula ad notitiam aliorum Regum, & Principum Chriſtianorum dominorumq; Archiepiſcoporum Epiſcoporum Abbatum, & aliorum beneficiatorum noſtri Regni Franciæ, terrarum & dominiorum noſtrorum, & aliorum noſtrorum amico-

rum deduci voluimus, vt fructum ex ſuis ſanctis eleemoſy nis conſequuntur glorioſum, ac in poſterum in illis elargiendis promptiores reddantur.

Art. 29.

QVod intendimus, & deliberamus quotidie dictas quinque Cruces dicti ordinis S. Sepulchri noſtris veſtimentis appoſitas deferre. Quas dicti milites & viatores, ſiue eos bellum gerere aduerſus dictos infideles, & alibi adire, ſeu aulas regias & conuocationes, ſeu cætus Principum & aliorum Chriſtianorum populorum frequentare contigerit, ſimiliter deferre tenebuntur.

Art. 30.

QVod dicti etiam milites aduerſus aliquos Principes Chriſtianos bellum gerere minimè tenebuntur, imò illis fauorabiles erunt, caſu quo ſibi conſtiterit dictos Principes eſſe excommunicatos auctoritate Dei & ſummi Pontificis, ab Eccleſia Catholica exules & diſperſos, eorumq; regnū bello geris eſſe prædam, Quo caſu adueniente dicti milites pro eis contra dictos Principes arma ſuſcipiant, ad exemplumq; Dei iura pauperum, orphanorum viduarum, extraneorum defendent & ab omnibus vexationibus & oppreſſionibus viriliter protegent.

Art. 31.

NOs igitur præmiſſis & alijs legitimis cauſis, & rationibus conſideratis animum noſtrum mouentibus præſcriptas ordinationes à nobis ferri & edi, illaſque de verbo ad verbum nil de contentis in eiſdem omiſſo, obſeruari decreuimus, ſtatuimus, ſapienter deliberauimus. Et in eius rei teſtimonium & robur ad ſancta Dei Euangelia per fidem & legē noſtram in fidei nec ſponte aliquid de contentis in eiſdem ordinationib. executione dignum omittere promiſimus, & iurauimus illas à noſtris ſucceſſoribus Regis Franciæ regibus dicti ordinis ſancti Sepulchri, ac præſentium capitibus ſecundum eorum tenorem obſeruari: ordinantes; & in hoc eorum conſcientiam illis contrauenienda onerantes, votaq; & obligationes per milites dicti ordinis, & viatores in dictam vrbem Hieroſolymitanam emitti, & factas obſeruari & adimpleri, prout eiſdem ordinationibus cauetur. Quas volumus deponi & fideliter cuſtodiri in theſauro dicti ſancti Sepulchri, memoriaſq; illas abſque diminutione continentes cōtinentia in noſtrum Franciæ Regnum, terras, & dominia, tam ad nos quam ad alios Principes ſpectantia transferri, vt omnia & ſingula præmiſſa ab eis videri viſitari & fideliter obſeruari poſſint, ac ſi in dicto theſauro exiſterēt, ipſos humiliter ſupplicantes, quatenus in his noſtram intentionem & bonā voluntatem in honorem Domini Noſtri Ieſu Chriſti, qui noſtrorum cordiū ſcrutator eſt, aliaque in eius protectione & poſſeſſione conſeruat, principiumque & terminum noſtræ vitæ dat & tribuit, adimplere velint & dignentur: & vt magis, ac magis dicta noſtra ordinationes cunctis pateant euidenter, et ſint notæ ac obſeruentur in perpetuum, voluimus & ordinamus eas noſtri ſigillis quinque Crucibus dicti ordinis, in medio eiuſdem appoſitis munimine roborari. Quæ data & lata fuerunt à nobis in vrbe Hieroſolymitana, die prima ſebeis menſis Ianuarij. anno à Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti milleſimo nonageſimo nono.

DIPLOMA, QVO PHILIP. II.

HISPANIARVM REGI,

EIVSQVE SVCCESSORIBVS

ſumma adminiſtratio Ordinis Sanctiſſimi Sepulchri D.N. IESV CHRISTI ab Equitibus Hieroſolymitanis delata eſt.

Anno 1558.

IN nomine Sanctiſſimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: Amen. Cum beneficiorum omnium, quæ Deus optimus generi humano præſtitit, illud maximum ſit, quod vſque adeò nos in dilecto filio ſuo, cum adhuc impij eſſemus, & peccatores, dilexerit; vt illum nobis, non in ſanguine hircorum, aut taurorum, ſed in proprio ſanguine in illa ſacroſancta Hieruſalem pro peccatis noſtris dederit; æterna certè memoria ſingulari animorum gratitudine, & eximiæ cuiuſdam pietatis religione, tam præclarum atque excellens diuinæ erga nos benignitatis donum venerari, atque ſuſpicere nos oportet. Cum igitur pretioſiſſimo Chriſti ſanguine, & acerbiſſima eius morte tantum nobis adeò collatum fuerit, quantum nullus vnquam, aut petere, aut ſperare auſus fuerit. Quanta veneratione ſacratiſſimum illum Caluariæ Montem, in quo per Spiritum Sanctum immaculatum Deo ſemetipſum pro nobis obtulit, & glorioſum illius Sepulchrum, vbi triduò quieuit, nos oportet adorare, & venerari? Et ſi noſtrorum ſcelerum magnitudine factum ſit, vt loca illa, vel, vt vocantur Sancta in quibus Deus ac dominus noſter Ieſus Chriſtus inexplicabilis ſuæ erga nos charitatis prædicta ſacratiſſima monumenta nobis reliquit, occulto ſuæ diuinæ ſapientiæ iudicio perfidorũ Turcarum tyrannide oppreſſa, & ſpurciſſima Mahumetanorum ſecta polluta quodammodo ſint, & inquinata, non ſine magno omnium, qui Chriſtiani eſſe, & dici volumus, & dedecore, & probro. Ad omnes tamen ſpectat hanc ignominiam depellere, & tot vndiq; telis atque coniculis oppugnatã ſanctiſſimam fidem noſtram pro viribus defendere. Sed cum hoc officiũ Religionis noſtræ propugnandæ & propagandæ omnes attingit, eum verò noſtrũ ſingulari ratione debet eſſe proprium, quorum profeſſio, & ſingulare inſtitutum defenſioni fidei eſt conſecratum: præſertim cum ante oculos

ſanctiſſimum, & æterna gloria atque memoria dignum, Illuſtrium, atque fortiſſimorum Cruce ſignatorum ſanctiſſimi Sepulchri Militũ exemplum propoſitum habeamus. Qui vt Chriſti gloriam, & fidei Chriſtianæ decus longe lateque propagarent, non ſolum fortunas ſuas, ſtatus, & opulentiſſima patrimonia diſtraxerunt: verum etiam capita, corpora, vitam, & ſalutem ſuam multis periculis obiecerunt. Itaque tantum indomita virtute atque excelſa & infracta animi magnitudine potuerunt, vt innumeris Turcarum agminibus occiſis, Perſis compreſſis, Medis, Partis, Aſsyrijs, Ægyptijs, alijſque barbaris nationib. edomitis non modo illa loca ſancta, & prætioſiſſimo Redemptoris noſtri ſanguine conſecrata turpiſſimo ſeruitutis iugo depulſo in priſtinam libertatem vindicauerint ſed etiam, vt in Bithinia, Nicomedia, Piſidia, Licaonia, Capadocia, Litia, Pamphilia, Cilitia, Celeſeria, Heraclea, Meſopotamia, Media, Antiochia Laodicea, Gabula, Valalenia, Maraclea Antarade, Archia, Phœnitia, Tyro, & Sydone, Leleſia Taraconitide, Ydumea, vtraque Arabia, ad vſque mare rubrum, Galilæa, Samaria, Palæſtina cum Iudæa, & S. Hierusalem, alijſque plurimis Aſiæ prouincijs, armorum vi ſubactis, Crucis vexillum & præclariſſima fidei noſtræ trophæa erexerint & cum omnium ſempiterna gloria conſtituerint. Quibus prouincijs ſua virtute partis tamdiu imperitarunt, donec Chriſtianorum Principũ deſidijs, ac inteſtinis bellis res Chriſtiana retrofluere cœpit, & tandem opibus noſtris conuulſis, atque acciſis, Saledinus Ægypti Rex loca illa præclariſſimorum virorum sãguine comparata, noſtra ſocordia, & negligẽtia ipſe comparauit. Et ſi potentia infidelium multum inualuit, & corroborata eſt; numquam tamen eò progreſſa eſt, vt Sacroſanctam Sanctiſſimi Sepulchri militiam aboleret, aut penitùs extingueret, quin potius longiſſimo multorum annorum ſpatio tota pœne Europa ita hæc militia effloruit, vt Vrbanus IV. & Bonifacius VIII. per ſuos legatos eius opem, & auxilium aduerſus Saracenos, Italiam vaſtantes, & Eccleſiæ Catholicæ hoſtes, ſæpius implorarent, & militum Cruce ſignatorum virtute Italiam ſeruatam faterentur. Nunc verò, etſi peccatis noſtris id promerentib. multa eius vis collapſa eſt non ita tamẽ, vt non multæ reliquiæ ſuperſint, vbique inter Chriſtianos Nobiliſſimi, & Illuſtriſſimi viri in hac glorioſa militia perſeuerant. In qua nos licet indigni cooptati, memores eorum, quæ maiores noſtri ſumma cum gloria geſſerunt, & ignauiam noſtram pertæſi, cupimus in integrum reuocare, & quaſi poſtliminio reſtituere noſtrũ inſtitutum, profeſſionem, & prædeceſſorum noſtrorum virtutem, & maculas, noſtra negligentia contractas, ſanguinis effuſione ad Ieſu Chriſti D. N. gloriam abolere. Sed cum vt hæc fiant, neceſſarium in primis ſit, vt aliquem habeamus præpotentẽ Ducem, cui tanquã capiti connectamur. Hinc eſt quod nos *Petrus de Carate* Commiſſarius generalis ſacroſanctæ Archicõfraternitatis ſanctiſſimi Sepulchri, tã meo proprio nomine, quàm nomine *Illuſtriſſimi domini Andreæ Doreæ Principis Melphitani. D. Camilli Guaſco, D. Petri de Bolonia, D. Ioannis de Ioaria, & D. Roderici de Rocas*: pro quibus fortem me facio in forma Iuris valida, *Dominus Philippus de Borre*, Cantor, & Canonicus Eccleſiæ Diuæ Mariæ Antuerpienſis, *Ioannes de Moxica* etiam eiuſdem Eccleſiæ Canonicus, & * *Petrus Menneus* quilibet noſtrum pro ſe, & nomine *Ioannis van Schelden*, tamquam ad id conſtituti, vigore certarum litterarũ procuratoriarum. In papyro ſcriptarum, Datarum die xxiij. præſentis menſis Martij paſſatarum, & recognitarum coram Petro Baccart Notario publico Antuerpiæ reſidente, & certis teſtibus: Nec non Præfati *Philippus de Borre*, & *Petrus Menneus* nomine *Ioãnis Ouvvenborch dicti Lanvers* etiam ad id conſtituti, vigore

Variorum Equitum Belgarum maximè, qui hiſce Comitijs interfuerunt, nomina.

* *Dominus vãden Berge in tractu vvaſie Flandrorum.*

vigore litterarum procuratoriarum
in papyro ſcriptarum, de data eiuſ-
dem diei, menſis & anni coram Petro
Verbeeck Notario publico Antuer-
piæ commorante paſſatarum, & reco
gnitarum. Quin etiam ego idem
Ioannes de Mexica, nomine *Gaſparis
de Caſtro* conſtitutus, vigore procu-
ratorio coram Ægidio van den *Boſche*
Notario publico in prædicta ciuitate
habitante, eodem die & anno paſſato.
Nicolaus de Meyere reſidens Gandaui,
tam proprio nomine, quam *Ioannis
de la Rue*, prout patuit per procura-
torium deſuper confectum, & paſſa-
tum in oppido Gandauenſi corã Ioan
ne Charon notario publico ibidem
commorante, de data diei xix. præſen
tis menſis Martij. Item *Ioannes de Gen
tere* Dominus de Louekle, tam nomi-
ne meo proprio quam nomine *Iacobi
Triechi* conſtitutus, vigore procurã
torio manu, ac ſigillo eiuſdem Iacobi
ſubſignato & corroborato. *Gerardus
de Vladerache Dominus de Geffen. An-
tonius de Merthen Dominus de Eſſeſtain,
Iudocus de Broeckhorſt Dominus de Rhe-
iſvvyck, Ioannes de Aſperen Dominus
de Vutron, Laurentius de Voge de Rin-
uele, Antonius Abſolons, Paulus de Vel-
duvyck, Carolus de Steenlant, Claudius
Gottgebuer, Cornelius Gaerlard*, Brugis
reſidens, *Ioannes de Berecker, Ioannes
de Berchenrede, Ioannes vanden Steen-
vveghe*, & *Ioannes van den Dycke*.
Omnes milites, militiæ eiuſdem ſan-
ctiſſimi Sepulchri. Volentes noſtrum
ordinem militiæ, dante domino pro-
pagare, & illum felici regimine gu-
bernare: Conſiderantesq; quod patro
cinio alicuius magni Principis nobis
adiũcto melius res noſtræ Religionis
proſperabuntur; Idcirco nos præno-
minati milites nominibus quib. ſupra
ac, pro abſentibus de rato, quatenus
opus ſit in forma iuris valida promit
tentes in Eccleſia parochiali S. Catha
rinæ, Villæ de Hochſtraten Camera-
cenſis diœceſis, ad infraſcripta pera-
gendum, & pertractandum coram no
tarijs publicis, & teſtibus infraſcri-
ptis, perſonaliter congregati ſponte,
& ex noſtra ſcientia, animoque deli-
berato omnibus melioribus. modo, via,
iure, cauſa, & forma quibus melius,
validius, & efficacius de iure poſſu-
mus, & debemus nomine dictæ noſtræ
Religionis & militiæ, perpetuis futu-
ris temporibus, facimus, creamus, &
ſolẽniter eligimus præſtito prius per
nos ſolito ad ſacroſancta Dei Euange
lia iuramento, in ſimilibus electionib.
præſtari ſolito, ac Miſſa Spiritus Sãcti
celebrata, & hymno *Veni creator Spi-
ritus* in eadem Eccleſia decantato, ſa-
cratiſſimum potentiſſimum, atq; Se-
reniſſimum dominum noſtrum regem
Philippum in magnum & ſummum
totius noſtræ militiæ magiſtrum, &
in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti
ſolemniter conſtituimus, erigimus, &
creamus. Nec non Sereniſſimum, &
glorioſum Hiſpaniarum Principem
D. N. D. Carolum Principem etiam
eiuſdem militiæ, & in locũ patris ſuc
ceſſorem in perpetuum nominamus,
& declaramus: Petentes atque humi
liter ſupplicantes, vt ſua Maieſtas hãc
noſtram electionem, & creationem &
totius noſtri ordinis adminiſtrationẽ
admittere, aliosque plurimos milites
ſanctiſſimi Sepulchri creare dignetur,
vt omnes ſimul communi animorum
conſenſu ad infidelium perniciem in-
cumbamus, & Chriſti D. N. gloria
refloreſcat. Nos enim noſtro, & no-
ſtrorum ſucceſſorum huius ordinis,
militum nomine, eius Maieſtati tam-
quam magno Religionis noſtræ magi
ſtro, & Sereniſſimo Carolo tamquam
glorioſo Principi, eorumque ſucceſ-
ſoribus perpetuam obedientiam, &
fidelitatem iuxta noſtræ profeſſionis,
& inſtituti ſanctiones, & formam, hoc
eſt ſumptibus noſtris ire contra infide
les in bello vniuerſali, quod vulgari-
ter dicitur *Crugs vaert*; vel noſtro no
mine idoneum aliquem eò mittere
promittimus, ac inuiolabili obſeruan
tia præſtituros pollicemur. Et quo-
niam exploratũ eſt pene Orbi Chri-
ſtiano, quod chariſſimus frater, & cõ-
milito noſter magnificus D. Petrus de
Caratæ ſacroſanctæ huius nouæ Cõ-
gre-

gregationis, ac electionis erector ab anno M. D. XLV. multos labores, & expenſas paſſus eſt, per varias plagas Chriſtiani orbis pro huiuſmodi Sanctiſſimo negotio, & adhuc præditus ſua ingenti deuotione non recuſat impendere in futurum omnem operam ſuam, & auxilium. Idcirco compertum habētes ad hoc dirigi totum deſiderium & animum ſuum ipſum pari modò in Commiſſarium Generalem noſtrum, & totius ordinis & militiæ noſtræ creamus, erigimus & ſolemniter nominamus, & obnixi ab ipſo petimus; vt noſtro nomine ea omnia faciat, & in omnibus aſſiſtat, dirigat, foueat, & gubernet, quæ ad totius noſtræ militiæ conſeruationem & vtilitatem conducibilia, aut neceſſaria ſibi videbuntur. Ita tamen vt omnia illa fiāt ſine impenſis, damno intereſſe, vel præiudicio huius ordinis militum, quodque præterea vllo futuro tēpore nullo vlteriori grauabimur onere, cuiuſcunque rei cauſa, vel ratione fuerit, quam hactenus grauati fuimus. Et quo quidem D. Petro de Carate defuncto, vel illius officio ceſſante, aut vacante. aliquis ex noſtris cōfratribus communi noſtro conſenſu per nos in ipſius locum eligetur, & quæ quidem electio per nos ita facta, per prælibatum D. N. Regem, eiuſq; ſucceſſores, prænominatos approbabitur & confirmabitur. Itaque denominatio, atque ea ipſa electio erit & manebit penes nos: confirmatio verò penes D. N. Regem ſucceſſoreſque eius antedictos. Quocirca Sanctiſſimum D. N. D. N. Romanæ, ac vniuerſalis Eccleſiæ nunc & pro tempore Romanum Pontificem & Epiſcopum humiliter obſecramus vt hanc noſtram electionem creationē & declarationem ratam habeat, & ſua ac ſedis Apoſtolicæ auctoritate confirmet, ac nos tāquam humiles & obedientes Apoſtolicæ Sedis filios in tutelam, ac defenſionem ſuam ſuſcipiat. Nos enim ad nil aliud aſpiramus, quàm vt Dei, ac D. N. Ieſu Chriſti gloria reuireſcat, & vexillum Crucis vbique gentium debita veneratione erigatur, & honoretur. Ita vt hoc conſequamur obedientes Romanæ atque Apoſtolicæ Sedis filios fore profitemur, omneſque & ſingulos infideles tam Turcas, Mauros, Tartaros, quàm eiuſmodi alios quoſcunque, pro hoſtibus habemus, iiſdemq; apertum ac perpetuum bellum indicimus.

O Clementiſſime, & omnipotens Deus omnium bonorum largitor, generis humani creator, luminiſque æterni, myſterium ſalutis humanæ, Saluator noſter Chriſtus, ſubijt pro nobis Crucem; luit aliena commiſſa, iacuit ſepultus, vt nos vnà ſecum vitia ac ſcelera ſepeliamus. pietas, amor incredibilis erga nos mortale genus impulit te Chriſte Redemptor noſtram accipere naturam, induere hominem, perpeti laborem, pendere in ligno, demum extremum ſepulchri ſubire officium. Accipe igitur hanc noſtram militiam Clemētiſſime, amplectere nos optime, dirige & duc ad te, ne patiare per hoc mare abſque Rectore nauigare. Tu rege nos milites tuos, tuum colentes tumulum, veſtigia tuæ obſeruantes necis, compara nobis Principum vota, quorum corda in tua manu conſiſtunt. Effice, præſta vt aliquando tua loca liberentur, atque expientur, iampridem hoſtili fraude, noſtra profanata diſcordia. Coniunge Deus Magiſtratuum conſilia. Principum animos vni, vt pulſis tui nominis hoſtibus monumenta noſtræ ſalutis populo reſtituantur, fideli, Iſtamque electionem & creationem noſtri ſummi Magiſtri Principiſque militiæ, quam te auctore, & Rectore famuli tui fecimus, ſanctifica & tua clementiſſima benedictione illumina & corrobora, & tuo excelſo & glorioſiſſimo brachio animoſiores nos conforta, vt & illa ſacratiſſima & glorioſiſſima pignora noſtri Redemptoris, effuſione ſanguinis noſtri redimere poſſimus. Nam vt propheta proclamat: Ciuitas Sancti tui facta eſt deſerta, Sion deſerta facta eſt, Hieruſalem

ruſalem deſolata eſt, domus ſanctificationis noſtræ. Et ſi perpauci ſunt qui ſinceritate cordis, & humiliato Spiritu te Deum viuum venerentur, & inuocent nomen tuum non auertas faciem tuam à nobis, & ne amplius memineris iniquitatum noſtrarum, ſed fac vt ad te Deum fontem viuum, fontem perennem & æternitatis peruenire valeamus. Cui eſt virtus & gloria per infinita ſeculorum ſecula. Amen.

In quorum fidem præſentes literas ſiue hoc præſens publicum inſtrumentum manu vniuſcuiuſque noſtrum ſubſignatum coram Notarijs publicis & teſtibus infraſcriptis ſtipulati ſumus, ab ijſdemque Notarijs vnum vel plura, publicum ſiue publica, Inſtrumentum & inſtrumenta fieri atq; confici iuſſimus, fecimus, atque rogauimus & rogamus. Acta fuerunt hæc in dicta Villa de Hochſtraten in dicta Eccleſia S. Catharinæ Cameracenſis diœceſis ſub anno à Natiuitate Domini M. D. LVIII. indictione prima, die verò xxvj. menſis Martij, Pontificatus Sanctiſsimi D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ quarti anno tertio. præſentibus ibidem Magnificis Viris Martino Ruijz de Corate, Gerardo van Donguen Franciſco van Stelant, & Adriano onder de Linde teſtibus ad præmiſſa omnia vocatis atque rogatis. Subſignatum.

Equitum prædictorũ ſignatura.

† *Brunckhorſt* † Ego atteſtor *Philippus de Berre* meo nomine, ac nomine *Joannis Lauvers* & *Ioãnis van Sehdle*, † *Ioannes Mexica* meo nomine & nomine *Gaſparis de Caſtro* † *Gerard van Vladeracken* † *Petrus Menneus* meo nomine & nomine *Ioannis Lauvers* & *Ioãnis van Schelle* † *Antonius van Merthen Goetgebuer*. † *Ian van Berther* † *Cornelius Gailiard*. † *Carelus van Stelant* † *Paulus van Veldvvyck* † *Anthonius Abſelons*. † *Iohannes de Grutere*, meo nomine & nomine *Iacobi Triecht* † *Laurens de Vecht van Rineuelt*, *Ian van den Steenvveghen* † *Iuan van Aſſeren ende van Vueren*, † *Iuan Berchenrode* † *Ich Anthonis Abſalons* in nomine *Nicolai de Megere* & *Ioannis de la Rue* † *Ian van den Dijcke*.

Subſcriptum.

Ego Alexander Grapheus ciuitatis Antuerpienſis Secretarius, ac publicus Imperiali Auctoritate Notarius per Cæ. Maieſt. Conſilium Curiæ Brabant. ad Notariatus officium admiſſus, vnà cum Ioanne de Barlamonte etiam Notario publico, per idem conſilium approbato, ac prædictis teſtibus ad præmiſſa omnia & ſingula præſens perſonaliter interfui, eaq; omnia & ſingula, ſic vt præmittitur, fieri vidi, ſciui, & audiui, accepto prius iuramento ad Sancta Dei Euangelia ſuper libro miſſali, ab omnibus & ſingulis militibus ſupradictis, ſeparatim &c. quod in huiuſmodi electione nõ erat aliqua fraus, dolus, ſimonia, malitia aut aliqua alia illicita cauſa &c. ac deinde dicta electione ſub debita, ac perpetua obedientia &c. cæteriſq; ſolemnitatibus requiſitis &c. in dicta Eccleſia celebratis atque deuotè peractis, notam ac ſtipulationem poſtea ſumpſi de præmiſsis omnibus, cum dicto Notario, præſentibus dictis teſtibus. In quorum fidem præſens publicum inſtrumentum cum dicto Notario ſubſcripſi, ac ſigno meo ſolito ſignaui, rogatus atq; requiſitus. Subſignatum. A. Grapheus.

Ego Iohannes de Barlamonte publicus Imperiali auctoritate Notarius antedictus, atteſtor me præſentem fuiſſe vnà cum dicto Magiſtro Alexandro Graphæo, Secretario & Notario publico in prædicta Congregatione, Electione, ſtipulatione, cæteriſq; ſolemnitatibus ſuperius ad longum narratis & declaratis. In quorum fidem præſens inſtrumentum manu propria ſubſcripſi, ac ſolito ſigno ſignaui, rogatus atque requiſitus. Subſignatum. I. de Barlamonte Notarius Imp. SS.

INCIPIT PROLOGVS
REGVLAE PAVPERVM Commilitonum Chriſti, Templiq; Salomonis.

OMnibus in primis ſermo noſter dirigitur, quicunque proprias voluntates ſequi contemnūt, & ſummo, ac vero Regi militare animi puritate cupiunt, vt obedientiæ armaturam præclaram aſſumere, intentiſſima cura implendo præoptent, & perſeuerando impleant. Hortamur itaque qui vſque nunc militiam ſecularem, in qua Chriſtus non fuit cauſa, ſed ſolo humano fauore amplexati eſtis: quatenus horum vnitati, quos Dominus ex maſſa perditionis elegit, & ad defenſionem S. Eccleſie gratuita pietate compoſuit, vos ſociandos perhumaniter, feſtinetis. Ante omnia autem, quicunq; es ô Chriſti miles, tam ſanctam conuerſationem eligens, te, profeſſionem tuam oportet puram adhibere diligentiam, ac firmam perſeuerantiam quæ à Deo tam digna, ſancta, & ſublimis eſſe dignoſcitur: vt ſi purè, & perſeueranter obſeruetur inter militantes, qui pro Chriſto animas ſuas dederūt, ſortem obtinere mereberis. In ipſa namq; refloruit, & reuixit ordo militaris, qui deſpecto iuſtitiæ zelo, non pauperes, aut Eccleſias defenſare, quod ſuum erat: ſed rapere ſpoliare interficere contendebant. Bene igitur nobiſcum agitur, quibus Dominus, & Saluator noſter Ieſus Chriſtus amicos ſuos à ciuitatē Sancta in confinium Franciæ, ac Burgundiæ direxit, qui pro noſtra ſalute, veræq; fidei propagatione, non ceſſant, animas ſuas hoſtiam Deo placentem offerre. Nos ergò cum omni gratulatione, ac fraterna pietate precibuſq; Magiſtri HVGONIS, in quo prædicta militia ſumpſit exordium, cum ſpiritu ſancto intimāte ex diuerſis Vltramontanæ prouinciæ manſionibus, in ſolemnitate Sancti Hilarij, anno 1128. ab incarnato Dei filio, ab inchoatione prædictæ militiæ nono, ad Trecas, Deo Duce, in vnum conuenimus & modum & obſeruantiam ordinis Equeſtris per ſingula capitula, ex ore ipſius prædicti Magiſtri HVGONIS audire meruimus, ac iuxta notitiam exiguitatis noſtræ ſcientiæ, quod nobis videbatur bonum, & vtile, collaudauimus. Verum enim verò, quod nobis videbatur abſurdum, omneque quod in præſenti Concilio nequiuit eſſe nobis memoraliter relatum, ac computatum, non leuitate, ſed conſulta prouidentia, & diſcretione venerabilis patris noſtri Honorij, ac inclyti Patriarchæ Hieroſolymitani Stephani fertilitate, ac neceſſitate, non ignari Orientalis religionis, nec non pauperum commilitonum Chriſti, conſilio communis capituli vnanimiter commendauimus. Sana autem prorſus licet noſtri dictaminis au-

Anno Chriſti 1128.

ctoritate

floritate per maximus numerus religioſorum patrum, qui in illo Concilio uiui na admonitione conuenerunt, commendat: non debemus ſilenter tranſire quibus videntibus, & veras ſententias proferentibus, ego Ioannes Michaelenſis, *præſentis pagina, iuſſu Concilij ac venerabilis Abbatis Clareuallenſis cui creditum, ac debitum hoc erat, humilis ſcriba eſſe diuina gratia merui.*

S. Bernardum intellige.

NOMINA PATRVM *reſidentium in Concilio.*

Huius Concilij meminit Guil. Tyrius lib. 12. Hiſt. Belli ſacri c. 7.

PRimus quidem reſedit *Matthæus Albanenſis Epiſcopus*, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Legatus: deinde *Rainaldus Archiepiſcopus Remenſis*: tertius *Henricus Archiepiſcopus Senonenſis*: Dehinc Coepiſcopi eorum *Ranckedus Carnotenſis Epiſcopus*, *Geſſenus Sueſſenum Epiſcopus*. *Epiſcopus Pariſienſis*, *Epiſcop. Trecenſis*, *Praſul Aurelianenſis*, *Epiſcop. Antiſiodorenſis*, *Epiſcop. Meldenſis*, *Epiſcop. Catalaunenſis Epiſc. Laudunenſis*, *Epiſcop. Beluacenſis*, *Abbas Vezelacenſis*, qui non multò poſt factus eſt Lugdunenſis Archiepiſcopus, ac S.R.E. Legatus, *Abbas Ciſtercienſis*, *Abbas Pontimacenſis*, *Abbas trium Fontium*, *Abbas S. Dionyſij de Remis*, *Abbas S. Stephani de Diuione*, *Abbas Moleſmij* ſupra nominatus, *Abbas Bernardus Clareuallis* non defuit, cuius ſententiam præſcripti libera voce collaudabant. Fuerunt autem Magiſter *Albericus Remenſis* & *Magiſter Fulgerius*, ac complures alij, quos longum eſſet enumerare. Cæterum verò de non litteratis idoneum nobis videtur; vt teſtes amatores veritatis adducantur in medium: *Comes Theobandus*, *Comeſque Niuernenſis*, ac *Andreas de Bardimère*, intentiſsima cura, quod erat optimũ, ſcrutantes; quod eis videbatur abſurdum, vituperantes, in concilio ſic aſſiſtebant. Ipſe verò *Magiſter militia Hugo* nomine reuerà non defuit, & quoſdam de fratribus ſuis ſecum habuit. Verbi gratia fratrem *Godefridum*, fratrem *Rorallum*, fratrem *Gaufridum Biſol*. fratrem *Paganum de monte Deſiderij*, *Archembaudum de ſancto Amano*. Iſte verò magiſter Hugo cum iſtis diſcipulis modum & obſeruantiam exiguæ inchoationis ſui militaris ordinis, qui ab illo, qui dicit, *Ego Principium, qui & loquor vobis* ſumpſit exordium: iuxta memoriæ ſuæ notitiam, ſupranominatis patribus intimâs. Placuit itaque Concilio, vt conſilium ibi limâ, & conſideratione diuinarum ſcripturarum diligenter examinatum, tamen cum prouidentia Papæ Romani ac Patriarchæ Ieroſolymitani nec non capituli aſſenſu & pauperũ commilitonum Templi, quod eſt in Ieruſalem, ſcripto, commendaretur, ne oblinioni traderetur, & inenodabiliter ſeruaretur: vt recto curſu, ad ſuum conditorem, cuius dulcedo tam mel ſuperat, vt ei comparatum velut abſythium ſit amariſsimum, peruenire dignè mereantur: præſtante, cui militant, & militare queant, per infinita ſeculorum ſecula. Amen.

REGVLA PAVPERVM COMMILITONVM Templi in Sancta Ciuitate.

QVALITER DIVINVM Officium audiant.

CAPVT I.

VOs quidem proprijs voluptatib. abrenunciantes; atq alij, pro animarum ſalute vobiſcum ad terminum cum equis, & armis ſummo Regi militantes, matutinas, & omne ſeruitium integrum, ſecundum canonicam inſtitutionem, ac regularium doctorum Sanctæ ciuitatis conſuetudinem pio, ac puro affectu audire vniuerſaliter ſtudeatis. Idcirco vobis venerabiles fratres maximè debetur, quia præſentis vitæ luce deſpecta, contemptoq; veſtrorum corporũ cruciatu, ſæuientem mundum pro Dei amore vileſcere perenniter promiſiſtis, diuino cibo refecti, ac ſatiati, & dominicis præceptis eruditi, & firmati, poſt myſterij diuini conſummationem nullus paueſcat ad pugnam, ſed paratus ſit ad coronam.

Quod Orationes Dominicas, ſi audire nequiuerint, dicent.

CAPVT II.

CÆterum ſi aliquis frater negotio orientalis Chriſtianitatis fortè remotus, quod ſæpius eueniſſe, non dubitamus, & pro tali abſentia, Dei ſeruitium non audierit, pro matutinis tredecim orationes Dominicas, ac pro ſingulis horis ſeptem, ſed pro Veſperis nouem dicere collaudamus, ac libera voce vnanimiter affirmamus. Iſti etenim in ſalutifero labore ita directi non poſſunt accurrere hora competenti ad diuinum officium, ſed ſi fieri poteſt, horæ cõſtitutæ non prætereant ante inſtitutum debitum.

Quid agendum pro fratribus defunctis.

CAP. III.

QVando verò quilibet fratrum remanentium, morti (quæ nulli parcit) impendet, quod eſt impoſſibile auferri, Capellanus, ac Clericus vobiſcum ad terminũ caritatiuè ſummo ſacerdoti ſeruientibus, creditum officium, & Miſſam ſolemniter pro eius anima, Chriſto animi puritate iubemus offerre. Fratres autem ibi adſtantes, & in orationibus pro fratris defuncti ſalute pernoctantes, centum oratio-

orationes Dominicas, vſque ad diem ſeptimum, pro fratre defuncto perſoluant ab illo die, quo eis obitus fratris denuntiatus fuerit, vſque ad prædictum diem, centenarius numerus perfectionis integritatem cum fraterna obſeruatione habeat. Adhuc nempe diuina, ac miſericordioſiſsima caritate deprecamur, atque paſtorali au ctoritate iubemus, vt quotidie, ſicuti fratri in vicibus dabatur, & debetur, ita quod eſt neceſſarium ſuſtentationi huius vitæ in cibo, & potu tantum, cuidam pauperi ad quadrageſimum idem impendatur. Omnes enim alias oblationes, quas in morte fratrum, & in paſchali ſolemnitate, cæteriſque ſolemnitatibus, Domino pauperum commilitonum Chriſti ſpontanea paupertas indiſcretè reddere conſueuerat, omninò prohibemus.

Capellani victum, & veſtitum tantum habeant.

CAP. IV.

ALias verò oblationes, & omnia eleemoſynarum genera quoqno modo fiant; Capellanis, vel alijs ad tempus manentibus, vnitati communis capituli reddere peruigili cura præcipimus. Seruitores itaque Eccleſiæ victum, & veſtitum ſecundum auctoritatem tantum habeant, & nihil amplius habere præſumant, niſi magiſtri ſponte caritaliuè dederint.

De Militibus defunctis qui ſunt ad terminum.

CAP. V.

SVnt namque milites in domo Dei Templiq; Salomonis ad terminum miſericorditer nobiſcum degẽtes; vnde ineffabili miſeratione vos rogamus, deprecamur, & ad vltimũ obnixè iubemus, vt interim tremẽda poteſtas ad vltimum diem aliquem perduxerit, diuino amore, ac fraterna pietate ſeptem dies ſuſtentationis pro anima eius quidam pauper habeat.

Vt nullus frater remanens, oblationem faciat.

CAP. VI.

DEcreuimus, vt supernè dictũ eſt, quod nullus fratrum remanentium aliam oblationem agere præſumat, ſed die noctuque mundo corde in ſua profeſsione maneat, vt ſapientiſsimo prophetarum in hoc æquipollere valeat. Calicem ſalutaris accipiã, & in morte mea mortem Domini imitabor. Quia ſicut Chriſtus pro me animam ſuam poſuit, ita & ego pro fratribus animam ponere ſum paratus. Ecce competentem oblationem, ecce hoſtiam viuentem Deoq; placentem.

De immoderata ſtatione.

CAP. VII.

QVod autem auribus noſtris veriſſimus teſtis intonuit, videlicet immoderata ſtatione & ſine menſura ſtando, diuinum officium vos audire, ita fieri non præcipimus, imò vituperamus: ſed finito Pſalmo & *Venite exultemus Domino*, cum Inuitatorio, & Hymno, omnes ſedere tam fortes, quam debiles propter ſcandalum, cui tandum nos iubemus. Vobis verò reſidentibus vnoquoque Pſalmo finito, in recitatione *Gloria Patri* de ſedibus veſtris ad altare ſupplicando ob reuerentiam Sanctæ Trinitatis. Sic etiam in recitatione *Euangelij* & ad *Te Deũ laudamus*, & per totas laudes donec finito *Benedicamus Domino*, ſtare adſcribimus, & eandem regulam in matutinis S. Mariæ teneri iubemus.

De refectione conuentus.

CAP. VIII.

IN vno quidem palatio, ſed melius dicitur, Refectorio cõmuniter vos cibum accipere credimus, vbi quando aliquid neceſſarium fuerit, pro ſignorum ignorantia leniter, ac priua-

tim quærere oportet ; Si omni tempore, quæ vobis neceſſaria ſunt, quærenda ſunt, cum omni humanitate, & ſubiectione reuerentiæ potius ad menſam, cum Apoſtolus dicat : *Panem tuum cum ſilentio manduca*, & Pſalmiſta vos animare debet, dicens ; *Poſui ori meo cuſtodiam*, id eſt, apud me deliberaui, vt non delinquerem, id eſt lingua, id eſt cuſtodiui os meum ne male loquerer.

De lectione.

C A P. I X.

IN prandio, & cœna ſemper ſit ſancta lectio recitata, S. Dominum diligimus ſalutifera eius verba atque præcepta intentiſsima aure deſiderare debemus, lector autem lectionum, vobis indica ſilentium.

De carnis refectione.

C A P. X.

IN hebdomada namque, niſi Natalis dies Domini, vel Paſcha, vel feſtum Sanctæ Mariæ, aut omnium Sanctorum euenerit, vobis ter refectio carnis ſufficiat. quia aſſueta carnis comeſtio, intelligitur honoroſa corruptio corporum. Si verò in die martis tale ieiunium euenerit, vt eſus carnium retrahatur, in craſtino abundanter vobis impendatur. Die autem Dominico omnibus militibus remanentibus, nec non capellanis duo fercula in honorem S. Reſurrectionis impendi bonum, & idoneum indubitanter videtur. Alij autem videlicet armigeri, & clientes, vno contenti, cum gratiarum actione permaneant.

Qualiter manducare milites debeant.

C A P. X I.

DVos & duos manducare generaliter oportet. vt ſollerter vnus de altero prouideat, ne aſperitas vitæ, vel furtiua abſtinentia in omni prandio intermiſceatur. Hoc autem iuſtè indicamus, vt vnuſquiſque miles, aut frater æqualem, & æquipollentem vini menſuram pro ſe ſolus habeat.

Vt alijs diebus duo, aut tria leguminum fercula ſufficiant.

C A P. X I I.

ALijs diebus, videlicet ſecunda, & quarta feria, nec non & ſabbatho duo, aut tria leguminum, aut aliorum ciborum fercula; aut vt ita dicam, cocta pulmentaria, omnibus ſufficere credimus, & ita teneri iubemus. vt fortè qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur.

Quo cibo ſexta feria reficere oportet.

C A P. X I I I.

SExta autem feria cibum quadrageſimalem, ob reuerētiam Paſsionis, omni congregationi remota infirmorum imbecillitate, ſemel ſufficere à feſto omnium Sanctorum vſque in Paſcha, niſi Natalis dies Domini, vel feſtum Sanctæ Mariæ, aut Apoſtolorum euenerit, collaudamus. Alio verò tempore, niſi generale ieiunium euenerit, bis reficiatur.

Poſt refectionem ſemper gratias referant.

C A P. X I V.

POſt prandiū vero & cœnā, ſemper in Eccle. ſi propè eſt, vel ſi ita nō eſt, in eodē loco ſummo procuratori noſtro, qui eſt Chriſtus, gratias, vt decet,

decet, cum humiliato corde referre ſtrictè præcipimus Famulis, aut pauperibus fragmenta, (panibus tamen integris reſeruatis) diſtribuere fraterna caritate debent, & iubentur.

Vt decimus panis ſemper Eleemoſynario detur.

CAP. XV.

LIcet paupertatis præmium, quod eſt regnum cœlorum, pauperibus proculdubio debeatur, vobis tamen, quod Chriſtiana fides de illis indubitanter fatetur, decimum totius panis quotidie Eleemoſynario veſtro dare iubemus.

Vt collatio ſit in arbitrio Magiſtri.

CAP. XVI.

CVm verò Sol Orientalem regionem deſerit, & ad Hibernam deſcendit, audito ſigno vt eſt eiuſdem regionis conſuetudo; omnes ad Completas oportet incedere vos, ac prius generalem collationem ſumere peroptamus. Hanc autem collationem in diſpoſitione, & arbitrio magiſtri ponimus, vt quando voluerit de aqua, & quando iubebit miſericorditer ex vino temperato competenter recipiatur. Verum hoc non ad nimiam ſatietatem oportet fieri, ſed parcius, quia apoſtatare etiam ſapientes videmus.

Vt finitis completis ſilentium teneatur.

CAP. XVII.

FInitis itaque Completis ad ſtratum ire oportet; Fratribus igitur à Completorijs exeuntibus nulla ſit denuo licentia data loqui in publico, niſi neceſſitate cogente. armigero autem ſuo, quæ dicturus eſt, leniter dicat. Eſt verò forſitan, vt in tali interuallo vobis de Completorijs exeuntibus, maxima neceſsitate cogente, de militari negotio, vt de ſtatu domus veſtræ, quia dies ad hoc vobis ſufficere non creditur, cum quadam fratrum parte, magiſtrum vel illum, cui domus dominium poſt magiſtrum eſt debitum, oporteat loqui: hoc autem ita fieri iubemus, & ideo quia ſcriptum eſt; *In multiloquio non effugies peccatum*, & alibi: *mors, & vita in manibus linguæ*. In illo colloquio ſeu rilitatem, & verba otioſa, ac riſum mouentia, omnino prohibemus, & vobis ad lectulos euntibus, Dominicam orationē, ſi aliquis quid ſtultum eſt locutus, cum humilitate, & puritatis deuotionem dicere iubemus.

Vt fatigati ad Matutinas non ſurgant.

CAP. XVIII.

FAtigatos nempe milites non ita, vt vobis eſt manifeſtum, ſurgere ad Matutinas conlaudamus, ſed aſſenſu Magiſtri, vel illius, cui creditum fuerit a magiſtro, eos quieſcere, & tredecim orationes conſtitutas ſic cantare, vt mens ipſorum voci concordet, iuxta illud Prophetæ *Pſallite Domino ſapienter*: & illud. *In conſpectu angelorum pſallam tibi*: nos vnanimes collaudamus. Hoc autem in arbitrio magiſtri ſemper conſiſtere debet.

Vt Communitas victus inter fratres ſeruetur.

CAP. XIX.

LEgitur in diuina pagina. Diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat. Ideo non dicimus vt ſit perſonarum acceptio, ſed infirmitatum debet eſſe conſideratio. Vbi autem, qui minus indiget, agat Deo gratias, & nō contriſtetur. Qui verò indiget humiliter pro infirmitate, non extollatur pro

mise-

miſericordia, & ita omnia membra erunt in pace. Hoc autem prohibemus, vt nulli immoderatam abſtinentiam amplecti liceat, ſed communem vitam inſtanter teneant.

De qualitate & modo veſtimenti.

CAP. XX.

Gallis Burellè dicta. VEſtimenta autem vnius coloris ſemper eſſe iubemus, verbi gratia. Alba vel nigra, vel vt ita dicam burella. Omnibus autem militibus profeſſis in hyeme & in æſtate ſi fieri poteſt, alba veſtimenta concedimus, vt qui tenebroſam vitam poſtpoſuerint, per liquidam & albam ſuo conditori ſe reconciliari agnoſcãt. Quid albedo? niſi integra caſtitas. Caſtitas, ſecuritas mentis ſanitas corporis eſt, niſi enim vnuſquiſque miles caſtus perſeuerauerit, ad perpetuam requiẽ venire, & Deum videre non poterit, teſtante Paulo Apoſt. *Pacem ſectamini cum omnibus, & caſtimoniam ſine qua nemo videbit Dominum.* Sed quia huiuſmodi indumentum arrogantiæ ac ſuperfluitatis æſtimatione carere debet, talia habere omnibus iubemus, vt ſolus leniter per ſe veſtire & exuere ac calciare & diſcalciare valeat. Procurator huius miniſterij peruigili cura hoc vitare præſumat, ne nimis longa, aut nimis curta, ſed menſurata ipſis vtentibus, ſecundũ vniuſcuiuſq. quãtitatem ſuis fratribus tribuat. Accipientes itaq; noua, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in camera, vel vbi frater, cuius eſt miniſterium decreuerit, propter armigeros & cliẽtes, & quandoque pro pauperibus.

Quod famuli alba veſtimenta id eſt, pallia non habeant.

CAP. XXI.

HOc nempe, quod erat in domo Dei ac ſuorum militum Templi, ſine diſcretione ac conſilio communis capituli obnixè contradicimus, & funditus quaſi quoddam vitium peculiare amputare præcipimus. Habebãt enim olim famuli & armigeri alba veſtimenta, vnde veniebant damna importabilia. Surrexerunt namque in Vltramontanis partibus quidam pſeudofratres, & coniugati & alij dicentes ſe eſſe de templo, cum ſint de mundo. Hi nempe tantas contumelias, totque damna militari ordini adquiſierunt & clientes remanentes plurima ſcandala oriri inde ſuperbiendo fecerunt. Habeant igitur aſſiduè nigra, ſed ſi talia non poſſunt inuenire, habeant, qualia inueniri poſſunt in illa prouincia qua degunt; aut quod vilius vnius coloris comparari poteſt, videlicet burella.

Quod milites remanentes tantum alba habeant.

CAP. XXII.

NVlli ergò conceſſum eſt candidas Chlamydes deferre, aut alba pallia habere, niſi nominatis militibus Chriſti.

Vt pellibus agnorum vtantur.

CAP. XXIII.

DEcreuimus communi conſilio, vt nullus frater remanens per hyemem pelles aut pelliciam vel aliquid tale quod ad vſum corporis pertineat, etiamq; coopertorium, niſi agnorum vel arietum habeat.

Vt vetuſta armigeris diuidantur.

CAP. XXIV.

PRocurator vel dator pannorum, omni obſeruantia veteres, ſemper armigeris & clientibus & quandoque pauperibus fideliter æqualiterque erogare intendat.

Cupiens

Cupiens optima, deteriora habeat.

CAP. XXV.

SI aliquis frater remanens ex debito, aut ex motu ſuperbiæ pulchra vel optima habere voluerit, ex tali præſumptione proculdubio viliſſima merebitur.

Vt quantitas & qualitas veſtimentorum ſeruetur.

CAP. XXVI.

QVantitatem, ſecundum corporum magnitudinem, largitatemque veſtimentorum obſeruare oportet: dator pannorũ ſit in hoc curioſus.

Vt dator pannorum, in primis æqualitatem ſeruet.

CAP. XXVII.

LOngitudinem, vt ſuperius dictum eſt, cum æquali menſura; ne vel ſuſurronum, vel criminatorum oculus aliquid notare præſumat, procurator fraterno intuitu conſideret & in omnibus ſupradictis Dei retributionem humiliter cogitet.

De ſuperfluitate capillorum.

CAP. XXVIII.

Vide ſermonẽ exhortatoriũ D. Bern. ad milites Templi c. 2. & 3.

OMnes fratres remanentes principaliter ita tonſos habere capillos oportet, vt regulariter, ante & retrò & ordinate conſiderare poſſint: & in barba, & in gremiis eadem regula indeclinabiliter obſeruetur, ne ſuperfluitas, aut facetiæ vitium denotetur.

De roſtris & laqueis.

CAP. XXIX.

DE roſtris & laqueis manifeſtum eſt, & Gentile. & cum abominabile hoc omnibus agnoſcatur, prohibemus & contradicimus, vt aliquis ea non habeat, imò prorſus careat. Aliis autem ad tempus famulantibus, roſtra & laquea & capillorum ſuperfluitatem & veſtrum immoderatam longitudinem habere nõ permittimus ſed omnino contradicimus. Seruientibus enim ſummo conditori, munditia interius, exteriuſque valde neceſſaria: eo ipſo atteſtante, quia ait. *Eſtote mundi. quia ego mundus ſum.*

De numero equorum & armigerorum.

CAP. XXX.

VNicuique veſtrorum militum, tres equos licet habere, quia domus Dei templique Salomonis eximia paupertas amplius non permittit in præſentiarum augere, niſi cum magiſtri licentia.

Nullus armigerum gratis ſeruientem feriat.

CAP. XXXI.

SOlum autem armigerum ſingulis militibus eadem cauſa cõcedimus: ſed ſi gratis & caritatiuè ille armiger cuiquam militi fuerit, non licet eidem eum verberare, nec etiam qualibet culpa percutere.

Qualiter ad tempus remanentes recipiantur.

CAP. XXXII.

OMnibus militibus ſeruire Ieſu Chriſto, animi puritate in eadem domo ad terminum cupientibus, equos in tali negotio cottidiano idoneos, & arma, & quidquid eis neceſſarium fuerit, emere fideliter iubemus. Deinde verò ex vtraq; parte æqualitate ſeruata bonum & vtile appretiari equos iudicauimus. Habeatur itaq; pretiũ in ſcripto, ne tradatur obliuioni: Et quidquid militi vel equis eius, aut armigero erit neceſſarium, adiunctis & ferris equorum ſecundum facultatem domus, ex eadem domo, fraterna

terna caritate impendatur. Si verò interim equos ſuos miles aliquo euentu in hoc ſeruitio amiſerit; magiſter, & facultas domus hoc exigit, alios administret. Adueniente autem termino repatriandi, medietatem pretij, ipſe miles, diuino amore concedat. alteram ex communi fratrum, ſi ei placet, recipiat.

Quod nullus iuxta propriam voluntatem incedat.

CAP. XXXIII.

Conuenit his nempe militibus, qui nihil ſibi Chriſto carius exiſtimant, propter ſeruitium, ſecundum quod profeſſi ſūt, & propter gloriam ſummæ beatitudinis vel metū gehennæ, vt obedientiam indeſinenter magiſtro teneant. Tenenda eſt itaque, vt mox, vbi aliquid imperatum a magiſtro fuerit, vel ab illo, cui magiſter mandatum dederit, ſine mora ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciant in faciendo. De talibus enim ipſa veritas dicit. *Obauditu auris obedıuit mihi.*

Si licet ire per villam, ſine iuſſu magiſtri.

CAP. XXXIV.

Ergò hos tales milites propriam voluntatem relinquentes, & alios ad terminum ſeruientes deprecamur, & firmiter eis iubemus, vt ſine magiſtri licentia vel cui creditum hoc fuerit, in villam ire non præſumant, præterquam noctu ad Sepulchrum, & ad ſtationes, quæ intra muros Sanctæ ciuitatis continentur.

Si licet eum ambulare ſolum.

CAP. XXXV.

Hi verò ita ambulantes non ſine cuſtode iri eſt, milite aut fratres remanente, nec in die nec in nocte iter inchoare audeāt. In exercitu namque, poſtquam hoſpitati fuerint, nullus miles vel armiger aut famulus per atria aliorum militum, cauſſa videndi, vel cum aliquo loquendi, ſine iuſſu vt dictum eſt ſuperius, incedat. Itaque cōſilio obfirmamus, vt in tali domo ordinata à Deo, quod nullus ſecundum proprietatem militet aut quieſcat. ſed ſecūdum Magiſtri imperium totus incumbat: vt illam Domini ſententiam imitari valeat; qua dicit, *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius, qui me miſit.*

Vt nullus nominatim, quod ei neceſſarium erit, quærat.

CAP. XXXVI.

Hanc propriè conſuetudinem inter cætera adſcribere iubemus, & cum omni conſideratione, ob vitium quærendi teneri præcipimus. Nullus igitur frater remanens, aſſignanter & nominatim equū aut equitaturā, vel arma quærere debet. Quomodo ergo? Si verò eius infirmitas aut equorum ſuorum debilitas, vel armorum ſuorum grauitas, talis eſſe agnoſcitur, vt ſic incedere, ſit damnum cōmune; veniat coram magiſtro, vel cui eſt debitum miniſterium poſt magiſtrum & cauſſam vera fide & pura eſt demonſtret. Inde namque in diſpoſitione magiſtri vel poſt eum, procuratoris, res ſe habeat.

De frenis & calcaribus!

CAP. XXXVII.

Nolumus, vt omnino aurum vel argentum, quæ ſunt diuitiæ peculiares, in frenis aut pectoralibus, nec calcaribus vel in ſtrenis vnquam appareat; nec alicui fratri remanenti emere liceat. Si verò caritatiue talia vetera inſtrumenta data fuerint. aurū vel argentum taliter coleturne ſplendidus color vel decor. cæteris arrogantia videatur. Si noua data fuerint, magiſter de talibus, quod voluerit, faciat.

Tegimen

Tegimen in haſtis, & clypeis non habeatur.

CAP. XXXVIII.

TEgimen autem in clypeis, & haſtis, & furellis in lanceis non habeatur. Quia hoc non proficuum, imò damnum nobis omnibus intelligitur.

De licentia Magiſtri.

CAP. XXXIX.

LIcet magiſtro cuiquam dare equos, vel arma, vel quamlibet rem cuilibet dare.

De mala, & ſacco.

CAP. XL.

SAcculus, & mala, cum firmatura non conceduntur: ſic exponentur, ne habeant abſque magiſtri licentia, vel cui creduntur, domus poſt eū negotia. In hoc præſenti capitulo procuratores, & per diuerſas prouincias degentes non continentur, nec ipſe magiſter intelligitur.

De legatione litterarum.

CAP. XLI.

NVllatenus cuiquam fratrum litteras liceat, à parentibus ſuis, neque à quoquam hominum, nec ſibi inuicem accipere, vel dare, ſine iuſſu magiſtri, vel procuratoris. Poſtquam licentiam frater habuerit, in præſentia magiſtri, ſi ei placet, legantur. Si verò & à parētibus ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit magiſtro. In hoc autem capitulo magiſter, & domus procuratores non continentur.

De fabulatione propriarum culparum.

CAP. XLII.

CVm omne verbum otioſum generare agnoſcatur peccatum, quid ipſi iactantes de proprijs culpis ante diſtrictum iudicem dicturi ſunt? Oſtendit certè propheta; Si à bonis eloquijs propter taciturnitatē, debet interdum taceri, quantò magis à malis verbis, propter pœnam peccato debet ceſſari. Vetamus igitur, & audacter contradicimus, ne aliquis frater remanēs, vt melius dicam ſtultitias, quas in ſeculo, in militari negotio, tam enormiter egit, & carnis delectationes miſerrimarum mulierum, cū fratre ſuo, vel alio aliquo, vel de alio commemorare audeat. Et ſi fortè talia referentem, quēlibet audierit, obmuteſcere faciat, vel quantocius poterit cito pede obedientiæ inde diſcedat, & fabularum venditori aurem cordis non præbeat.

De quæſtu, & acceptione.

CAP. XLIII.

VErum enim verò, ſi aliqua res ſine quæſtu cuilibet fratri data gratis fuerit, deferat magiſtro, vel Dapſifero, ſi verò aliter ſuus amicus, vel parens dare niſi ad opus ſuum noluerit, hoc prorſus non recipiat, donec licentiam à Magiſtro ſuo habeat. At cui res data fuerit, non pigeat illum, ſi alteri datur. Imò pro certo ſciat, quia ſi inde iraſcitur, contra Deum agit. In hac autem prædicta regula miniſtratores non continentur, quibus ſpecialiter hoc miniſterium debetur, & conceditur de mala, & ſacco.

De manducarijs equorum.

CAP. XLIV.

VTilis res eſt cunctis hoc præceptum à nobis conſtitutum, vt indeclinabiliter amodò teneatur. Nullus autem frater facere præſumat manducaria linea, vel lanea: idcirco principaliter facta, nec habeat vlla excepto perfinello.

Vt cambiare, vel quærere nullus audeat.

CAP. XLV.

NVnc aliud reſtat, vt nullus præſumat cambiare ſua, frater cum

P fratre,

fratre,ſiue licentia Magiſtri,& aliquid quærere, niſi frater fratri,& ſi res parua, vil s non magna,

Vt nullus auem cum aue capiat, nec cum cupiente incedat.

C A P. XLVI.

QVod nullus autem cum aue accipere audeat,nos communiter indicamus: non conuenit enim religioni, ſic cum mundanis delectationibus inhærere, ſed Domini præcepta libenter audire,orationi frequenter incumbere, mala ſua cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione deo confiteri. Cum homine quidem talia operante, cum accipitre. vel alia aue, nullus frater remanens hac principali cauſa ire præſumat.

Vt nullus arcu, vel baliſta percutiat.
C A P. XLVII.

CVm omnem religionem ire deceat ſimpliciter, & ſine riſu, humiliter; & non multa verba,ſed rationabilia loqui, & non ſic clamoſa in voce, ſpecialiter iniungimus & præcipimus omni fratri profeſſo. ne in boſco cum arcu, aut baliſta iaculari audeat, nec cũ illo, qui hoc fecerit ideo pergat. niſi gratia eum cuſtodiendi à perfido gentili; nec cum cane ſit auſus clamare, vel garrulare, nec equum ſuum, cupiditate accipiendi feram, pungat.

Vt Leo ſemper feriatur.
C A P. XLVIII.

NAm eſt certum, quod vobis ſpecialiter creditum eſt,& debitum pro fratribus veſtris animam ponere, atque incredulos,qui ſemper Virginis filio minitantur, de terra delere De Leone nos hoc dedimus, quia ipſe circuit, quærens quem deuoret, & manus eius contra omnes, omniumq; manus contra eum.

De omni vt ſuper vos quæſita, iudicium audite.

C A P. XLIX.

NOuimus quidem perſecutores ſanctæ Eccleſiæ innumerabiles eſſe; & hos qui contentionem non amant inceſſanter, crudeliuſq; inquietare feſtinant. In hoc igitur concilij ſententia ſerena conſideratione pendeat, vt ſi aliquis in partibus orientalis religionis, in quocunque alio loco ſuper vos rem aliquam quæſierit; vobis, per fideles, & veri amatores iudices audire iudicium, præcipimus; & quod iuſtum fuerit indeclinabiliter vobis facere præcipimus.

Vt hæc regula in omnibus teneatur.
C A-P. L.

HÆc eadem regula in omnibus rebus, vobis immeritò ablatis,perhumaniter iubemus, vt teneatur.

Quod licet omnibus militibus profeſſis, terram & homines habere.
C A P. LI.

DIuina. vt credimus prouidentia,à vobis in Sanctis locis ſumpſit initium hoc genus nouum religionis: vt videlicet religionis militiam admiſceritis, & ſic religio per militiam armata procedat, & hoſtem ſine culpa feriat. Iure igitur iudicamus,cum milites Templi dicamini vos ipſos ob inſigne meritum,& ſpeciale probitatis donum, terram, & homines habere, & agricolas poſſidere, & iuſtè eos regere, & inſtitutum debitum vobis ſpecialiter debetur impendi.

Vt male habentibus cura peruigil habeatur.

C A P. LII.

MAle habentibus fratribus ſupra omnia adhibenda eſt cura peruigil,& quaſi Chriſto eis ſeruiatur,vt illud

illud Euangelium, *Infirmus fui & viſitaſti me*, memoriter teneatur. Hi etenim diligenter, ac patienter portandi ſunt, quia de talibus ſuperna retributio indubitanter adquiritur.

Vt infirmis neceſſaria ſemper dentur.

CAP. LIII.

PRocuratoribus verò infirmantium omni obſeruantia atque peruigili cura præcipimus, vt quæcumque ſuſtentationi diuerſarum infirmitatũ sũt neceſſaria, fideliter, ac diligenter iuxta domuum facultatem eis adminiſtrent, verbi gratia carnem, & volatilia, & cætera; donec ſanitati reddantur.

Vt alter alterum ad iram non prouocet.

CAP. LIV.

PRæcauendum nempe nõ modicum eſt, ne aliquis aliquem commouere ad iram præſumat, quia propinquitatis, & diuinæ fraternitatis tam pauperes, quam potentes, ſumma clementia æqualiter aſtrixit.

Quomodo fratres coniugati habeantur.

CAP. LV.

FRatres autem coniugatos hoc modo habere vobis permittimus, vt ſi fraternitatis veſtræ beneficium, & participationem petunt, vterque ſuæ ſubſtantiæ portionem, & quidquid amplius adquiſierint, vnitati communis Capituli poſt mortem concedant, & interim honeſtam vitam exerceant, & bonum agere fratribus ſtudeant, ſed veſte candida, ex chlamyde alba non incedant. Si verò maritus ante obierit, partem ſuam fratribus relinquat, & coniux de altera vitæ ſuſtentamentum habeat. Hoc enim iniuſtum conſideramus, vt cum fratribus Deo caſtitatem promittentibus, fratres huiuſmodi in vna eademque domo maneant.

Vt amplius ſorores non coadunentur maribus.

CAP. LVI.

SOrores quidem amplius periculoſum eſt coadunare: quia antiquus hoſtis fœmineo conſortio complures expulit à recto tramite paradiſi. Itaq; fratres cariſſimi, vt integritatis flos inter vos ſemper appareat, hac conſuetudine amodò vti non liceat.

Vt fratres Templi cum excommunicatis non participent.

CAP. LVII.

HOc fratres valde cauendum, atq; timendum eſt, ne aliquis ex Chriſti militibus homini excommunicato nominatim, ac publicè aliquo modo ſe iungere, aut res ſuas accipere præſumat, ne anathema maranatha ſimiliter fiat. Si verò interdictus tantum fuerit cum eo participationem habere, rem ſuam caritatiuè accipere non immeritò licebit.

Qualiter milites ſeculares recipiantur.

CAP. LVIII.

SI quis miles ex maſſa perditionis, vel alter ſecularis, ſeculo volens renunciare, veſtram communionem, & vitam velit eligere, non ei ſtatim aſſentiatur: Sed iuxta illud Pauli: *Probate Spiritus ſi ex Deo ſunt*, & ſic ei ingreſſus concedatur. Legatur igitur regula in eius præſentia, & ſi ipſe præceptis expoſitæ regulæ diligenter obtemperauerit, tunc ſi Magiſtro, & fratribus eius recipere placuerit, conuocatis fratribus, deſiderium, & petitionem ſuam cunctis, animi puritate patefaciat. Deinde verò terminus probationis in conſideratione, & prouidentia Magiſtri, ſecundum honeſtatem vitæ petentis, omnino pendeat.

Vt omnes fratres ad ſecretum Concilium non vocentur.

CAP. LIX.

NOn ſemper omnes fratres ad con cilium conuocare iubemus, ſed quos idoneos,& cōſilio prouidos magiſter cognouerit Cū autem de maioribus tractare voluerit, vt eſt dare communem terram, vel de ipſo ordine diſceptare aut fratrem recipere tunc omnem congregationem, ſi Magiſtro placet, conuocare eſt competens; auditoque communis capituli conſilio, quod melius, & vtilius Magiſter conſiderauerit, illud agatur.

Quod cum ſilentio orare debeant.

CAP. LX.

OMnes fratres, prout animi,& corporis affectus poſtulauerit, ſtando, vel ſedendo, tamen ſumma cum reuerentia, ſimpliciter, & non clamosè, vt vnus alium non conturbet, communi conſilio iubemus.

Vt fidem ſeruientium accipiant.

CAP. LXI.

AGnouimus nempe complures ex diuerſis prouincijs tam clientes, quàm armigeros pro animarum ſalute animo feruenti, ad terminum cupientes in domo noſtra mancipari. Vtile eſt autem, vt fidem eorum accipiatis, ne fortè veternus hoſtis, in Dei ſeruitio aliquid furtiue, vel indecenter eis intimet, vel à bono propoſito repente exterminet.

Vt pueri, quamdiu ſunt parui, non accipiantur inter fratres Templi.

CAP. LXII.

QVamuis regula ſāctorum patrum pueros in congregatione permittat habere, nos de talibus non conlaudamus vmquam vos onerare. Qui verò filium ſuum, vel propinquum, in militari religione per humaniter dare voluerit, vſque ad annos, quib. viriliter armata manu p[o]ſſit inimicos Chriſti de terra ſancta delere, eum nutriat. Dehinc ſecundum regulam in medio fratrum, pater, vel parentes eum ſtatuant, & ſuam petitionem cunctis patefaciant. Melius eſt enim in pueritia non vouere, quam poſteaquam vir factus fuerit enormiter retrahere.

Vt ſenes ſemper venerentur.

CAP. LXIII.

SEnes autem pia conſideratione ſecundum virium imbecillitatem, ſupportare, ac diligenter honorare oportet. Et nullatenus in his, quæ corporis ſunt neceſſaria, diſtrictè teneantur; tamen ſalua auctoritate regulæ.

De fratribus, qui per diuerſas prouincias proficiſcuntur.

CAP. LXIV.

FRatres verò qui per diuerſas prouincias diriguntur; regulam, in qua, tum vires expetunt ſeruare in cibo, & potu, & cæteris ſtudeant. & irreprehenſibiliter viuant; vt ab his qui foris ſunt, bonum teſtimoniū habeant; Religionis propoſitum nec verbo, nec actu polluant, ſed maximè omnibus, quibus ſe coniunxerint, ſapientiæ, & bonorum operum exemplum, & condimentum præbeant; Apud quem hoſpitari decreuerint, fama optima ſit decoratus; & ſi fieri poteſt, domus hoſpitis in illa nocte, careat lumine, ne tenebroſus hoſtis occaſionē aliquam, quod abſit, inferat. Vbi autem milites non excommunicatos congregare audierint, illuc pergere, non conſiderantes tam temporalem vtilitatem, quam eternam animarum illorum ſalutem dicimus. Illis autem fratribus in vltramarinis partibus ſpe ſubuectionis ita directis: hac conuentione eos qui mili-

militari ordini ſeiungere perhumaniter voluerint, recipere collaudamus: vt in præſentia Epiſcopi filius prouinciæ, vterque conueniat, & voluntatem petentis præſul audiat. Audita itaque petiti ne mittat eum frater ad Magiſtrum; & ad fratres qui ſunt in Templo, quod eſt in Ieruſalem: & ſi vita eius eſt honeſta talique conſortio digna, miſericorditer ſuſcipiatur, ſi magiſtro, & fratribus bonum videtur. Si verò interim obierit, pro labore, & fatigatione, quaſi vni ex fratribus to tum beneficium, & fraternitas pauperum, & commilitonum Chriſti ei impendatur.

Vt victus æqualiter omnibus diſtribuatur.

C A P. L X V.

Illud quoque congruè, & rationabiliter manu tenendum cenſemus, vt omnibus fratribus remanentibus, victus ſe cundum loci facultatem, æqualiter tribuatur, non enim eſt vtilis perſonarum acceptio, ſed infirmitatum neceſſaria eſt conſideratio.

Vt milites Templi decimas habeant.

C A P. L X V I.

Credimus namquè relictis affluentibus diuitijs, vos ſpontaneæ pau pertati eſſe ſubiectos, vnde decimas vobis communi vita viuentibus iuſtè habere, hoc modo demonſtrauimus. Si Epiſcopus Eccleſiæ, cui decima iure debetur, v bis caritatiuè eam dare voluerit, aſſenſu illius capituli, de illis decimis, quas tunc Eccleſia poſſidere videtur, vobis tribuere debet. Si autem laicus quilibet adhuc illam ex patrimonio ſuo damnabiliter amplectitur & ſeipſum in hoc validè redarguens, vobis eandem reliquerit, ad nutum eius qui præeſt tantum, ſine conſenſu capituli id agere poteſt.

De leuibus, & grauibus culpis.

C A P. L X V I I.

Si aliquis frater loquendo, vel militando, vel aliter aliquid leue deliquerit, ipſe vltrò delictum ſuum ſatisfaciendo magiſtro oſtendat. De leuibus ſi conſuetudinem non habeant, leuem pœnitentiam habeat. Si verò eo tacente per aliquem alium culpa cognita fuerit, maiori & euidentiori ſubiaceat diſciplinæ, & emendationi. Si autem graue erit delictum retrahatur à familiaritate fratrum, nec cum illis ſimul in eadem menſa edat, ſed ſolus refectionem ſumat, diſpenſationi, & iudicio magiſtri totum incumbat, vt ſaluus in iudicij die permaneat.

Qua culpa frater amplius non recipiatur.

C A P. L X V I I I.

Ante omnia prouidendum eſt, ne quis frater potens, aut impotens, fortis, aut debilis, volens ſe exaltare, & paullatim ſuperbire, ac culpam ſuam defendere, indiſciplinatus remaneat, ſed ſi emendare voluerit, ei diſtrictior correptio accedat. Quod ſi pijs admonitionibus, & fuſis pro eo orationibus emendare noluerit, ſed in ſuperbia magis, ac magis erexerit, tunc ſecundum Apoſtolum, de pio eradicetur grege, *Auferte malum ex vobis:* *Baculus, et*
neceſſe eſt, vt à ſocietate fratrum fidelium ouis moribunda remoueatur. Cæ *virga inſi-*
terùm Magiſter, qui baculum, & vir- *gnia Magi-*
gam manu tenere debet; baculum vi- *ſtri.*
delicet quo aliorum virium imbecillitates ſuſtentet: Virgam quoque, qua vitia delinquentium zelo rectitudinis feriat, conſilio Patriarchæ & ſpiritali conſideratione id agere ſtudeat: ne, vt ait B. Maximus, aut ſolutior lenitas cohibentiam peccantis, aut immoderata ſeueritas à lapſu non reuocet delinquentem.

Vt à Paſchali ſolemnitate, vſq; ad feſtum omnium Sanctorum, vnam camiſiam lineam tantum ſumere habeat.

C A P. L X I X.

INterea quod nimiū ardorem orientalis regionis miſericorditer conſideramus, vt à Paſchali feſtiuitate vſque ad omnium Sanctorum ſolemnitatem, vnicuique vna camiſia linea tantum, non ex debito, ſed ex ſola gratia detur, illi dico, qui ea vti voluerit. Alio autem tempore generaliter omnes camiſias laneas habeat.

Quot, & quales panni in lecto ſint neceſſarij.

C A P. L X X.

SIngulorum quidem non aliter per ſingulos lectos dormitorium eſſe, niſi maxima cauſſa, vel neceſſitas euenerit, communi conſilio collaudamus, lectualia, vel lectiſternia moderata diſpenſatione magiſtri vnuſquiſque habeat. Credimus enim prorſus, ſaccum, culcitram, & coopertorium vnicuique ſufficere. Qui verò ex his vno carebit, carpitam habeat, & in omni tempore tegmine lineo, id eſt veluſo frui benè licebit. Veſtiti autem camiſijs dormiant, & femoralibus ſemper dormiant. Dormientibus itaque fratribus iugiter vſque mane, nunquam deſit lucerna.

De vitanda murmuratione.

C A P. L X X I.

AEmulationes inuidas, liuorē, murmur, ſuſurrationem detractiones, diuina admonitione vitare, & quaſi quandam peſtem fugere vobis præcipimus. Studeat igitur vnuſquiſque vigilanti animo, ne fratrem ſuum clam culpet, aut reprehendat, ſed illud Apoſtoli ſtudioſè ſecum animaduertat. *Ne ſis criminator, ne ſuſurro in populo.* Cûm autem fratrem liquidè aliquid peccaſſe agnouerit, pacificè, & fraterna pietate iuxta Domini præceptum inter ſe & illum ſolum corripiat. Et ſi eum non audierit, alium fratrem adhibeat: ſed ſi vtrumque contempſerit, in conuentu publicè obiurgetur coram omnibus. Magnæ enim cæcitatis ſunt, qui alijs detrahunt, & nimiæ infelicitatis ſunt qui ſe à liuore minimè cuſtodiunt, vnde in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur.

Vt omnium mulierum fugiantur oſcula.

C A P. L X X I I.

PEriculoſum eſſe credimus omni religioni, vultum mulierum nimis attendere, & ideo nec Viduā, nec Virginem, nec Matrem, nec Sororem, nec amitam, nec vllam aliam fœminā aliquis frater oſculari præſumat. Fugiat ergò fœminea oſcula Chriſti militia, per quæ ſolent homines ſæpè periclitari, vt pura conſcientia, & ſecura vita, in conſpectu Domini perenniter valeat conuerſari.

F I N I S.

INDEX ORDINVM EQVESTRIVM.

A

Alcantara Ordo Equeſtris apud Legionenſes. fol. 44
S. Andreæ apud Scotos. 63
Annuntiationis apud Sabaudos. 57
S. Antonij in Æthiopia. 82
S. Antonij in Gallia, Italia. 82
Armenij apud Neapolitanos. 77
Armigeri Gal. Eſcuieurs, Hiſp. Infancones, Belgicè, incheers dicti. 9.10 11.12 13 14.15.
Auguſtales Equites. 1
Auiſij apud Luſitanos. 51
Aurati. 3.14.15
Auriculares in India. 91

B

Baccalaurei. 13
Balnei in Anglia, & Francia. 4.5.54.55.
Bandæ apud Hiſpanos. 49
Baneretti. 12.13
S. Blaſij in Terra Sancta. 38

C

Calatrauæ in Regno Toletano. 43
Calzæ apud Venetos. 50
Canis apud Montmoréciacos in Gallia. 27
Cardui apud Borbonios. 61
Cardui apud Scotos. 63
S. Catharinæ. 24
Chriſti apud Liuones, & Luſitanos. 39.49
Clauicularij. 2
Cochleares. 73
Columbæ apud Caſtellanos. 68
Cornicularij 2
Commentarienſes. 2
Commentales. 2
Crucigeri. 15.32.35
Crucis apud Burgundos. 83
Cygni apud Brabantos. 60
Cypri quitum. 65
Diſciplinæ apud Auſtrios. 69
S. Dominici, ſiue Ieſu Chriſti. 46
Draconis apud Germanos, & Hungaros. 68
Duplares. 2
Eborenſes. 51
Elephantis apud Danos. 65
Equeſtris dignitas, nobilitat. 8
Equites colapho creati. 3. & ſeq.
Equites in Regno Siciliæ. 76
Equites ex cenſu. 6
Equitum ordines varij. 1.15 16
Equitum tria genera: Itali Croce, di Collana, & di Sprone. Gall. de Maille, Raille, & Paille vocitant. 15
Galli Gallinacei apud Fracos 27.28
Garterij, ſiue S. Georgij apud Anglos. 52
S. Georgij apud Auſtrios, & Carinthios. 80. Genuenſes. 50. Romanos, & alios. 81
S. Gereonis in Paleſtina.
Ginetæ apud Francos. 29
Gladij apud Suecos. 71
Gladiferi apud Liuonios. 39
Hieroſolymitani. 31
Honorarij. 15
Hungariæ Equites Cruce viridi diſtincti. 70
Hyſtricis in Ducatu Aurelianenſi. 60.
Hoſpitalarij. 31 32
S. Iacobi in Hiſpania. 41
Ieſu Chriſti in Italia contra Albigenſes. 46

S. Ioannis Ieroſolymitani. 31
Sancti Ioannis Accouenſis, ſiue Sancti Thomæ. 37
Sancti Ioanni de Pirario, ſiue Alcantaræ. 45
Iulij apud Rom. 80
Lauretani apud Italos. 82
S. Laurentij.
S. Lazari apud Gallos, et Sab. 24.25
Lilij apud Nauarros. 30
Lilij apud Romanos. 80
Lilij Gryphi, ſiue Iarræ S. Mariæ apud Caſtellanos. 30
Luceres. 2
Lunæ creſcentis apud Andegauenſes, & Neapolitanos. 75
S. Marci Equites apud Venetos. 50
Mariani. 35
Beatæ Mariæ glorioſæ, ſiue Matris Domini apud Italos. 48
S. Mariæ de Mercede, & Redẽptione Captiuorum in Arragonia. 46
S. M. ſiue Cardui apud Borbonios. 61
S. M. ſiue Elephãti apud Danos. 65
S. Mariæ de Monte Carmelo, & S. Lazari in Gallia. 26
S. Mauritij, & S. Lazari apud Sabaudos. 24.26
Melitenſes, ſiue Rhodij. 31
Menſæ rotundæ, ſiue Orbicularis in Regno Britanniæ. 53
Meſnadarij. 11
Michaelis apud Francos. 78
Militum filij Infantes dicti. 12
Militiæ Chriſtianæ. 90
Monozoni. 4
Monteſiæ in Regno Valentino. 48
Montis Gaudij, ſiue de Monfrac, & Mongoia, in Regno Ieroſolymitano, & Caſtellano. 38
Nauales. 73
Nodi apud Neapolitanos. 55
Palmerini Equites. 43
S. Petri apud Romanos. 81
S. Paulli apud Romanos. 81
Periſcelidis, ſiue Garterij apud Anglos. 52
Pœnitẽtiæ SS. Martyrũ in Syria. 38
Pij apud Romanos. 81
Ramnenſes. 1
Rationis in Regno Caſtellæ. 68
Redemptoris Ieſu Chriſti in Ducatu Mantuæ. 89
Rici homines milites. 11
Rhodij, ſiue Melitenſes. 31
Romani Equites. 1
Rudiarij. 1
Rutæ in Regno Scotiæ. 63
S. Saluatoris in Aragonia. 38
Scamæ in Hiſpania. 50
Scutiferi Gothis Skilpor. 14
S. Sepulchri Chriſti in Ieruſalẽ antiqui, & moderni Equites. 20
S. Sepulchri apud Italos. 26
Seraphici in Regno Sueciæ. 70
Spicæ in Ducatu Britanniæ. 71
Sparti. 30
S. Spiritus apud Frãc. & Rom. 86
S. Spiritus in Saxia. 80
Stellæ apud Francos. 56
Solidarij. 1
S. Steph. in mag. Ducatu Etrur. 85
Tatienſes. 1
Tecuytli Equites in India. 91
Templarij. 34. Eorũ ſtatuta. 106
Teutonici in Syria, Germania, Pruſſia, & Liuonia. 35 40
Torquati. 2 15
Truchillenſes. 39
S. Thomæ in Paleſtina. 38
Tuſini in Regno Bohemiæ. 69
Velleris aurei apud Burgundos, & Auſtrios. 58
Vexillarij. 13.14

FINIS.

510

BIBLIOTECA